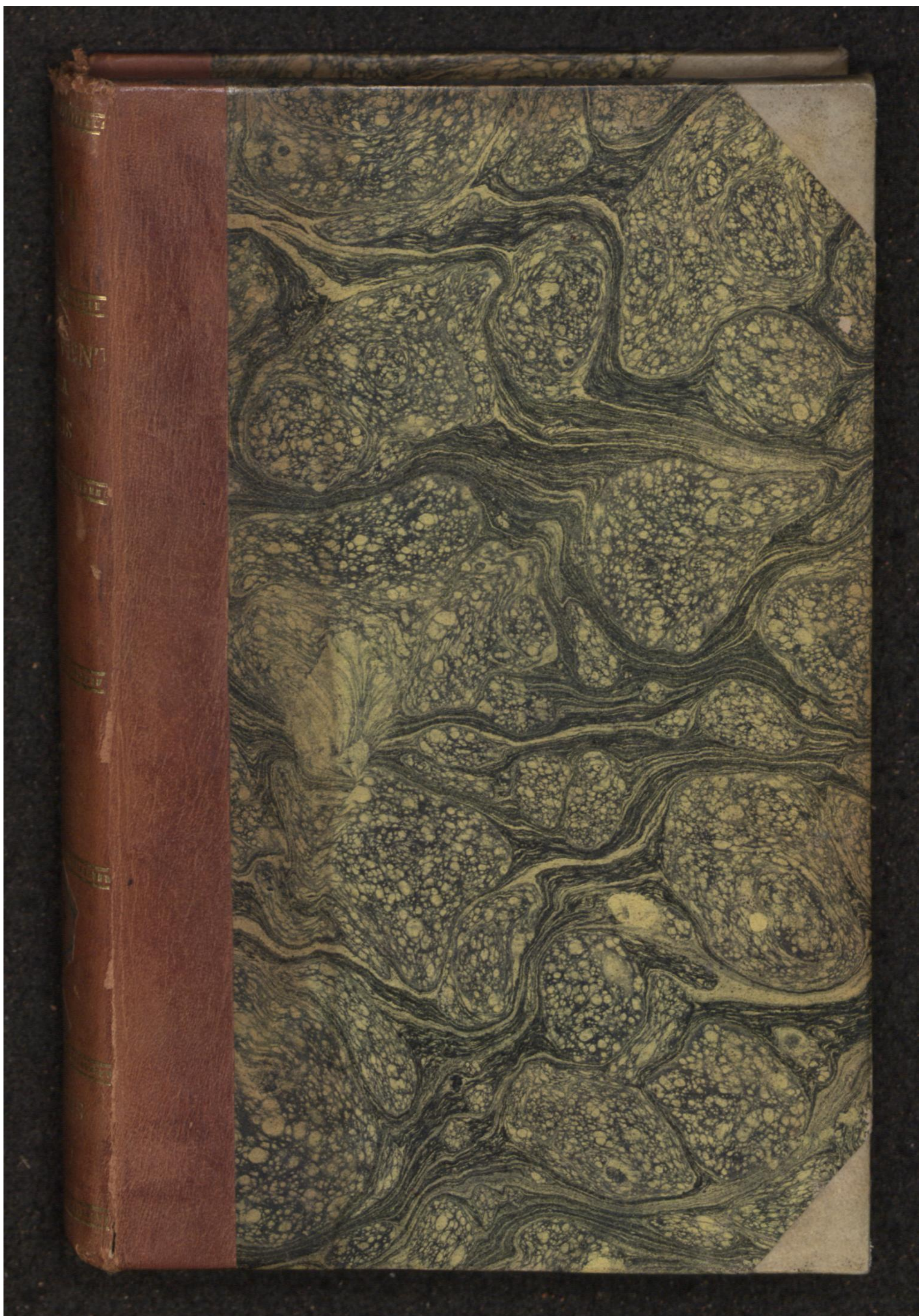
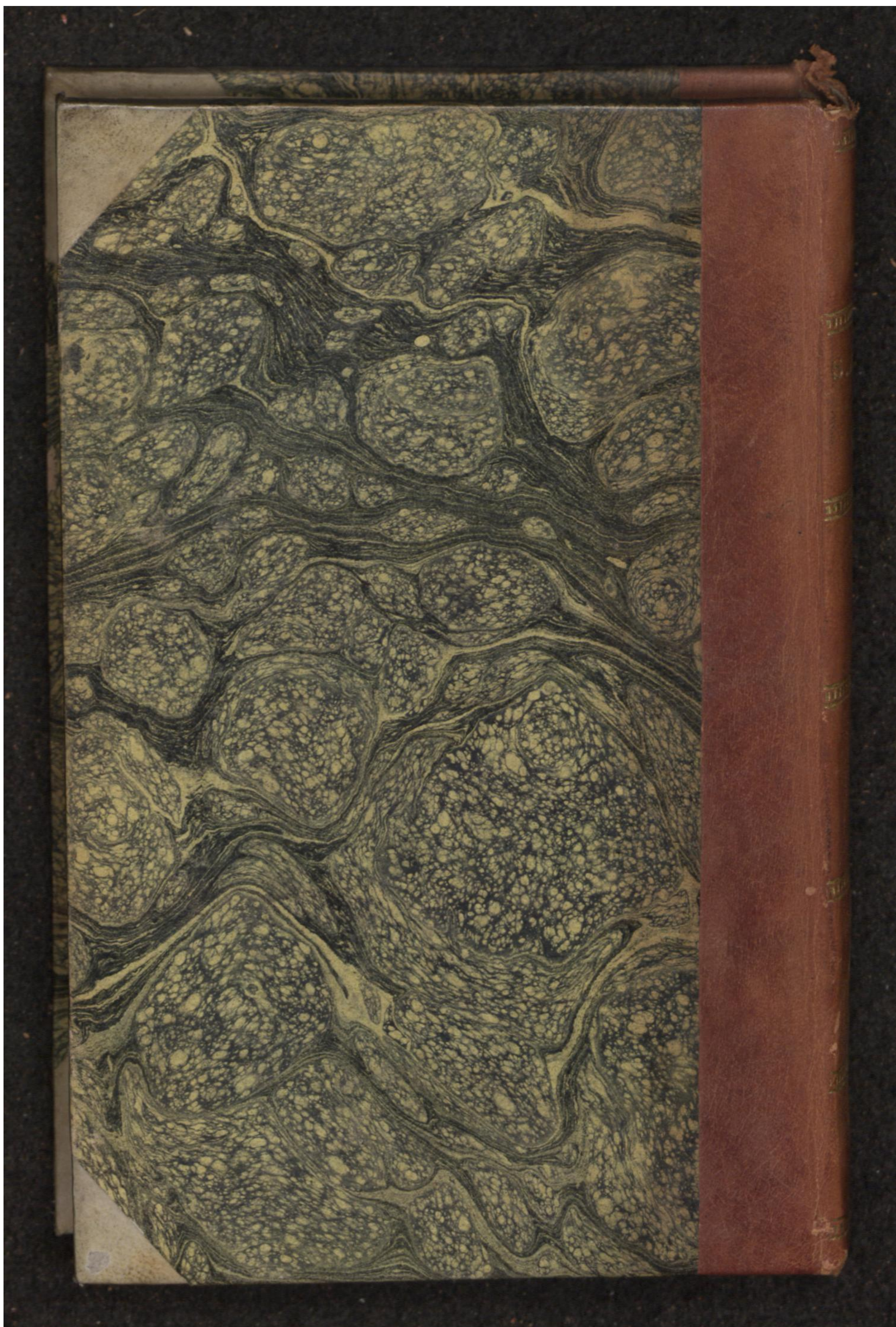

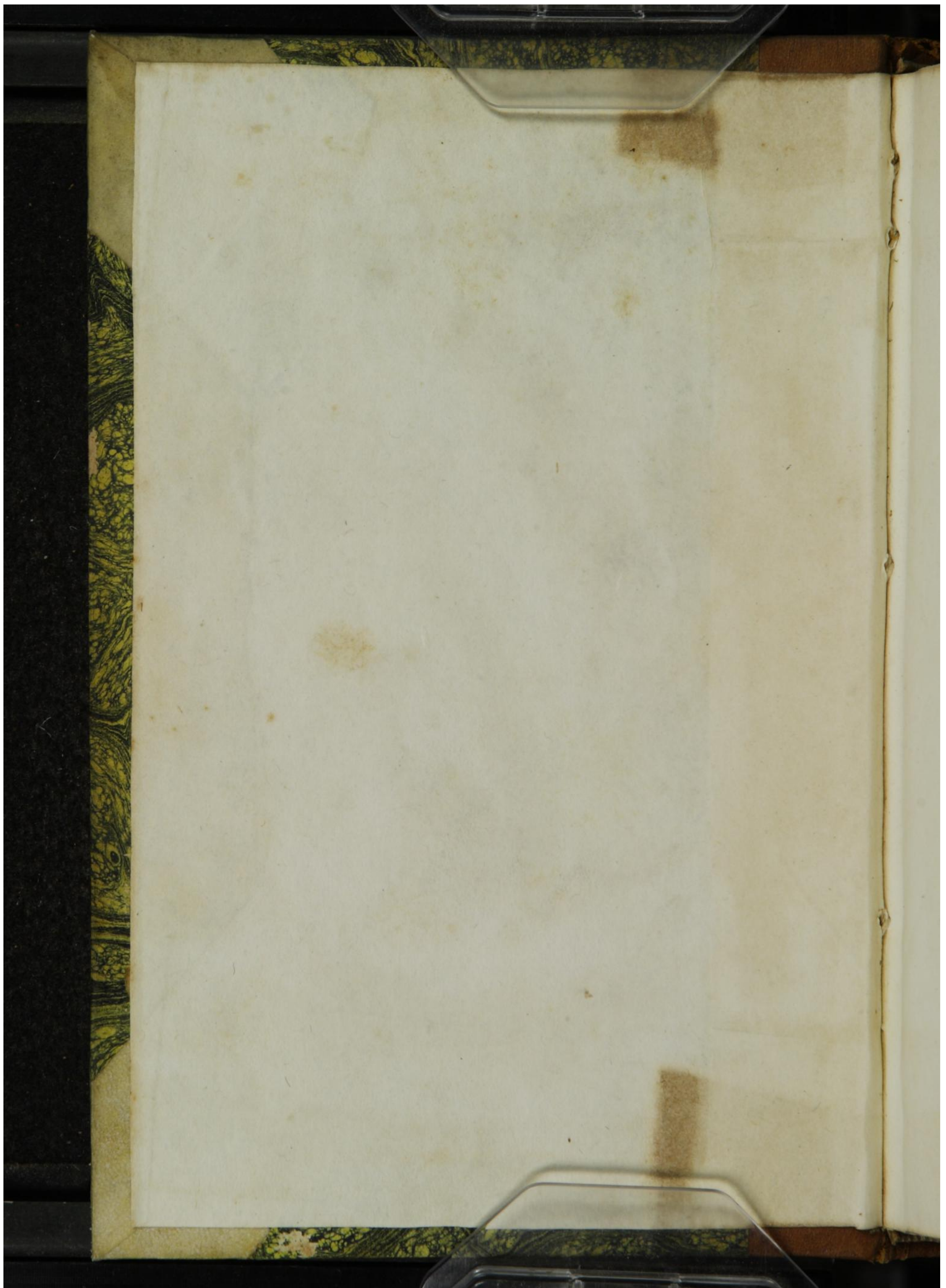

VIII
S. BONAVEN
DIETA
SALUTIS
14
K 7
14
VENETIIS
1497

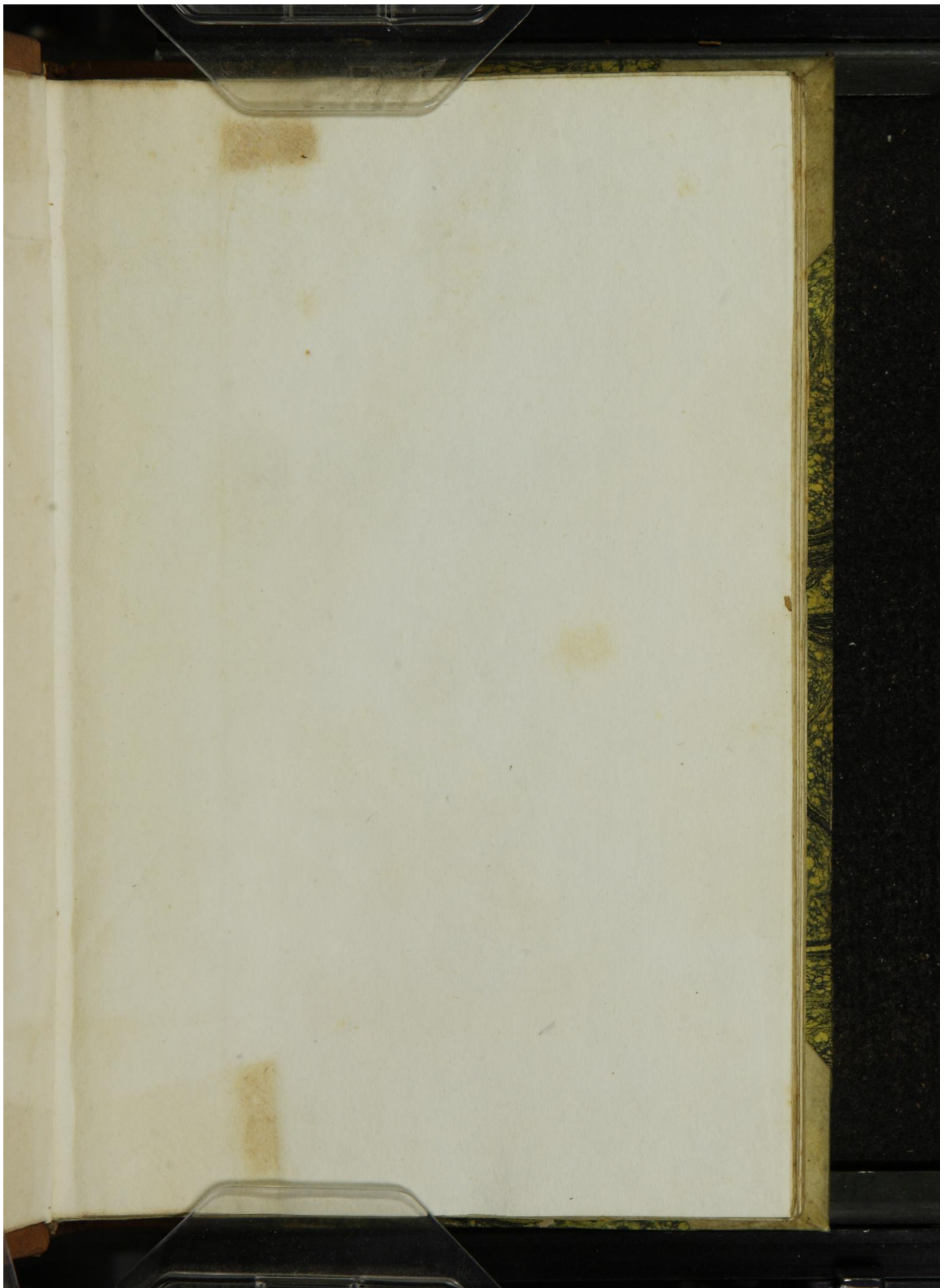

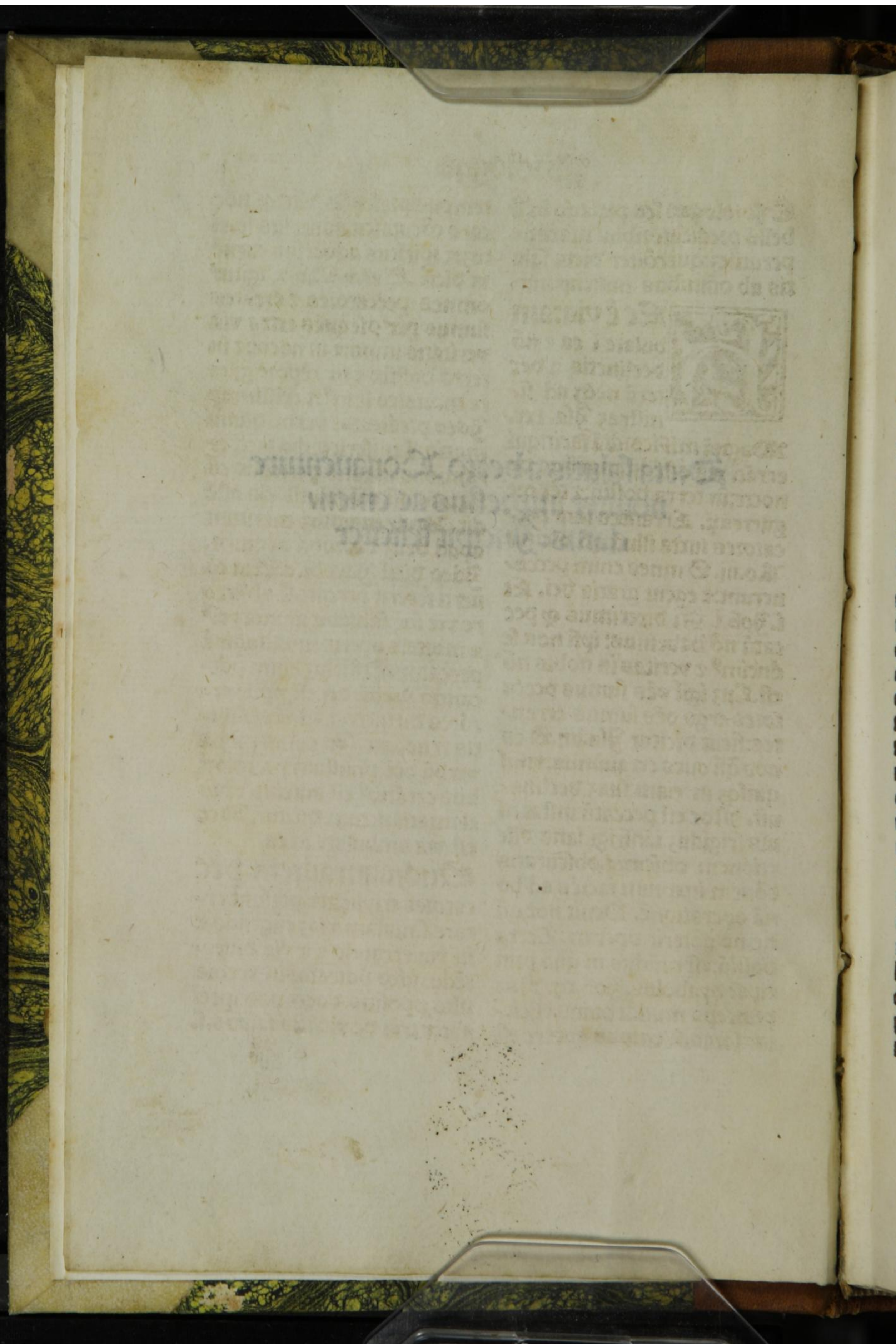

Dieta salutis a beato Bonaventure
nouiter impressus ac emen-
datus. Incipit feliciter

¶ Prologus seu prefatio in libellū predicatoribus maxime perutile: qui cōiter dieta salutis ab omnibus nuncupatur.

Ec ē via: ambulate i ea ⁊ nō declinetis. a dexterā neqꝫ ad sinistraꝫ Isa. xxx. Magnā misīcordiā facit: qui errāti viā ostēdit. maxime de nocte: in terra hostiū: ⁊ tēpore guerraꝝ. Errantes sunt peccatores iuxta illud qd̄ dicitur Ro. iij. Omnes enim peccauerunt: ⁊ egent gratia dei. Et i. Joh. i. Si dixerimus ꝙ peccatū nō habemus: ipsi nos seducim⁹ ⁊ veritas in nobis nō est. Cuꝫ igit̄ oēs sumus peccatores ergo oēs sumus errantes: sicut dicitur Isa. liij. Oēs nos q̄si oues errauimus: vnusquisqꝫ in viam suaꝫ declinauit. Nox est peccatū instar niuis frigiduꝫ. i. infrigidans dilectionem obscuꝝ. i. obscurans rōnem ineptum faciēs ad bonā operationē. Venit nox qn̄ nemo poterit operari. Terra hostiū: est mūdus. in quo principat̄ dyabolus. Joh. xij. Nūc princeps mundi huius eijcietur foras. Tempus guerre est tempus presentis vite: qꝛ nūc caro cōcupiscit aduersus spiritu: ⁊ spiritus aduersus carnē vt dicit̄ Gal. v. Quia igitur omnes peccatores ⁊ errātes sumus per ꝯsequēs extra viā veritatis imus: ⁊ in nocte: ⁊ in terra hostili: ⁊ in tēpore guerre mortales sum⁹: ⁊ existimus Ideo predicator verbi diuini maximā misericordiā facit errantibus in tātis periculis cōstitutis: qn̄ viā salutis eis ostēdit. Unde magnuꝫ meritum apud deuꝫ ⁊ coronā acquirit. Ideo dicit̄ Jacobi. v. Qui cōuerti fecerit peccatorē ab errore vie sue: saluabit animaꝫ ei⁹ a morte: ⁊ operit multitudinē peccatoꝝ. Officiuꝫ enim p̄dicantis verbū dei: est ꝓprie errātes dirigere ⁊ ad viaꝫ salutis reuocare. In cuius ꝑsona verbū dei ꝓmissum peccatoribus errātib⁹ est autentice proclamatum: cum dicitur. Hec est via ambulate in ea.

Quoniam autem peccatores tripliciter possunt errare. s. malam viaꝫ eligendo ⁊ in via errando ⁊ a via diuertēdo: ideo p̄dicator in verbis istis ꝓpositis docet nos speciāliter tria de via ista salutis. s.

Salubriter eligere.
Utiliter incedere.
Viriliter insistere.
¶ Primo igit docet nos viā salutis subtiliter eligere cū dicit: Hec est via.s. et nulla alia ad salutem eligenda.
¶ Secundo docet nos per viam salutis viriliter incedere: cuz dicit ābulate in ea: q̄si diceret: studete remanere in illa
¶ Tertio docet nos vie salutis insistere: cū infertur nec ad dexterā: nec ad sinistrā: quasi diceret nolite diuerter ab ea.

Prio ergo docet nos predicator viā salutis eligere: cum dicit hec est via.s.nō erroris: sed veritatis.nō periclitationis sed salutis: nō ad infernum: sed ad celum.

Et nota q hec via salutis hz spāliter nouē dictas.
¶ Prima est a peccato ad penitentiam tanq̄ ad medicinam et remediū peccatorum.
¶ Scd̄a est a pnia ad p̄cepta.
¶ Tertia ē a p̄cept ad ɔsilia.
¶ Quarta est a ɔsilijs ad virtutes tāq̄ ad instrumēta que docent operari recte.
¶ Quinta est a virtutibus ad dona spiritus sancti que docēt operari faciliter et expedite.
¶ Sexta est a donis ad btitudines que docēt opari pfecte.
¶ Septima est a btitudinib⁹ ad fruct⁹ spūs qui docēt operari delectabiliter et delitiose.
¶ Octaua est a fructibus ad iudicium.
¶ Nona ē a iudicio ad celuz.

Et secundū hoc in presenti opere quod dicit via vel dicta salutis sunt.x.cap̄.
¶ In primo agit de vitijs a quib⁹ est mouēdū et recedēdū.
¶ In scd̄o agit de penitētia.
¶ In tertio agit de p̄ceptis.
¶ In quarto de consilijs.
¶ In quinto de virtutibus.
¶ In sexto de donis.
¶ In septimo de btitudinib⁹
¶ In octauo de fructib⁹ spūs.
¶ In nono de iudicio.
¶ In decio de iferno et celo.
¶ Primo igitur in noie dn̄i agēdū est de vitijs. Et primo in generali: et postea in spāli.

¶ De petō in cōi primū cap̄.

Primo igit nota de peccato vel vitio in cōi. Et est sciendū q peccatuz est dictū vel factū vel ɔcupitum ɔtra legez dei.vt dic Aug. Et est sciēdū q est vitandū spāli

ter ⁊ precipue propter tria.
¶ Primo: quia est deformi-
tas quam deus detestatur.
Iniqtas quaȝ demõ ãplexat.
Infirmitas q̃ mũdꝰ dissipat.
¶ Primo pctm̃ est detestan-
dũ: qꝛ est deformitas quã deꝰ
summe detestat. Vñ nota ꝙ
nihil posset cogitari quin deꝰ
fecerit pp odiũ peccati: ipse.n.
ꝓpter pctm̃ semel fere dissipa
uit oia opera sua.s.totũ mun-
dum per diluuium Gen.vij.
¶ Alij autẽ reges ⁊ potentes
in preiudiciũ inimicoꝝ depo-
pulant terras eoꝝ: deꝰ aũt dis
sipauit terram ꝓpriã: qꝛ pctm̃
intrauerat terram suaȝ.
¶ Item nõ soluȝ hẽt peccatũ
odio: sȝ ⁊ quicqd pctm̃ tangit.

Alia autem homines

propter vinũ corruptũ nõ ꝓij
ciunt in mari vasa aurea vel
argẽtea: sȝ ꝯuant vasa ⁊ vinũ
effundũt. deꝰ aũt nõ solũ pec-
catũ: sȝ etiã vasa pcti.i.creatu
ras rõnales.s.anias ad suam
imaginẽ factas: ⁊ suo ꝑcioso
sanguine redẽptas: in odium
pcti ꝓijcit in oceano ifernali:
qꝛ vt dr̃ Sap.xiiij. Odio est
deo ipius ⁊ ipietas ciꝰ. Deus
insuper intm̃ pctm̃ odit: ꝙ pp
pctã mũdi innocentẽ vnigeni
tum iterfecit. Vñ dr̃ Isa.liij.
Propter scelus ppl̃i mei per
cussi eũ. Et ipsemet dei filꝰ vt
pctm̃ iterficeret: vel occideret
tradidit in mortẽ aiaȝ suaȝ: vt
dicit silr̃ Isa.liij. Nullus aũt
inuenit qui tã odiat inimicuȝ:
ꝙ in eiꝰ odiũ vellet interficere
vnigẽitũ ꝓpriũ vl̃ ẽt semetipȝ
¶ Iteȝ deꝰ ꝑsecutus est pctm̃
ab initio intm̃ ꝙ ꝓijcit ipsum
de celo: ⁊ vidẽs ꝙ remãserat
in mũdo: ipse in ꝓpria ꝑsona
descendit in mundũ: vt de ip
so fugaret pctm̃: ⁊ tandẽ in iu
dicio proijceret: ⁊ includet ip-
suȝ in inferno: qꝛ dicitur Mi
chee.vij. Proijciet in ꝓfun-
dum maris oia pctã nostra.

Secundo peccatũ est

iniquitas quã demon ample
xatur. Et nota ꝙ triplex est si
gnũ ꝙ pctm̃ placet dyabolo.

Primuȝ signũ est. qꝛ

in nullo alio d̃lectat: qꝛ ipe nõ
vult aliđ balneũ. nõ q̃rit auꝝ:
nõ amat argẽtuȝ: qꝛ in ꝑsona
ciꝰ dr̃ Gen.xiiij. da mihi aias
cetera tolle tibi. Sic.n. auis ra
pax amat coꝛ ꝑdc: sic ipse coꝛ
hois: vt pȝ đ illo q iterrogauit
diabolũ qd plꝰ amabat. et dia
boꝰ rñdit ꝙ tria ꝑcipue.s.lunã

primam: rotaz solis: ꝛ ferrum molle. Hoc est cor quod componitur ex tribus litteris: que habent illas tres figuras.

Secūdum signum ꝙ dyabolus amat peccatum est qꝛ in ꝓcurando pctm̄ nunq̄ꝫ fatigatur. Etenīz sex milia annoꝝ sunt: ꝛ ampliꝰ ꝙ nihil aliud fecit q̄ꝫ ꝓcurare pctā. Unde q̄n dn̄s interrogauit eum: unde venis? respōdit. Circuiui terram ꝛ perambulaui eam. Job.i. Non licet enim sibi capere cibum nec somnū: tm̄ est occupatus in negocio pctōꝝ Job.xxx. Qui me comedunt non dormiunt.

Tertiuz signū ꝙ dyabolus amat peccatum est: qꝛ nunq̄ꝫ potuit nec poterit peccato saturari. Jam.n. non pn̄t numerari illa īfinita milia hominuz pctōꝝ quos absorbuit ꝛ deuorauit: ꝛ tn̄ est adhuc famelicus: ꝛ sicut leo circuit querens quem deuoret. Prime petri.v. Adhuc etiā est insatiabilis peccato nō solum famelicus: sꝫ etiā sitibūdus. Unde dicitur Job.xl. Absorbebit fluuiū ꝛ nō mirabitur: ꝛ habet fiduciam ꝙ influat iordanis in os eius. pctōres cum impetu currētes in os eius.i. in infernuz: vocanť hic fluuius quem absorbet dyabolus ꝛ nō miratur. iusti vero q̄eti ꝛ pacifici dicunť iordanis qui interp̄tatur humilis descēsus: ꝛ tales sum me dyabolus desiderat absorbere. Exemplū in vitis patrū de capitulo demonū: ꝛ singulis demonibus de pctīs ꝛ malis que ꝓcurauerant reddenti hꝰ rōnem: ꝛ de illo qui specialiter fuit laudatus ꝛ honoratꝰ a principe eorū: ꝛ in cathedra collocatus: quia fecerat fornicari vnum monachum: queꝫ in quadraginta annis vix traxerat ad peccatum.

Tertio pctm̄ est infirmitas qua mundus dissipatur. Et nota ꝙ peccatū est febris tertiana propter triplicez concupiscentiaꝫ.s. diuitiaꝝ: delitiaruꝫ: ꝛ honoꝝ: de qua dicit̄ i. Joh.ii. Omne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum: aut superbia vite. ¶ Quartana etiā est propter triplicem gradū peccati.s. cordis: oris: ꝛ operis: ꝛ ꝯsuctudinis. ꝯtra que dicitur Cant.vi. Reuertere reuertere sunami

tis.i.anima misera. quater di cit reuertere: propter illa quat tuor predicta.

Est etiam febris quotidiana ꝑpter peccatū supbie qd est in omni peccato ꝛ ꝯtinue. Vel ꝯtinua ē: qꝛ ē valde periculosa. Nā sicut febris cōtinua aliqñ aufert vitā tpalez vel corporalē: ꝛ ꝯfert mortem corporalez: sic pcti infirmitas aufert vitaz nō solum tēporalē: sed ꝛ aliqñ spūalez qꝛ ꝯfert mortē infernalē vel eternalē.

¶ Podagra peduz vel gutta est propter peccatum accidie.

¶ Paralisis manuuz est propter peccatū iuidie vel imine.

¶ Idropisis est propter peccatum auaricie.

¶ Dolor viscez: vel tortiones propter peccatum iracundie.

¶ Squinantia pp pctm̄ gule.

¶ Lepra ꝑpter pctm̄ luxurie: ꝛ propter h omnia dicitur de peccatore. Isa.i. A planta pedis vsqꝫ ad verticē capitis nō est in eo sanitas.

¶ De peccato in speciali secūdum capitulum.

Ecundo nota de vitijs in speciali. Et ē sciendū ꝙ septem sunt vitia principalia ꝛ capitalia. Quin qꝫ dicuntur spiritualia.s.

Superbia
Inuidia Ira
Auaritia Accidia

Duo vero dicūtur carnalia.s.

¶ Luxuria Vñ versus
¶ Gula Dat septem

vitia dictio saligia. In qua.s. sunt tot littere quot sunt vitia capitalia licet non sit in vitijs ꝛ litteris idem ordo.

De quolibet vicio nota precipue tria scilicet.

Typum quem prefert.
Fetum quez profert:
Damnum quod infert:

¶ Primo.n.notāde sunt adaptiōes peccati in cōi. Et nota ꝙ pctm̄ est sicut putredo in pomo: sicut enim putredo aufert pomo decorē: valorē: colorē odorem: ꝛ saporē: sic pctm̄ aufert anie decorē vite: odorē fame: valorē grē: ꝛ saporē glīe Vñ dicitur Job. xiij. Quasi putredo consumendus sum.

Secundo peccatū est sicut vulnus in corpore humano. Nā recenter vulneratus pmittit se tangi ꝛ vulnus premi ꝛ inuestigari: sed post tertiū diez nō sine magno dolo-

re tangitur in vulnere:sic peccatum in sua recentia cito curatur:⁊ post tertiū diē est grauissimꝰ dolor vulnerū. Gen. xxxiiij. die tertia qñ grauissimus dolor vulnerꝝ erat acceptis gladijs duo filij iacob symeon ⁊ leui frēs diue:ingressi sunt vrbē ɔfidēter:⁊ emor ⁊ sichen pariter necauerūt : qr.s. quasi intollerabilis est correctio vel sanatio pcti post tres dies. Tres dies isti sunt pcti perpetratio:peccādi consuetudo:⁊ pcti obstinatio. Nā post istum tertiū diē pctōr nō premittit se tāgi per correctionē. Prouer .xviij. Pctōr cuȝ in ꝓfundū pctōꝝ venerit:ɔtēnit Dicūt.n.illud Jsa.xxx. Loquimini nobis placētia:videte nobis errores excecauit eni eos malitia eoꝝ.vñ ēt odio hūerūt corripiētē in porta. Amos.v.

Tertio peccatū est sicut falsitas in pāno. Nā sicut mercator de falso panno non oñdit emptori mediū neqȝ finēȝ:sȝ tm̄ caput:sic dyabolus qui est mercator pcti oñdit fatuo emptori soluȝ caput pāni i.delectationē culpe: nō medium.i.remorsum ɔscie.vȝ finē i.penaȝ gehēne. De hac mercātia dr̄ Jsa.xxiiij. Erat sicut emēs sic ille qui vēdit:qr.s.tā peccator q̄ȝ dyabolus in mercatura peccati est deceptus.

Quarto peccatum est sicut taberna dyaboli in qua vēdit vinū voluptatis in mūdo pro ꝓcio aie:⁊ sicut tabernarius ponit tres taxillos in taberna quibꝰ occupant̄ ribaldi sic dyabolus ī taberna pctī ponit pro ribaldis.i.pro amatoribꝰ voluptatis tres taxillos i.tres ɔcupiscētias mūdanas de quibꝰ hr̄.j. Jo.ij. ɔcupiscētiam carnis:ɔcupiscentiā oculorum ⁊ superbiam vite.

Quinto peccatum est sicut ludus alleatoris:qui vulgo dicit̄ ludus corrigie. Naȝ sicut ille falsus alleator.i.corrigiator ꝓmittit illos hoies in principio aliqd lucrari ⁊ finaliter aufert ⁊ recupat totū qđ amiserat ⁊ cū hoc lucratur ab eis quicqd hñt etiaȝ qñqȝ vestes:sic dyabolus tāq̄ȝ falsus alleator ꝑmittit pctōrē in aliquo tpali ꝓsperari:sȝ finaliter aufert aiaȝ ⁊ corpus:gratiā ⁊ gloriā:⁊ tpalem substantiam. Contra qđ sara gloriabat̄:dicens Thobie.iij. Nunq̄ȝ cum

ludentibus miscui me.i.cũ de
monibus siue alleatoribus.

Sexto peccatũ est si
cut rhete:ꝛ sicut virga inuisca
ta:nã sicut piscis in rhetibꝰ se
agitãdo se plus inoluit:ꝛ auis
plus ambulans per virgã in-
uiscatã fortiꝰ se capit:sic pctõꝛ
magis elongat a deo ꝛ stricti
us illaqueat a dyabolo: qꝛ de
tali dr̃ Job.xviij. Tenebitur
planta eius laqueo.

Septimo peccatũ est
sicut vinculuʒ quo ducit por-
cus ad macelluʒ:ꝛ bos ad vi-
ctimã:ꝛ quo ligat falco ad pti
cam:ꝛ symea ad truncuʒ.Sic
eniʒ carnifer ducẽs porcũ nõ
stringit nimis pedẽ ciꝰ ne cla-
met:sic dyabolus nõ stringit
nimis peccatorẽ per tẽporalẽ
aduersitatẽ:ne clamet per cõ
fessionẽ vel orationẽ:vt sic du
cat eũ liberꝰ ad macelluʒ in-
fernale. Vnde dr̃ prouer.vij.
Ignorat qꝫ ad vincula stultꝰ
trahit. Itẽ sicut bos ligatꝰ nõ
sentit se esse ligatũ qñ ducitur
ad macellũ nisi qñ vult fuge-
re. Itẽ sicut symea non sentit
se esse ligatã: nisi cũ vult pilo
tam a se remouere: nec falco:
nisi cum vult de ptica volare
sic pctõꝛ nõ sentit vinculũ pcti
dũ perpetrat ꝛ in pctõ pseue-
rat: sed tũc vincula sentit:cuʒ
aĩa infelix a corpore recedit.

¶De superbia tertiũ caplm.

Superbia est libi
do dominãdi vel appe
titus ꝓprie excellentie.Augu.
De qua nota tria scilicet.
Typum quem prefert:
Fetum quem profert:ꝛ
Damnum quod infert.

¶ Superbia igit que est pri-
mum ꝛ principale ac capitale
vitium habet multiplicem ty
pum in natura ꝛ in scriptura:
cui congrue comparatur.

Cõparatur primo vẽ
to:propter tria qꝛ vẽtus extin
guit lucẽ:ꝛ exicat rorẽ:ꝛ exuf-
flat puluerẽ:sic superbia extin
guit lucẽ sapiẽtie:exicat roreʒ
gratie:exicat vel exufflat pul-
uereʒ vanitatis mũdane:ꝛ iõ
cũ hõ sit puluis ex sua ꝯditi-
one:iuxta illud Geñ.iij. Pul
uis es ꝛ i puluerẽ reuerteris:
magis timẽdus est vẽtus sup
bie in alto qꝫ in basso.i.in sta-
tu ꝓlationis qꝫ subiectiõis:qꝛ
vẽtus si in alto puluerẽ inueni
ret citiꝰ exufflaret:qꝛ perflant
altissima vẽti:vt dicit poeta.

Secundo comparatur superbia fumo: quia sicut fumus magis ascendendo deficit: sic superb⁹ plus exaltatus plus euanescit. Psal. Mox vt honorificati fuerint ꝛ exaltati: deficientes quẽadmodum fumus deficient.

Tertio cõparatur palee propter leuitatem ꝛ incõstantiam ꝛ defectum valoris qꝛ sicut torrens trahit paleas ꝛ ista leuia ad oceanũ: sic torrens tentationis trahit secũ vanos non humiles ad oceanum inferni.

Quarto comparatur stille aquose que inflať ꝛ statim adnihilatur ꝛ vesice que mox deficit: dum tamen acu pungať: sic superbus mox inflando deficit: ꝛ punctus modica febre vel tribulatione adnihilatur.

Quinto comparatur aranee qꝛ sicut aranea se euiscerat texendo telã vt muscas capiat: sic sup̱bus perdit aiam vt capiat laudẽ humanã. Isa. lix. Telas aranee texuerũt.

Sexto cõparatur feretro: quia sicut feretrum tunc solum ornatur cũ mortuus in eo ponitur: sic viri ꝛ mulieres precipue tunc ornant feretrũ corporis sui per exterioꝝ vestium paraturã: cũ anima intus est mortua per superbiã.

Septimo cõparatur superbus luctatori incauto. Nam si in lucta vnus de luctatoribus possit leuare pedeꝫ alterius: deijcit ip̄m sic si demon possit leuare pedem. i. hominis affectionem per superbiaꝫ: deijcit eum in damnationem eternã. Psal. Deiecisti eos dum alleuarentur.

Octauo comparatur galline: quia sicut gallina statim cantat cum posuerit ouũ: sic superbus statim vult videri cũ fecerit aliqđ opus bonũ.

Nono cõparatur lupo. Dicitur enim ꝙ lupus vno mense viuit de vento: sic superbus vno mense. i. mensura vite sue viuit vel pasciť vẽto glorie mundane. Osee. xij. Effraim pascit ventũ. i. gloriã mundanã. sequitur estuꝫ tota die. i. superbus semper est famelicus laudis humane.

Damna vero que superbia facit in homine sunt

specialiter quinqȝ.

Primum enim homi nem arefacit vt melius ac- cedatur illo sine humore gra tie ꝛ sine compassione efficit. Eccle.vi. Non te extollas in cogitatione anie tue : ꝛ sequit vt nō derelinquaris vt lignū aridū in heremo.i.in inferno vbi concremabūtur arbores infructuose.idest peccatores.

Secundo hominem ↄsumit.i.omne bonū hois ad nihilat ꝛ perdit. Job.xviij. Cō sumit brachia ipsiꝰ.idest hois superbi primogenita mors.id est supbia que est primogeni- ta filia peccati vel dyaboli.

Tertio homines infa tuat ꝛ decipit. cuius signum est: qꝛ superbꝰ preciosa vilepen dit.idest gratiam ꝛ gloriam: ꝛ vilia care emit.i.gloriam tran sitoriā. Jere.xlix. Arrogātia ꝛ superbia cordis tui decepit te.

Quarto: hominē pre cipitat: ꝛ ideo hominem ad alta leuat: vt maior ꝛ grauior sit ruina. Luc.xiiij. Qui se exal tat humiliabitur.

Quinto hominem pe nitus facit infelicem. Super- bus.n. ab eo est infelix: qꝛ de bono semine malā messeȝ col ligit: que.n.sunt bona alijs: in malum ↄuertit. de sanitate.n. infirmat: de vita morit: de me dicamine vulneratur: a victo vincit: a mortuo supat atqȝ oc cidit. Hec oia eueniūt supbo qꝛ de bono suo gliat: ꝛ sic de bono efficit malus: ꝛ de virtu te efficit viciosus. ps. Cōtritio ꝛ ifelicitas ivijs eoꝝ.i.supboꝝ

Filie vero supbie sunt septem scilicet.

Presumptio.
Ambitio.
Inobedientia.
Irreuerentia.
Erubescentia boni ꝛ
Irrisio bonoꝝ vel simpliciuȝ.
Vanagloria ꝛ ipocrisis

¶ Hec aūt pctā que a super- bia nascuntur figurantur per septem annos quibꝰ filij israel seruierunt cusanrasathaim re gi mesopotamie. cusanrasa- thim interpretatur tenebrosa iniqtas: per quā figurat dya- bolus qui ex iniquitate tene- brosus est: qui bn dr rex meso potamie que dicitur eleuata per superbiā: quia ipse est rex super omnes filios superbie: vt dicitur Job.xli.

De inuidia capitulum .iiij.

Inuidia est tristitia aliene felicitatis et in aduersitate letitia.

De inuidia nota speci aliter tria scilicet.
Typpum quem gerit.
Actum quem facit.
Fetum quem parit.

Inuidia .n. hz multas similitudines odiosas. est eni sicut vermis in ligno: rubigo in ferro: tinea in vestimēto. Nā sicut ista rodūt ꝓpriū subiectū et ꝯsumunt illud priusq̄ʒ alia: sic inuidia rodit iuidū et plus inuidus nocet sibi q̄ʒ alijs.

Secūdo est sicut draco: qꝛ sicut draco isidiatur elephātis partui vt ipm pungat et mordeat vł comedat: sic inuidus bono alieno insidiat̄ iudicio praue suspectiōis: et postea mordet vel pūgit aculeo murmurationis: et inficit veneno detractionis. Vn̄ de inuido dicit̄ Job .xxx. Frater fui drachonū et soci⁹ strucionū.

Tertio similis est leproso: inde ꝓditori et dyabolo Leprosus eni vellet ꝙ nullus esset sanus: et dyabolus ꝙ nullus eēt bonus. Vn̄ dr̄ Sap. ij. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbeʒ terraꝝ. Judas ꝯtristat⁹ fuit de effusione vnguēti sup xp̄m. Mathei .xxvi. sic iuidus instar leprosi et dyaboli dolet de bono ꝓximi ēt admodū inde ꝓditoris tristatur de bona fama fr̄is et odore virtutis. Vn̄ magnā iniuriam faceret dn̄s inuido si cū poneret in paradiso. moreret̄ enim pre dolore vbi videret alios gaudere.

Quarto similis est inuidus oculo mēstruate. Naʒ sic ille inficit speculuʒ: cū respicit eū: sic iuidus inficit ꝓximū cum respicit eius bonū. qm̄ oi studio laborat ponere aliquā maculā in ꝓxio. Vn̄ dr̄ eccłi. xi. Bona in mala ꝯuertit insidiator et i electis pōit maculā.

Quinto similis est iuidus noctue et igni greco. Noct⁹ .n. de nocte videt et de die exceca̅t: et ignis grec⁹ in aque fortuis inardescit siue succenditur: sic inuidia in aquis graciaꝝ forti⁹ exardescit vn̄ deberet extingui: et ad modum noctue a luce exceca̅t vn̄ deberet illuminari: sicut hely qui non

poterat videre lucernam donec extingueretur: vt dicitur. j. Reg. iij.

Sexto inuidus similis est aque et naui et candele serpētine. Nā in aqua virga recta appa et tortuosa. Et in naui existentib⁹ cū ipsi fortiter descēdūt videt q montes currant velociter: et ad lucē cādele serpētine oēs palee vident esse serpētes. Fit aūt candela serpētina de cera tēperata in aqua in qua serpēs coct⁹ est: et post cuz cādela illa facta de tali cera ardet: videt hoib⁹ q oēs palee et oēs alie candele que ibi ardēt sint serpētes: sic inuidus ad modū aque recta facit tortuosa: et instar existentium in naui: q cū ipsi inuidi ad infernū descendūt: videtur eis q montes.i.viri sctī et stabiles ad dānationez currāt: et ad lucē candele serpētine.s.inuidie: Innocētes et bonos existimāt serpētinos. Omnia.n. in malū cōuertunt: vt dicitur Ecclesiastici.xi. Bonū in malum conuertit insidiator.

Septimo cōparatur inuidus cayn. de qua dicitur Geñ.iiij. Quicūqz inuenerit me occidet me: sic inuidū iterficit ois hō: q aut videt bonū in hoie: et tūc dolet: aut maluz et sic gaudet: et sic in omni homine peccat vel moritur per peccatum.

Octauo inuidus comparat acrisie sodomoz.i.cecitati qua pcussit dñs sodomitas. Geñ.xix. Acrisia aūt est passio que aufert iudiciuz. Et dicitur ab a qd est sine: et crisis quod est iudicium: q inuidus nō iudicat illa que oportet videre et iudicare.

Nono iuidus similis est nihilo: pro eo q dissimilis est tam creatori qz omni creature: sine bono creato. creator enim cōmunicat bona sua liberaliter et creatura similiter. Nam videmus in sole q lumen suuz cōmunicat omnib⁹ creaturis et ignis calorē suuz: et sic de alijs: sed inuidus nō solum nō communicat bona sua: sed etiaz quātum in se est adnihilat aliena: q sibi valde displicent et etiam cū solus inuidus sit nihil: ita vellet q nihil nisi miseria esset.

Damna inuidie sunt specialiter quinqz.

¶ Primum est: quia claudit viam salutis et aditum paradisi: est enim blasphemia in spiritū sanctum que nō remittitur in hoc seculo neque in futuro: vt dicitur Mathei.xij.

Sunt autem sex peccata in spiritum sanctum quorum inuidia est vnū scilicet.
Inuidentia fraterne gratie.
Impugnatio veritatis agnite
Presumptio de impunitate
Obstinatio mentis
Desperatio. et
Finalis impenitentia.
Dicunt enim peccata in spiritūsanctum scilicet quia impugnant gratiam spiritussancti.
¶ Scdm est quod implet hoiem omni malo. Vn vt plenū dolium vino qd vulgo dr: est plenū vsque ad oculum: sic inuidus cuius signū est: quia malicia inuidi per oculum erit. Nam dicitur Eccl'ia.xiiij. Nequam est oculus inuidi. et Mat.xx. An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum.

Tertium est: quod spoliat hoiem omni bono: et causa est: quia odit et impugnat omne bonū. Alia namque vicia opponunt vni virtuti: vt supbia humilitati: luxuria castigati: auaricia largitati: et sic de alijs. inuidia vero vt dictum est opponitur omni bono. vn non tm dr mala sed pessima. Hec est enim fera pessima que deuorauit ioseph. vn dr Gen.xxxvij.

Quartum est: quia facit hominē penitus immisericordem: sicut pz in cayn qui ex inuidia nō pepcit abel fratri suo innocēti. Gen.iiij. Sicut patuit i filijs iacob qui inuidia stimulante nō pepcerūt ioseph innocēti. Gen.xxxvij. Sicut patuit ēt in iudeis qui non pepcerūt xpo innocētissimo imo innocētie dño cuius causa fuit inuidia: vt pz Mathei.xxvij. quia pylatus sciebat quod per inuidiā tradidissent eum.

Quintum est: quia facit hominem penitus infelicē. Inuidus.n. de bōis alioR affligit et de melioratiōe deteriorat
¶ De profectu deficit
¶ De pinguedine macrescit
¶ De sanitate infirmatur.
¶ De vita moritur.
Ipse amittere se putat
quod alij lucrantur
Et sicut diligentibus deum omnia cooperant in bonum: ita inuido oia cooperant in malū.

¶ Vñ quidam pulcherrime describens inuidum: ait
Pallor in ore sedet: macies in corpore toto.
Non recta facies: liuent rubigine dentes.
Pectora felle virent: lingua ꝛ suffosa veneno.
¶ Versus. Ipsi risus abest: nisi quem fecere dolores.
Nec fruitur somno: vigilantibus excitat aures
Ingratusq; videt: intabescitq; videndo
Successus hominum carpit q; ꝛ carpitur vna
Suppliciumq; suuz est: quando felicia cernit.

¶ Due sunt filie inuidie. scilz. Tristicia in ꝓsperis ꝓximi ꝛ Exultatio in aduersis que cõtrariant̃ specialiter caritati: cuius officium est gaudere cum gaudẽtibus ꝛ flere cuz flentibus. Ro. xij. iste due filie figurant̃ per oola ꝛ ooliba: q̇ꝺ interpretat̃ tabernaculum meũ: q2 in ꝑsona dyaboli dicit̃ ꝙ assumpsit septẽ spũs nequiores se: ꝛ ingressi habitãt ibi. s. inuido. Mat. xij. De istis filiabus dicit̃ Ezec. xxiij. Due mulieres filie vni⁹ matris fuerũt s. inuidie: que ipsas ex dyabolo ↄcepit. Unde ille due filie pñt valde ꝓprie dici dyabolice. imitant̃. n. dyabolum p̃rez suum: qui de bono dolet: ꝛ de malo gaudet. Ideo dr̃ Sap. ij. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbez terraꝝ. Imitãtur autẽ illas qui sunt ex pte illi⁹.

¶ De ira quintum capituluz.

IRa est libido vel appetitus vindicte.

¶ De ira nota spãliter tria. s.
Odiosam eius effigiem
Eius ruinosam perniciem
Eius vitiosam propaginem

¶ Ira plures hẽt adaptiones ꝛ figuras: inter quas p̃mo cõparatur igni. nam sicut ignis domũ ligneã ꝛ oẽm materiã aridam accẽdit: sic ira accẽdit precipue aridos. i. hoies iracũdos qui carẽt humore gratie. Vñ homo iracũdus est sicut homo habẽs domũ ligneaz: qui mane est diues: ꝛ in vespere nihil hẽt: q2 ignis ire cõbussit sibi domum idest ↄscientiam ꝛ per consequens abstulit sibi quicquid habebat.

Secundo iracundus est similis olle bullienti: sicut n. olla bulliẽdo emittit aquaz ꝛ oia alia: sic iracundus ebul-

liendo per iram emittit stultitiã & verba inordinata. Proverbiorum.xv. Os fatuorum ebullit stultitiam.

Tertio iracũdus similis est apro. Nã sicut aper ex furore impingit & currit ꝯtra gladiũ: sic iracũdus currit ad peccatũ. s. ad ꝯtentionẽ: iniuriam: & homicidiũ. De talibꝰ dicitur Prouer. i. Pedes eoꝝ ad malum currũt. Grego. in pastorali. Mentẽ impellit furor quo nõ trahit desideriũ: & agit incõmoda velut nesciẽs: que postea dolet sciens.

Quarto iracundus similis est insano vel arreptitio qui precipitat se in ignem vel aquã: sic iracũdus in q̃cunq; malitiã. Vñ dicit Mat. ix. de illo arreptitio q vbicũq; apprehendit eũ: allidit eum: sic ira iracundũ alidit per impatientiã molestando: & spuniat per clamores ꝯtendẽdo vel contemnẽdo & stridet dentibꝰ malitiam machinando: & arescit odium & rancorem cõcipiendo. Hec eniꝫ sunt signa ire & opera iracundie.

Quinto iracundus similis est calculo emittẽti ignẽ. Nam sicut calculus ꝑcussus malleo emittit scintillã sic iracũdus tactus verbo oñdit impatientiã suã: & sicut calculus nõ emittit ignẽ nisi tangatur aliquo duro. sic multi reputãt patientes: qui tñ exardescunt in irã tacti aliquo verbo ꝯtumelioso. Dicit enim Job. xxviij. q lapis calore solutꝰ in es ꝯuertitur. Lapis animus durus & lapideꝰ qui qñ soluitur calore iracũdie: statim ad modũ eris reddit sonũ indignationis & contumelie.

Sexto iracũdus similis est rãno. Rãnus enim est quidã frutex spinosissimꝰ hñs ita duras spinas: q ad impetũ venti emittit scintillas: vt dicit iosephus sic iratꝰ ꝓpter ventuꝫ indignationis emittit scintillas spinosissime ꝯtentionis. Vnde dicit Judicũ. ix. Egrediat ignis de rãno & deuoret cedros liban. i. supbos & potẽtes huiꝰ seculi qui spãliter ꝯsueuerunt esse iracũdi.

Septimo iracundus similis est vasi vacuo posito iuxta ignem. Videmꝰ. n. q si vas vacuũ & terreũ ponat ad ignẽ frangit. si aũt sit plenum

aque:in nullo ledit: sic homo qui est de sua ꝯditione terreus:si ponatur ad ignē aduersitatis vel tribulationis:statim frangit per impatientiā; si sit gratia vacuus:si autē sit gratia plenus:non leditur. Et iō dr ecclesiastici.xxvij. Vasa figuli probat fornax aduersitatis vel tentationis.

¶Damna ire sunt spāliter.v.

Primo enim excecat rōnis oculum. Nā dr in.ps. Turbatus est a furore oculus meus.s.rōnis: et per ꝯsequēs nō pōt videre irat⁹ quid iustū vel iniustū. vñ dr Jac.i. Ira eni viri:iusticiā dei nō operatur. Et seneca dicit ꝙ duo impediūt ꝯsiliū.s.festinātia et ira.

Secundo ira facit hominē pronū ad qd̄cūq; pctm̄ Vulgo nāq; dicitur de hoie valde irato vel accenso ꝙ oia faceret. Et ideo dr ꝓuer.xxix. Qui ad indignādū facilis est erit ad peccandū procliuior.

Tertio reddit hoiem stultū et quasi rabidū. Vñ co tpe quo hō est iratus. perit rō et humanitas in hoie: et sic per ꝯsequēs mutatur hō et efficit bestia. Nā hō ē aial māsuetū natura:vt dicit phs. De stultitia hois iracundi dr Job.v. Vir stultū iterficit iracūdia.

Quarto aufert homini scipm̄. sicut vulgo dr ꝙ hō turbatus vel iratus nō est in seipso. Satis aūt dānificatur qui perdit seipm̄. De tali dāno dicitur ꝓuer.xix. Qui impatiens est:sustinebit damnū s.suiipsius. Sic ecōtrario patientia fuat hoi seipm̄. Nā; dicitur Luc.xxi. In patientia vestra possidebitis aias vr̄as.

Quinto aufert homini oēm misericordiā et cōpassionē:iō dr ꝓuer.xxvij. Ira non h; miam:nec erumpēs furor Vñ hō iratus fugēdus est sic carnis rabidus: et leo ꝯcitat⁹.

¶Filie ire sunt sex:scilicet.

Odium.	Incendium
Lis.	Homicidiū:et
Guerra.	Rapina.

¶Ista sex figurantur Eze.ix. Ecce sex viri veniebāt de via porte superioris.i.de superbia que est porta ad irā que respicit ad aquilonē.i.ad aduersitatem qui generat irā vel turbationē: et vnuscuiusq; vas interius in manu eius: qz isti filij et filie iracundie sunt quasi sex vasa iteri⁹ vel mortis eterne

¶ De auaritia capitulum .vi.

Auaritia est immoderatus amor pecunie acquirende vel retinende. De qua nota specialiter tria .s.
Typum rediculosum
Damnum periculosum
Partum pernitiosum

Auaritia multas hz copatões. ¶ Primo enim cōparatur auaritia mari mortuo et inferno. Naz sicut mare nunq̃ redūdat Ecclesiastes .i. Sic auarus nūq̃ redūdat dādo elemosynā vel faciēdo restitutionē lz ad modū maris oēs fluuios mūdi bibāt .i. absorbeant oēs diuitias per cupiditatez. Vñ rōne hui⁹ isatiabilitatis cōpatur mali et eodēmodo morti vel inferno: q2 nūq̃ satiatur illa occidēdo et ille deglutiēdo. vñ de auaro dr Abacuch .ij. Dilatauit q̃si ifern⁹ aiaz suaz: et ipse q̃si mors et nō adimplebitur.

Secūdo auarus similis est talpe in quattuor. Auarus eniz ad modū talpe est niger per negtiā: cecus per ignorantiā quot hēt possessiones. tot hz tumultos in quib⁹ sepellit seipm per ptinuā sollicitudinē: quicquid fodit: ponit supra se: q2 de oibus facit deuz.

Tertio cōparatur sterquilinio: q2 sic sterquiliniū cōgregatū corrūpitur et fetet: dispsum vero facit agros fructificare: sic diuitie auari q̃diu sunt pgregate: aiam corrūpunt: sz dispsc paupib⁹: ipsos nutriūt et diuitū pctā redimūt. iuxta illud Luc. xvi. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. De hoc sterqlinio dr Ezech. vij. Aurum eorum i sterqliniū erit.

Quarto auarus similis est rote molendini. q̃tumcunqz .n. et quotiēscūqz vertatur semp tñ in eodē loco inuenitur: sic auarus qui nudus in mūdum venit q̃tūcūqz laboret: nudus tñ de mūdo recedit solus. Vñ dicitur Job .i. Nudus egressus suz de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc.

Quīto auarus similis est porco. porcus .n. nihil valet dū viuit: sz qñ moritur valere incipit: sic auarus nō valet aliquid in vita: q2 viuēs nō vult restituere: nec elemosynā dare: sz moriēs qñqz incipit liberalis esse: de hoc qd nō potest secuz portare: q2 dyaboli hñt animā: vermes corpus: amici diuitias: q2 diuitie deserūt cū

non ipse diuitias: sicut canis sequēs duos hoies: in capite viaꝝ ostēdit quis sit dñs eius: q̄ꝛ tunc sequitur dñm suū pro priū: ꝛ dimittit ex̄neū: sic diui tie in capite mortis sequūtur mundū: ꝛ dimittit auaꝝ. Nā dicit apl's. i. Thimo. vi. Nihil enim intulimus in hūc mundum: nec dubiū: quia nec auferre quid possimus.

Sexto similis est auarus piridi pforate superi⁹: que recipit pecuniā quā nūq̄ꝫ pōt reddere: nisi frāgatur sic auarus: ꝛ p̄cipue vsurari⁹ pecunias ꝛ diuitias haurit ꝛ cōgregat: sꝫ nūq̄ꝫ nisi morte frangatur eas restituere curat. Ideo dicitur de auro Ysa. xxx. Cōminuetur sicut cōterit lagena figuli: contritione preualida.

Septimo auarus simi lis est trūco arboris. naꝫ sicut dñs qui hēt trūcū in orto pōt inserere ramuꝫ cuiuscūq̄ꝫ generis voluerit: sic dyabolus qñ pōt in corde hois inserere auaritiā vel cupiditatē: oia vi tia inserit: q̄ꝛ iam habet omnium malorum radicē ꝛ principium. Iuxta illud apostoli. j. Thymo. vi. Radix omnium malorum est cupiditas.

Octauo auarus sim lis est galline. nā gallina nāliter surda ē in augusto vel estate: sic auarus in estate. i. in statu meriti vel in tp̄e grē qñ dꝫ colligere bonoꝝ opeꝝ messeꝫ: ad modū galline surd⁹ est q̄ꝛ nō vult audire p̄dicatores. vñ auaris dr̄ in p̄sona dñi Prouer. i. Vocaui: ꝛ renuistis.

Nono auarus similis est apostemati qd̄ est p̄rimū cordi: ꝛ rei que ponit̄ imediate sup pupillaꝫ oculi. Apostema. n. tūc est p̄iculosuꝫ qñ est iuxta cor: sic diuitie tunc sunt mortifere: qñ diligunt̄ nimio amore. Vñ dr̄ in. p̄s. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. Per eandē rōnē cōparat̄ rei que ponit̄ imediate super pupillā oculi. Nūq̄ꝫ. n. res bñ pōt videri que nimis est p̄pinqua oculo. iō auarus male videt diuitias: q̄ꝛ nimis p̄pe apponit mētis oculum: ꝛ nimis diligit eas. p̄s. Oculos suos statuerūt declinare in terraꝫ.

Dāna auaritie sūt p̄cipue. ix.

Primo enim facit hominē nudū. Vñ dr̄ Apocali. iij. Dicis quia diues sum et locupletatus; ꝛ nullius egeo:

& nescis qr tu es miser & mise rabilis & paup & cec9 & nudus.

Nota hic quinqz i for tunia auaritie.

Est eniz miser: quia diuitias cum labore acquirit.

Miserabilis: qr cum timore custodit.

Pauper: qr cuz dolore pdit.

Cecus: qr nihil aliud respicit.

Nudus: quia nullū aliud bonum facit.

Secūdo auaritia facit hoiem seruū. Naz diuitie nō sunt auaroꝝ: sz auari sunt diuitiaꝝ. Ideo signanter dicit propheta in Psal. Viri diuitiaꝝ non virorum diuitie.

Tertio auaritia facit hominē stultū. Nam stultus non pcauet periculo: q̄ʒuis sit ppinquū: sic auarus nō fugit periculū inferni: cū sit ēt morti ppiqu9. Jō dr̄ auaro. Luc. xij. Stulte hac nocte aiaz tuā repetent a te. s. demones. hec aūt que parasti. i. congregasti: cuius erūt? qr thesaurizat impius: & ignorat cui ɔgre. &c.

Quarto auaritia facit hoiem abominabilē O see. ix. Facti sunt abominabiles sicē ea que dilexerūt. Nō. n. mirū est si deus abominatur auaꝝ cum ipse tantū deum cōtemnat: qr plus diligit nūmuz vel obolum q̄z deū. cuius signuz est: qr pro obolo aliquādo nō veretur mētiri: nec dare obolum pauperi pro amore dei.

Quinto facit insatiabilez. Vnde auarus cōparatur ydropico qui bibit: & nūq̄z satiatur. Vn̄ dr̄ Eccle. v. Auarus nō implebitur pecunia.

Sexto facit hominez insatiabilez: vel solitariū: sicut aues rapaces volant: nō congregatum sz solitarie: sic auarus semp est solitari9: qr nūq̄z vult sociū in pecunia. Vn̄ de auro dicitur Eccl'ia. iiij. Vn9 est: & scd̄m nō habet. Et ideo sua est hec maledictio: que ibidem scribitur: Ve soli.

Septimo facit hoiem obliuiosum ppꝛie salutis. Et in signum huius manasses & effraim fuerūt fratres vt habetur Gen̄. xli. Manasses interpretatur obliuio. Effraim fructificās vel crescens: & figurat auaꝝ qui est crescēs effraim. i. dest in diuitijs: & est manasses: quia scilicet obliuiscitur proprie salutis.

Octavo facit hominē angustiosū. Nā ecclīastici. x. Labor stultoꝝ affliget eos: iō diuitie dicunt spine Luc. viij. qꝛ cruciant possidentes: sicut videmus ꝙ spina in pede nō sunt hoīem quiete dormire.

Nono facit hoīem tē pestuosum nunq̄. n. cupidus vel auarus pōt habere nec in ꝯscientia nec in domo ꝑpria pacē. Vñ dicitur Prouer. xv. Cōturbat domū suaꝫ qui sectatur auaritiā. Est enim talis sicut canis qui ꝰdum rodit os irascit omni appropinquāti sibi siue sit exneus siue notus: qꝛ vulgo dicitur ꝙ canis nō vult socium in coquina.

Filie aūt auaritie sunt duodeci. s. Usura. Rapina.
Latrocinium
Tallie iniuste
Fraus negociatorum
Deceptio aduocatorum
Acceptio munerum
Symonia pro ꝑmotione cō sanguineorum
Peccata anachoritarum. i. illorū qui promouent fauore ꝛ potentia principium
Fraus mercatorum
Auaritia scientie
Iniquitas lusorū student.

¶ Ista eniꝫ pctā que generat auaritia figurātur per duodecim duces quos ysmael generauit. ysmael. n. erat ydolatra: ꝛ figurat auaꝝ. De quo dicit Ephes. v. Auaritia est ydolorum buitus. Filij eiꝰ recte dicūtur duces: qꝛ fere totꝰ mundus regitur ꝛ ducitur istis. xij. pctis que ex auaritia nascunt Naꝫ dicitur Ysa. lvi. Oēs in viam suā declinauerūt vnusquisqꝫ ad auaritiaꝫ a summo vsqꝫ ad nouissimuꝫ. Et Iere. dicitur ꝙ a minori vsqꝫ ad maiorem omnes auaritie.

¶ De accidia cap̄. vij.

Accidia est paruꝰ amor boni cum tedio ꝛ iordinata animi tristitia: ꝛ impatientia rei diuine.

De accidia nota specialiter tria: scilicet.
Typum turpissimum.
Damnum grauissimum: ꝛ
Partum vilissimum.
¶ Accidia hꝫ multas figuras ꝛ similitudines detestandas.

Primo cōparatur accidia salicibꝰ que sunt arbores infructuose: ꝛ solū faciūt vmbrā: sic accidiosi ꝛ ociosi nul-

lum faciunt fructū:ꝫ solū vm
bram dyabolo:⁊ refrigerium.
Vñ dicit de dyabolo. Job.
xl. Circundant eum.s.dyabo-
lum salices infructuose.

Secūdo comparatur
accidia febri ethice:vel thisice
vel lasse: vel paralisi . Febris
ethica vel thisica:fit ex ꝯsum
ptiōe hūoris nālis:sic accidia
fit:q2 deficit humor diuine di
lectiōis:⁊ deuotiōis. Similr
febri lasse cōpatur. Nā febris
hmōi vix aut nunꝙ curat: sic
piger vel ociosus:cū sit semi-
mortuꝰ:vix corrigit. Est ei lan
guor.de quo dr Ecc.x. Lan-
guor ꝓlixior grauat medicuꝫ.
Cōparatur et paralisi que fa
cit mēbra arida ⁊ ipotētia: sic
accidia facit pedes ipotentes
ad ambulandū:manꝰ ad ope-
randū:⁊ mēbra omnia ad la-
borem pnie sustinenduꝫ: Vñ
de talibus dicitur in.ps. Ma
nus habent ⁊ nō palpabunt:
pedes hñt ⁊ nō ambulabunt.

Tertio cōparat ado
nibesech:de quo dr Judicū.i.
ꝙ āputauit manꝰ⁊ pedes.lxx.
regibꝰ. Adonibesech.n.iterp̄-
tatur dñator egestatis:⁊ signi
ficat accidiā que fac subditos
suos egētes ⁊ inopes. Nā dr
prouer.x. Egestatē operata est
manus remissa.i.pigra. Iste
adonibesech āputat manus ⁊
pedes regibꝰ:q2 ad litterā re-
ges ⁊ p̄lati volūt viuere nūc
ociosi. Vel reges dicunt viri
religiosi: iuxta illđ Ecc.xlviij.
Qui vngis reges ad pniam.
Religiosi quidē deberēt se ⁊
alios regere per vitā ⁊ doctri
nā:ꝫ aliqui hñt manꝰ⁊ pedes
amputatos per accidiam.

Quarto comparatur
ociosus cani famelico . hmōi
n.piger ⁊ ociosus ad modum
canis esurit ⁊ oēs sensus vni
uersalē famē patiūt.iuxta illđ
ps. Famē patietur vt canes.
os.n.eiꝰ esurit cibaria delica-
ta:lingua verba vacua: manꝰ
opera vilia:cor honores : au-
ris rumores : ⁊ oculi vanita-
tes.ideo dicitur Prouer.xxi.
Desideria occidunt pigrum.

Quinto cōparat ocio
sus vel piger ferro:⁊ aq̄ terre:
⁊ vesti scholari negligēti:hoi
stāti ⁊ nō ābulanti.istis.n. sex
eadē rōne adaptat. Ferꝝ qdē
qđ nō tractat.cito rubiginat:
terra que nō colit: malas her
bas generat:aq̄ qua nō moue
tur:cito corrūpitur vestis que
nō portat:de facilia tinea cor

roditur. scolaris negligēs qui nō adiscit: de necessitate nihil scit. hō stans qui nō vadit: facili⁹ cadit q̄ȝ ille qui semꝑ icedit. sic accidiosus q: nō exercet se in aliq̄ bono opē: iō succūbit vitijs: ⁊ vincit̄ tētatione. Vn̄ dic̄ Jero. ad rusticū monachū. Sēꝑ aliqd boni facito vt te dyabolus nō ueniat ociosuȝ. Facili⁹. n. dyabol⁹ occupat illos q̄s in bono opē non iuenit occupatos. Nā imūd⁹ spūs cū iuenit domū vacantē s. ꝑ accidiā: assumit alios. vij. spūs negores se. i. vniuersa vitia: ⁊ igressi hitāt ibi. Mat. xij.

Sexto cōparat̄ ocio sus ⁊ piger litargico qui moritur dormiēdo: sicut sysara: de quo dr̄ Judicū. iiij. q̄ soporeȝ morti sociās deficit ⁊ mortu⁹ est. Et sic vulgo dr̄ q̄ nimis fortiter ⁊ ꝑfunde dormit: qui culcitrā sibi furari ꝑmittit: sic piger nimis oppssus est somno accidie: q ꝑmittit sibi furari culcitrā. i. qeteȝ bone ɔscie.

¶ Dāna accidie sūt spālr. vij.

Primū est pauptas que facit hoiem egentē tā corporaliter q̄ȝ spūaliter. ꝑuer. x. Egestatē opata est manus remissa: ⁊ Mat. xxv. dr̄ de suo pigro. Tollite ab eo talentum q: vere talētū gr̄e meret̄ amittere: q illō negligit mltiplicar̄.

Secūdū est vilitas. facit. n. accidia hoiem vilē. Vn̄ dr̄ Ecc. xxij. In lapide luteo lapidabit̄ piger. Lapis lute⁹ pōt dici pctm̄ imundū: ad qō accidie facit hominem pronum.

Tertiuȝ est timor vel pusillanimitas: facit. n. hoiem pauidum ⁊ pusillanimem ad modū leporis. Unde dicitur prouer. xviij. Timor deijcit ꝑigrū. s. de cacumine virtutis.

Quartum est spūalis corruptio. corrūpitur eniȝ ad instar aque nō mote. Jō dicitur Jere. xlviij. Moab nō est trāsfusus de vase in vas. Moab iterp̄tat̄ accidiosus q de vase in vas nō est trāsfusus: q: i bonis opib⁹ nō est occupat⁹.

Quītū est vitioꝝ accumulatio. Replet eīn accidia hoieȝ vniuersis vitijs. Nam dr̄ ꝑuer. xxiiij. Per agrū hominis pigri trāsiui: ⁊ ecce totū repleuerant vrtice. Vrtica recte figurat accidiā. Nā vrtica hȝ molle foliū: sȝ in folio habet aculeū pūgitiuū: sic accidia ad modū vrtice: habȝ in

mollicie remissionis aculeũ pungitiue tentationis: et sicut asinus libẽter pascitur huiusmodi pungitiuis.i.cardonibus: sic piger libenter pascit huiusmodi pungitiuis.i.delectationibus peruersis: quasi aculeatis.

Sextũ est exprobrabilis accusatio. facit enim accidia hoiem exprobratione dignũ. Unde dicitur puer. xxiiij. Usquequo piger dormis? Et ideo ad confusionẽ sue negligẽtie mittit ociosus in scola formice ad discẽdũ. Iuxta illud qd scribitur puer. vi. Uade ad formicaz o piger. Et satis est hoi magna confusio q oporteat eũ adiscere tã paruo et despecto magistro. Et nota q pigritia vel negligẽtia est pcipue rephẽsibilis i decẽ casibus

Primo quãdo ẽ magnũ iter et tpus breue: sic nos habemus magnũ iter.s. vsqz ad celum. Iuxta qd dictũ est helye.iij. Reg. xix. Grandis.n. restat tibi via: et tpus est valde breue.s. vita nra que est qsi trãsitus vmbre: vt dr Sap.v.

Secũdo est reprehẽsibilis negligẽtia: qñ quis expectatur a magistris et pigritat venire: sic nos periculose pigritamus: qui expectamur ab angelis et sanctis.

Tertio qñ quis vocatur ad magna: sic nos pigritari est periculosũ: qr vocamur ad magna.s. ad regnũ celorũ.

Quarto quãdo multa ipedimẽta sunt in via: sic nos nullomõ debemus pigri esse: qr viã nostram impediũt tẽtationes diuerse.

Quinto qñ res impignorata nõ redimitur in termino: sic nobis piculosum est si negligamus animã redimere que est impignorata dyabolo per peccati delectationem.

Sexto quãdo prescriptio est ppe terminũ suũ: sic nobis est valde piculosũ: cũ dyabolus pscripserit hominẽ seu aiam per pctã multo tpe. si nõ inquietetur eius pscriptio s. lachryma: confessione: et orõne et hoc ante terminũ prescriptionis.s. ante diẽ mortis: qr dr Ecclesiastici.xvij. Ante mortem confitere. Et iterũ. Uiuus et sanus confiteberis.

Septimo: qñ quis cecidit in turpem locũ. turpis.n. locus in quẽ cecidimus: est pctm̃

quod est quid turpissimum:ꝛ ideo non debemus esse pigri ad surgendum.

Octauo: quando magnuʒ donū offertur. Hoc donum est diuina gratia:ꝛ si illud negligimus accipe: ħ negligentia est valde periculosa.

Nono: quando quis est in magno periculo nisi ei succurratur: est valde ꝑiculosum ei: sic negligētia valde periculosa est hoi pigro. nisi cui cito aie sue succurrat que est in periculo infernalis ꝑcipiti.

Decimo: quādo tēpꝰ est plantādi arbores ꝛ nō plātantur putādi vineas ꝛ nō putātur seminādi agros ꝛ nō seminātur: metēdi messes ꝛ nō metūtur: domādi aialia ꝛ nō domanť: curādi vulnera ꝛ nō curātur: lauādi vestes ꝛ nō lauātur: suliēdi carnes ꝛ nō saliuntur. In oibꝰ istis est valde periculosa pigri negligētia: ꝛ merito sunt repħēsibiles: qui in istis spāliter sunt negligentes. Est. n. mō tp̄s ad oia predicta spūaliter faciēda. Nunc n. est tp̄us plantādi per caritatis radicationeʒ putandi per pctōꝝ ꝯfessionē: serēdi per elemosynaꝝ largitionē: metendi per bonoꝝ opeꝝ accumulationē. Domādi aialia per carnis mortificationē: curādi vulnera per pnie medicationē lauandi vestes per lachrymarū effusioneʒ saliendi carnes per ꝯtinētie satisfactionē. Hec. n. decē ꝑdicta sunt que opʒ fieri cito. vt dicitur Apoca. i. cap̄.

Filie accidie sūt. xv. s.

Tepeditas	Remissio.
Mollicies.	Dissolutio.
Somnolētia.	Ignauia.
Ociositas.	Indeuotio.
Dilatio.	Tristitia.
Tarditas.	Tediū vite ꝛ
Negligētia.	Desperatio
Impseuerātia	

¶ Hec quindecim pctā que nascūtur ex accidia: figurātur per. xv. cubitos. Gen. vij. quibus ascēdit aqua diluuij sup mōtes vniuersos. Sicut eniʒ aqua diluuij submersit mūdū sic accidia suffocat ociosum: ꝛ sicut tunc. xv. cubitis sup oēs mōtes effluxit aqua: sic ex accidia quindecim generantur pctā. Ideo nota ꝙ ꝯtra predicta pctā summū remediuʒ est diuersitas occupationum.

¶ De gula. ca. viij.

Gula est immodera

tus appetitus edē̄di ⁊ potā̄di.
¶ De gula nō̄ ſpā̄liter tria.ſ.
Typum raprobandum
Damnum lamentandum
Partum deteſtandum.
¶ Gula multis rebus dete-ſtabilibus comparatur.

Primo eſt ſquinā̄tie ſimilis.nā̄ ſquinantia eſt morbꝰ gutturis ⁊ cito ſuffocat hominē̄:ſic gula que ad litteraʒ eſt gutturis vitiū̄:faciliter ſtrā̄gulat hoieʒ per pctm̄.vnde dicit Eccleſiaſtici.xxxvij. Propter crapulam multi obierū̄t morte quadruplici.ſ.morte nature:culpe iſamie:⁊ gehē̄ne.

Secū̄do comparatur morbo regio.naʒ ille morbus regrit magnas expē̄ſas ⁊ inde dr̄ regius: qꝛ ſoli reges ⁊ hoies potē̄tes pn̄t ſpā̄liter ſufficere ad expē̄ſas tam grā̄des ſic gule vitiū̄ eſt tā̄ magnaruʒ expē̄ſarū̄ ꝙ vir pō̄t ei aliquid ſufficere. Naʒ dr̄ eccleſiaſtes. vj. Ois labor hois eſt in ore ſuo.i.quicquid ex labore acqrit:ore ſuo guloſe conſumit.

Tertio cō̄paratur boliſmo.nā̄ boliſmus eſt caninꝰ appetitus qui interficit hoieʒ guloſum:qꝛ nō̄ pō̄t ſatiari: ſic gula maledicta ad modū̄ appetitus canini interficit guloſuʒ qui nū̄ꝗ̃ʒ pō̄t ſatiari. Vnde dicit Prouer.xiij. Vē̄ter impiorum inſaturabilis.

Quarto comparatur guloſus ſacco ptuſo vel pforato in fundo qui ꝗ̃tuncū̄qʒ ex vna pte acquirit: tm̄ ex altera pte pdit talis ſaccus eſt guloſus hō̄ qui ex vna pte hʒ coquinā̄ adimplē̄dū̄ ventreʒ: ⁊ ex altera latrinā̄ ad euacuā̄dū̄. Et ſatis ē̄ miſer hō̄ q ſp ē̄ deditꝰ tā̄ vili offō̄. Vn̄ dr̄ Aggei.i.qui mercedes ꝯgregauit ⁊ miſit eas in ſacco pertuſo.

Quinto guloſus comparat porco.nā̄ porcus ē̄ aial deditū̄ gule.dyabolꝰā̄t nutrit ⁊ ipiguat porcos ⁊ bacchoneſ ſuos.ſ.guloſos:vt poſtea ad fumū̄ iferni ponat: eos i eternū̄ deuoret ⁊ paſcatur. Vnde dr̄ Math.viij. Si eijcis nos hic mitte noſ i porcoſ.i.i guloſos.

Sexto cō̄paratur gula freno:nā̄ ſic̄ ſeſſor duc̄ equū̄ quocū̄qʒ voluerit:poſtꝗ̃ʒ ipm ifrenauerit:ſic gula duc̄ guloſuʒ ad oē̄ pctm̄.ex q̊ hō̄ vitio gule infrenari ſe pmittit. Jō̄ de guloſo dicitur in pſal. In

chamo ⁊ freno maxillas eorum constringe.

Septimo gulosus cõparat esau qui ꝓ cibo lẽticule vẽdidit ꝑmogenita sua: sic gulosi pro gula: vendũt premia eterna. Naꝫ dicitur trenoꝝ.i. Dederũt q̃qꝫ ꝑciosa ꝓ cibo.

Octauo cõparat pisci ⁊ aui. nã sic piscis ꝑ gutt capitur cũ hamo: ⁊ auis per collũ cũ laq̃o tenet sic gulosus per gutt ⁊ colluꝫ capit gule vitio. Et precipue inter aues. Gulosus similis est auibus pinguibus propter tria spãliter.

Prio quippe q2 auis piguis ñ pt mltũ altevolare: sic gulosꝰ nec celestia ꝯsiderare. ¶ Itẽ auis piguis sic sunt coturnices in videmijs qñ sunt bñ pingues: de facili capiunt ab accipitre: sic hoies dediti gule facile vicũtur a tẽtatiõe. ¶ Itẽ sic auis piguis.s. accipiter qñ ẽ bñ sat nõ vult venire ad manũ dñi q̃ꝫtũcunqꝫ sibi oñdãtur carnes: sic gulosi fugiũt manꝰ dei: q̃ꝫtũcũqꝫ ostẽdat eis carnes rubeas.s. bñdicte passionis xp̃i. Nam deut. xxij. dicitur de guloso. Incrassatus ipinguatus: dilatatus: dereliquit: deũ factorẽ suum.

Nono cõpat gulosus cani q duc cecũ i lutũ. Nã canis ducẽs cecũ: ꝑꝑ eos qꝺ videt i luto: duc cecũ in lutũ sic gula duc gulosuꝫ i lutũ.s. imũdiciã peccati. Et iõ suadet sapiẽs. Ecclesiastici. xviij. Post concupiscentias tuas nõ eas.

¶ Dãna gule sũt spãliter sex.

Primuꝫ ẽ mẽtis brutalitas q̃ꝫtũ ad rõnis defectũ. Nã dr Ꝑe Petri.ij. Hi.s. gulosi sunt velut irrationabilia pecora: ⁊ ẽt q̃ꝫtum ad defectũ ꝯpassiõis. Nulla .n. ꝯpassiõe mouet gulosꝰ ad pauperẽ ⁊ afflictũ ac si eẽt aial brutũ. Vñ dr Amos. vj. Bibẽtes vinũ i phiala: nihil ꝯpatiebãt sup cõtritione ioseph.i. paupis. Exẽplũ ꝺ diuite epulõe. Luc. xvj. q ñ ẽ ꝯpassꝰ lazaro: cui tñ ꝯpatiebãt carnes: eiꝰ vlcera ligẽdo

Secũdũ est corpis infirmitas. Nã dr ecclesiastici. xxxiij. In multis escis nõ deerit ĩfirmitas: ⁊ etiã mors triplex.s. nature: culpe ⁊ gehẽne.

Tertium est oris loquacitas sicut patet de herode qui in ꝯuiuio temere ꝓmisit: ⁊ iurauit saltatrici puelle.se

datur quicquid peteret: ⁊ ad petitionē eius p̄cepit āputari caput ioānis bap̄. Marci.vi.

Quartū est inopia rerum. exēpluz de filio prodigo qui dissipauit oīa bona sua: quousqz fuit ita pauper q̄ cupiebat de siliqs porcoꝝ satiari: que idē sunt q̄ furfur s̄z aliquos: ⁊ secūdū alios cortices fabarum.

Quintuz est carnis luxuria. Nā ex vicinitate membroꝝ.s.ventris ⁊ genitaliū: intelligitur confederatio vitioꝝ ideo dicitur Jere.v. Saturaui eos: ⁊ mechati sunt.

Sextū est cordis stultitia. Vn̄ dicitur Prouer.xx. Quicūqz his delectat̄: nō erit sapiens. O see.iiij. dicit̄ q̄ vinum ⁊ ebrietas auferunt cor.

¶ Filie gule sunt due: scilicet.
Castrimargia. ⁊
Ebrietas.

¶ Castrimargia est excessus in cibo. Et dicitur a castro ⁊ mergo: gis. ideo q̄ oīa mergit in castro ventris. ¶ Ebrietas est excessus in potu: ⁊ dr̄ ebrietas quasi ex̄ briā: nā bria dicebat̄ antiqtus calix vel ciphus qui erat mēsura potus. nā vinum dabat̄ ad mensuraz. Et iste due filie sunt ille filie: de quib⁹ dr̄ Prouer.xxx. Sanguissuge due sunt filie dicētes Affer affer. Sanguissuga dr̄ venter: q̄ ad modū sanguissuge citi⁹ obruit̄ q̄z satiat̄: vt dic̄ Bern̄. Hmōi ergo sanguissuge.s.vētris due sunt filie.s. castrimargia ⁊ ebrietas dicētes affer affer. Naz castrimargia dicit affer cibū. ebrietas dicit affer potū. vna vult aliq̄ztuluz cōedere p⁹ potū: ⁊ alia aliq̄ztulū bibē p⁹ cibū: ⁊ sic in īfinitū.

¶ De luxuria. cap̄. ix.

Luxuria est immoderatus appetitus scdm tactum. ¶ De luxuria nō specialiter tria: scilicet. q̄ habet
Typum odiosum.
Damnum remorsiuum.
Partum pernitiosum.

¶ Luxuria habet multas figuras detestabiles ⁊ similitudines odiosas.

Primo enim cōparatur gehēne. Naz in gehenna sunt specialiter tria.s. ignis ardens: vermis rodēs: sulfur fetēs: sic in pctō luxurie ē ignis ꝯcupiscētie: vermis.s. remorsus ꝯscie ⁊ sulfur.s. fum⁹ infamie: ⁊ iō qui est in pctō luxu-

rie:iaz quodãmodo eſt in ſup
plicio gehẽne. Vñ dr̃ Mat.
v. Expedit tibi.ſ. o luxurioſe:
vt pereat vnũ mẽbruz.ſ. illud
viliſſimũ ꝛ innominãdũ q̃z to
tũ corpꝰ tuũ mittat̃ in gehẽnã.

Secũdo cõparatur lu

xurioſus fatuo mercatori: qui
rẽ p̃cioſam dat pro vili p̃cio:
ſic luxurioſus aiaz dat pro vi
li p̃cio.ſ. pro pctõ. Vñ dicitur
prouer. iiij. Preciũ ſcorti vix
eſt vniꝰ denarij. Mulier autẽ
precioſaz aiaz viri rapit: ꝛ fac̃
magnã iniuriã iſte fatuꝰ mer-
cator xp̃o qui cariſſime eme-
rat aiaz eiꝰ. Debuiſſet.n. dixiſ
ſe dyabolo qui emit anias ad
tã vile p̃ciũ nõ poſſuz tibi vẽ-
dere aiaz meã q2 aliꝰ.ſ. xp̃s ſa
tis maiori p̃cio emit eã Juxta
illud qd̃ dr̃. j. Cor. vi. Empti
enim eſtis p̃cio magno. Jſte
eni fatuꝰ mercator.ſ. luxurio-
ſus qui ita magnum forꝫ fecit
de mercibꝰ ſuis: nõ eſt mirꝫ ſi
cito amiſit capitale ſuum: ꝛ iõ
inter oẽs pctõres luxurioſus
veniet ad iudiciũ pauperimꝰ.
Naz hoc vẽdidit: ꝛ deſtruxit
quicquid hẽbat.ſ. deum ꝛ ſan
ctos: animã famam: gloriam:
ſubſtantiam: ꝛ gratiam.

Tertio cõparat̃ luxu

rioſus coruo qui cadauaribꝰ
adheſit: vt dicitur Geñ. viij.
ſic facit luxurioſus: q2 dimiſſa
archa continentie ꝛ caſtitatis
adheret cadaueribus. ideſt de
lectationibus immundis.

Quarto luxurioſus

comparatur fatuo bellatori.ſ.
inermi qui vix cauet hoſtem
ſuũ qñ ip̃m meliꝰ videt arma
tuz. Arma nãqz dyaboli ſunt
mulieres ille eniz ſunt baliſte
dyaboli de longe infigentes.
Tunc.n. fatuus eſt luxurioſus
qui nõ curat hoſtẽ ſuũ fugere
ſed attendit pulchritudinẽ ba
liſte. Similiter mulier cõpta
ꝛ pulchra cuz ſuis ornamẽtis
eſt gladius dyaboli bñ ſcin-
dens bñ limatus. Luxurioſus
eſt tm̃ infatuatus ꝛ attentꝰ cir
ca pulchritudinẽ iſtius gladij
ꝙ nõ curat fugere ictuz inimi
ci ſui. Similr̃ mulieres ſunt
caſtra. in quibꝰ dyabolus po-
nit vexilla.i. diuerſa paramẽ-
ta. Luxurioſus nimis appro-
pinquat ad caſtruz vbi videt
arma dyaboli: ꝛ q2 non cauet
percutit̃ ꝛ iaculatur: tm̃ tactus
eſt pulchritudine vexillorum.
Vnde bñ figurat̃ luxurioſus
per abimelech. de quo dicitur
Judicuz. ix. ꝙ veniẽs ad oppi

dum abimelech appropinquauit ad turrim: et ecce vna mulier fragmē mole desuper caput eius iaciēs: cōfregit caput ei⁹ cerebrūq₃ effudit. Abimelech iste nimis appropinquās ad turrē: est hō luxuriosus incaute appropinquās ad mulierem. Fragmē molle qd̄ ꝑ mulier iecit et abimelech interficit est tētatio que a muliere ꝓcedit et miserū luxuriosum interficit.

Quinto comparatur luxuria sagene: naz sagena oē gen⁹ pisciū capit: nec facit aliquā dr̄iam: s₃ qcquid inuenit apphēdit: sic pctm̄ luxurie fere totū mundū inoluit. Nam dr̄ d̄ dyabolo q piscat̄ cū hac sagena Abacuch. i. Totum in hamo suo leuauit: totū traxit in sagena sua.

Sexto cōparatur luxuria igni greco. Ignis enim grecus horribiliter ardet et aquas cōburit: et vix pōt extingui: sic ignis luxurie ēt ifrigidis et mortificatis ardet et fere oia deuorat. Nā dr̄ d̄ luxuria Job. iij. Ignis est vsq₃ ad cōsumptionē deuorās. Et iohelis. i. Ignis. s. luxurie comedit speciosa deserti. i. pulchros viros et mulieres huius mūdi. ¶ Et nota q̄ ignis iste' grec⁹ cōsucuit extingui cū duob⁹. s. cum arena: et cū aceto: q₂ luxuria h₃ ista duo magna remedia. Arenā. i. cōsiderationē infructuositatis huius mundi: et acetū. i. acrimoniā: et austeritatem penitentie.

Septimo comparat̄ luxuriosus equo. Naz equus nihil valet sine calcaribus et freno: sic hō nisi habeat frenū cōtinentie cum calcaribus penitentie: efficit̄ inutilis ad modum equi nō frenati pp luxurie lasciuiaz. Ideo dicitur in psal. Nolite fieri sicut equus et mulus etc.

Octauo comparatur luxuriosus naui que a nauta sine vllo gubernatore ducit̄: sed solum aque fluxū sequi ꝑmittit̄. Iuxta illud qd̄ vulgo dicitur. Qui vadit ad votum suū: vadit ad dolorē suū. Nauis. n. nunq̄₃ per se ad portū ducit̄ nisi recte a nauta ducatur vel regat̄. Caro nostra est nauis et spūs ē nauta: s₃ nūq̄₃ caro veniet ad portuz salutis: nisi a spiritu ducat̄ gubernaculo virtutis: imo seq̄ret̄ fluxum aque idest ipetū luxurie:

⁊ tandez precipitaret hominē in mare oceanū ɔ dānationis eterne. In figura huiꝰ dicitur Mathei.viij.ꝙ nauicula operiebatur fluctibꝰ: q2 vero caro noſtra mergeretur fluctibus tētationis:niſi adeſſet auxilium diuine virtutis.

Nono cōparatur luxuria ſtercori ⁊ luto ꝓpter vilitatē. Nā ſicut porcus fouet in luto:⁊ equus iacet in ꝓprio fimo: ſic luxurioſi ꝑſeuerātes interdum moriūtur in ꝓprio pctō.Et ideo dr̄ Johel.i. Cō putruerūt vt iumēta in ſtercore ſuo.Super quo dicit btūs Grego. Iumēta in ſtercore ſuo putreſcere:eſt luxurioſum in fetore luxurie vitam finire.

¶Damna luxurie ſunt ſex.

Primo enim hoīem ducit ad maximā paupertatē aufert ſiquidē gloriā ⁊ grāz:⁊ propriā ſubſtantiā. Vn̄ dicitur Luce.xv.ꝙ filius ꝓdigus per quē luxurioſus figuratur: diſſipauit ſubſtantiā ſuum in meretricibꝰ viuēdo luxurioſe.

Secūdo deiicit in peſſimā ſeruitutē:facit.n. ꝙ turpior ⁊ vilior ps que ē in hoīe dn̄atur ei. Hec fuitꝰ figurat per ſuitutē egypti q̄ erat ſuitus luti ⁊ lateris:vt dr̄ Exo.i. per quā bn̄ itelligit luxuria:q̄ eſt ſuitus lutoſe delectatiōis.

Tertio proiicit hoīez in maximā vilitatē:q2 hoiem qui ſimilis eſt deo ⁊ angelis: fac ec̄ parē brutis. Vn̄ dr̄ in ps̄. Hō cuz in honore eēt nō intellexit.ſ.ꝙ ad imaginē dei creatꝰ ſit.cōparatus eſt iumētis iſipiētibꝰ:⁊ ſilis factꝰ eſt illis.

Quarto luxuria priuat hoiem oi rōne:⁊ ſic aialia bruta turpiter infatuat. ſic pz in ſalomone qui tante fuit ſapientie:⁊ tn̄ de ipo dicitur.iij. Regū.xi.ꝙ deprauatū eſt cor eius propter mulieres.

Quinto hoīez acriter mortificat occidit eniz triplici morte.ſ.mōte culpe:morte infamie:⁊ morte gehenne:⁊ iō dr̄ Ecc̄.vij. Inueni amariorem morte mulierē.Mors.n. nāe ſimplex ē ⁊ trāſitoria.ſz mors luxurie multiplex ē ⁊ ſēpiterna.

Sexto hoīem fortiter illaqueat. Vn̄ dr̄ Eccl̄iaſtes. vij.de muliere.Laqūs venatorꝫ eſt.i.demonū:qui venantur aias pctōꝝ:ſagena cor eiꝰ vincula ſunt manus illius.

Et nota hic de mulie re triplex genus capture.s. La queũ quo capiũtur volatilia. Sagenã q̃ capiunt natatilia. Vincula quibus capiuntur anialia silvestria ⁊ terrestria. Luxuria vero capit volatilia idest supbos natatilia.i.delici osos:⁊ aialia terrestria.i.auaros.⁊ sic fere nihil sibi euadit.

¶ Filie luxurie sunt quinqȝ.s.
Fornicatio:que est cũ muliere soluta.
Adulteriũ:qḋ fit cũ ꝯiugata.
Stupruȝ:quod est cum virgine vel religiosa.
Incestus:qui est cũ affine vel cõsanguinea.⁊ Peccata contra naturã. ¶ De istis quinqȝ filiab⁹ habet̃ in figura. Quarti regum.vj.vbi dr̃ ꝙ quarta ps cabi stercoris colũbarum qnqȝ argẽteis vẽdebat̃. Stercus colũbe que est auis luxuriosa:figurat imũdiciã luxurie quinqȝ argẽtei quib⁹ stercus emitur vel venditur:sunt ista qnqȝ peccata quib⁹ delectatio luxurie ꝑcreatur. Et bñ quarta pars stercoris emitur quinqȝ argẽteis:qꝛ cũ q̃ttuor sint in peccato luxurie.s.cogitatio:delectatio:consensus:⁊ opatio:vnum soluȝ de istis.s. delectationeȝ.i.quartam parteȝ pcti precipue emit ⁊ procurat luxuriosus. Ab his omnib⁹ vitijs supradictis nos clemẽter absoluat ⁊ potenter eripiat pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. Amen.

¶ Scđa dieta de pnĩa. ca.x.

Post tractatũ de vitijs sequitur tractatus de penitẽtia: que est secunda dieta salutis.s. a peccatis ad pniam ꝑuenire.

¶ Et nota primo de penitentia specialiter tria:scilicet.
Laudes multipharias.
Partes necessarias.⁊
Artes meritorias.
Vel per alia verba. Laudes eius figurales. Eius ptes integrales. Eius ptes virtuales. Laudes eius mõstrat multiplex eius figura:⁊ cõparatio Partes ei⁹ integrales sunt. ¶ Partes ei⁹ virtuales sũt.

Contritio.	Ieiunium.
Confessio.	Elemosyna.
Satisfactio.	Oratio.

Habet igitur penitentia laudes multiplices ₰m diuersas ipsius figuras ⁊ comparationes. Comparatur autem primo specialiter tribus. Est eniȝ penitẽtia sicut aqua

calida contra canes: sicut clamor contra fures: sicut arma ↄtra hostes. Est itaqȝ penitētia sicut aqua calida cōtra canes: ⁊ maxime q̄ꝫtum ad contritionē: sicut. n. cū aqua calida eijcitur canis de coquina: sic cū aqua lachrymarū ferventium eijcitur dyabolus ⁊ pctm̄ de aīa. In cuiꝰ figura dicitur Geñ. xxxvj. Anā invenit aq̄s calidas p̄mo in deserto Anā qui interpretat̄ donatus vel s̄ctificatus sigāt penitētē aque calide. i. lachryme mōstrāt penitētis cōtritionē solitudo vero in qua aque calide inveniuntur: designat vitā solitariā penitētis seu mūdificationeꝫ vł meditationē. De qua Ambro. Lachryme lavant delictū quod voce pudor est cōfiteri. Iste est anā qui invenit aquā calidam cum pasceret asinos patris sui sacerdotis.

Comparatur autē penitens arbori: cuiꝰ radix est cōtritio: frōdes cōfessio: ⁊ flores sancta devotio fructus bona opera: humor: gratie diffusio. Vel dicuntur penitētes radicati in xp̄o p humilitatē: extēsi per caritatē: opti cortice per austeritatē: dātes vmbrā alijs per bōa exēpla ⁊ ↄ̄silia. Apo. vij. Nolite nocere terre ⁊ mari neqȝ arboribꝰ. Ve arbores sunt oliua: vitis: ⁊ ficus: oliua: actiui misericordes. ficus: contēplatiui claustrales: vitis: sancti p̄dicatores. Judicū. ix. Sicꝰ noluit regnar̄ sup ligna silvaꝝ. i. sup hoies ifructuosos.

Est etiam penitētia sicut clamor cōtra fures q̄ꝫtuꝫ ad cōfessionē. nā sicut ad clamorē fugiūt fures: sic penitentis clamosa confessio vel oratio fugat demones. Unde in figura huius dicitur Primi machabeorū. iiij. q̄ꝑ timore iude qui interpretatur cōfessio: repulsi sunt inimici eius.

Est insuper penitētia sicut arma ↄtra hostes maxime q̄ꝫtū ad satisfactionē. nam satisfactio penitētis sicut ieiuniū est elemosyna sunt quedā penitētis arma. Nā dic̄ apł's scd̄e Coꝝ. x. Arma militie nostre nō sunt carnalia: sꝫ supplere carnē macerātia. De elemosyna dr̄ eccł'iastici. xxix. Sup scutū potētis ⁊ sup lanceā pugnabis adversus inimicū tuū. ¶ Itē pnia est turbativa istar maris accensiva instar ignis. Conclusiva instar sepis.

¶ Est itaqz pnia sicut quedã maris turbatio. nã sicut mare nõ emittit immũdicias nisi sit turbatũ: sic anima mea nõ emittit peccatũ nisi i se habeat pnie ꝛ ɔtritionis cõturbationẽ ꝛ motũ. Vñ de penitẽti. dr̃ Trenoꝝ. ij. Magna ẽ velut mare contritio tua.

Est ẽt penitẽtia sicut quedã ignis accẽsio. nã sicut ignis ꝓducit fumũ de viridibꝰ lignis: sic virtꝰ pnie de peccatoribꝰ educit fumũ cõtritionis. ꝛ sicut ligna viridia reddũt aliquẽ humorẽ per virtutem ignis: sic peccatorũ oculi eructãt virtute pnie humorẽ lachrymose cõpũctionis. Nã dicitur in psal. Exitus aquaꝝ deduxerũt oculi mei. Et sicut ligna viridia que sunt bene accensa fortius ardẽt vel calefiunt si pctõres penitẽtes que sunt igne pnie vehemẽter accensi fortiꝰ diligũt sicut patet Luce. vij. Cui multũ dimittitur: multũ diligit. Sz sũt multi q nõ iueniũt ignẽ sz aquaz crassam: vt dr̃ scdi Machab. j. tales sunt qui cogitãt vitam suã preteritã: nõ ad ɔtritionẽ: sed ad delectationem.

Est itẽ penitẽtia sicut quedã sepis conclusio. Nã sicut agricola cũ eisdem spinis q̃s extrahit de vinea claudit vineã ɔtra porcos ꝛ bestias: sic penitẽs cogitãdo pctã sua dz claudere ꝛ munire cor suũ cõtra oẽs tẽtationes bestiales ꝛ imũdas. Hec est sepis: de qua dicit sapiẽs ecclesiastici. xxxvj. Vbi nõ est sepes: diripietur possessio. quia vere vbi non est sepes penitentie: que animam claudit contra recidiuum facile dirumpitur possessio virtutum.

Item penitẽtia est discete imponenda. Deuote assumenda. Perfecte adimplenda.

Est enim penitẽtia discrete iponẽda. nã sic virꝰ serpẽti vitã ɔseruat sed homini mortẽ propinat. ꝛ sicut ignis aurũ ꝓbat: ꝛ virgulta incinerat. ꝛ sicut talpa morit̃ i luce: ꝛ sub terra viuit. ꝛ sicut ignis quẽ cetera aialia timẽt salsamandrã nutrit: ꝛ sicut hõ sub aq̃ morit̃ vbi piscis delectat̃: sic eadẽ pnia nõ oibus est imponẽda vel iniũgẽda: nec cõtra oia peccata. sz diuersis diuersa. Nã sacerdos debet discernere iter pniam ꝛ pniam:

culpaꝫ ⁊ culpã:ſic ex lege dñi debebat ſacerdos ex mãdato dñi diſcernere inter lepram ⁊ leprã vt dicit̃ Leuitici.xiij.⁊.ix.

Eſt etiaꝫ penitẽtia de uote aſſumẽda: ſicut.n.miles non recuſat onus vel põdus armoꝝ:ſic penitens nõ debꝫ recuſare onus penitentiaꝝ. ⁊ ſicut auis nõ recuſat onus pẽnarum.nec peregrinis onus baculi.nec equus onus quadrige: ſic penitens non debet recuſare onus penitentie. Unde ille bonus penitẽs dauid comparat ſe iumento:cuꝫ dicit in pſal. Ut iumentum factus ſum apud te.

Eſt inſup pnĩa perfecte adimplẽda.vt nõ ſolũ penitẽs pctm̃ vitet:ſꝫ peccati recidiuũ ⁊ iportunitates omneſ quaſi quaſdam radices ⁊ germina pctõꝝ.Sicut.n. herba falcata reuiuiſcit:ſꝫ eradicata non ita peccata de facili pullulãt ſi non fuerint radicit⁹euulſa. Ideo dicit Aug. Pnĩa eſt cauſas pctõꝝ excidere:⁊ eis aditum non indulgere.

Itẽ bonus ⁊ perfect⁹ penitẽs fugit dyabolũ: ſequit̃ xp̄m:ſpernit mũdũ:⁊ appetit celũ. Penitẽs itaqꝫ perfect⁹ fugit dyabolũ ⁊ currit ad latibulum penitentie:ſicut.n.auicula ponit ſe inter ſpinas: vt poſſit accipitrẽ euadere:⁊ eadẽ ratione:ſicut liliũ inter ſpinas creſcit valde bene vt dicitur Cãti.ij. Sicut liliũ iter ſpinas ſic amica mea inter filias:ſpine ſi quidẽ quib⁹ liliuꝫ clauditur ꝓhibent ne liliũ tãgatur:per hũc modũ ſpine penitentie cuſtodiunt animam inſtar auicule a predali accipitre:inſtar lilij ab omni tactu delectationis immunde.

Bonus penitens ſequitur chriſtuꝫ ⁊ imitatur nã certe penitentia fuit via qua chriſtus ambulauit. Dñ poſt baptiſmum ſtatiꝫ intrauit deſertum.vt dicitur Luce. iiij. Penitẽtia etiam fuit prima doctrina quam chriſtus predicauit.vt habet̃ Math. iiij. Penitẽs igitur ſi eſt bonus diſcipulus libenter intrat cuꝫ chriſto penitentie deſertum: contra ſimulatos penitentes qui ad moduꝫ vſurarij volũt eſſe diſcipuli chriſti:ſicut eniꝫ vſurarius vult eſſe illi⁹ſocius cui mutuat pecuniã in lucro ⁊ non in dãno : ſic multi vel-

lent sequi xp̄m in prosperis ꝛ nō in aduersis. vellēt cum xp̄o regnare i celo sic̄ filij zebedei. ꝛ nō cū ipso certare in stadio. Vn̄ dictū est eis illud Mat.xx. Nescitis qd petatis.

Penitens nihilominus spernit mūdi ꝓspera cō tra aliquos q sunt q̄si symea: q̄n iuenit nuces nouas ꝛ recentes pp exterioris corticis amaritudinē iudicat nucē eē amarā: ꝛ spn̄it nudeū interiorē: sic a multis repudiat̄ pn̄ia: qꝛ vr̄ carni amara. Ideo dr̄ Hebr.xij. Ois disciplina in pn̄ti nō est gaudij: sꝫ meroris:

Penitēs insuper appetit celū: ꝛ sicut puer rūpit veste veterē: vt citi⁹ habeat nouā: sic bonus penitēs lacerat saccū carnis. vt citi⁹ aīe sue acquirat stolā felicitatis eterne. Vn̄ dr̄ i psal. Cōcidisti saccū meū. ꝛ circūdedisti me leticia.

¶ De contritione. ca. xi.

Ota partes penitentie integrales ꝛ nota ꝙ pn̄ia hꝫ tres ptes ipaꝫ virtualiter integrantes: scilicet.
Contritionem cordis.
Confessionem oris.
Satisfactionem operis.

¶ Nota de penitentia primo q̄ztū ad ꝯtritionē que est ps prima penitentie. ¶ Nota ꝙ cōtritio de peccatis spāliter dꝫ esse septiformis. Nā dꝫ eē morosa ꝛ itēta: nō pfūctoria.
Solitaria non publica.
Integra non diminuta
Ordinata non confusa.
Propria non aliena.
Gemebunda non delitiosa.
Ista non simulata.

¶ Et hec septē sunt in verbo Isa.xxxviij. Rogabo tibi oēs ānos meos i amaritudie aie mee. Et iste versiculus dꝫ eē ppetue memorie illoꝝ septeꝫ que vera cōtritio debet hēre.

Primo eniꝫ vt dictū est debet eē itēta: nō pfunctoria: iō dicit recogitabo: ꝯtra illos qui veniūt ad ꝯfessionē i cogitati de pctis: qꝛ nullā vel modicā vident̄ hēre sollicitudinē: cū tn̄ hec sint maiora debita ꝛ maiora negocia q̄ homo hꝫ vel hēre possit i hac vita. Ista. n. debita sunt decem miliū talentoꝝ: vt dr̄ Math. xviij. Ista. n. sunt negocia pro quib⁹ fili⁹ dei mortu⁹ est ꝛ ꝑ quib⁹ cōgregabit angelos de celo ꝛ sctōs ēt hoies de mundo ꝛ oēs demones de iferno

vt dicitur Math.xxv. Bene aũt est fatuus.qui de his maximis debitis ⁊ negocijs nũq̃ est sollicit⁹:vt dicit ille bonus penitẽs dauid: cogitabo pro peccato meo: nõ dicit ꝓ nummo:vt auarus:nec de cibo:vt gulosus.nec de luto: vt immundus.nec de vẽto:vt superbus nec de mendacio: vt verbosus:sed de peccatis meis ero dolẽs ⁊ sollicitus: quia vulgo dicitur. Quo dolor est dẽtis:versatur ligua dolẽtis.

Secundo cõtritio debet eẽ solitaria:nõ publica. iõ dicit tibi:q2 debet esse solũ in cõspectu dei.iuxta illud psal. Meditatio cordis mei i ꝯspectu tuo sp. Infirm⁹ non ꝯsuenit stare i platea:s3 in camera clausa:⁊ ꝯsilia ardui negocij nõ tractãt i publico:s3 in loco secreto. iõ dr̃ Math.vj. Tu autẽ cũ oraueris pro peccatis tuis:itra cubiculũ.s.cordis tui.

Tertio debet esse integra nõ dimidia iõ dicit oẽs. Modicũ.n.de liquore corrupto iterficeret vas si remaneret in illo. Jõ dicitur trenorũ.ij. Effunde sicut aquã cor tuum. Bene ãt dicit sicut aquã q2 alius liquor vix põt bene effundi:quin ibi remaneat aliqd de colore vel de odore vel de sapore. Videm⁹.n.q̃ post effusionẽ lactis remanet i vase color:post effusionem vini: odor.post effusionẽ mellis: sapor. Debet igitur penitẽs effundere:non sicut:lac:ne. s. remaneat color pristine ꝯuersatiõis.nec sicut vinũ: ne remaneat odor praue ymaginationis.nec sic mel:ne remaneat sapor imũde dlectatiõis s3 sic aquã ꝑfecte ⁊ itegre ꝯtritiõis.

Quarto debet esse cõtritio ordinata:nõ ꝯfusa. ideo dicit ãnos. Annus nãq3 distinguitur per quattuor. tẽpora.s.hyemẽ:ver:estatẽ:⁊ autũnũ. Debet igitur penitẽs:annos:vel circulũ vite sue distinguere per tẽpora:vt sua meli⁹ possit inuenire peccata.⁊ p̃cipue debet iuestigare peccato: si in vita sua inueniat hyemẽ ⁊ frigiditatẽ tẽporis idest torporis ⁊ accidie. Ver: autẽ id est humiditatẽ corporalis lasciuie.⁊ estatem idest caliditatem indignationis ⁊ iracũdie.⁊ autũnũ idest siccitatem cupiditatis ⁊ auaritie. Hec sunt tempora quibus distingũtur anni peccatorum. De

quibus dicitur i psalmo. An
ni nostri sicut arana medita-
buntur. Arana si quidem me
ditatur ꝛ totum studium suũ
ponit vt ordinet telam vilem
ꝛ fragilem ad capiendu₃ mu
scas. talis ē vita hominis fra
gilis ꝛ vilis ꝛ solum muscas
capit idest delectationes im
mundas. Unde dicitur Isa.
lix. Ipi telas aranee texuerũt.

Quinto debet esse cō
fessio propria non aliena. i. de
peccatis proprijs non alienis
propter hoc dicit: meo. Vir
enim homo prosperatur qui
dimissis negocijs ꝓprijs sol
licitus est de alienis. Vñ di
cit saluator Luce. xxiij. Filie
hierusalē nolite flere sup me:
sed super vosipas flete. Et sic
vult xp̄us ꝙ nunq̄₃ fleam⁹ vel
plāgamus mortem suam be-
nedicta₃ quousq₃ luxerimus
culpam propriam. nihilomi-
nus tamen non habet gratu₃
ꝙ nos iudicemus culpa₃ alie
nā. sed sicut vulgo dicit. Qui
libet plangit talam sua₃ idest
dānu₃ proprium. Iuxta illud
ap̄li. Gal. vj. Unusq₃ on⁹
suum portabit.

Sexto debet esse con
tritio gemebunda: ideo dicit
in amaritudine non in risu.
Risus signum est mortis qñ
infirmus ridet feruore infir-
mitatis ꝛ maxime qñ egrot⁹
affligitur ꝛ anxiatur: ꝛ viuaci
ter sentit egritudine₃: sicut cri
sim ꝛ terminũ subsequentem.
Isa. xxxviij. Ecce i pace ama
ritudo mea amarissima. Con
tritio nāq₃ amara pro incur-
su diuie offense amarior: pro
dāno superne patrie amaris-
sima: pro reatu pene eterne fa
cit infirmium quiscere ꝛ cru-
ciatum terminare: ꝛ egrotam
facit animam creticare.

Septimo ꝛ vltimo cō
tritio debet esse intima nō fi-
cta vel simulata. iō dicit ani-
me mee. Emplastrum. n. deb₃
poni super locum doloris in-
firmi: sicut collirium ponitur
super oculum: non in calca-
neo. ꝛ ideo quia peccatum est
morbus anime ipsa precipue
debet contritionē peccati sen
tire Vñ dicit Iohelis. ij. Sci
dite corda vestra ꝛ non vesti-
mēta vestra. cōtra illos quoꝝ
pnia est in vultu: nō in spiri-
tu. in veste: non in corde cum
ypocras noster medicus xp̄s
animarũ nostrarũ doceat pe
nitētem faciem lauare: vestes

componere: caput vngere ꝛ
coꝛ pungere Math.vj.

¶ De confessione.ca.xij.

Secundo nota de
pnia q̃tū ad cōfessionē
que est scđa pars eā virtuali-
ter integrās. Et ē sciēdū ꝙ se-
ptē sunt in ꝯfessiōe attēdēda

Primo enim debet
esse festiua non tarda: contra
aliquos q̄ q̃to plus pn̄t dif-
ferūt ꝯfiteri nisi in īfirmitate
grauissima: ꝛ tales sunt simi-
les latronibꝰ quoꝝ ꝯfessio acu
leo ꝛ q̄stionibus extoꝛquet. qꝛ
taliū cōfessionē retoꝛquet de-
us ꝑ aculeuꝫ febris acute: vel
grauis īfirmitatis. cū tñ dicat
ꝓpha. Preoccupemus faciē
eiꝰ in ꝯfessionē sicut ille q̄ dif
fidit de iure suo debet ante iu
diciū de pace ꝛ ꝯpositiōe tra
ctare: ꝛ diem suum preuenire.

Secundo cōfessio de
bet esse hūilis ꝛ verūda. Iux
ta illud apo. Ro.vj. Quē fru
ctū habuistis tūc i illis: i q̄bus
nūc erubescitis. Latrōes. n. de
misso capite: ꝛ ruboꝛ ꝑfusi: sce
lera ꝯfitent: ꝯtra aliq̄s quoꝝ
sūt hoꝛrēda facinoꝛa: q̄ nec ti-
mēt deū: nec hoies verent. La
trones timent patibulū: cū sit
tamen breue suppliciū: ꝛ tran
sitoꝛiū. ꝛ tales nō timēt infer
nū ꝛ terminabilē cruciatum.
Latrones verecundant: ꝛ tñ
paꝝ aut nihil ꝓdest eoꝝ vere
cūdia isti aūt nō erubescūt: cū
tñ pars penitētie sit ipsa eru-
bescētia. De talibꝰ dicit Je-
re.vj. Cōfusi sunt qui abomi-
natione deo fecerūt. qui post
cōfessionem nō sunt cōfusi: ꝛ
erubescere nescierūt: qꝛ tales
habēt vtiqꝫ erubescentie cau
sam ꝛ meritū: ꝛ tamen habēt
vtiqꝫ erubescentie signum.

Tertio confessio de-
bet eē apta nō palliata. Et dr̄
apta cōfessio: in qua pctōr se
accusat exprimēdo oēs pecca
ti differētias ꝛ ꝑcipue aggra
uātes: circūstātias: qꝛ dicitur
ꝓuer.xviij. Justus ꝑor ē accu
satoꝛ sui: sic confitebat dauid
qui dicebat. Dixi ꝯfitebor ad
versuꝫ me iniusticiā meā do
mino: non dicit pro me: se lau
dādo vel excusando: sicut fa-
ciebat phariseus: sꝫ aduersuꝫ
me se accusando sic faciebat
publicanus. Luce.xviij.

Quarto debet esse cō
fessio vera: nō ficta: ꝛ dr̄ vera
ꝯfessio que ē cū ꝓposito emē
dādi: non solū oris: sed etiam

cordis. De qua dicit dauid. Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo. cõtra aliquos quorũ ꝯfessio est lupi. de quo narrat fabula ꝙ semẽ ꝯfitebatur iniquitates suas ⁊ interim erat multum sollicitus: qꝛ videbat oues recedẽtes. vñ dixit confessori suo ꝙ cito cũ absolueret: vt scꝫ posset sequi oues sic confitentur aliqui in quadragesima ꝓponentes ad peccatum redire post pascha.

Quinto debet esse cõfessio integra nõ dimidia: parꝝ enim valeret si infirmꝰ medico febrẽ reuelaret ⁊ pestem febris celaret: ⁊ si nauta aliqua nauis foramina obstrueret ⁊ aliquã nõ. Debet igitur penitens deo integrã offerre ꝯfessionẽ. deus. n. est rex nobilis ⁊ in mẽsa regia poni debẽt panes integri: nõ fragmẽta. deꝰ eniꝫ nõ ꝯsueuit dimidiare veniam: iõ totũ hominem sanũ facit in sabbato. vt dr̃ Jo. vij. Et sicut magni mercatores in grosso nõ obolataꝫ: nõ denariatã vendũt: sicut paupes mercatores: pre ceteris quia mercatura dei. s. grã ⁊ venia est res indiuisibilis: cũ ipe sit summꝰ mercator. ista duo erũt indiuisibilia: instar margarite vel alteriꝰ lapidis preciosi qui totꝰ emitur vel totꝰ dimittitur Ipse aũt est negociator margaritarum: qui querit bonas margaritas. vt dicitur Mat. xiij.

Sexto cõfessio dꝫ eẽ flebilis ⁊ lachrymosa: sic petri ⁊ magdalene: qꝛ mĩsicordia ⁊ lachrymе adinuicẽ sunt valde amice: ⁊ iõ vbi est lachryma: ibi est statim amica sua: mĩa. Hec ẽ. n. aq̃ quã xp̃s valde sitit: ⁊ nullꝰ fons tm̃ eũ dlectat: q̃tũ puteꝰ lachrymaꝝ. In cuius figura quieuit iuxta puteũ samarie: ⁊ petijt aquã samaritane. scilicet lachrymarum. a muliere samaritana. i. a peccatrice anima. Jo. iiij.

Septimo ⁊ vltimo cõfessio dꝫ esse obediẽs ⁊ prompta: vt. s. penitẽs studeat suscipere ⁊ obseruare sacerdotis mãdata. Infirmus qui nihil vult facere pro medico vix aut nunq̃ꝫ curatur a morbo. Vñ obedire dꝫ penitẽs nõ ꝯtendere. sic dauid qui dicebat: vt iumentũ factus sum apud te. ad iumentũ namqꝫ nõ ptinet sibi onera taxare vel iponere: sꝫ taxata ⁊ imposita portare.

Nota q̄ triplex est cō fessio. Prima est ɔfessio pcti. De qua.ps̄.Dixi ɔfitebor ad uersuꝫ me iniustitiā meā dn̄o In hoc aūt verbo tāgunt sex que dꝫ vera cōfessio habere. ¶ Primū est p̄meditatio:qđ notat cum dr̄:dixi. ¶ Scdm̄ est cōpūctio cordis ꝛ oris: vt ore simul ꝛ corde fiat:qđ notat per ɔfitebor. ¶ Tertiū est q̄ sit accusans non excusans qđ notatur per aduersuꝫ me. ¶ Quartū q̄ sit de malis nō de bonis qđ notatur per iustitiā. ¶ Quītū q̄ sit ꝓpria.i. de pctis ꝓprijs nō alienis:quod notatur per meā. ¶ Sextū q̄ sit ad honorē dei ꝛ honestatē sui qđ notat p dn̄o:ꝛ talis cō fessio est vtilis. Vn̄ seqtur:ꝛ tu remisisti ipietatē pcti mei.

Secūda est confessio laudis.de qua Ecclesiasti.vlt. Confitebor tibi dn̄e rex ꝛ col laudabo. Vnde de his duobus dicit. ps̄. Confitebimur tibi deus ɔfitebimur tibi.

Tertio est confessio fidei.De qua Roma.x. Corde creditur ad iustitiam.ꝛc̄. ¶ Et nota q̄ ɔfessio in qua sunt septē ɔditiones p̄dicte cōparat viele:in qua sunt septē corde. Vn̄ viela cōfessionis qua hꝫ istā septuplicē cordā reddit in aurib⁹ dei suauissimā ꝛ dulcissimā melodiā:nec est aliqđ organū musicū qđ ita libenter de⁹ audiat:sic verā ɔfessioneꝫ pctōꝝ:ꝛ iō manus que sic tāgit violā ɔfessionis corā deo: statiꝫ reportat salariū.i.veniā de oibus pctis. Vn̄ dr̄ Isa. xliij. Narra si qd habes:vt iustificeris. Et dauid ɔsulit oibus nimis.i.pctōrib⁹ penitēti bus qui volūt in curia regis eterni itroire:vt tāgāt eo mō violam ɔfessionis vt supra dictū est.Dicit eniꝫ.ps̄.Introite portas eius in confessione.

¶ De satisfactiōe. capl'm.xiij.

Ertio nota de penitentia q̄ꝫtum ad satisfactionē ꝛ sunt p̄cipue septeꝫ notanda ad hoc necessaria:vt sit pfecta pnia ꝛ pcti medicia.

Primo eni ad satisfactionē requiritur abstinētia a pctō:sicut.n.p̄ma lex quā medicus ponit infirmo est abstinētia a cibo:ita primū qđ est necessariū penitēti est dicta.s. abstinētia a pctō. Hāc legeꝫ iponebat ypocras noster xp̄s egrotis suis quos habebat in

cura ficut patet in adultera. Joan.viij. Vade et amplius noli peccare.

Secu͂do requirit͂ ad satisfactionem pn͂ie restitutio rei aliene: et hec est ficut q̄daz minutio: vel fleubotomia. Minuit eni sanguinis substantia͂ sed aufert febris materia͂: et co͂seruat vita͂: sic qui in aliena restituit pecunia͂ minuit: sed aufert cupiditatis et mortis eterne materia͂ et conseruat gratia͂ et aie vita͂. Et ficut sunt quedaz infirmitates que no͂ po͂t sine fleubotomia curari: sic queda͂ sunt pcta͂ a quib9 no͂ po͂t quis sine restitutione curari aut iustificari: sic furtu͂: vsura: symonia: rapina: et hmo͂i: qr no͂ dimittit͂ pctm͂ nisi restituat͂ ablatum vt dicit Aug. ha͂c fleubotomia͂ faciebat sibi zacheus: qui dicebat Luc.xix. Si quid aliqué defrandaui: reddo quadruplum sed vtinam vsurarij modo redderent simplum.

Tertio requirit͂ ad satisfactione͂ cinis humilitatis. Cinis.n. et aqua calida faciu͂t bonu͂ lixiuiu͂: sic cinis vere humilitatis et aqua calida lachrimaz faciunt pniaz purgatiua͂ et sicut aqua q͂tu͂cu͂qz calida nisi tra͂seat per cinerem: non bene purgat sordes vestru͂: sic lachryme q͂zuis calide: nisi tra͂seant per cinerez humilitatis no͂ laua͂t sordes vitioz. Ideo dicebat Job.xlij. Ago pniam in fauilla et cinere. i fauilla deuotionis et cinere humilitatis.

Quarto requiritur ad satisfactione͂ penite͂tis cilitiuz mortificationis hoc est p̄priu͂ et speciale malagma et emplastru͂ carnis repressiuu͂ luxurie et carnalis lasciuie et ficut emplastru͂ te͂perat et reprimit dolore͂ lateris: sic ciliti͂u mortificationis rep̄mit libidine͂. hoc emplastru͂ ponebat directe supra locum doloris iudith. de qua dicit͂ Judith.viij. q̄ ha͂s supra lumbos suos ciliti͂u: ieiunabat ciliti͂u contra luxuria͂: et ieiunium contra gulam.

Quinto requirit͂ ad satisfactionez penite͂tis ieiuniu͂ afflictiuu͂: qr ad litteraz panis et aqua est cib9 et vita infirmi: et p̄cipue p̄hibetur vinu͂ infirmis. Vn͂ ille bonus medicus Paulus dic͂ ad ephe.v. Nolite iebriari vino in quo est luxuria. Sz nota q̄ oia conceduntur infirmis: de quoruz salute dubitat͂ et desperatur: sed alijs

de quibus habetur spes q cu rcte subtrahunt nociua q̃zucũ q3 delectabilia vt dr. Johel.ij. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio: et fletu et planctu. Et sequit. quis scit si cõuertatur: et ignoscat de⁹: quasi diceret. ex quo de⁹ qui est summus medicus ieiunare nos pcipit: nequaq̃3 de nostra salute diffidit.

Sexto requirit ad satisfactionẽ penitẽtis elemosyna: et hoc est quasi salariũ medici. Fidelius cui laborat medicus qñ sperat bene se remunerari. Et nota q salariu3 est taxandu3 medico fm q plus vel minus laborauit circa ifirmu3: et q̃to a maiori et periculosiori morbo liberauit egrotum. Bene est igitur remunerandus medicus noster christus qui tantum circa nos laborauit: immo pter infirmitatem nostram animã suam morti tradidit Jsa.liij. et etia3 qui a tam graui et multiplici infirmitate nos liberauit. Jpse enim est qui sanat omnes ifirmitates nostras: et redimit de interitu vitam nostram: vt dicitur in psal. Si enim bene remuneretur iste medicus ne quaq̃3 de morte timeat egrotus. Debet enim remunerari non in se: quia bonorũ nostrorum nõ eget: sed in heredibus suis. s. pauperibus. Reputat enim sibimet factũ qd fit pauperibus amore ipsius. Unde dicit Mat.xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. De isto salario elemosyne dicitur Tho.iiij. Elemosynas ab omni pctõ et a morte liberat: et non patietur animam ire in tenebras.

Septimo et vltimo requiritur ad satisfactionẽ penitentis oratio deuota. sic enim mater pro filio egroto fac candelam et emittit votum: cum nullum consilium vel auxiliũ superest medicorum: sic quando videmus spiritum nostru3 periclitari graui morbo peccati debeamus deo facere candela3 bone operationis. iuxta illud Luce.xij. Lucerne ardentes in manib⁹ vestris: et emittere votum deuote orationis et hoc genus demonioru3. scilicet peccatum nõ eijcietur nisi in oratione et ieiunio Mat. xvij. Oratio nãq3 pestes mentis curat: et ieiunium pestes corporis.

¶ De oratione. capitulum. xiiij.

Ertio nota partes penitētie virtuales que sunt tres: scilicet. Oratio. Jeiunium. et Elemosyna.

¶ Primo specialiter de oratione est dicēdū: quid est. Oratio est petitio decentiū in deo vel adeo. Vel oratio ē mētis eleuatio in deū. Damascen⁹.

¶ De oratiōe nō spāliter. v. s.
Typus decens
Virtus ingens
Modus competens
Locus congruens
Tempus conueniens.

¶ Habet igitur oratio typuz decentē et figuram elegantez Comparatur autem specialiter tribus. Est enim oratio.
Sicut incensum diuine miserationi offerendum.
Sicut scutuz diuine indignationi opponendum.
Sicut tributuz diuine dominationi persoluendum.

Est ergo oratio p'mo similis thuri vel incēso: qd diuine mi'ationi debem⁹ offerre: sic. n. thus vel incensuz sup carbones positū spirat suauē et redolentē odorez vel fumū: sic oratio incensa sup carbones deuotionis multum fragrat in ɔspectu diuine maiestatis: et ideo dicit in psalmo. Dirigat oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

Scdo est oratio similis scuto qd diuine indignationi debem⁹ opponere. Nā sic scutū ꝓhibetur ictum lancee vel sagitte: sic oratio fuat hominē a lācea vel a sagitta sententie et ire dei. Vñ dr Sap. xviij. de aaron. qꝫ ꝓferēs scutum orationis restitit ire.

Tertio oratio est similis tributo qd diuine dñationi debem⁹ ꝓsoluere. sicut eni emphiteota vel feudatari⁹ soluit tributū regi pro ēphiteosi vel feudo qd tenet ab ipso: sic tributū laudis et orationis soluendū est deo pro emphiteosi corporis et anime quā accepimus in feudo. Mathei. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo.

¶ Item oratio triplicē figurā aliam valde pulchram.
Est enim vir orans.
Sicut hō regi portās xeniuz.
Sicut a rege petens iudiciū.
Sicut a rege petēs succursuz

Est itaqꝫ hō qui orat

sicut ille qui p̄sentat regi magnum enceniū ⁊ nobile: vt hō magnus vel nobiles domicellus: sic oratio ⁊ enceniū adeo nobile ⁊ magnū q̄ solum dz presentari deo: per hoīem magnū .s. iustū. Hoc est .n. officiū christi hoīs ⁊ mediatoris nr̄i qui orationes nostras ⁊ opa nostra presentat deo patri. qd̄ figurat dyaconus in ecclesia vel in missa: cū offert thuribulū sacerdoti. Hoc est officiū angeli qui nostras orationes similiter offert in ꝯspectu dei sicut dixit angelus ad thobiā tho. xij. qn̄ orabas cū lachrymis: ⁊ seqtur: ego orationē tuam offerebā dn̄o. Et sic regi nō offert qui sibi ministrat ferculum cooptū cū muscis: sic qui orat nō dz regi regū offerre ferculū cū muscis .i. cogitationibus vanis ⁊ immundis.

Est etiā hō qui orat si

cut ille qui a rege petit iudiciū. sic enī ille qui in iudicio loqtur dz hēre testes de his que ꝓponit alioquin nō crederetur sibi vel audiret: imo a iudice puniret. sic oratio vocalis dz hēre testimoniū cordis sed tn̄ cauēdū est ne cor orantis sit falsus vel corruptus testis corruptione .s. iniquitatis: qr̄ dicitur in psal. Iniquitatē si asperi in corde meo ⁊c. sz si ꝯscientia bona ⁊ testimonium fidele ferat orans: iudiciū pro se reportat. Nā dicit apl̄s .ij. Cor. i. Gloria nostra hec est testimoniū cōscientie nostre.

Est insup orans sicut

ille qui a regē in obsidiōe querit vel petit subcursum. naz sicut ille qui tenet castruz regis si obsideret ab inimicis reputaretur infidelis: nisi castrum regi denūciaret obsessum vel peteret succursuz: vel nisi expectaret a rege auxiliū: vl̄ si post auxiliū redderet hostibus castruz: sic cū hostes visibiles ⁊ inuisibiles obsidēt aiam tentationibꝫ: statim debemꝰ regi regum nunciū orationis mittere: ⁊ obsidionē denūciare: sicut propheta qui dicebat in psal. Consiliū malignantium obsidit me. Deꝰ enim nō differret auxiliū mittere: qr̄ fidelis ⁊ statī faciet succursuz: cū ad tentationē fuerit ꝓuentū: vt dicit apl̄s .i. ad Cor. x.

Item qui orat debet

clamare.

Sicut clamat paruulus qui vult vbera.

Sicut clamat catulus cũ sentit verbera.
Sicut clamat populus cum videt pericula.
¶ Est itaqȝ hõ qui orat: sicut paruulus volens vbera. Nã sicut paruulus clamat pro desiderio lactis: sic viri spũales debẽt emittere vlulatũ orationis deuote pro vberibꝰ ꝯsolationis diuine. iuxta illud qđ dicitur Canticoꝝ. i. Meliora sunt vbera tua vino.

Est etiaȝ hõ qui orat sicut catulus sentiẽs verbera Nã sic catulus sentiens verbera clamat plus cũ plus percutitur: sic plus debet clamare orando qui a domino tribulationis verbere castigat. Nam dicitur in psal. Ad dominum cum tribularer. ⁊c.

Est ĩsuper homo qui orat sicut populus vidẽs pericula. sicut enim ꝯsueuit ppl's clamare ꝑcipue pp tria. s. contra aquã: ignẽ: ⁊ hostes: sic hõ dȝ emittere clamorẽ ꝯtra triplex genus tẽtationis. s. cõtra carnalẽ ꝯcupiscentiã que per ignẽ figuratur: ꝯtra ꝯcupiscẽtiaȝ terrenã seu mũdanã: que per aquã fluẽtẽ intelligitur ꝯ dyabolicã guerrã: que ꝓprie hostis appellat. Nec picula timebat dđ qui dicebat. Pericula inferni inuenerũt me.

Itẽ in oratione debemus os cordis aperire.
Sicut reumaticus aeri.
Sicut pulliculus matri.
Sicut infantulus nutrici.
¶ Est itaqȝ orãs sicut homo reumaticus qui nares hȝ strictas: necessaria est. n. ad respirandum apertioris. sic qui hȝ impfectũ odoratũ. s. desiderij celestis dȝ aperire os: ⁊ emittere vocẽ orationis. Nam dicit propheta in psal. Os meũ aperui: ⁊ attraxi spiritum.

Est etiã os aperiẽduȝ orationi sicut infans apit os nutrici. sicut nutrix pascere infantẽ nõ posset: si puer os nõ aperiret: sic si volumus nutrimentũ vite suscipere: orandõ aperiamus os nostrũ ad nutrimentum vite eterne. s. gratie diuine: vt dicit Sap. xvi.

Est insup hõ qui orat sicut pulliculus qui qñ sentit venire matrẽ: aperit rostrum versus celũ: sic cũ frequenter visitet nos deꝰ per inspirationẽ suaȝ: quasi semp debemus hẽre os apertũ per orationeȝ

deuotaȝ.sicut dicit apostolus prime ad Thessal.v. Sine intermissione orate. Et de viro iusto dicitur Eccl'iastici.xxxix. Aperiet os suū in oratione:ꝛ pro delictis suis depcabitur.

¶ Item oratio est.
Sic̄ armatura milit̄e ornās.
Sic̄ lucerna viā demōstrās.
Sicut colūba oliuā portans.

Est itaqȝ oratio sicut armatura. Nā sicut miles nō erit sine armis ad bellum:ita sine armis oratiōis nullomō debem⁹ intrare tētationis cō flictū. In cuius figura dicitur Exodi.xvij.ꝙ moyse eleuāde man⁹ ad orationem:vincebat isrl':ꝛ cuȝ remittebat man⁹ superabat amalech.i.dyabolus.

Est aūt oratio sicut lucerna viā demōstrans. Nam sicut lucerna est necessaria in tenebris:sic oratio in reb⁹ dubijs. In cui⁹ figura mulier illa euāgelica.i.aia deuota accē dit lucernā:ꝛ inuenit dragmā Luc.v. Lucerna est orationis instātia:dragma vero est gr̄a diuina:quasi perdita fuerit:reperit cuȝ oratione deuota. Et sicut lucerna dirigit gressus: sic oratio dirigit omne bonū opus. Unde dicit Jeron̄.ad paulum. In principio cuiusli bet opis boni premitte signū crucis in fronte cum oratione dominica.

Est insup oratio sicut colūba que reuersa est ad archam cum oliua. Gen̄. viij. Naȝ sicut illa denūciauit pacem:ꝛ iam cessasse diluuium: sic oratio denūciat penitenti diuinā reconciliationem ꝛ veniam peccatorꝫ:ꝛ sicut columba illa portauit ramum oliue: sic oratio ramum diuine gratie:ꝛ sicut columba habet duplicem alam:sic oratio hȝ duplices alas.scilicet ieiuniuȝ ꝛ elemosynaȝ. Unde dicitur in psal. Quis dabit mihi pēnas sicut columbe: ꝛ volabo : per orationem ꝛ requiescam per deuotionem.

¶ De ieiunio.capitulū.xv.

E ieiunio nota specialiter tria.
Quibus ieiuniū comparatur
Quid in ieiunio reprobatur
Quale ieiuniū cōmendantur

¶ Primo enim comparatur ieiunium pluribus ꝛ specialiter trib⁹. Est ei sicut parcitas ignis vel lignorum sub olla.
Sicut agilitas in nauicula.
Sicut concauitas in viella.

¶ Est itaqꝫ ieiuniū sicut par citas ignis vel lignoꝝ sub olla: sicut.n.subtrahendo ligna vel ignē de sub olla cessat ci⁹ bullitio:sic corpori subtrahendo cibaria cessat tentatio carnis. ¶ Unde versus. Luxuriat raro:non bene pasta caro. Uñ nota ꝙ ācilla ꝓuida tripliciter ipedit ebullitionē olle .s.ligna subtrahēdo:aquā ifundēdo:ꝛ q̄ sunt in olla mouendo:sic aīa penitēs istar ācille cōtra ebullitionē carnalis cōcupiscētie dꝫ ligna subtraheꝛ pace comedēdo. ¶ Uñ vers⁹. Subtrahe ligna foco:si vis ex extinguere flamam.

¶ Debet aquā infundere ad litterā:aquā bibēdo vinū bene limphatū. Dꝫ ollā mouere:se vtiliter occupādo. Unde dicit apl's scđe Coꝝ.xj. In laboribus:in ieiunijs:in vigilijs.s.occupemus nos. Nam caro nostra ad flatum dyabolis sicut carbo ignis accenditur : ꝛ sicut olle succense atqꝫ feruentes. Uñ dr̄ iob.xlj. Alitus eius prunas ardere facit.

Est etiaꝫ ieiuniū sicut agilitas i auicula. Nā sic auis macillēta est agilis ad fugiendū ac pitrem ad volatū sublimem:sic mens hominis ieiunātis ꝛ abstinentis:est habilis ad fugiēdū accipitrē idest hostis tentationē ad sublimē volatū contemplationis. De tali dicitur in psal. Uolauit sup pēnas ventorum. volauit fugiēdo tētationē.ꝛ volauit se eleuādo ad ꝯtēplationē. Ecōtrario vero est de aue graui ꝛ pingui:sicut de coturnice tpe videmiaꝝ: que nō pōt accipitrē fugere:nec alto volare: sic hoies carni dditi: nec bñ pñt tētationē dyaboli vitare: nec bñ celestia cōtēplari. Uñ in figura istoꝝ helyas ieiunauit. xl.dieb⁹.ꝛ.xl.noctibus vt.s.psecutioneꝫ iezabel euaderet:ꝛ ad mōtē dei oreb celeriter ꝑueniret:vt legitur tertij. Regū.xix. Helyas i figura sigāt aiaꝫ hois abstinētis: ꝑsecutio iezabel:designat tētatiōis carnis.mons dei oreb significat sublimitatē contēplationis.

Est etiaꝫ ieiuniū sicut cōcauitas i viella. Nā sic viella nisi eēt ꝯcaua: ꝛ corde sup extēse:nō eēt sonorosa:sic hō nisi sit vacu⁹ ꝑ abstinētiā:ꝛ extēsus ꝑ rigidā pniam: nō reddit sonorosaꝫ:diuie laudis melodiā. Uñ i figura hui⁹ dixit

dñs moysi. Exo.xxvij. q̃ facere altare cõcauum: nõ solidũ sed inane. Concauũ altare est cor penitentis. vbi dꝫ imolari sacrificiũ ꝯtritionis: ⁊ sacrificium laudis: qd̕ quidē nõ dꝫ esse solidũ .i. delitijs plenũ: sed inane ⁊ concauuꝫ .i. penitẽtia ⁊ ieiunio attenuatum.

Item ieiunium est.

Summum remediũ ad expiandum morbum.

Bonum consilium ad effugiendum lupum.

Certum ingenium ad impugnandum castrum.

Est itaqꝫ ieiunium remediũ valde sanũ ad curandum morbũ. Nã sicut lex prima medicoꝝ infirmantib⁹ corporaliter est dieta: sic p̃mũ auxiliũ veratis febribus tentationis: est ieiuniuꝫ ⁊ abstinẽtia. Vñ ieiuniũ ponit̃ primo iter opa pnie que suadet summus ille ypocras .s. de⁹ in suis amphorismis. Johelis .ij. Cõuertimini inqt ad me in toto corde vestro: in ieiunio ⁊c̃.

Est etiã ieiuniũ valde bonũ ꝯsiliũ a fugandũ lupuꝫ. sicut enim vulgo dr̃. Fames eijcit lupũ de nemore: sic abstinentia ⁊ ieiuniũ fugãt dyabolũ ab hoïe. Vñ dr̃ Marci ix. Hoc genus demonioꝝ nõ eijcit̃ nisi in ieiunio ⁊ oratiõe. Nam oratio fugat pestes cordis: ⁊ ieiuniũ pestes corporis: vt dic̃ Aug. In figura ẽt hui⁹ Judith ieiunans occidit holofernē: vt dr̃ Judith. xiij. ⁊ ix. Judith que ꝯfitens interp̃tatur: sigãt penitentem: qui pctã sua cõfitet̃. Holofernes queꝫ Judith ieiunãs occidit: sigãt dyaboluꝫ qui cõfessione ⁊ abstinentia superatur.

Est insuper ieiunium valde certũ ingeniũ ad expugnandũ castrũ: sicut enim nõ est adeo forte castrum qd̕ nõ possit expugnari si possent ei victualia subtrahi: sic non est adeo rebellis spũi qn subtrahẽdo cibaria nõ valeat a spũ subiugari. Caro siquidē nr̃a: castruꝫ dyaboli est que semp rebellat ꝯtra spm̃. De hoc castro dr̃ Luc. xi. Cum fortis armatus .s. custodit atriũ suum. Atriũ dyaboli est castrũ corporis imũdi. tũc in pace sunt oïa que possidet. hñs .s. turres supbie: fossatũ auaritie: rupes inuidie. hñs pro muro defensionẽ culpe ꝓprie: hñs ẽt portas ꝯuersatiõis idisciplinate:

habens pacē peruersaȝ intrin
secus delectationis imūde:sȝ
tñ quātūcunqȝ muniatur:per
ieiuniū vt dictum est subtra-
hendo cibaria expugnatur.

Itē nota ꝙ quattuor
in ieiunio reprobātur.s.
Cum ieiunans vacat culpe.
Cum ieiunans inhiat fame.
Cum ieiunans parcit burse.
Cum ieiunans seruit gule.
¶ Est igit̄ reprobandū in ieiu
nio:cū ieiunās vacat peccato:
qui enim ieiunat a cibo:ꝛ nō
abstinet a pctō:similis ē dya-
bolo cui esca nō est: ꝛ malitia
semꝑ inest.vt dicit ysido. De
hoc ieiunio dr̄ Isa.lviij. Hoc
est ieiuniuȝ qꝺ elegi. Dissolue
colligationes ipietatis . solue
fasciculos deprimentes. Sed
in eodē dicitur. Ecce ad lites
ꝛ contentiones ieiunatis.

Est etiaȝ in ieiunio re
probanduȝ qñ ieiunās querit
ex hoc laudem humanā ꝛ glo
rie transitorie famā. Naȝ qui
ieiunat ꝑpter humanā laudē
de hoc qꝺ subtrahit vni hosti
pascit duplicē hostē:qꝺ enim
vnico aduersario.s.carni sub-
trahit̄ per ieiuniū:de hoc pa-
scit alios duos.s.dyabolum ꝛ
mundū.tale erat ieiuniū pha-
riseoꝝ:de quib⁹ dicit̄ Matth.
vi.Cuȝ ieiunatis nolite fieri si
cut ypocrite tristes : extermi-
nant eniȝ facies suas vt appa
reant hoibus ieiunantes ꝛc̄.

Est tertio reprobādū
valde in ieiunio qñ ieiunans:
ideo ieiunat vt parcat burse.
talis eniȝ nihil aliud videt̄ fa
cere:nisi qꝺ subtrahit sibi:po
nit in ore dyaboli.i.in bursa
que est os dyaboli. Vñ aua-
rus videt̄ multū diligere dya
boluȝ:qñ subtrahit ori ꝑprio
vñ pascat ꝛ ipinguet ipm̄.tale
ieiuniū reputat sapiēs ifelicis-
simū. Ecc̄.vi.dicēs. Viro cui
dederit de⁹ diuitias:substātiā
ꝛ honorē:ꝛ nihil deest anime
sue ex omnib⁹ que desiderat:
nec tribuit ei de⁹ potestatē vt
comedat ex eo:sȝ homo extra
neus vorabit illud:hoc vani-
tas ꝛ magna miseria est.

Est insuꝑ reprobādū
in ieiunio:qñ ieiunās:ideo ie-
iunat vt deo suo.s.gule fuiat
ꝛ ventri:qꝺ fit ꝑcipue tribus
modis. Quidā enim sunt qui
ideo ieiunāt vt postea melius
comedant:tales nihil aliud fa
ciunt nisi ꝙ solēnitatē dei sui
scilicet vētris preueniūt vigi-
lia ieiunij detestabilis. Sunt

etiam alij qui tpe ieiunij que rũt magis delicata cibaria et tunc volunt comedere splendidius et lautius et tantũ vna vice comedunt: quãtũ in duabus: quãdo nõ ieiunant: et tales talem gratiã solum faciũt deo. s. q̃ duos obolos dant sibi pro vno denario: et eãdẽ graz facerent iudeo vel sarraceno.

Sunt nihilominus alij qui qui trib9 dieb9 plus manducant pro vno miserrimo ieiunio qd ieiunãt. Nã die precedenti dicat: cras ieiunabimus. Die sequenti dicũt: heri ieiunauimus. Die ipsius ieiunij dicunt hodie ieiunamus. Et ita defraudant deuz: quia pro tribus obolis nõ soluunt nisi vnum denarium. De talibus conqueritur dominus O sec. xi. Circũuenit me in negociatione sua effraim. De tali ieiunio potest itelligi qd dicitur Ysaye. lviij. Nolite ieiunare sicut ad hanc diem.

Item triplex ieiuniuz in sacro eloquio cõmendat. s.
Bonum.
Melius. et
Optimum.

Bonum est quãdo quis ieiunat pro satisfactione peccati. Melius: quãdo quis ieiunat ad honorem dei. Optimum: quando quis ieiunat cũ exercitio boni operis.

Bonũ igitur dicitur qñ quis iam post morté peccati per contritionem et cõfessionem resurrexit et in caritate extitit: et ieiunat pro peccatis que fecit. si autem caritatẽ nõ habet: bonũ amittit quod habet: quia dicitur. i. Cor. xiij. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam caritatẽ autem non habeam: nihil mihi prodest. et offert q̃si cadauer mortuum deo qui ieiunat in peccato mortali: cum debemus deo offerre corpora nostra hostium viuentem. vt dicit apostolus ad Romanos. xij.

Melius vero ieiuniũ vocatur qd ad dei honorez et sanctorum suorum gratis et cuz deuotione celebrat. De quo intelligitur qd scribit Matth. vi. Tu aũt cum ieiunas vnge caput tuuz. s. oleo vnctuose cõpassionis: et faciem tuam laua aqua lachryme contritionis: vt dicit glosa. Deo ieiunat: qui pro eius amore se macerat. et qui quod sibi subtrahit: pauperibus elargitur.

Optimū ieiuniū dicit̄ qñ hō exterior ieiunat: ⁊ hō interior orat: vt dicit ysido. ⁊ qñ quis ieiunat ex vna pte ieiunādo macerat corpus: ⁊ ex altera pte bona agere nō cessat: ꝯtra aliquos qui nihil pn̄t facere cum ieiunāt imo tūc ludunt ad scacos: vt ieiuniū nō sentiāt: ⁊ sic ociādo ociū vitāt. ꝯtra hoc qđ dicit boetius: ꝗ pro ocio vitando: ocia sectari ridiculosuꝫ est. Jeiuniū bonū significatur per ieiuniū moysi Exo. xxxij. Jeiuniū meli⁹ significatur per ieiunium helye. iij. Regū. xix. Jeiuniū optimum significatur per ieiuniū christi. Matthei. iiij.

¶ De elemosyna. capl̄m. xvi.

De elemosyna q̄tuor sunt specialiter notanda: scilicet.

Typus elegans.
Motus stimulans.
Modus regulans. ⁊
Fructus abundans

¶ Habet ergo elemosyna typum vel similitudinem elegātem: ⁊ specialiter triplicem.

¶ Est enim elemosyna.
Sicut lumen radiosum.
Sicut lumen copiosuꝫ.
Sicut semen fructuosum.

Est itaqꝫ elemosyna sicut lumen radiosum. Nā sicut lumen serenat aerē: sic elemosyna serenat mentē: ⁊ sicut lumen fugat oēm tenebrā: sic elemosyna fugat oēm culpaꝫ: ⁊ sic lumē dꝫ portari: nō post: sed ante hoiem sic hō prudēs facit elemosynā in vita sua nō post mortē. Qui aūt elemosynā nō facit in vita sua sꝫ post mortē suā: similis est hoi qui post tergū vult portare lumē i. lucernā. Dicit enim sapiens Ecclesiastici. xiiij. Ante mortē benefac amico tuo. i. anie tue. vel christo in suis membris.

Est etiam elemosyna sicut flumen. Nā sicut flumē manat ex influētia fontis: sic elemosyna ex influētia pietatis: ⁊ sicut fons vn̄ manat fluuius per occultos meat⁹ procedit a mari: sic pietas hominis vn̄ manat elemosyna per occultaꝫ inspirationē venit ex gratia dei: ⁊ sic elemosyna venit a deo: ⁊ dat̄ deo. Nā dicit Sap̄. Eccl̄iastes. i. Ad locum vn̄ exeunt flumina reuertunt̄: vt iterꝫ fluant. Et sicut flumē qñqꝫ exit extra ripas: nec est ꝯtentum ꝓpriis alueis: ita interdū elemosyna dāda est bo

nis indifferenter ꝛ malis: maxime tempore necessitatis. Sicut pater celestis qui solem suum oriri facit super bonos ꝛ malos: ꝛ pluit super iustos ꝛ iniustos. vt dicit Math. v.

Est insup elemosyna sic semen. Et nota ꝙ sex sunt quibus elemosyna bene semini comparatur.

Primo: qꝛ sicut semē debet abscōdi: ita elemosyna debet occulte dari. Nā dicit Ecclesiastici xxix. Cōclude elemosynam in sinu pauperis.

Secundo: qꝛ sicut semen videt perdi: tñ cuȝ potius renouet: sic elemosyna videtur amitti cū dat: que tñ tunc optime ꝓuatur ꝛ thesaurizat in thesauro paradisi. Vñ dicitur Ecclesiastici. xxix. Perde pecuniam propter fratrem.

Tertio semen cū fenore surgit: sic qui dat elemosynā a deo cētuplū accipiet. qḋ dicitur Prouer. xix. Fenerat dño qui miseret proximo gloria: centuplum accepturus.

Quarto semen qḋ est preciosum sicut triticū in vno anno seritur: ꝛ in alio metitur vile vero sicut ordeū ꝛ miliū: in codeȝ anno metitur ꝛ seminatur. sic elemosyna preciosa est que hic in āno gr̄e seritur: sed fructus eius in alio anno. s. glorie expectat. Vilis vero respectu huius videt elemosyna illa que in ꝑsenti remuneratur quia dicit saluator Math. vi. Amen dico vobis ceperunt mercedē suā. Preciosa vero nō solum in ꝑsenti ꝛ temporaliter: sed etiaȝ remuneratur eternaliter: qꝛ dicit apostolus prime ad Thimo. iiij. ꝙ pietas ad oia vtilis est: promissioneȝ hñs vite que nūc est ꝛ future.

Quito semē gelu pressum ꝛ retardatū ꝓfert vberiorē fructū: sic elemosyna quā quis facit dū sustinet tribulationē: vberiorē est habitura repromissionē seu fructū: vel remunerationē. Vñ dicitur in psal. Euntes ibant ꝛ flebant mittentes semina sua. Venientes autem ꝛc̄.

Sexto semen sustinet molestias multas sicut gelu grādines ꝛ pluuias. sic homo qui libens elemosynam dat: cum cor habeat compassione plenum: talis sustinet oēs necessitas pauperꝝ: ꝛ miserias afflictoꝝ. In cuius persona dicit

apostolus.ij.Cor.xi.Quis infirmatur et ego nō infirmor?
¶ Item elemosynarius est.
Sicut arbor que fructū facit
Sicut nutrix que puer nutrit
Sicut mercator qui merces vendit.

¶ Est itaqz bonus elemosynarius vt arbor:sic.n. arbor melius crescit et fructificat dū ab ea resecantur superflua:sic diuites melius pficiunt in gratia resecantes diuitias suas.s.dādo elemosynam que est de superfluis dāda vel facienda:sicut dicit. Luc.xi.Quod superest date elemosynā. Et sicut agricola tolerat in vinea aliquas infructuosas arbores que sustinēt vites:sic summus agricola deus in vinea sua.s.in ecclesia tolerat multos diuites:qui cum eorum elemosyna sustētant pauperes. Unde dicit Marci.xij.Vineā pastinauit hō. In vinea siquidē nō solum sunt vites que fructificāt:imo et paxilli aridi:sic in ecclesia dei sunt peccatores et iniusti qui vites fructificantes idest iustos suis elemosynis sustentant.

Homo etiā elemosynarius est sicut nutrix que lactat puerum. Nā sicut nutrices consueuerunt impinguari vt abundent in lacte:et bñ nutriūt pueros:sic dñs impinguat diuites bonis tēpalibus:vt abundent in lacte cōpassionis et nutriant filios.i.pauperes suos. Unde dr in psal. Impinguasti in oleo caput meū.Tunc enim dñs oleo caput hois impinguat:qñ mentem ad pauperes oleo compassionis humectat.

Est insuper homo elemosynarius sicut mercator industrius. Nā sic mercatores pecuniā suam nō tradunt eis qui reddere nō pñt:vel eis qui ad nundinas venturi nō sunt sic hō prudens nō dat elemosynā histrionibus qui nihil hñt: scilicet de grā dei: et qui venturi nō sunt ad nūdinas paradisi. Ideo dr Ecclesiastici.xij. Benefac humili:et ne dederis impio. Hoc vero in duobus casibus intelligit Unus qñ datur hystrionibus nō intuitu pietatis:sed rōne hystrionatus Alius est si credas quod propter elemosynā tuā impius negligat iustitiam. Et sicut pedagogiū nō petitur ab illis qui trāseūt vacui:sed ab illis qui sunt onerati:sic dñs pedagium elemosyne nō petit pauperibus qui

sunt vacui rebus transitorijs: sed a diuitib⁹ qui sunt onerati diuitijs: et pleni temporalibus bonis. Vñ dicit apostolus.j. ad Thymo.vi. Diuitib⁹ hui⁹ seculi pcipe facile tribuere: cõ mũicare: thesaurizare sibi fundamentum in futur. Et sicut dominus terren⁹ mercatoribus qui furantur pedagiũ: aufert quãdoqz totũ capitale: sic illis diuitib⁹ qui pedagio elemosyne defraudant pauperẽ: aufert dñs non solum gratiã: immo etiã interduz temporalem substantiaz. De tali dicit Matth.xxv. Tollite ab eo talentum: et date illi qui decẽ talenta habet. Auaro siquidem tollenda est tẽporalis substantia et danda illi qui miserando pauperibus implet mandata domini.

Secundo elemosyna

habet motuz stimulantẽ et specialiter triplicẽ. Vñ nota q̃ ille a quo petitur elemosyna. dz precipue considerare tria.s.
Quis petit.
Pro quo petit et
Ad quid petit.
¶ Primo igit qñ pauper petit elemosynã. dz diues ↄsiderare quis eam petit: quia dñs pro cuius amore petit eaz medicus. Deus enim adeo diligit pauperes: q̃ quicqd fit eis propter amorem suũ: reputat sibi factũ. Naz dicit Matth. xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Petit ergo elemosynã per pauperez suu ille a quo diues petit qñqz regnũ. et iõ cuz pauperi negat diues modicũ frustruz panis. timere debet q̃ deus nõ audiat eum: cuz petit ab eo regnũ eterne felicitatis. qr dicit prouer.xxi. Qui obturat aures suas ad clamorem pauperis: clamabit ipse et non audietur.

Debet secũdo cõside

rare diues quid petit deus qñ elemosynam petit in suis pauperibus. Petit eniz deus nõ nostrũ sed suũ: ideo valde ingratus est deo qui pauperi negat modicam elemosynã cuz de bonis dei habeat abũdanter ad mensam suã. Hoc ↄsiderauit dauid qui dicit. Primi para.xxix. Tua sunt domine omnia. et que de tua manu accepimus dedimus tibi.

Tertio dz cõsiderare

diues homo ad quid petit deus. Deus enim petit non ad dandum: sed ad mutuandum

nec tm̄ ad triplas : imo ad cē tuplas vſuras. Vñ dicit Augu. Nō qd feneraris hoi: fenerare deo: ꝛ centuplum accipies ꝛ vitam eternam possidebis. Et ideo nimis ingratꝰ ē qui ad tales vſuras nō vult comodare deo: ad qualeſ mutuaret iudeo vel ſarraceno.

Tertio elemoſina habet modū regulantem: ꝛ ſpāliter triplicē. Vñ nota ꝙ i dādo elemoſynā dȝ eſſe. Modꝰ iuſtꝰ. Modꝰ gratꝰ. Modꝰ pius. iuſtus ſine iiuria: gratꝰ ſine triſticia : pius ſine ſupbia.

Primo igiẗ qui dat elemoſynā debet habere modū: iuſtū: vt. ſ. det ſuū ꝛ nō alienū. Sic. n. aqua mūda lauat: ꝛ imūda coiquinat: ſic elemoſyna mūda que. ſ. ē ſine peccato vſure vel: rapine: dātē mū dat pauperē lauat ꝛ deū placat. Vñ dr̄ ꝓuer. iij. Honora dominū de tua ſubſtātia: nō de aliena: qꝛ elemoſyna ð alieno vt ð rapia: vſura: vl' de furto: dantē inficit: ꝑrimū ledit: ꝛ deuȝ offendit. Unde in figura huiꝰ dicitur Leuitici. ij. Omnis oblatio que offertur domino abſqȝ fermēto erit. ſ. vſure: furti: vel rapine: vel cuiuſcunqȝ acquiſitiōis iniuſte

Secundo qui dat elemoſynā dȝ habere modū gratuȝ. vt. ſ. oñdat pauperi letum vultū: dulce verbū ꝛ ꝓ̄ptam manū. Nā de leto vultu dic̄ apl's. ſcd̄e Coꝛ. xj. Hylarē. n. datoꝛē diligit deus. De dulce verbo dr̄ eccl'iaſtici. iiij. Reſponde illi. ſ. pauperi pacifice in manſuetudine. De ꝓ̄pta manu dicitur ꝓuer. iij. Ne dicas amico tuo vade ꝛ reuertere: cras dabo tibi. cum ſtatim poſſis dare.

Tertio qui dat elemoſynā debet habere modū piū: ꝛ ſine oī ſupbia vel ꝑ̄ſumptione. vt. ſ. dādo elemoſynā laudē nō querat: pauperē ne deſpiciat: ſeipm̄ ſine elemoſyna non dimittat. Qui. n. dat elemoſynā: laudem vitet humanā. Nā dr̄ Math. vj. Te aūt faciēte elemoſynā neſciat ꝛc. Debet etiā qui dat elemoſynā: nō ꝓpter hoc pauperē deſpicere: qꝛ diciẗ. Iſa. lviij. Et carnē tuā ne ðſpexeris. Nec dȝ ſeipſuȝ ſine elemoſyna dimittere: qui vult alijs miſericoꝛs eſſe dicitur. n. eccleſiaſtici. xxx. Miſerere aie tue placēs deo. Et Aug. in eucheri-

dion. Qui vult elemosynam ordinate dare: a seipso debet incipere. Sicut enim nō deberet dici misericors qui extraneis faceret miaȝ ꝛ matri ꝓprie crudelis ꝛ imisericors esset: sic multominus dicēda est mia vl' elemosyna quā qs faceret alijs: aia sua neglecta: ꝛ in peccato dimissa. Unde dr̄ Ecclesiastici. xiiij. Qui sibi neqȝ est cui bon⁹? Et Aug. Quid est miseri⁹ misero nō miserante sibiipsi?

¶ De preceptis in communi. ca. xvij. Tertia dieta.

Postqȝ dictū est de penitentia: dicēdū est de ꝑceptis. q2 hec est tertia dieta salutis: scilicet a penitentia venire ad precepta. Et iō nota de ꝑceptis diuinis specialiter: tria scilicet.
Qualiter sunt descripta.
Qualiter distincta.
Qualiter edita.
¶ Fuerūt .n. descripta indelebiliter: distīcta rationabiliter edita vniuersaliter.

Circa preceptorū descriptionēȝ est notandū q ad obseruandū precepta diuina debet nos monere ꝑceptoruȝ scriptura tripliciter.

Si attēdamus quis scripsit. ¶ Prio. n. si vbi scripsit. ꝛ q̄ris qs scripsit quō scripsit. dr̄ q digitis Scriptura. n. dei. s. spūssanct⁹ magis est autentica ꝛ plus obseruāda: qñ per manū publici tabellionis est ꝯfecta. Iste tabellio est spiritussctūs. s. qui ex nihilo fecit celū ꝛ terrā ꝛ omnia elementa: ꝛ corp⁹ christi formauit in virginali vtero. ꝛ de puluere formauit corpora nostra.

Item ideȝ scripsit decem ꝑcepta ille. n. est notari⁹ publicus qui fecit instrumentū de matrimonio qd ꝯiunxit dei fili⁹ i virgine ecclesia ꝛ i nr̄a carne. ꝛ ipe scripsit testamētū qd ꝯdidit xp̄s i cruce i quo legauit spiritū deo patri matreȝ Joanni: ꝛ paradisum latroni: iste tabellio scribȝ in die iudicij eqtatē diuine sentētie. iste scribet electos in libro vite. ꝛ breuiter iste scribet omnes cartas ꝛ scripturas ꝛ instrumēta diuina. Bñ igit̄ obseruanda est ꝑceptoꝝ scriptura. Unde dr̄ deut. ix. Deus dedit moysi tabulas scriptas vtrasqȝ digito dei viui.

Secundo si q̄ras vbi scripsit: dico q in trib⁹ locis. s.

In lapidibus marmoreis.
In profundo pectoris.⁊
In pgameno humãi cordis.
¶ De scriptura marmoris nota ꝙ duo fuerunt paria tabularum. prime post scripturam fuerunt fracte istar illarum fuerũt alie renouate. Prime significãt innocentiã secũde penitẽtiã. Et iõ si contingat tabulas innocẽtie frãgi debent saltẽ precepta in tabulis pnie transcribi. Est.n.mire cautuȝ ꝙ si instrumẽta vetustate vel aliquo casu cõsumpta sunt: ꝑ manuȝ notarij exẽplenda eadẽ auctoritate cũ originalib⁹ habitura. qꝛ penitẽtia reducit ĩ gradũ pristinũ: ⁊ oẽs defect⁹ reuocat ad perfectuȝ. vt dicit Aug. i ypõstitõ. Vñ dĩc dñs moysi. Exo. xxxiiij. Precide duas tabulas lapideas instar priorum: ⁊ scribã super eas que habuerũt tabule quas fregisti.

De scriptura preceptorum in corde:

nota ꝙ in hac scriptura: scriptor vt diximus est digitus dei scribẽtis. calamus. lingua ꝓdicãtis. iuxta illud psal. Lingua mea calam⁹ scribe. ⁊ spũssanctus scribens pergamenũ est mundicia cordis. nã in pergameno lutoso vel imundo: littera non bene formatur: nec apparet scriptura: imo oportet ꝙ sit album ⁊ mũdum. Vñ dicebat ꝓpheta. Cor mũdũ crea in me de⁹. In caustũ huius scripture est gratia spiritussancti. Rubrica ornãs totã scripturã. ẽ sanguis xpi. Cõtinẽtia scripture ẽ dilectio dei ⁊ ꝓximi: qꝛ finis ꝑcepti ẽ caritas vt dicit apl's. prie Thimo.i. Hec scriptura qꝛ tã cara fuit ideo itima ⁊ secreta ẽ. Ideo sicut iocalia cara ⁊ preciosa reponũt cũ magno studio i loco secreto ⁊ scrinio ꝑcioso: iõ ⁊c. ⁊ de hac scriptura cara ⁊ itima dr̃. Jere. xxxj. Dabo legẽ meã i visceribus eorum. ⁊ i corde eorum scribã eã.

De scriptura preceptorũ in corde:

nota ꝙ in triplici pte corporis nostri quodãmodo scripta sunt ꝑcepta dei q̃si pro sempiterno ⁊ continuo memorali. Scripta enĩ sunt in manib⁹ vbi sunt decẽ digiti ipedibus vbi sũt decẽ articuli. ⁊ in qnqȝ sensibus vbi sunt organa. sic̃ duo oculi ad vidẽdũ: due aures ad audiẽdũ: due nares ad odorandũ. due fauces ad gustãdum due man⁹ ad tangẽduȝ ꝑ qđ

patet q̃ precepta diuina dñt i nobis dirigeꝛ gressus affecti onis.i. iõ sũt decẽ articuli pedũ. q̃si memoriale decẽ p̃ceptoꝝ. Dñt ẽt regere sensus affectio nis act⁹ opatiõis.pp q̃ sunt decẽ digiti manuuz:ad desi gnãdũ.x.p̃cepta seu p̃ceptorũ mãdata.Dñt nihilomin⁹ mo derari sensus nr̃e cõuersatio nis pp hoc i sensib⁹ sũt decẽ organa ad designãdũ decẽ p̃ cepta.Hic est liber scriptur⁹ itus ꝛ foris.vt dr̃ Eze.ij.q꞉ p̃ cepta vt dictũ ẽ debẽt eẽ scri pta itus.s.i corde p dilectionẽ ꝛ foris p operationẽ.s.i corpe.

Tertio si queras quo mõ scripsit: dico idelebiliter. Et nota q̃ tria sũt q̃ ɔsueue rũt delere scripturã aq̃ ignis s.ꝛ vetustas:sic spũaliter aqua trãsitorie delectationis.ignis afflictiue psecutiõis vetustas defectiue ɔuersatiõis.In q̃ si gnificaꝛ tẽtatio carnis inficiẽ tis.In igne tẽtatio hostis de cipiẽtis i vetustate tẽtatio mũ di deficiẽtis.In qbusdã.n.de let p̃cepta aq̃ vl' liquor carna lis delectationis.In qbusdaz ignis vl' feruor hostilis psecu tiõis.In qbusdã vetustas mũ dialis ɔuersationis.Et iõ cõ tra ista tria de⁹ voluit p̃cepta sua idelebiliter i lapide scribe re vt nũq̃z delerenꝛ nec carna li bestialitate.nec mũdiali p sperítate.nec hostili aduersita tem. Vnde Matth.xxiiij. Ce lum ꝛ terrã transibunt:verba autẽ:mea non transibunt.

Itez nota q̃ tres scri pture sunt specialiter indele biles ꝛ immobiles: scilicet.
Leges imperatorum.
Donatio inter viuos.
Vltimum testamentuz

¶ Precepta ãt dei sũt leges iperatoris summi.edite i cõsi storio trinitatis que legũtur a doctorib⁹ per catholicã p̃di cationẽ repetũtur a scolarib⁹ per bonã operationẽ. Vñ dr̃ baruch.iij.Hic ẽ liber mãda toruz dei:ꝛ lex que ẽ ieternũ.

Sũt.n.precepta diui na eterna:sicut donatio inter viuos.ꝛ irreuocabiliter dona tur vita eterna illis qui inter viuos.i.in statu gratie obser uant mandata diuina. Ideo dicitur Matth.xix.Si vis ad vitaz ingredi:serua mandata. Bene autẽ dicit donatio in ter viuos.ꝛ non inter mortu os q꞉ in statu culpe non põt qs diuina p̃cepta obseruare.

Sunt nihilominꝰ precepta diuina sicut vltimum testamētū. Nā pmū testamētū fuit iudeoꝝ qui pcepta obſuabāt ex timore: ꝛ illud fuit reuocatū. Scḋm testamētū fuit xpi. s. tpe grē: i q̊ obseruant pcepta ex caritate: ꝛ illḋ fuit i morte xp̄i ꝯfirmatū. Vñ xp̄s dixit in suo vltimo testamento. Hoc ē pceptū meū. io. xv. De pcept prie tabule. c. xviij.

Irca preceptoꝝ secundā distinctionem: notādum est primo in generali de omnibꝰ. Et nota scḋz Josephū qui fuit doctor hystoricus: ꝙ pcepta diuina fuerunt per equas partes in duas tabulas distincta. qꝛ quinqꝫ fuerūt i vna tabula ꝛ quiqꝫ in alia. Sed ſm origenem ꝛ beatum Augu. ꝛ alios doctores mysticos ꝛ morales pma tabula dicitur continere tm̄ illa precepta que ordināt hominē ad deum: vel in vita cōtemplatiua: que sunt tria. s. Non habebis deos alienos. ꝛc. ¶ Secūda āt tabula continet tm̄ illa pcepta que ordinant hominem ad proximū: que sunt septē. s. Honora patrem tuum ꝛ matrem tuā. ꝛc. Et hec breuiter fuerunt sicut iosephus narrat ad litterā. Et nota hic ꝙ deꝰ habitat i celo: ꝛ ē ꝓximꝰ i mūdo. Pctōr igitur q nō obſuat pcepta pme tabule q̄ ordināt ad deū: non meret hitare i celo vbi deꝰ est ꝛ qui nō obſuat pcepta secūde tabule que ordinēt ad ꝓximū: nō est dignus hitare i terra vel in mūdo vbi est proximus. ꝛ sic p cōsequēs relinquitur ꝙ hitet i iferno vbi ē dyabolꝰ. Iuxta illud Math. xxij. Ligatis manibꝰ ꝛ pedibꝰ ꝓijcite eū in tenebras exteriores.

Prima tabula dicit tantum continere illa pcepta que ordinant hoiem ad deū: vel ad vitam contemplatiuā. ¶ Secunda q̄ ordinat hoiem ad ꝓximū vel ad vitā actiuā.

Secūdo notandū est in spāli ꝙ in pria tabula sunt tria pcepta hoiem ad deū ordinātia in vitā cōtemplatiuā. Primum est. Non habebis deos alienos.
Secūdū est. Non assumes nomen dei in vanum.
Tertiū est. Memento vt diem sabbati sanctifices.

Primum igitur pre-

ceptuꝫ prime tabule ē. Nō ha
bebis deos alienos: ſꝫ vnū ſolū
ſ. deuꝫ viuū ⁊ verū iuxta illud
Deut. vj. Audi iſrael dn̄s deꝰ
veſter deꝰ vnꝰ eſt. In hoc igi
tur ꝑcepto ꝓhibet ois ydola
tria ⁊ ꝯtra hoc faciūt nō ſolū
infideles ⁊ pagani ⁊ heretici:
verūetiā ois hō qui amorem
ꝑcipuū quē dꝫ ponere i deo:
ponit in quocūqꝫ bono crea-
to: ſicut ābitioſus qui ſumme
diligit honorē ꝓpriū: ⁊ auarꝰ
qui ſimiliter diligit nūmuꝫ ⁊
guloſus qui ſumme diligit vē
trē ſuū. Et iō nota ꝙ triplex
eſt ydolatria. ſ. paganoꝝ: aua-
roꝝ: ⁊ guloſoꝝ idolatria paga
noꝝ ē mala: qꝛ colūt aurū ⁊
argētū iuxta illō pſal. Simu-
lachra gētiuꝫ argentū ⁊ aurū
ydolatria auaroꝝ eſt peior qꝛ
quaſi deuꝫ adorant nummū.
Nā auaritia eſt ydoloꝝ ſer-
uitus ſcđm Apo. ad ephe. v.
ydolatria guloſoꝝ: eſt peſſima
qꝛ guloſi colūt deū viliſſimū.
ſ. vētrē ſuū: q ē latria ⁊ imūdi
tia: quoꝝ deꝰ vēter ē: ⁊ glīa i
ꝯfuſiōe ipoꝝ. vt dic̄ apo. phil.
iij. Pagani ꝯparāt deū au-
ro ꝑcioſo: auari nūmo rubigi
noſo: guloſi vētri ignōinioſo.

Secunduꝫ preceptū

eſt. Nō aſſumes nomen dei
in vanū. In quo ꝓhibet per
iuriuꝫ ⁊ blaſphemia ⁊ omne
peccatū vel inordinato ligue:
maxime cōtra deuꝫ. Et nota
tria hic ſpecialiter de periu-
rio vl' blaſphemia. Primo qꝛ
periurus vel blaſphemus peſ
ſime deſtruit aiam ſuam vel
clauſam. Prouocat. n. cōtra
ſe tres perſonas quarū fauor
valde eſt neceſſarius i iudicio
ad ſentētiā obtinendā. ſcilicꝫ.
Iudicem.
Teſtes. ⁊
Aduocatos.
¶ Qui. n. falſe iurat per deuꝫ:
habet cōtra ſe iudicē. ſ. deum
qui eſt iuſtus. vt dicit in pſal.
Qui iurat falſe per ſanctos:
hꝫ ꝯtra ſe aduocatos. ſ. ſctōs
qui ſunt aduocati noſtri. ⁊ ſpe
cialiter qui iurat per virginē
matrē dei. nā de illa cātat ec-
clia. Eya ergo aduocata nr̄a
⁊c̄. Summū aduocatū prouo
cat ꝯtra ſe qui falſe iurat per
chriſtuꝫ: vel per corpꝰ ſuū: vel
altare ſacrū. qꝛ ipſe eſt preci-
puus aduocatus noſter Iux-
ta illud. i. Io. ij. Aduocatū ha
bemus apud patrē ieſum ⁊c̄.

Qui vero falſe iurat ꝑ
ſancta dei euangelia vel fideꝫ

sancta dei euangelia vel fidē: vel ꝯsciaȝ suā: hȝ cōtra se testes. Nā sancta dei euāgelia sunt testimonia veritatis: ꝛ fides ꝛ ꝯscia nr̄a sūt testes nr̄i iuxta illud .i. cor. i. Gloria nr̄a hec ē ꝛc. Quō ergo blasphemus vel periurus faciet: q veritatē: iudiceȝ: aduocatuȝ ꝛ testes ꝯtra sȝ hȝ? Per quā viā icedet in extremo ꝛ iusto iudicio dei: vbi vix iustus saluabitur: qꝛ qn̄ credit ꝓ se sentētiā habere: habet ꝯtra se? De talib⁹ cōqueritur dn̄s per Jsa. lij. Jugiter tota die nomē meuȝ blasphematur. Non mireris ergo si periurus ꝛ blasphemus dānentur: qui nomē dei gloriosuȝ assumūt in vanum virginē gloriosam: fidē suā ꝛ conscientiā suā: sancta euāgelia: ꝛ xp̄ȝ ꝛ oēs sanctos ꝛ omne bonū assumunt in vanū: ꝛ oia vt videt̄ hn̄t ꝓ nihilo. Nō erit inq̄ȝ mirū si adeo ꝛ virgine ꝛ sanctis oibus in iudicio illo tremēdo ꝓcul repellātur.

Tertiū preceptū est.

Memēto vt diē sabbati sanctifices. Et nota q̄ trāsgressores hui⁹ precepti vidētur specialiter memoriā misisse. Vn̄ istis solū dicit̄ Memēto ꝛc.

Primo igitur tales videntur memoriā amisisse: quia non reminiscuntur eoꝝ que vident in natura: nec eoruȝ que legunt vel audiunt in scriptura. Videmus .n. in natura q̄ omnia quietē appetūt post laborē. Herbe namqȝ ꝛ plante segetes ꝛ arbores fructificāt: ꝛ suo modo laborant: scilicet in vere: autūno: ꝛ estate. ꝛ quiescūt in hyeme: ꝛ quodāmodo sominiāt. Legimus autē in scriptura q̄ deus fecit celuȝ ꝛ terrā ꝛ omnia que in eis sunt in sex diebus. tn̄ in die septima requieuit. Apostoli ꝛ martyres ꝛ alij sancti laborauerunt in hoc mundo: ꝛ tn̄ nunc requiescūt in celo. solus vero diabolus nunq̄ȝ quiescit: nec illi qui sunt in inferno. Trāsgressores ergo huius precepti: sunt illi qui laborāt per totā illā septimanaȝ: nec quiescunt nec cessant in dieb⁹ dominicis: nec in alijs festis. Non eniȝ sunt vt patet similes deo: qui requieuit septima die nec creaturis que requiescūt in hyeme: nec sanctis qui requiescūt in celo: sȝ sunt similes dyabolo ꝛ dānatis: qꝛ nunq̄ȝ requiescunt sed

semper laborãt ꝛ laborabunt in inferno. Nã de dãnato dicitur in psal. Laborabit ineternũ: ꝛ viuet adhuc in finem.

Secundo tales vidẽtur memoriã amisisse: qꝛ intẽtio fuit dei vt i die festo vacarem⁹ diuino cultu: tales autẽ faciunt totũ ꝯtrariũ. Nã diebus festiuis vadunt ad mercata: ꝛ nundinas: ꝛ similia: ꝛ dimittũt sermones ꝛ missas ꝛ fugiũt a deo: ꝛ vacãt mũdo. ꝛ qd̓ peius est: peccato. Tales eniꝫ sunt similes cãcbro qui semper vadit ꝛ serpit ex transuerso retrogradiendo.

Tertio tales videntur perdidisse memoriaꝫ: qꝛ dñs mãdat sanctificari sabbm̃. ꝛ illi polluunt sabbatuꝫ ꝛ quod peius est quasi sanctificant septimanã. Vacant eniꝫ i septimana operib⁹ licitis ꝛ in sabbato: vel die festo ebrietatibus ꝛ immundicijs: sordibus ꝛ peccatis. per totam septimanaꝫ dant corpus victui misero: ꝛ i die festo dãt aiam dyabolo. De his conqueritur dominus Ezech. xxij. Sanctuaria mea spuistis: ꝛ sabbã mea polluistis.

¶ De p̃ceptis s̄e tabule. c. xix.

E preceptis secũde tabule ẽ notãdũ q̄ septẽ sunt in vniuerso.

Primum est. Honora patreꝫ tuũ ꝛ matrẽ tuã.
Scd̓ꝫ est Non occides.
Tertiũ ẽ Nõ mechaberis.
Quartũ Nõ furtũ facies.
Quintũ Sextũ Septimũ
Nõ falsuꝫ testimoniũ dices.
Nõ cõcupisces rẽ ꝓximi tui.
Non desiderabis vxorẽ proximi tui.

Et de istis septẽ primũ est affirmatiuũ: ꝛ alia sunt negatiua. Precepta ãt affirmatiua ligant: semper: sed nõ ad semper sed pro loco ꝛ tẽpore negatiua vero ligant semper: ꝛ pro semper.

Primuꝫ ergo preceptũ scd̓e tabule est. Honora patrẽ tuũ ꝛ matrẽ tuã: ꝛ est affirmatiuũ. Et nota q̄ triplex est ratio quar̃ honorãdi sunt parẽtes: qꝛ nos genuerũt: nutrierunt: ꝛ instruxerunt.
Quia ꝑ ip̃os sum⁹ geniti: debemus eis corꝑale obsequiũ
Quia ꝑ ip̃os nutriti: debem⁹ tꝑale nutrimẽtũ vel subsidiũ
Quia ꝑ ipsos sum⁹ istructi: debem⁹ eis imitatiõis exẽplũ

Prima ergo ratio honorādi parētes est qꝛ ipsi nos genuerunt. Vñ dicit Ecclesiastici. vij. Honora patrē tuū ꝛ gemitus matris tue ne obliviscaris: meditādo qꝛ nisi per illos non fuisses. ꝛ ꝑpter hoc vt dictū est debemus eis corporale obsequiū. s. corde debemus eos diligere. cōtra illos qui eos ꝯtēnunt: ꝛ desiderāt mortē eoꝝ: maxime quādo se nescūt. Lingua debemus eis reuerēter loqui ꝛ bñdicere. cōtra illos qui nō bñdicunt: sed maledicūt. Auribꝰ debemus eis obedire. ꝯtra illos qui eorum ꝓcepta paruipēdūt. Manibus debemꝰ eis seruire: ꝯtra illos qui eos percutiunt.

Secunda ratio honorandi parētes est: qꝛ ipsi nos nutrierunt. ꝛ ꝑpter hoc debemus eis temporale nutrimētum vel subsidium.

Tertia ratio honorandi parētes est: qꝛ ipsi nos instruxerūt. Vñ debemus eis imitationis exēplū. s. in bonū: qꝛ dr̄ Prouer. i. Audi fili mi disciplinā patris tui: ꝛ ne dimittas legez matris tue. Vñ vide salariū. Filius bonus est benedictio patris ꝛ matris: qꝛ in eo bñdicuntur pater ꝛ mater: sicut vulgo dicit de bono filio. Bñdicatur pater tuus ꝛ mater tua. Sic illa bona mulier dixit saluatori nr̄o. Luc. xi. Beatus vēter qui te portauit ꝛ vbera que suxisti. Et econuerso pro salario mali filij patris ꝛ matris dicit de malo filio. Maledicat pr̄ qui te genuit ꝛ mr̄ qui te lactauit. Exemplū de linetio: de quo narrat boetꝰ i li. ꝛ disciplia scolariū.

Item nota qꝙ triplex est pena eorū qui nō honorāt parentes suos. ¶ Prima est filioꝝ suoꝝ inobedientia. Nā eandē salsam dabunt eis filij sui: quā ipsi dederūt parentibus. iuxta illud Luce. vi. Eadez quippe mēsura qua mēsi fueritis: remetietur vobis.

Secunda pena est infamia. Nā secūdū canonicas ꝛ legitimas sanctiones maligni parētibus infames sunt ꝛ ex eoꝝ malignitate pōt testm̄ ꝛ donatio reuocari: ꝛ pn̄t omni facultate hereditate priuari paterna: ꝛ vltra hoc tales frequēter mala morte moriūtur i hac vita: ꝛ iterdū horribiliter puniūtur vel perimūtur.

Tertia pena ē breuis vita sicut premiū honorantiū est vita longa. vt dicitur Exo. xx. Honora patrez tuū ꝛ matrem tuā: vt sis longeuus sup terram. Nec est mirum si tales reputanť indigni vita eterna: qui etiā reputātur indigni vel iudicantur in hac vita miseria ꝛ transitoria: ꝛ istis vita subtrahatur: cū aliis pctōrib⁹ ꝯceditur ad pniam faciendā.

Secundū preceptum secunde tabule est. Nō occides. s. iniuste. Nam istis trib⁹ modis vel actu mortē inferēdo: vel lingua vt mortē ꝓcurando: vel corde ꝓximū odiēdo: homicidiuz perpetrať. De vltimo enim de quo min⁹ videť dr̄. i. Jo. iij. Qis qui odit fratrem suū: homicida est.

Item nota specialiter ꝙ tria sunt homicidaꝝ genera. Sunt eni quidā qui interficiunt seipsos pro peccatis. ꝛ s̄m Aug. illi inter oēs sceleratissimi homicide sunt. de his diciť Thobie. xij. qui facit peccatum ꝛ iniquitatē: hostis est anime sue. Sunt alij qui spūaliter interficiunt ꝓximuz per scandalum ꝛ malū exēplum: quod figurať in morte primogenitoꝝ egypti Exo. xij. Tunc eniz moriunť primogenita in egypto: qn̄ maiores pstant minoribus materiaz peccati vel ruine: suo malo exēplo. Sunt etiā alij qui procurāt aborsuz. s. qn̄ bonū propositū in se extingunt qd̄ eis misericorditer inspirať. ex quo per gratiā impregnantur: sicut in psona ipsoꝝ diciť Jsa. xxvi. A facie tua dn̄e cōcepimus ꝛ peperimus spiritū salutis. mali vero ꝯcipiunt: sꝫ nō parturiunt: qꝛ suffocant ꝯceptum. De his diciť Jsa. xxv. Venerunt filij vsqꝫ ad partū: ꝛ virt⁹ nō ē pariēdi.

Item nota ꝙ triplex est homicidaꝝ pena. s. exiliuz: patibulū: ꝛ irregularitatis impedimentū. Homicide enim exulanť: qn̄ autē possunt capi suspenduntť sic qui occidūt se vel alios per peccatuz: exules sunt a gratia ꝛ patria. Homicide autez suspenduntť: quādo possunt tangi in patibulo iudicis: sic spūaliter homicida suspendiť in patibulo inferni qn̄ moritur. Homicide etiā non pn̄t ad sacros ordines ꝓmoueri: sic anime homicidaꝝ nō promouebunť ad ordines an-

gelorum:ſed erunt in inferno:
vbi nullus ordo ſed ſempiter
nus horor inhabitat. Job.ix.

Tertium preceptum
ſecunde tabule eſt. Non me-
chaberis vbi prohibetur omnis
ↄcubitus illicitus ⁊ actus car
nis inordinatus tam cõtra or
dinem nature q̃ꝫ contra ordi
nem ſcripture ⁊ gratie. Et no
tanduꝫ ꝙ triplex eſt rõ quare
prohibetur mechia vel luxuria.

Primo igitur mechia ẽ
huiuſmodi mundi quaſi vilis
infirmitas:qꝛ fere totus mun
dus tabeſcit ⁊ egrotat vel mo
ritur iſto peccato:⁊ eſt morbꝰ
ita cõtagioſus:ꝙ ſolo aſpectu
inficit hoiem. Unde ſaluator
noſter ꝓhibuit aſpectuꝫ illici
tum. Mat.v. Qui viderit mu
lierem ad ↄcupiſcendum eaꝫ
iam mechatꝰ eſt in corde ſuo.
Mulier nãqꝫ adultera ſicut ba
ſilicus ſolo aſpectu interficit
hoiem propter qđ nos nõ de
bemus nimis ꝓpinquare vel
familiares eẽ eis:ſicut nec in
firmis qui laborãt morbo cõ
tagioſo:qꝛ dicitur Eccleſiaſtici.
xlij. ꝙ de veſtimẽtis ꝓcedit ti
nea:⁊ a muliere iniquitas viri.

Secundo: qꝛ mechia
eſt maior mercatura dyaboli.
In alijs etiam pctis lucratur
dyabolus vnũ peccatoreꝫ pro
vno pctõ.ſꝫ in mechia vt vul-
go dicitur lucratur pro vno pctõ
duos:imo tres:⁊ interdũ plu
res.ſ.adulterũ ⁊ adulterã ⁊ ve
tulam que ꝓcurat pctm̃:qꝛ ẽt
dyabolus in hoc magis mul
tiplicat vſuras ſuas:ideo huic
mercature vel negocio plus in
tendit:imo nõ curat dormire
vel comedere tm̃ eſt intentus
huic peſſime mercature. Dici
tur eniꝫ Job.xxx. Qui me co
medunt.ſ.tentando:nõ dormi
unt.ſ.a tentatione ceſſando.

Tertio qꝛ etiã mechia
eſt cõmunior via inferni. hoc
eſt ſtrata publica magis lata
qꝛ plures ambulant per eam.
Alia pctã vendicant ſibi ſpe-
cialia hoiuꝫ genera:ſꝫ luxuria
nulli pcit:⁊ fere ad omne ge-
nus hoium ſe extẽdit. Exem-
plum de dyabolo qui ſm fa-
bulã habuit vxorẽ ⁊ ex illa ha
buit ſeptem filias:⁊ maritauit
eas. Supbiam dedit mulieri
bus que totũ ſtudium ſuũ po
nunt in vanitate ⁊ in ſpeculo:
pectiue:⁊ crinibus: ⁊ monili-
bus:⁊ ornatu capitũ.⁊c. Uſu
rã dedit burgenſibꝰ. Rapinã

militibus ꝛ magnatibus. Symoniã clericis ꝛ prelatis. ypocrisim religiosis. Et luxuriaꝫ vniuersis. De hac via dicitur Matthei. vij. Lata est porta ꝛ spaciosa via que duc̃ ad perditionem ꝛ multi sunt qui intrant per eam.

Quartum preceptuꝫ

secũde tabule est. Non furtuꝫ facies. In quo ꝓhibetur furtũ rapina: ꝛ symonia ꝛ oĩs illicita ꝯtrectatio rei aliene. Et nota ꝙ furtum cum suis comitibus est contra triplicem legem.

Est enim primo cõtra

legem nature secũdũ quã oĩa debent esse cõia. Fures aũt ꝛ sui comites nõ solum retinẽt sua ꝓpria: imo vsurpãt aliena ꝯtra illud preceptũ nature qđ scriptũ est Tho. iiij. Quod ab alio oderis tibi fieri: vide ne tu alteri aliquando facias.

Est ꝯtra legẽ scripture. vt dr̃ Exo. xx. Non furtum facies. Est etiã ꝯtra legem gr̃e. Nã caritas que est cõtra primuꝫ preceptũ legis gratie: nõ querit sua: sꝫ aliena. Caritas ꝑcepit dare. Luce. vi. Date ꝛ dabitur vobis: communicando. Hec autẽ potius nititur auferre. Caritas autẽ coniuncta facit nos similes deo qui nõ solum sua ꝛ eterna: sed etiam seipꝫ pro nobis dedit. Ephe. v. Fures: raptores: ꝛ vsurarij. auferendo alijs sunt similes morti ꝛ dyabolo. Naꝫ mors nititur furari ꝛ auferre corpꝰ: dyabolus autem animã. De talibus dicit̃ Isa. xxviij. Percussimus fedus cum morte ꝛ cum inferno. idest dyabolo. fecimus pactuꝫ qui furatur animam. Et precipue vsurarij: fures vel raptores qui auferunt sua pauperibus: sunt similes morti que auferunt pauperibus victum suum necessariuꝫ ꝛ per consequens vitam suaꝫ Naꝫ dicitur Ecclesiastici. xxxiij. Panis egentiuꝫ vita pauperis est: qui defraudat illum homo sanguinis est.

Quintum preceptum

secunde tabule est. Non falsum testimonium dices. In quo prohibetur omne peccatum ꝛ omnis inordinatio lingue ꝛ specialiter contra proximum.

¶ Sunt autem secundũ doctores vigintiduo peccata vel de ordinationes lingue. ꝛ omnes prohibentur: scilicet.

Blasphemia.
Murmur
Defensio peccati.
Periurium
Mendacium
Detractio.
Accusatio
Multiloquium.
Verbum ociosum
Scurilitas:q̄ ad rē nō ptinet.
Indiscretio.
Conuitium.
Contentio.
Bonorum derisio
Prauum consilium
Seminare discordias
Maledictio.
Adulatio.
Peccatum bilinguium.
Rumor.
Iactantia.
Secreti reuelatio spāliter.
Et nota q̄ falsus testis trib⁹ personis est obnoxius: vt dicit ysido. de summo bono.
Est enim obnoxius deo quē contemnit ꝛ iudici quem decipit ꝛ proximo quem ledit.
Mendax est sicut denari⁹ falsus vt potius sic falsus monetari⁹ qui fabricat falsaꝫ monetam ꝛ talis de iure punit̄ morte eterna. iuxta illud psal. pdes oēs qui loquūtur mendaciū.
¶ Detractor similis est cani que lābit in homine non carnem suam sed vlcera ꝛ saniē.
¶ Murmurās aūt similis est rote deteriori carri: que plus est q̄ȝ alie garrulosa: q̄r. s. non est vncta oleo: sic istis deficit vnctio spiritusancti.
¶ Iactās similis est cuculo q̄ nescit nunciare nisi de seipso.
¶ Adulatores similes sunt canib⁹ qui cū obuiāt sibi inuicē. osculant̄ se in loco immūdo.
¶ Bilinguis vel reportator verboꝝ similis est serpēti qui habet linguā bifurcatā: sic tales loquunt̄ ad duas partes.
¶ Qui stulte ꝓmittit: similis est arbori que habet lata folia sicut vitis: que cito folia defluit. vt dicit in psal.
¶ Qui loqtur scuriliter: similis est porco: qui vbicūqꝫ ponit pedē nō veret̄ ponere os.
¶ Qui peccatuꝫ defendit vel excusat: similis est ade qui retorsit culpam suā in deum: dicens. Mulier quā dedisti mihi sociaꝫ dedit mihi de ligno ꝛ comedi. ꝛc̄. Geñ. iij.
¶ Qui maledicit: similis est hystrioni viliori. immo vilissimus est iter oēs. qui vulgo dicitur ioculator. sic de maledicente qui multis est odiosus.
¶ Qui multū loquit̄: est sicut

fatu9 mercator qui sine nume ro pondere ꝛ mensura vẽdit merces suas. ꝛ ideo nõ est mi rum si interdum defraudet.
¶ Qui indiscrete cõminatur. similis est cani qui plus latrat ꝛ minus facit. nobilis eniꝫ ca nis sicut leporiari9 vix latrat.
¶ Qui cõuitiatur: est sicut ca nis macelli: qui semꝑ os por tat sanguinolentum.
¶ Qui ꝯtendit vel ꝯtentionẽ incipit: est sicut ille qui a dya bolo mutuũ recipit. qui in cõ tentione recontendit: dyabo lo vsuras soluit.
¶ Qui praue cõsulit: est sicut serpens qui inficit quicquid lingua eius tangit.
¶ Qui rumores multos nar rat. similis est lupo. qui. vt dr. vno mense viuit de vento.
¶ Qui loquitur verba ociosa est sicut vlmus ꝛ alie arbores que nullum fructũ ferunt: sed folia tantum.
¶ Qui bonos deridet: est sic cecus qui spuit ꝛ nescit vbi: ſꝫ spuit aliquando super vultuꝫ alicuius quãdo credit spuere super terram vel lutum.
¶ Qui seminat discordias: ẽ sicut serpens ignominiosus: quia talis vomit ignem: ꝛ in cendit rancorem.
¶ Qui secreta reuelat: est si cut saccus sine fundo ꝛ sicut vas sine opertorio.

De blasphemo ꝛ per

iuro dictũ est supra. Et ꝓpter hoc per talia que a lingua pro cedũt vocatur vniuersitas ini quitatum. Zacharie. ij.

Sextum preceptũ se-

cunde tabule est. Non concu pisces rem proximi tui.

Septimum preceptũ

est. Non desiderabis vxoreꝫ eius. In primo ꝓhibetur con cupiscentia oculoꝝ: in scdo cõ cupiscentia carnis. ¶ Et nota ꝙ triplex est ratio quare speci alius ista cõcupiscẽtia carnis duplex ꝓhibet. tuꝫ q2 est que daꝫ anime labes que cito ma culat: ꝛ vix põt tergi. tuꝫ q2 est quidã aie ignis: qui subito in flãmat: ꝛ vix põt extingui: tuꝫ q2 est quedã aie sitis que sem per cruciat: ꝛ vix põt satiari.

Primo igitur hec du

plex ꝯcupiscẽtia est anime la bes qui vix potest tergi. Vna istaruꝫ. i. cõcupiscentia carnis est sicut aqua: propter labilita tem transitorie delectationis. Altera. s. ꝯcupiscẽtia oculorũ. est sicut terra ꝓpter ariditatẽ

terrene affectionis. Sicut ergo ex aqua ⁊ terra fit lutũ materiale: ita ex hac duplici ꝯcupiſcentia fit lutum ſpirituale: quo anima ſoꝛdidat̃: ⁊ per cõſequens fetet ⁊ diſplicet in cõſpectu dei ad moduz viliſſimi luti. Unde dicitur ĩ pſal. Ut lutum platearum delebo eos.

Secundo iſta duplex concupiſcẽtia eſt anime ignis que vix põt extingui. De quo dicitur Job. xxxi. Ignis eſt vſq3 ad perditionem deuoꝛãs. Inflamat enim aĩam: ⁊ inflamando: incinerat. ⁊ tũc tertia ſoroꝛ carũ. ſ. ſuperbia vite que eſt ſicut vẽtus inſufflat in animam: ſic redactã incineres: ⁊ diſpergit eã in ventum: ⁊ per conſequẽs adnihilat. Et ideo dicitur in pſal. ꝙ impius eſt ſicut puluis quem pꝛoijcit ventus a facie terre.

Tertio iſta duplex cõcupiſcẽtia eſt anime ſitis: que vix põt ſatiari cuius due ſunt ſanguiſſuge filie dicẽtes affer affer. Prouer. xxx. Concupiſcentia oculoꝝ dicit affer diuitias ꝯcupiſcentia carnis dicit affer delitias. Una nõ ceſſat cõgregare: alia nõ ceſſat effundere. Unde dicitur Aggei. i. Qui mercedes ꝯgregauit: miſit eas in ſaccum ꝑtuſuz. Homo mundanus diuitiaꝝ ⁊ delitiarum ſitibundus: ſaccus dicitur pertuſus: ⁊ ideo non eſt mirum ſi nunq̃3 poteſt ſatiari quia nunq̃3 poteſt impleri ad modum ſacci pertuſi.

De preceptoꝛũ editione vel ꝓmulgatione notandum ꝙ ſunt vtiliter edicta: ⁊ ſub triplici pena: ⁊ pꝛimo ſub pena coꝛpoꝛis ⁊ aie. Lex eniz imperatoꝛis edit̃ ſub pena coꝛpoꝛis tm̃: ſed lex creatoꝛis ſub pena aie ⁊ coꝛpoꝛis: vt dicitur Matth. x. Nolite timere eos qui occidunt coꝛpus animaz autem non poſſunt occidere.

Secundo pꝛecepta diuina edicũtur vel mandantur ſub pena bonoꝛuz mobilium. Bona mobilia dicũtur bona gratie. q2 pñt perdi ⁊ recuperari. Bona imobilia dicũtur bona gl'oꝛie: quia ſemel habita nũq̃3 poſſunt admitti. Tranſgreſſoꝛes ergo pꝛeceptoꝝ diuinoꝝ: bonis gratie ⁊ gloꝛie pꝛiuantur. Ideo obſeruantib⁹ datur gratia in pꝛeſenti ⁊ gloꝛia in futuro. iuxta illd̕ pſal. Gꝛatiam ⁊ gloꝛiam dabit nobis dominus.

Tertio precepta diuina edicuntur sub pena patibuli infernalis: transgressor ergo diuini precepit iam est in via qua ducitur a dyabolo ad patibulum inferni.

Et nota q̄ tria sunt q̄ fiunt latroni qñ ducitur ad patibulum. Oculis velatur: manib⁹ ligatur: ꝛ veste nudat̄: sic peccatori qui ducit̄ ad ifernuꝫ velantur oculi rōnis: ligantur manus bone operationis. denudatur veste honeste ꝯuersationis. Sic ergo precepta diuina edicūtur sub multiplici pena. Jō dr̄ in psal. Tu mādasti mādata tua custodiri nimis.

Nota q̄ sicut decalogus est decē preceptoꝝ dei: sic sunt decē transgressores decalogi: qui figurant̄ per decē plagas egypti: que fuerūt sanguis rana: cinifes: ꝛ musce aialium pestis: ꝛ vesica: grādo: ꝛ locusta: tenebre: ꝛ mors primogenitoꝝ. Et per istas deceꝫ plagas egypti figurātur vt dictū est trāsgressores decalogi. naꝫ sicut plage ille vastauerūt egyptum: sic plage peccatoꝝ corrampunt mundum istum.

Pria ergo plaga egipti fuit sanguis. Omnes eniꝫ aque egypti verse fuerunt in sanguinē. ꝛ hoc signat sanguinem ꝛ corruptionem luxurie.

Secūda plaga fuit rana tota enim egyptus bulliuit ranis ꝛ significat loquacitatē ꝛ peccata lingue.

Tertia plaga fuit cinifes: cui⁹ aculeus amarus quasi inuisibiliter pungit. ꝛ significat aculeum inuidie.

Quarta plaga fuit musca grauissima ꝛ hoc significat indignationem ꝛ peccatum ire.

Quinta plaga fuit pestis aialiū ꝛ hoc significat languorem: vel peccatū accidie.

Sexta plaga fuit vesica turgens ꝛ ampulosa. ꝛ hoc significat inflationem ꝛ peccatum superbie.

Septima fuit grādo. ꝛ hoc significat persecutioneꝫ ꝛ peccatum iniurie: quia ex superfluitate nascit̄ iniuria vel malitia.

Octaua fuit locusta q̄ deuorauit quidquid residuuꝫ fuit in grādine: ꝛ significat voracitatem ꝛ peccatum gule.

Nona plaga fuit pal pabilis tenebra: ⁊ hoc signifi- cat cecitatem ignorantie.

Decima ⁊ vltima fuit mors primogenitorũ: ⁊ hoc si gnificat scãdalum: vł notã in famie: qñ. s. maiores prebẽt oc casionẽ peccãdi vel materiaȝ ruine. Hec fuerũt plage egy ptioꝝ ad litteram. ⁊ iste sunt mystice plage peccatoꝝ trans gressionis decẽ preceptoruȝ. Vñ sicut egyptij post plagas istas fuerunt submersi in ma ri rubro. sic homines mũda- ni post plagas istoruȝ pctõꝝ: si nõ fuerunt per penitẽtiã lo ci vel sanati: submergẽtur in iferno cũ pharaone ⁊ suis cur rib⁹: ⁊ cuȝ dyabolo ⁊ angelis suis. Qui ãt fuerit trãsgressor diuini pcepti: nõ erit imunis a plagis peccatorũ ⁊ a guttu- re tormẽtoꝝ: qꝛ dr̃ Ecclesia- stes. viij. Qui custodit prece- pta: nõ experietur gccq̃ȝ mali.

¶ Quarta dieta de consilijs. de religione. ca. xx.

Post tractatum de preceptis dicẽdũ est de ꝯsilijs euange lioꝝ. Hec est. n. quarta dieta salutis. s. de preceptis ad con silia euãgelica sicut a min⁹ ꝑ fectis ad magis perfecta per uenire: ⁊ qm̃ istã dietã ambu lant viri perfecti sicut religio si iõ si dicẽdũ est hic de reli- gione in cõi. Unde in nomi ne domini de religiõe vel cõ gregatiõe nota spãliter tria. s.

Typum cui comparatur.
Ortum vnde deriuatur
Uotum quo ligatur.

Hȝ ergo religio typũ multi- plicẽ q ipsaȝ reddit cõmenda bilẽ. ¶ Vñ nõ q tria ꝯmẽdã tur i religione vł religiosis. s.

Pondus maturitatis.
Amor communitatis ⁊
Fuga proprietatis

¶ Religiosus ergo dȝ habere pondus maturitatis. sicut ve ro trapazeta vł cãpsor cogno scit meliores denarios ad põ dus: sic absqȝ dubio i põdere maturitatis cognoscit religi- osus. Naȝ in psal. dicitur. In populo graui laudabo te.

Religiosus dȝ amare communitatem et hoc multi plici exẽplo. Uidemus. n. q plures hoies qñ sunt ꝯgrega ti incendũt securius: resistunt fortius: solaciãtur iocundius. Vñ dicitur ecclesiastes. iiij. Melius est duos eẽ simul q̃ȝ

vnū3. Videmus insuper ecō
trario ꝙ auis sola singularis
vel est rapax vt accipiter : vel
amisit socium vt turtur.sic re
ligiosus singularis vel est ra-
pax detrahendo.vel iudicādo
patrē vel proximū vel amisit
sociū.i.xp̄m:q2 dicitur eccle-
siastes.iiij. Ve soli. Ideo in
oblatiōe dn̄i in tēplo:fuit par
turturū:non sola turtur:vt di
citur Luce.ij. Videmus.n.ꝙ
sola candela per ventū extin-
guitur.sed nō ita de facili qn̄
cum aliis ardet:sic plures cō
gregati vinculo caritatis iun
cti melius lucēt per exemplū:
vehemētius ardent per desi-
deriū diuinu3. Vnde dicitur
in psal. Congregate illi san-
ctos ei⁹. Videmus.n. p̄terea
ꝙ non solus denarius:s3 plu
res faciunt thesaurū.non vn⁹
miles:sed plures faciunt exer
citum:non vnus scolaris: sed
plures faciunt studium: non
vnus bos sed plures trahūt
iugum.non vnū membrū:sed
plura faciunt corpus vnū. nō
vna apis:sed plures cōponūt
fauum.non vnum granū. sed
plura faciunt aceruū: nō vna
species:sed plures faciunt ele
ctuarium.sic cu3 plures sunt
vniti per amoris vinculu3 est
in eis absq3 dubio maior abū
dantia meritorum. Vnde in
figura huius non vnus solus
discipulus:sed plures discipu
li receperunt spiritum sanctu3
vt dicitur Actuum.ij.

Religiosus debet in
super fugere ⁊ cauere ꝓprieta
tē sicut.n. vespertilio bibit ole
um in ecclesia vbi laudāt alij
deū: sic religiosus ꝓprietari⁹
instar vespertilionis bibit ⁊ fu
ratur bona mōasterij:vbi alij
vacāt laudib⁹ ⁊ dei seruitio.si
cut Iudas qui solus iter apo
stolos pecuniā furatus est.vt
dicitur Joannis.xij.

¶ Itē nota ꝙ tria sunt repro
bata spāliter ī q̄lib3 religioso.
Indeuotio.
Dissolutio.⁊
Vagatio.

¶ Nā religiosus indeuotus
est sicut cyprus vel iūcus aut
mergus q iterius ē aridus: ⁊
tn̄ stat in aqua vel loco aquo
so. Item sicut piscis qui sem
per bibit aquam:⁊ cu3 aperi
tur venter inuenitur vacuus:
talis iuxta panem moritur fa
me:iuxta fontem morit̄ siti.iu
xta igne3 moritur frigore. Et
de talibus dicitur in psal. Di
uites eguerunt ⁊ esurierunt.

Est etiam reprobāda in religoine dissolutio vite ꝛ inhonestas in conuersatione. Naꝫ secularis inhoneste viuēs: solū infamat seipsum religiosus vero inhonestus ꝛ dissolutus: infamat totū monasteriū ꝛ ordinē suū. Nā sicut qñ vinū ꝓclamatur in villa: p vinū ꝙ portatur in cipho iudicāt hoīes de toto vino quod est in dolio: sic mūdus per cōuersationē quaꝫ videt in vno religioso: iudicāt omnes alios qui sunt in monasterio: vel in ordine suo. ꝛ hoc taꝫ in bono ꝙ̄ in malo. Vnde dicit apostolus. i. Cor. iiij. Spectaculū facti sumus mundo.

Est insuper in religioso. valde reprobāda vagatio. sicut. n. piscis nō diu viuit extra aquā: sic religiosus vagabundus cito moꝛit per culpā. Vñ dicit Jero. O ciuꝫ mihi carcer est: ꝛ solitudo paꝺisus.

Item nota ꝙ religiosus debet.

Se castigare non interficere.
Prelato obedire nō ꝯdicere.
Semper in bono ꝓficere nō retrocedere.

¶ Religiosus itaqꝫ debet corpus ꝓpꝛium nō occidere: sed disciplinare: ꝛ disciplinam cū ratione regulare ꝛ interdum disciplinā remittere: sicut aqla retrabit alas: vt melius extendat. ꝛ balistarius remittit vel distēdit arcū: vt forti⁹ post modū trabat. sic interdum remittēda ꝛ temperanda est disciplina: vt postea conualescat. Nam dicit apostolus Roma. xij. Ratiōabile sit obsequium vestrum.

Religiosus etiam suo prelato debet obedire humiliter ꝛ non resistere: sicut enim membra indicantur palitica que non mouentur ad imperiuꝫ capitis: sic puersus est religiosus subditus qui non sentit motum ꝛ imperium patris spūalis. De talibus dicitur Exo. xv. Fiāt immobiles qñ lapis. Et sicut omne humidum sicut dicit phūs male terminantur termino propꝛio ꝛ bene alieno: sic religiosus bene regitur si obseruet p̄lati pꝛeceptuꝫ. male vero si sequatur pꝛopꝛie voluntatis votum. Nam dicit Berñ. Tolle pꝛopꝛiam voluntatem: ꝛ infernus non erit tibi.

Religiosus īsuper de

bet semper proficere & nō retrocedere: & ideo a latioribus incipere dz: vt pficiēdo ad altiora valeat puenire. Nā dicit Gre. In via dei non pficere: deficere est. Sicut .n. edificiū: in fundamento fit lati⁹: & postmodū ↄstruēdo fit strictius: sic religiosus talē perfectionē debet incipere: q̄ ad illā valeat addere: & in ea perseuerare ne dicatur illud euangelicū verbū contra ipsuz hic homo cepit edificare: & nō potuit consumare. vt dr̄ Luce. xiiij. Debet autem super omnia in religione: perseuerare: q2 dicit saluator. Nemo mittens manum ad aratrum: & aspiciēs retro: aptus est regno dei. Sicut .n. stultus est qui tēpore tēpestatis exit de naui: & proijcit se in mari: ita summa stultitia est tēpore tentationis nauem religionis dimittere: & ad submergendum se in mare seculi precipitare. De talibus aūt dicitur Actuū. xxvij. Nisi i naui māseritis: pibitis.

Itē nota q̄ religiosus debet in disciplina nutriri & informari tripliciter: scilicet.
Sicut paruulus in domo.
Sicut pantula in orto.
Sicut virgula in virgulto.

¶ Debet itaqz religiosus ad modū pueri in disciplina diligenter enutriri & educari.
Vnde nota q̄ dz habere.
Duas obstetrices in pcessu
Duas nutrices in progressu
Duas consiliatrices in profectione vel statu.

¶ Debet igitur habere duas obstetrices: scilicet obedientiam que liget sibi manus & pedes inuoluat eū in panniculo paupertatis & humilitatē que inclinet eum in presepio: & in cunabulo claustri: cū freno tēperātie: & capistro cilitij. Iste sunt duo obstetrices hebreorum .i. religiosorum que conseruabant mares: idest perfectos religiosos & perfecte viuere volentes. vt habetur Exo. i.

Debet etiam habere duas nutrices in progressu .s. veritatez que doceat eum loqui: iuxta illud prime Petri. iiij. Si quis loquit̄ quasi sermones dei: & honestatez que doceat eum ambulare: iuxta illud qđ dic̄ apostolus prime ad Thessal. iiij. Precipimus vobis vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt.

Debet nihilomin⁹ habere duas ꝯsiliatrices in pfectione ꝛ statu.s.caritatē ad deum.ꝛ ad ꝓximū. Nam dicit apostolus ad Heb.xiij. Caritas fraternitatis maneat ī vobis:ꝛ austeritatē ad seipm. iuxta illud prime Coꝝ. ix. Castigo corpus meum: ꝛ in seruitutem redigo.

Religiosus īstar plātule debet nutriri in disciplina vel in religione. Vn̄ notādū est ꝙ ortolanus fodit sepe circa plātulas que sunt in orto suo q̄ spūaliter dn̄t fieri nouo religioso.plantule vero de vno loco eradicātur:ꝛ in alio trāsplantātur:claudūtur:rigātur:purgātur:fodiūtur ꝛ colūtur: sic nouitius debet instar plantule de mundo radicitus euelli:ꝛ in religione trāsplātari:ꝛ in sancto proposito radicari:circūspectione claudi:deuotione rigari:cōfessione purgari: exercitio ꝛ occupatione fodi ꝛ excoli:ꝛ tales sunt sicut nouelle plantationes in iuuē tute sua: vt dicitur in psal.

Religiosus insuper sicut virgula in virgulto debet educari in disciplina. Unde nota ꝙ agricola quando habet virgulā vel surculū generose vel fructuose arboris: ꝓuidet ei in multis.s.ꝙ habeat radicē stipitez:frōdes ꝛ folia: flores ꝛ fruct⁹.sic virgula spiritualiter.s.neophitus vel nouitius in virgulto religionis dꝫ habere ista sex.s.radicē ꝓfunde humilitatis. stipitē recte intētionis:frondes sincere dilectionis:folia honeste locutionis:flores pulchre cōuersationis ꝛ tādē super omnia fructus bone operationis:qꝛ per fructus eoꝝ cognoscit eos de⁹.sicut dic̄ saluator. Mat. vij. De talibus virgulis generosis ꝛ fructuosis dicitur in psal. Filij tui sicut nouelle oliuarum:in circuitu mense tue. idest religionis sancte.

Habet etiam religio ortū primodialem valde laudabilez. Vn̄ nota ꝙ ois religio ꝛ ois spiritualis ꝯgregatio vel fraternitas habuit primo ortuꝫ a samuele.qui congregauit cuneū ꝓphetaꝝ. vt dicit̄.primi Regū.x.ꝛ ita dicit ibidē magister hystoriarū. ¶ Scdo hūit ortū ab helyseo cū quo hitauerūt filij ꝓphetarū.vt dr̄ quarti Regū.iiij.

¶Tertio habuit ortũ a ioãne baptista: qui ꝯgregauit discipulos. vt dicit Joãnis prio. ¶Quartũ habuit ortũ a xp̄o qui congregauit discipulos ⁊ apostolos. vt dr̄ Matth. iiij. ¶Quinto hũit ortũ ab apl'is qbus adheserũt multi discipuli simul habitãtes post missione; spiritussanti sicut dicit Actuũ. iiij. Quia nemo quicq̄ʒ eoꝝ que possidebant aliqd suum esse dicebat: sed omnia illis erant communia. ¶Sexto habuit ortũ a marco euãgelista qui apud alexãdriã discipulos vite mirabilis habuit. vt habetur. in ecclesiastica hystoria. libro. i. ca. xvj. Inde processerunt monachi: quoꝝ fuerũt tria gñ̄a. s. cenobitarum: qui in cõi viuebant: aliorũ qui dicebãtur remibi. qui bini ⁊ trini habitabant ⁊ anachoritaꝝ: qui soli in deserto viuebãt: quorũ auctor fuit paul⁹ lustrator nihilomin⁹ princeps Joannes baptista. vt dicit Jero. in epistolã. xlviij.

Habet ĩsuper religio nondum regulãtẽ valde notabilẽ qui ipsaʒ facit valde laudabilem. Est. n. in ipsa triplex nodus valde laudabilis. s.

Nomen religionis obedientie subiugantis.
Paupertatis alieuiantis
Castitatis decorantis.

¶Obedientia aufert religioso propriam voluntatẽ ⁊ per consequens infernum. iuxta illud Berñ. Tolle ꝓpriã volũtatẽ: ⁊ infernus non erit tibi.

Pauptas aufert ipsi terrenã cupiditatem. ⁊ per cõsequẽs omne malum. Iuxta illud verbum apostoli Prime ad Thim. vj. Radix omniũ malorum est cupiditas.

Castitas aufert homini carnalem feditatem: ⁊ per consequẽs facit eum angelũ. iuxta illud Matth. xxij. Neqʒ nubent neqʒ nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. De hoc triplici nodo per ordinem est dicendum. Et primo de obedientia.

¶De obedientia. ca. xxj.

E obedientia nota specialiter tria. s.
Preconia quib⁹ ꝯmẽdatur.
Auxilia quibus adiuuatur.
Officia quibus occupatur.
¶Habet ergo obediẽtia multa preconia que ipsam laudãt Vnde nota q̄ obediẽtia est.

Scola saluatoris.⁊
Nobile gen⁹ martyrij: ⁊ palma triumphalis.⁊
Scala paradisi

¶ Primo ergo obediētia est scola saluatoris. Unde nota ꝙ saluator exēplo suo docuit obedientiā tripliciter. scilicet.
Ad mundum veniens.
In mundo manens.
De mūdo transiens.
Ad mundum veniens obedientiam docuit: vt dicitur Jo. vi. Descēdi de celo. non vt facerem voluntatem meam: sꝫ voluntateꝫ eius qui misit me patris.
Obedientiam docuit in mūdo manens: vt dicit̄ ad Philip. ij. Factus est obediens vsqꝫ ad mortem.
Obedientiā docuit in mondo transiens. nam in passione dixit patri. Nō sicut ego volo: sꝫ sicut tu. Matth. xxvi.

Est etiam obedientia quoddam nobile genus martyrij ⁊ palma triumphalis. qꝛ decollat hominēꝫ ⁊ amputat ei ꝓprie voluntatis caput. De hoc martyrio dicit̄ primi Regū. xv. Melior est obedientia ꝙꝫ victime.

Est autem obediētia scala paradisi: cuius septem sunt gradus: quos assignat bernardus.

¶ Primus gradus obedientie est obedire libenter sine recalcitratione exemplum de paulo qui dicit Act. ix. domine quid me vis facere.

¶ Secundus gradus est obedire simpliciter sine simulatione: exemplum de dauid qui dixit in psal. Ut iumētum factus sum apud te.

¶ Tertius gradus est obedire hylariter sine murmuratione. exemplum de symone syreneo: qui portauit in angaria. i. in dolore crucem christi Matth. xxvij.

¶ Quartus gradus est obedire velociter: sine recrastinatione. exemplum de petro ⁊ andrea qui ad vnaꝫ domini vocem relictis retibus oibus: secuti sunt eum Matth. iiij.

¶ Quintus gradus est obedire viriliter: sine estimatiōe exēplū de petro qui dixit. Domine patus suꝫ tecum in carcerē ⁊ in mortem ire. Luce. xxij.

¶ Sext⁹ gradus ē obedire humiliter sine elatione. exemplū de discipulis quibus dixit saluator. Dum feceritis omnia que precepta sunt vobis: di-

cite quia serui inutiles sumus
Luce.xvij.
¶ Septimus gradus est obe
dire perseueranter sine discō
tinuatione.exemplum de chri
sto d quo dicit apostolus.Fa
ctus est obediēs vsqꝫ ad mor
tem. Philip.ij.
Isti septem gradus erant spi
ritualiter in scala iacob. de
qua habetur Gen̄.xviij. que
significat obedientiā.tum qr
angeli descendebant ⁊ ascen-
debant per illam:per quod in
telligitur ꝙ obedientia est vi
ta angelica: tum qr scala ista
tangebat celos:in quo innui
tur ꝙ vera obedientia est cele
stis vita.
¶ Item nota ꝙ obediētia est
Nauis ad celum transiens.
Clauis celum aperiens.
Auis ad celum ascendens
¶ Est itaqꝫ obedientia sicut
nauis. Nam sicut qui est i na
ui semper procedit ⁊ tamē ip
se quiescit sic qui est i naui obe
dientie:semper proficit in mū
do dormiendo:vigilando:co-
medendo:abstinendo ambu-
lando:quiescendo:quia instar
naute nō mouetur motu pro
prio:sed alieno. De hac naui
habetur Prouer.vltimo. Fa
cta est quasi nauis institoris
idest mercatoris. Per ean-
deꝫ rationem obediens com
paratur equitanti. nam sicut
equitans quiescendo proce-
dit qr non mouetur motu ꝓ
prio: sed equi:sic bonus obe-
diens:quando pausat mere-
tur:quia non innititur motui
volūtatis sue:sed maioris sui.
Unde dicitur Canti.i. Equi
tatui meo assimilaui te ami
ca mea.

Est etiam obedientia

sicut clauis paradisi.sicut enī
obedientia clausit paradisuꝫ.
Genesis.iij.sic obediētia pa
radisum aperuit.Et in figura
huius christus dedit symoni:
qui interpretatur obediens:
claues regni celoruꝫ Matth.
xvi.Et sicut dominus male-
dixit primo homini inobediē
ti:dicens: maledicta terra in
opere tuo. Genesis tertio:sic
benedixit obediēti symoni do
minus dicens.Beatus est sy
mon bariona Matth.xvi.ca.

Est igitur obedientia

sicut auis ad celuꝫ ascendēs.
Nam sicut auis cuꝫ duabus
alis volat ad sublimia sic obe
diens cū duabus alis.scilicet
cum ala paupertatis:⁊ cū ala

castitatis scandit ad celestia. Hoc est qđ dicit̃ Apocal.xij. Date sunt mulieri due ale vt volaret in desertũ locum.mulier ista potest dici obediẽtia. Due ale possunt dici duo illa vota simul coniuncta.s.castitas ꝛ paupertatis voluntarie.

¶ Item nota ꝙ obediẽtia est.
Summa in merito.
Vicina deo.
Proxima celo.

¶ Est itaqȝ obediẽtia in merito suprema. ꝛ in figura huiꝰ christus apostolis ꝓposuit symonẽ obedientẽ. Vult enim creator ꝙ oia obediant obedienti nec mirũ si vult ꝙ obedienti obediant cetere creature: qꝛ etiã ipse deꝰ voluit obediẽti obedire.Exẽpluȝ de Josue de q̃ dr̃ Josue.x.Nõ fuit ãte ꝛ postea tam longa dies obediẽte domino voci hominis.

Est etiam obedientia deo vicina in cuiꝰ figura dñs recubuit in domo symonis. Luce.vij.Et oẽs qui erant in bethania diligebat Jo.xi.Bethania quippe domus obedientie dicitur.

Est etiam obedientia scala celi:ꝛ deo proxima ꝛ in figura huius dñs ascẽdit in celum de bethania.Lu.xxiiij.

Habet etiã obediẽtia auxilia que ipsam iuuãt. Vñ notandum est ꝙ sex sunt que iuuant obedientiam.scilicet.
Humilitas flectens.
Consuetudo frequens
Dilectio feruens.
Affectus terrena contẽnens.
Gratia interius vngens.
Prelatus modeste ꝑcipiens.

¶ Obedientia igit̃ iuuat ꝛ facit hominẽ obedientẽ humilitas reddit hominẽ flexibileȝ sicut enim gracilitas ꝛ subtilitas virge facit virgã faciliter inclinare:sic:gracilitas humilitas facit hoies faciliter obedire.Ideo dicit apostolus de christo Phil.ij.Humiliauit semetipsum:factus obediens vsqȝ ad mortem.

Iuuat etiã obediẽtiã ꝯsuetudo. Nam sicut equus assuescit circũuolutionibus vt sciat se ad oẽm partẽ flectere sic assuefactio obediẽtie facit hoies ad nutũ obedire.De tali equo bene ductibili dicitur Prouer.xxi. Equus paratur ad diem beli:dominus auteȝ salutem tribuit.

Iuuat tertio obedien

tia dilectio dei. Nam sicut ignis facit cerā mollem ⁊ tractabilez: sic amor dei ignitus facit hominem obedire. Unde dicitur Luce. xij. Ignem veni mittere in terram .i. animam deuotam.

Iuuat nihilominꝰ obedientiā ꝯtemptus mundi ⁊ sepatio voluntatis ab omni ōre corporali. sicut eniȝ pellis est tractabilis a ligno sepata: que tñ est rigida q̄ȝdiu est ligno affixa: sic aīa cum instar pellis a terrenis se iungit: ad obediendū facile inclinat. In cuius psona dicit psal. Paratus sum ⁊ non sum turbatus.

Iuuat etiā obedientiā vnctio gratie interiꝰ sicut eniȝ coriū vnctū fit molle ⁊ tractabile: qđ tamē ante vnctionez erat durū ⁊ rebelle: sic hō facilis est ad obedientiam qñ anima intus est vncta per gratiā Hec est vnctio de qua dicit̄ i. Io. ij. Unctionem quā accepistis maneat in vobis.

Tandē iuuat obedientiam modestia pcipiētis. exemplum de deo: qui vnū solum lignū prohibuit: ⁊ omnia alia concessit. Gen. ij. dicens. De omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientie boni ⁊ mali ne comedas.

Habet etiā obediētia officia que ipaȝ occupāt .s. tria genera p̄ceptoꝝ. Unū nota q̄ debet quilibȝ obedire p̄ceptis iudicis per naturaȝ que scripta sunt. Tho. iiij. Qđ ab alio oderis tibi fieri: vide ne tu aliquando alteri facias. ⁊ Mat. vij. Oīa quecūq̄ȝ vultis ne faciant vobis hoīes: ea nolite facere eis. Uel debemꝰ obedire preceptis iniūctis per scripturam que scripta sunt Exo. xx. vbi ponuntur decem p̄cepta. Non hēbis deos alienos ⁊c. Debemus etiā obedire p̄ceptis inspiratis per grāȝ vt de dilectione dei ⁊ proximi que scripta sunt. Mat. xxij. Horū expositionē q̄re supra in materia de preceptis ⁊ in materia de caritate.

¶ De paupertate. caplm. xxi.

E paupertate nota specialiter tria. scilicet q̄ paupertas est celeste p̄ciū: cum quo pauperes mercan̄t. Celeste prandium: ad qđ pauperes inuitantur.
Celeste solium: in quo pauperes locantur.

Primo igit pauper tas est celeste precium a quo pauperib9 emitur celū. sicut di cit Aug. Regnū inquit celoꝝ pauptate emit. Et nota q̄ re gnū celoꝝ iure emptionis cō uenit pauperibus: q2 ipsi pro prie soluunt precium qd̄ taxa uit christ9 Matt. xix. O is qui reliq̄rit domuz aut agros. ꝛc.

Secundo paupertas est celeste prandiū quo paupe res reficiūtur. sicut enim vide mus q̄ qñ clamat ad elemo synā vel prandiū: soli paupes veniūt ꝛ accelerāt: sic ad pran dium celi ad qd̄ christus inui tat: soli pauperes intrāt qd̄ fi gurat Luc. xiiij. vbi dicit q̄ ho mo quidā fecit cenaz magnā. ꝛc. Et nota q̄ tria genera ho minuz ad illā cenā venire no luerunt: sz excusationes friuo las allegauerunt. s. auari diui tijs in crassati: imundi impin guati: supbi delicati honorib9. iuxta illud Deut. xxxij. Incras satus: impinguat9: dilatat9 de reliquit deū factorē suū Aua ri figurant per illum qui quin q3 iuga boū emerat. Inmun di per illū qui vxorez duxerat Superbi: per illū qui villam comparauerat. ꝛ ideo oēs isti a cena illa proprie sunt exclusi ꝛ soli paupes intromissi. Nā dicitur ibidem. Voca paupe res ꝛ debiles: ꝛ introduc. ꝛc.

Tertio paupertas est celeste soliū in quo pauperes sedent. sicut dicitur Mat. xix. Vos qui reliquistis oia: ꝛ se cuti estis me. ꝛc. ꝛ sequit. sede bitis ꝛ vos sup sedes: iudican tes duodecim trib9 israel. Sz nota q̄ sicut qui esset supra ce lum: totā terrā reputaret qua si centrū: sic pauperes totam terrā reputant rem minimaz ꝛ vilem: quia in celo vt dictū est hn̄t sedez ꝛ mansionē suā. Nā dicit apostolus in psona eoꝝ. Nostra cōuersatio in ce lis est. Ad philippenses. iij.

Item nota q̄ pauper habet tria bona: scilicet.
Vitam securissimam.
Mentem quietissimam.
Vestem nobilissimam.

Primo igitur paupe res sunt in vita securissima. se curi: q2 per paupertatē nō mo uent lites: nō timentur fures: nō formidant rerū tempesta tes: sed diuites hui9 mūdi su stinent omnes istas tribulati ones. Vnde in figura huius

cayn qui interpretat possessio habebat caput tremuluz. et significat diuitu curam et sollicitudinem aurorum.

Secudo paupes mete sunt quieti et a spinis diuitiaz minime lacerati: et ab earum pondere liberi: et ab earz inquinatione mudi. Naz diuitie faciut ista tria mala. Bona siquidem temporalia possessa: onerant: amata inqnant amissa: cruciant. vt dicit Bernardus. Vn in figura spualis quietis quaz habet pauperes et anxietates que comunicant diuitias: israel a deo accepit sabbatu. i. quiete. et egyptij anxietates et curas: vt dic Greg. Propter hoc dr ad Heb. iiij Relinqt sabbatisin9 pplo dei.

Tertio sunt pauperes veste decori. i. honestate ꝯspicui. io sapiens iungit ista duo Ecclesiastici. xi. Paupertas: inquit: et honestas a deo sunt. qr in semitis pauperu relucet spiritualiter christi signu. De quo dicitur Luce. ij. Et in signum: cui contradicet.

Et nota q triplex fuit signu christi cui contradicit a diuersis amatoribus mundi. Primum fuit paupertas: cui contradicit ab auaris. Secundu fuit castitas: cui contradicitur ab immundis. Tertiu fuit humilitas: cui contradicitur a superbis.

¶ Ite nota q paupertas alia tria bona hz: est eni pauptas. Summe christo coequata. Bonis summe copulata. Celis summe cumulata.

¶ Primo ergo pauptas est summe xpo copulata. Het. n. deus paupes qsi familiares et domesticos: et diuites qsi ignotos et exneos. Vnde in figura huius xps in ortu suo pri9 vocauit paupes qz diuites: piscatores qz mercatores pastores qz reges: pauperes de prope: et diuites magos ab oriente.

Secudo pauptas est summe coeqta celo. et ca est qr est sume elogata a mudo. pauper. n. sume celuz appropinqt: qr oia mudana ꝯculcat. sicut videm9 q ille qui vult alte attinger scabellu ꝯsueuit sub pedib9 locar: sic paup mau tagit celu: qr d oib9 terrenis ꝯtene do et ꝯculcado fac sibi qsi sub pedib9 scabellum. Iuxta illud Deut. xi. Ois loc9 quez calcauerit pes vester vester erit.

Tertio paupertas est summe cumulata omni bono Optime enim scit thesauriza re. ꝓpterea enim dimittit terrā talpis.i.auaris.fimū porcis.i. immūdis.puluerē serpentibꝰ idest supbis. Iuxta illud Isa. lxv. Serpēti puluis panis eiꝰ. Ipsa enim dedignat fimū sta buli hēre loco thesauri.fimus stabuli sunt diuitie huiꝰ mun di:qꝛ mundus est stabulum.i. locus iumentoꝝ ꝛ boīuȝ besti aliū. Ipsa enim bona imobi-lia retinet.i.celestia. ꝛ dispgit bona mobilia.i. oīa terrena. qđ figuratur Geñ.xxv.vbi di cit ꝙ abraam dedit ysaac oīa que possidebat ꝛ filijs ꝯcubi-naꝝ largitus est munera.

De castitate.capłm. xxij.

E castitate nota spe cialiter tria.

Castitas enim est.
Florens sicut liliū inter spinas.
Habet preciuȝ inter gēmas.
Tenet solium super stellas
Habet lilium incorruptibile.
hȝ preciuȝ impreciabile.habet solium in superabile.

Primo ergo castitas ē flo rens sicut liliū. Nā dr̄ Cant. ij. Sicut liliuȝ inter spinas:sic amica mea inter filias. Et nō ꝙ in lilio sūt sex folia niuei co loris ꝛ sex grana aurei coloris sex folia niuea significant car nis pudicitiaȝ ꝛ sex grana au rea significāt mētis mūditiā.

Primo ergo in lilio sunt sex folia in quibꝰ figuratur sex ad pudicitiam necessaria.

Primuȝ foliū est cibi ꝛ potus sobrietas. Vnde dic Ieroñ. Virgo fugiat vinuȝ ꝛ venenū.nā vinuȝ in adolescē tia est duplex incendiū volu-ptatis. Vñ prouer.xx. Luxuri osa res est vinum. Et Geñ. xix.dicitur ꝙ loth propter vi-num perpetrauit incestum.

Secundum foliuȝ est habitus asperitas. Vñ dicit Berñ. Memēto ꝙ asperior cardo pannū facit leniorē.si-cut asper habitus facit carnē castiorē. Et per ꝯrium filij is-rael fornicati sunt cū mulieri-bus moab:qꝛ ornate erāt ve-stibꝰ delicatis. vt dr̄ Nu.xxv.

Tertium folium est la boris strenuitas. ꝛ per cōtra-rium ignauia ꝛ ociū sunt sum mū luxurie nutrimentum. qꝛ vt dicitur Ezech.xvi. Hec fu it sodomie iniqtas sororis tue: superbia:saturitas:abundātia

panis: et ocium. David in domo ocians: cōmisit adulteriū ij. Regum. xi.

Quartum foliū est custodia sensuum: et maxime quo ad visum et auditum: qz curiositas vidēdi et audiēdi: via est ad peccatuz. cuius exemplum pz in dynasilia iacob que ad videndū mulieres regionis illius egressa: a chicē filio emor fuit corrupta. vt dr Geñ. xxxiiij.

Quintū foliuz est modestia verboz et maxime in mūdo: quia maxime excitatr luxuria per verba dissoluta inhonesta. Naz dicit apostolus prime Coz. xv. Nolite seduci inanibus verbis. Corrūpunt enim bonos mores. colloquia praua. Sic inquit Jero. Sermo virginis prudens: modestus: et tardus vel rarus. vt tā eloquentia preciosus q̄z pudore. Item sit in re noua grauitas imutabilis: honestas stupenda: verecunda vita: pudicitia virginalis: incessus et vere prudentie habitus: sermo sp modestus: solum suo tempore proferendus. Hec ille.

Sextum folium est fugo occasionū et oportunitatuz et maxime mulierum. Dicitur eniz Geñ. xix. Ne stes in omni loco circa regionē. Videmus enim q animalia siluestria pulchriorē pellem habēt q̄z domestica. Legimus enim ij. Regum. xiij. q thamar ab amon fratre suo fuit corrupta qz in thalamo fuit sola cū solo. Vnde Berñ. dicit. Virgines que vere vaino fuit sunt: semp debent esse pauide: et nū q̄z secure: vt cairgines mēda: secura etiam pertimescant.

Sunt etiaz in lilio sex grana aurea in quib⁹ figuratr triplex modus diligendi deuz et triplex causa dilectionis.

Primo ergo est triplex modus dilectiōis que debet habere animus castus. est enim diligendus deus prudēter: ne decepti ab amore eius. discedamus. dulcit: ne a elati ab amore eius abscindamur. fortiter ne oppressi ab amore dei euellamur vt dicit Berñ. Sunt autem tres cause precipue in quibus debemus deū diligere. Est enim diligendus toto corde: qz creator tota anima: quia redemptor tota mēte: qui remunerator: vt dicit Matthei. xxij.

Secundo castitas hȝ ingens preciū super oēs gemmas: q̄ dr̄ Ecclesiastici. xxvi. Non est digna pōderatio cōtinētis aie. ¶ Et nota q̄ castitas est thesaurus cū valore caritatis: ideo summe amādus. Et ideo dicit̄ Matt. xiij. Simile est regnū celoꝝ thesauro abscō. ꝛc̄. Est thesaurus in vase fragilissimo. ꝛ iō summe cōseruandus. Nā dicit apl's. ij. Coꝝ. iiij. Habemus thesauꝝ istum in vasis fictilibus. Vn̄ maioris virtutis est in carne corruptibili suare castitatem. Est thesaurus cū malignissimo hoste. ꝛ ideo summe timēdus sicut videm⁹ q̄ valde est laudabile castrū debile defendere ꝯtra hostem fortissimū.

Tertio castitas habet excellens soliū super oēs stellas qđ figuratur per thronuȝ de ebore grādē. vt dicitur. iij. Regū. x. Et nota q̄ ebur est frigidum ꝛ solidū ꝛ candiduȝ: frigidum ꝯtra ꝯcupiscentiaȝ: solidum per firmā perseuerātiam: candidū per meram innocentiam. Iteȝ nota q̄ ebur in suo panno lineo mūdo inuoluatur: seruat pannū ne incendatur: in quo figātur q̄ interior castitas mētis suat corpus exteri⁹ ab icēdio libidinis ¶ Itē nō fructū vberrimū. q̄ castitas cursuȝ celerrimū. habet. Sertū pulcherrimū Prio ergo castitas hȝ vberrimū fructum. Et nota q̄ triplex est fructus euāgelicus. s. trigesimus quem hēt castitas coniugalis: sexagesimus queȝ habet castitas vidualis: centesimus quē habet castitas virginalis. vt dicit̄ Matth. xiij.

Secundo castitas hȝ celerrimū motū. Castitas eni consequit̄ deū tripliciter. s. currendo: notādo ꝛ volendo. currit enim castus per bonā operationem: notat per internaȝ deuotionem: volat per supernam contemplationē: ꝛ sic sequitur agnum quocūqȝ ierit: vt dicitur Apoca. xiiij.

Tertio castitas habet pulcherrimū sertū. non enim solum habet aureolaȝ premij accidentalis: sȝ etiā aureolam premij essentialis. Et nota q̄ triplex est aureola. s. virginuȝ: martyrum ꝛ doctoꝝ. Virginum: florea. Martyrū: gēma. Doctorum: aurea.

Aureola igitur virgi

num est florea. de qua dicitur Cant. iiij. Veni de libano spō sa mea: veni coronaberis. s. aureola castitatis: q2 in scriptura castitas flos dicit̃ merito castis corona. de floribus datur. ¶ Et nota ꝙ castitas istat floris solo tactu marcescit: quia tact⁹ impudice delectationis castitatem oino corrūpit. sicut enim flos sole p̄sente decorez suum ostendit. nam flos vt videmus de nocte clauditur ⁊ oriente sole rursum expanditur: sic homo vere castus. de castitate tm̄ coram deo nō coram hominibus gloriatur dicēte Apostolo. ij. Cor. i. Gloria nostra hec est testimoniuz conscientie nostre.

Aureola vero martyrum est gēma. Nam dicit̃ in psal. Posuisti super caput ei⁹ coronam de lapide precioso.

Aureola doctoruz est aurea. De qua dicitur Ecclesiastici. xlv. Corona aurea super caput eius.

¶ Item nota ꝙ castitas indiget studiosa clausura.

Castitatē decet p̄ciosa cictura.

Primo ergo castitas lucet speciosa pictura castitas debet habere clausuram studiosam. Nam dicit̃ Cant. iiij. Ortus conclusus soror mea spōsa. ¶ Et nota ꝙ in orto bene clauso nō potest. quis intrare nisi de alto: sic in homie casto qui habet clausurā cōtinētie nullum desiderium dz intrare nisi celeste tm̄. si tm̄ ortus conclusus bestijs esset plenus clausura parū proficeret imo plus noceret q̄z prodesset: ita quādo bestiales motus libidinis strepunt in mente parum aut nihil valet clausura castitatis in carne. Et ideo sponse dicitur Canti. iiij. Non soluz ortus ꝯclusus: sed fons signatus. ortus conclusus: propter castitatem carnis: fons signatus propter puritatez mentis.

Secundo castitas dz habere cincturam preciosam: q2 dicitur Luce. xij. Sint lūbi vestri precincti: ⁊ lucerne ardentes in manibus vestris.

¶ Et nota ꝙ daniel vidit virum accinctum renibus auro obrizo: qđ est aurum preciosum valde: vt dicitur Danielis. x. Joannes in apoca. vidit filium hominis precinctū ad mamillas zona aurea. vt dicitur Apoca. i. quod. s. ad dupli-

cem castitatem refertur. Naz zona aurea vl' cinctura renũ: significat corpus castuz. zona vero aurea inter mamillas significat cor mũdũ. qꝛ vt dicit phũs lib. de aialibus. Cor hominis. ē iter mamillas aliquã tulũ declinãs ad ptē sinistrã.

Tertio castitas debet habere picturaz speciosaz. sicut eni cãdor materialis vel albedo est caput ꝛ fundamentum aliorũ coloꝝ vt dicit phũs: sic castitas est quasi caput ꝛ fundamentũ aliarũ virtutũ ꝛ bonorũ opeꝝ. Unde dicit Grego. ꝙ non est opus bonum sine castitate.

¶ De virtutibus in communi. ca. xxiiij.

Post tractatũ de preceptis ꝛ consilijs: dicendũ est de virtutibus: donis: beatitudinibꝰ: ꝛ fructibus. Ista quattuor sunt quedã specialia incentiua ad operãdũ diuina precepta ꝛ cõsilia euãgelica. Dñnt autem ista q̃ttuor per hũc modũ: qꝛ virtutes faciũt operari recta Dona faciunt operari fideliter: ꝛ faciliter expedire. Beatitudines faciunt operari perfecte. Fructus faciunt operari delectabiliter seu deliciose.

¶ Et nota ꝙ virtutes sunt septem. s. quattuor cardinales: ꝛ tres theologice.

Cardinales sunt.

¶ Prudentia
Fortitudo
Temperantia
Justitia

Sunt autem theologice

¶ Fides
Spes
Caritas

Dñnt autez qꝛ theologice habent deũ vel bonum increatum pro fine vel pro obiecto. Virtutes cardinales habent bonum creatum pro obiecto. Preterea virtutes theologice respiciũt magis vitam cõtemplatiuã: ꝛ ordinãt hominem ad deuz. Cardinales vero pertinent ad vitam actiuã: ꝛ ordinant hominē ad proximũ. ꝛ ideo ille dicũtur theologice. i. diuine a theos qḋ ē deus ꝛ logos quod est sermo qꝛ principaliter sunt ad deũ. Sꝫ cardinales dicuntur a cardine in quo vertitur ostiũ: quia pricipaliter respiciũt vitã actiuã: que tota est nobilis super cardinales virtutes. Vñ tres virtutes theologice pertinent

ad mariam que intendit cir-
ca vnū.i.circa bonū increatū:
quod non aufertur ab ea:nec
mutatur.Quattuor vero car
dinales pertinent ad marthā
que intēdit circa multa ⁊ tur
bat̄ erga plurima.s.bona crea
ta.Sunt vera loca scripture
vbi reperiuntur virtutes do-
na:btitudines:⁊ fructus.Vir
tutes theologice ponunt̄ pri-
me Cor.xiij.Nūc āt manēt:
fides spes caritas:tria hec.
¶Quattuor vero virtutes car
dinales ponunt̄ Sapi.viij.so
brietatē:prudētiā:doctrinā:iu
stitiā:⁊ fortitudinē:quibus ni
hil vtiliꝰ est in hac vita hoibꝰ.

Dona vero spiritus
sancti sunt septem:scilicet.
Donum sapientie.
Donum intellectus.
Donum consilij.
Donum fortitudinis
Donum pietatis
Donum scientie:⁊
Donum timoris
¶Ista aūt dona ponuntur.
Isa.xi.Et requiescet sup eum
spiritus sapiētie ⁊ itellectus.
spiritꝰ fortitudinis ⁊ ꝯsilij. spi
ritus scientie ⁊ pietatis: ⁊ re-
plebit eū spiritus timoris dñi.

Beatitudines autem
sunt.viij.s.Paupertas Miti
tas vel māsuetudo. Luctus.
Esuries.Misericordia.Mū
dicia cordis. Pax. Iustitia.
Iste ponūtur Matth.v.

Fructus spiritussan-
cti sunt.xij.s.Caritas. Gaudi
um.Pax Sapia.Lōganimi
tas. Bonitas . Benignitas.
Māsuetudo.Fides.Mode-
stia.Continētia.Castitas.Isti
ponūt̄ ad Galathas quito.

Virtus sic diffinitur ī
libro de spiritu ⁊ aia. Virtus
est habitꝰ mētis bene istitute.

De virtute in commu
ni nota specialiter tria.s.
Eius preciosaꝫ cōparationē.
Eius virtuosam operationeꝫ
Eius gratiosaꝫ ꝑcreationeꝫ.
¶Cōparatur ergo virtus tri
bus specialiter:scilicet.
Ligno fructuoso.
Lapidi precioso.⁊
Celesti paradiso.
¶ Primo cōparatur ligno
fructuoso.Hō.n. absqꝫ virtu
te est sicut arbor silvestris vel
vinea que ꝑfert labruscas.i.
delectationes carnales vel
glandes que sunt cibaria por
corum.i.hominum immun-
dorū.Sed si ramus virtutis

tali arbori fuerit insertus totā arborē trahit ad naturā suā: ⁊ facit eā ferre fruct⁹ optimos qui letificāt deū ⁊ āgelos dei Luce.xv. Gaudiū est āgelis dei sup vno peccatoꝝ.⁊c̄. Hec est illa arbor pulcherrima cuius fructus nimi⁹ ⁊ esca vniuersoꝝ in ea Danielis.iiij.

Secūdo cōparatur lapidi p̃cio.sicut.n.virtus que ē in viro iusto facit cuȝ preuale multis pctōrib⁹. Nā dr̄ ecclesiastici.xvi. Melior est vn⁹ timens deū q̄ȝ mille filij impij. De hoc lapide p̃cioso dr̄ ecclesiastici. vi. Quasi lapidis virtus ꝓbatio erit i eis.s.operibus bonis. Tn̄ hodie multū vilipendit̄: intm̄ ꝙ si esset venalis:a paucis emeretur: sicut gallus q inuenit in sterglinio margaritā ⁊ granuȝ putride: inspecta margarita eligit granū putriduȝ:sic hō mūdanus spreta virtute:appetit bonum tpale ⁊ trāsitoriū ⁊ ratio est q̄re vilipendit̄ virtus: qꝛ nescit hō preciū ei⁹ vt dr̄ Job.xxviij. Et pp hoc dic̄ saluator Matthei.vij. Ne mittatis margaretas ante porcos.i.hoīes immūdos ⁊ mūdanos: qꝛ plus volūt furfur carnalis ⁊ imun de delectationis:q̄ȝ margaritas gratie vel virtutis.

Tertio cōparatur paradiso tam celesti q̄ȝ terrestri Terrestri cōparat̄ in trib⁹.s.
In situs eminentia.
In fructus opulentia.
In fontis effluentia.

¶ Est.n.primo paradisus locus altissimus:ita ꝙ aque diluuij vsqȝ ad illū locū nō peruenerunt:sic viri religiosi vel virtuosi vitā hn̄t eminenteȝ: instar p̱adisi ita ꝙ nunq̄ȝ submerguntur diluuio peccati. Unde dicit sapi.in persona viri iusti Ecclesiastici vltimo. Exaltasti super terrā habitationem meam.

Est secūdo paradisus locus fructibus opulētus.producit.n.oē lignū pulchrū visu.⁊ ad vescēdū suaue Geñ.iii. sic vir iustus vł virtuosus oē lignū pulchruȝ vsu ꝓducit per honestā cōuersationē. ad uescendum suaue: per bonaȝ operationem ⁊ internā deuotionem. Unde dicitur Ecclesiastici.xxiiij.in persona viri virtuosi. Flores mei fructus honoris ⁊ honestatis.

Est nihilominus para

disus terrestris locus aquis irriguus. Nā dicitur Geñ. ij. q fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigādu3 paradisum: qui inde diuidit in quattuor capita. Paradisi fluuius virtus est vel gratia: q2 de fonte diuinitatis oritur quattuor capita sunt quattuor principales virtutes vł cardinales que a gratia deriuātur. s. iustitia. temperantia prudentia: fortitudo. Justitia habet locum in rebus certis: nō enim potest esse iustitia vel iusta sententia nisi in rebus certis. Prudentia habet locum in dubijs. Temperantia habet locum in prosperis. ⁊ fortitudo in aduersis.

¶Comparatur aute3 virtus paradiso celesti in quattuor. Est enim paradisus celestis: habitatio dei: locus gaudij: locus lucis ⁊ loc⁹ ordinati amoris. Talis est anima viri iusti ⁊ virtuosi nā ibi est habitatio diuine gratie: ibi est gaudium bone cōsciētie: ibi est lux veritatis: ibi ē amor caritatis. De tali paradiso dr̃ Ecclesiastici xl. Gratia sicut paradisus in benedictionibus. Econuerso anima peccatoris non dicitur paradisus: sed potius infernis. Habet enim quattuor mala opposita bonis supradictis. Ipsa enim est habitatio non dei sed demonū: ipsa namq3 loco gaudij habet remorsum conscientie: loco lucis habet tenebras ignorantie: loco amoris ordinati habet ignem concupiscentie. Unde de tali inferno dicitur. Isa. xxviij. Quia non infernus confitebitur tibi. idest anima peccatoris: que est q̄si locus infernalis.

Item virtus vel gratia comparatur alijs tribus: scilicet.

Signo vel caracteri
Precio vel pignori
Oleo vel vnctioni.

¶ Virtus enim est signum vel caracter predestinationis: sicut enim pastor signat oues signo quo distinguit oues ꝓprias ab extraneis: sic deus qui est pastor animarum nostrarum. Jo. x. ponit in ouibus suis signū gratie ⁊ virtutis quo distinguit oues ab hedis. De hoc signo dr̃ Ephe. i. Nolite contristare spm̄sctm̄ dei in quo signati estis in die redemptionis: scilicet gratie: virtutis: ⁊ veritatis. Et debe

mus cõsiderare q̃ttuor signa quib⁹ electos suos signat de⁹.

Est eniz virtus pign⁹ vel preciũ saluationis.sicut.n. qui habet preciũ:rẽ põt emere:ꝛ sicut qui habet arraz vel pignus sufficiẽs:certus est de solutione.sic qui habet virtutem vel gratiã gratuitã:securus est de eterna saluatione. De hoc pignoꝛ hẽtur Ephe.i.signati estis spiritu promissionis sancto.s.gratie qui est pignus hereditatis nostre.

Est nihilominus virtus gratuita vnctio regal' promotionis. Sicut.n.reges qui promouentur ad regna terrena vngunt':sic deus electos suos vngit vnctione gratie ad obtinenda regna celestia ꝛ terrena. De hac vnctione dr̃.i.Jo.ij. Vnctionẽ habetis a sancto ꝛ nostis omnia.

¶ Nota q̄ electi qui habent vnctiones virtutis vel gratie reges debẽt triplici ratione: tũ qꝛ de⁹ regnat ĩ eis per gratiã:tũ qꝛ futuri sunt reges per gloriã:tuz qꝛ eis ĩ hoc mũdo seruiũt oĩa ꝑ obedientiã. Oĩa nãq3 eis cooperãt' in bonũ.s. tam bona q̃3 mala:tã prospera q̃3 aduersa:vel peruersa.

¶ Iteem virtus vel gratia tribus alijs comparatur:scilicet. Armature forti. Prebende nobili.ꝛ Optime possessioni.

Virtus.n.ẽ armatura tã fortis q̄ oĩa vincit:ꝛ nũq̃3 vincitur vel superatur. Homo autem sine virtute:est sicut homo inermis in medio ostium suoꝝ..i.iter prospera ꝛ aduersa:ꝛ ab vtrisq3 leditur ꝛ superatur. Nam ipsum decipiũt ꝓspera ꝛ aduersa.propter qd̃ monet apostolus dicens ad Ro.xiij. Induamur arma lucis:idest arma virtutis. vt dicit glosa.

Virtus est prebenda nobilis:quod patet ex duob⁹ s.ex pte datiũ ꝛ ex pte recipiẽtiũ.seu ex pte datis ꝛ ex parte recipientis. Sicut.n. papa ꝛ alij prelati consueuerũt sibi retinere collationẽ pinguẽ vl' prebendam nobilẽ vel nobiliuz:ita deus collationẽ huius nobilis prebende:scilicet virtutis vl' gratie retinuit ad manũ suã.iuxta illud psal. Gratiã ꝛ gloriã dabit dñs. Nullus enim aliud habet has prebẽdas cõferre. Ex pte recipiẽtis pz nobilitas hui⁹ nobilis

prebende: qr prebenda virtutis vel gratie nūq̄ꝫ confert nisi amicis et caris: alia namqꝫ bona naturalia et temporalia q̄si viles prebende vel cōmunes: dantur indifferenter inimicis et amicis. Unde dicit Aug. de ciuitate dei. Intērdū abūdāt plus i talib⁹ inimici q̄ꝫ amici. i. pctōres q̄ꝫ iusti.

Est nihilominus virtutis vel gratia quasi possessio optima. Sicut eniꝫ bene sedet possessio qua est prope ciuitatē: meli⁹ que est iuxta muros ciuitatis: sed optime que est intra muros: propter securitatē clausule vel habitationis: sic poptime sedet virt⁹ q̄ est in secreto cordis. Unū narrat seneca de quodā philosopho: qꝫ vxore capta et liberis: cū solus ex incendio euasisset: interrogatus a tyranno quid amisisset: dixit. Nihil inquit perdidi. nā bona mea mecuꝫ sunt. Bona nāqꝫ interiora sicut sunt virtutes vel gratia nō possunt auferri. vt vulgo dr̄: nec ventus: nec gelu. Et ideo dicitur in psal. Omnis glorie eius fili regis ab itus. Filia regis est anima fidelis cuius tota gloria est de interiori possessione virtutis.

¶ De caritate. ca. xxv.

Caritas est dilectio q̄ diligit de⁹ pp se: et prim⁹ pp deuꝫ vel in deo. Libro. iij. sniaꝝ. Di. xxvij.

¶ De caritate nota specialiter tria: scilicet.
Eius typuꝫ figuraleꝫ.
Eius actū virtualem
Eius fructuꝫ finalem.

¶ Circa primū sciēdū qꝫ multiplex est typus vel figura cui caritas comparatur.
Primo eniꝫ comparatur.
Auro probato.
Ferro ignito.
Uino condito.

¶ Nā sicut aurū invalore excedit oīa metalla: sic caritas excedit omnes virtutes et omnia bona opera. pr̄ie ad Cor. xiij. Maior aūt hoꝝ est caritas. De hoc autem auro preciosi dicit Apoc. iij. Suadeo tibi emere aurū ignitū et probatum vt locuples fias.

Caritas autē est sicut ferrū ignitū quod molle et ductile frigidū vero durum et rebelle: sic aīa sine caritate est dura et rebellis per malitiaꝫ ignita vero caritate est ductilis per obedientiaꝫ et mollis

per misericordiaз. Unde caritas de corde lapideo facit cor carnem: idest dulce ꝛ piū. Ezechielis.xxxvi.

Caritas nihilominus est sicut vinuз conditū quod dicitur nectar. Nā vinum nectaricū vel conditū est dulce: acutū: ꝛ forte. In his tribus que habet vinum conditū: innuitur triplex modus diligendi deū. Diligendus est enim fortiter: prudenter: ꝛ perseuerāter: vt dicit Bern̄. In hoc ā̄t excedit caritas vinū q̄ntūcunq; dulce vel conditum. qr caritas est adeo dulcis ꝙ omne amarū dulcescit cuз vino caritatis. Hoc est vinum de quo dr̄ Canti.viij. Dabo tibi poculū ex vino condito. De⁹ enim potat animam conditā vino caritatis ꝛ inebriat: eam nectare sui dulcis amoris.

Item caritas cōparatur alijs tribus: scilicet.
Aui predem rapienti.
Naui mare nauigāti. ꝛ
Morti carnem perimenti.

Caritas eniз est sicut auis generosa que viuit de preda sicut accipiter ꝛ falco: ꝛ aquila. iste nāq; aues nobiles vix vel nunq̄ꝫ tangunt terram: nisi quādo rapiunt predā sic homines caritatem habētes bona ista trāsitoria non tāgunt vel terrena per affectum: nisi querēdo solummodo simplicem victum. In quorum persona dicit apostolus prime Thim̄.vi. Habentes alimenta ꝛ quibus tegamur: his cōtenti simus. Sicut etiā aquilam nulla auis effugit: sic caritatem nullum bonuз opus euadit. Hec est aquila grandis magnarum alarum. sicut dicitur Eze.x. Ale eius sunt due. s. dilectio dei ꝛ proximi.

Caritas etiaз est sicut nauis maris. Nam sicut illa non vadit nisi quo ducit eaз flatus venti: sic qui habet caritatem nauigando per mare huius mundi solum ducitur flatu spiritussancti. sicut illa celestia animalia de quibus dicitur Eze.i. ꝙ vbi erat impetus spiritus illuc gradiebant. Hec est nauis de qua dicit̄ Prouer. vltimo. Facta est q̄si nauis institoris: idest mercatoris: vt dicit Papias.

Caritas nihilominus est sic mors: vt dicit̄ Cāticor. viij. Fortis est mors dilectio. Naз sicut mors perimit car-

ne: sic caritas carnalitatē: ꝛ sicut mors aufert sensum mortuo: sic caritas facit hominez insensibilem mundo: ꝛ sicut mors facit vt puluis .i. corpus reuertatur in terrā suaz spūs redeat ad dn̄m suuz qui fecit illū. vt dr̄ Ecc. vlt. Sic caritas fac̄ ꝯsiderare ꝓprie carnis fragilitatez ꝛ fac̄ desiderare sempiternā spiritus felicitatem.

¶ Itē nota ꝙ caritas tribus aliis compat̄. Est .n. caritas.
Sicut funis bene tortus
Sicut canis bene doctus.
Sicut later bene coctus.

¶ Caritas .n. cōparatur funi bene torto. nā sicut funis bene torto est valde fortis: sic caritas est indissolubilis: q2 dic̄ aplus Ro. viij. Quis nos separabit a caritate dei: ꝙsi dicat nihil. ꝛ hec caritas fortior est oi fune. Nō est .n. aliquis alius funis quē nō valeat rūpere ignis vel gladius caritas āt nūꝙ̄ pōt rūpi: nec igne tribulatiōis nec gladio mortis. Iste funis caritatis idissolubilis componit̄ ex trib⁹ funiculis: scilicet de corde puro: ꝛ conscientia bona: ꝛ fide non ficta. vt dr̄ .i. Thim. i. Et hic est enim ille funiculus triplex qui difficile rumpitur. vt dicitur. Ecclesiastici. iiij.

Caritas etiaz cōparatur cani bene docto ad venationem. sicut enim canis sequens predam: non sentit spinam sic qui caritatem habet ꝛ sentit odorem paradisi: quasi non sentit spinam: idest tribulationez huius mundi. In persona talis potest dici qđ scribitur Prouer. xxiij. Vulnerauerunt me: sed non dolui traxerūt me ꝛ ego non sensi.

Cōparatur nihilominus lateri bene cocto sicut .n. later bene coct⁹ facit solidum fundamentum: ꝛ si male sit coctus facit ruinosum: sic homo bene coctus per caritatis incendium habet optimū ꝛ virtuosum fundamentum. De quo dicit apostol⁹ Ephe. iij. In caritate radicati ꝛ fundati. Sed later male coctus: idest homo tepidus ꝛ caritatis modice: cito dissoluitur ꝛ conuertitur in lutum carnalis concupiscentie. Tales lateres male cocti sunt lateres egypti qui sola palca dicūtur esse cocti. vt legitur. Exodi. v.

Item caritas aliis tribus comparatur: scilicet.

Arbori vel ligno.
Oneri vel iugo
Glutino vel cemento.
¶Caritas eni est sicut arbor vel lignum fructuosuz:in quo pendent fruct⁹ pietatis flores honestatis:folia veritatis:⁊ sicut de arbore resecātur ramusculi:vt arbor meli⁹ crescat ⁊ ꝓficiat:sic resecādi sunt amores iordinati:vt amor dei fortius inualescat. Unde bonus agricola vel ortolanus purgat palmitem ferentem fructū:vt fructum plus afferat. Jo.xv.

Caritas enim est sicut

onus leue ⁊ iugū suaue est.n. onus leue ⁊ alleuians sicut in auibus ala.⁊ sicut in eqs quadriga. Naz sicut auis cū onere alaꝝ auis volat velocius: ⁊ equus cū onere quadrige portat duplū facilius:sic onus penitentie ⁊ tribulationis facili⁹ est:⁊ per duplum portať cum alleuiať in onere caritatis Ipsa enim est iuguz suaue. ¶Et causa hui⁹ suauitatis est:quia christus in cruce subijt illď iugum:⁊ adhuc sub eo vult esse nobiscū. Uñ iste portat quasi totū pondus vel maiorē partem pōderis:⁊ ideo nō est mirum si iugū caritatis est suaue propter qď dicitur Mat. xi. Jugum enim meum suaue est:⁊ onus meuz leue.

Caritas nihilominus

est sicut glutinū vel cementū. Nam sicut glutino iungūtur asseres:vľ cemēto lapides:sic caritate vniūtur fideles. Hoc glutino vel bitumie linita fuit spāliter vna archa noe. Genesis.vi. Uñ si archa ecclesie nō vniretur virtute hui⁹ glutinij esset in periculo submergēdi. Hoc enim virtuoso cemento vniūtur lapides viui in spirituali edificio: ⁊ cū isto cemēto fit mur⁹ ecclesie fortissim⁹ sine quo:eēt ecclesia q̄si aceruus lapidū ruine ꝓpinquus: sicut diciť Jere.xxvi. Jerusalē in aceruū lapidum erit.
¶Itē caritas eleganter ⁊ proprie tribus alijs cōparatur.s.
Fonti naturali.
Uesti nuptiali.
Igni virtuali.
¶Caritas qdez est sicut fons naturalis. Sicut enim aqua fontis naturalis in hyeme est calida:sic caritas feruet in tribulatione:⁊ sicut aqua fontis est frigida vel frigescit interi⁹: cum calor inualescit exterius: sic enim interi⁹ tepescit amor

dei: cū inualescit exteriꝰ amor mundi. De hac aqua fontis mundani dicit. Ioā.iiij. Omnis qui biberit ex aqua hac: sitiet iteruz qz vt vulgo dicitur talis aqua inflat: et non satiat. Sz de aqua fontis diuini dicitur ibidem Aqua quaz ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternaz.

Caritas eniz est sicut vestis nuptialis. De qua habetur Matthei.xxij. ꝙ ille qui ea caruit fuit eiectꝰ de nuptijs sic qui nō habet caritatis tunicam: nō venit ad cenā eternam. Et nota ꝙ caritas dicit vestis nuptialis: qz tegit turpitudinez peccatoꝝ: qz protegit a frigore tentationuz: qz ornat munere donoruz. psal. Astitit regina a dextris tuis in ve.xc. qz in malitia satiati sunt: vidit hoiem.i.totuz cetū maloꝝ nō vestitum veste nuptiali.i.fidez non habentem: siue caritatez.

Et nota ꝙ vestis caritatis a quattuor precipue cōmendatur: a quibꝰ ꝯsueuit cōmendari vestis nuptialis.s.
Ab artificio.
A materia.
A calore.
A fragrantia.

Commendatur ergo vestis caritatis ab artificio: quia magno studio componitur a deo iuxta illud psal. Annūciate inter gentes studia eiꝰ. Hec eni sunt studia diuina: vt cōponat in nobis caritatis indumēta.

Commendatur etiaz hec vestis a materia non alie vestes sunt vel velleribꝰ animaliuz: vt vestis lanea vel de corticibꝰ herbarum: vt vestis linea: vel de visceribꝰ vermiū vt vestis serica: vestis autem caritatis fit ex gratia spiritussancti: et de visceribus christi. Unde signāter dicit apostolus ad Roma.xiij. Induimini dominū iesum christum.

Commendatur autez hec vestis a calore. est autem duplex color huius vestis. scilicet byssinus et purpureus: et sicut rubeus color optime sedet super byssinum vel candiduz: sic caritas optime stat super hominem castum. Prouer.xxxi. Bissus et purpura indumentum eius.

Commendatur autez hec vestis a fragrantia Cant. iiij. Odor vestimentoꝝ tuorū sicut odor thuris. et iō qui por

rat hanc vestem meretur benedictionem: sicut Jacob gen. xxvij. Statim vt ysaac sensit vestimentorum eius fragrantiam: benedicens ait. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. Caritas patiens est: benigna est: nō emulatur: non agit perperam: non inflatur: nō est ambitiosa: nō querit que sua sunt non irritatur: non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem veritati: omnia suffert: omnia credit omnia sperat: omnia sustinet: caritas nunquam excidit.

Item vestis caritatis habet duas petias: quattuor sagittas: et sexdecim fimbrias vel crepas. Est enim partita sicut tunica nobilis domicelli. due petie eius sunt dilectio dei et proximi. In parte dextra est petia dilectionis dei in parte sinistra est petia dilectionis proximi. vna ē de bisso: alia de purpura. In indumēto eius quattuor sagitte ponūtur. Luce. x. Diliges dominū deum tu. ex tot. cor. etc. Sexdecim fimbrie vel crepe ponuntur. sicut supradictum est: caritas patiens est etc. Prime ad Corinthi. xiij.

Caritas comparatur igni in decem. Nam primo ignis est virtuosior omnibus clemētis: sic inter omnes virtutes efficatior est virtus caritatis. Luce. xij. Ignē veni mittere in terram. In hoc autem caritas excellit ignem: quia aqua extinguit ignē naturalem: sed aque multe non poterunt extinguere caritatem. vt dicitur Canticorum. viij.

¶ Secundo ignis ardet et lucet: sic caritas in homie ardet per affectum: et lucet per exemplum. sicut Joānes baptista: de quo dicit Jo. v. Ille enim erat lucerna ardens et lucens.

¶ Tertio ignis frigidum ferrum accendit: et etiam carbonem extinctum: sic incendium caritatis expellit ab homine gelu auaritie: et etiam mortem culpe: et facit viuere sicut carbonem extinctum. vt dicitur prime Joan. iij. Translati sumus de morte ad vitam: quoniam diligimus fratres.

¶ Quarto ignis incinerat: sic virtus et incendium caritatis redigit hominem in cinerem humilitatis. Vnde dicebat abraam Gen. xviij. Loquar ad deum meum cum sim pul-

nis τ cinis.

¶ Quinto ignis semper tendit sursuz: sic caritas facit ascẽdere sursum: vel ad celuz per desideriũ. Unde dicebat apostolus Philippẽ.i. Cupio dissolui: τ esse cum christo.

¶ Sexto ignis semp ẽ in motu: sic caritas semper est in aliquo bono actu. Naz sicut dicit Grego. Amor dei nunq̃z est ociosus: operatur eniz magna si est. si autem operari renuerit: amor non est.

¶ Septimo ignis aufert rubiginem a ferro: sic caritas tollit rubiginem peccati. Unde dicitur Deut.iiij. Deus autez noster ignis est vsq3 ad consumptionẽ deuorans: scilicet peccati rubiginem per suam ignitam dilectionem.

¶ Octauo ignis scintillas emittit: sic caritas mentez deuotam scintillas celestium desideriorũz emittere facit. sicut legitur Danielis.x. Uir desideriorum es.

¶ Nono ignis facit ollam feruere. τ olle feruenti non incidunt musce: sic mens que per caritatem feruet muscas tentationis non timet. Dyabolus autem propter infestinationem tentationuz: inter alia nomina sua vocat̃ beelzebub qui interpretatur deus vel pater muscarum. Luce.xi.

¶ Decimo ignis seruat lampades a mure: mus nãq3 cuz lampadem extinctam conspicit: mox bibit oleum. sed ipsuz non audet surgere quãdiu cõspicit lampadez ardere. sic caritas ardens in animo: oleum gratie custodit a spiritu maligno. Hoc oleum volunt prudentes virgines in suis lampadibus habere: vt cum sponso valeant ad nuptias intrare Matth.xxv.

¶ De fide. capitulum.xxvi.

Fides est virt⁹ que ea que ad fundamentuz religionis pertinent: firmiter credunt̃. Libro.iij. sententiaz.

¶ De fide nota specialiter tria: scilicet.

Eius typum speciosum
Eius actum virtuosum
Eius fructum generosum.

¶ Primo dico q̃ fides hab3 typum speciosum vel figuraz multiplicem: cui eleganter vel strenue vel congrue comparatur. Et primo comparatur tribus: scilicet.

Arche testamenti
Stelle firmamenti. et
Petre fundamenti
¶ Fides quidem est sicut archa testamẽti: Nam dr̃ Exo. xxv. Propitiatoriũ non excedit archã sed aqua ꝓpiciatorium: sic per fidem: et nũq̃ꝫ sine fide habetur ꝓpiciatio pctõꝝ.

Fides etiam est sicut stella firmamenti et p̃cipue dicitur stella maris: q2 nauigãtibus ostendit portũ grẽ siue salutis. Dicitur etiã stella matutinalis: q2 preuenit solẽ iustitie Dicitur nihilominus stella oriẽtalis: q2 ducit reges spũales: et facit eos xp̃m adorare: sicut illa de quo scribitur Matth. ij.

Fides etiam est sicut petra fundamẽti. Nam sicut edificiũ est solidũ qđ est supra petrã fundamentũ vel locatũ sic structura virtutuꝫ et omne spũale edificiũ: optime locatur supra fidei fundamentũ. Vñ dicit dñs Petro Matt. xvi. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam.

¶ Itẽ fides alijs tribus bene ꝯgrue cõparatur. Figuratur eniꝫ.
Per mundum speculum.
Per dextrum oculuꝫ. et
Per sponse anulum

¶ Fides namqꝫ comparatur speculo mũdo: q2 sicut turris magna in modico speculo cernitur: sic maiestas et magnitudo diuina in speculo fidei rep̃sentatur. Bene ipsa est speculuꝫ sine macula. vt dicit Sap̃. vij.

Fides etiã cõparatur oculo dextro. sinister oculus ẽ ratio que solũ de naturalibus iudicat: dexter vero est fides q̃ omnia tam naturalia q̃ꝫ miracula determinat et intellectuꝫ in obsequiuꝫ christi captiuat. vt dicit apostolus. ij. Cor. x. Et sicut quo amisit oculũ dextrũ inutilis est ad bella: q2 scutum operit sinistrũ: et sic nullũ hẽt oculum quo videat ferire vel cauere aduersariũ: sic qui nõ habet fidẽ: inutilis est ad pugnam spũalem. Vñ naas dicit hoibus vel viris iabeꝫ galaad. In hoc feriã vobiscũ fedus: vt eruã oium oculos dextros. i. Regũ. xi. Naas interpretatur serpens vel coluber: et signat serpentem antiquum idest dyabolũ qui nititur eruere oculum dextrũ. idest fidem vt ad bellum spirituale hominem reddat inutilẽ. Ipse eniꝫ est coruus infernalis: qui cuꝫ cadauera inuenit: primo ocu-

lum inuadit.

Fides insuper cōpa-ratur anulo:q2 sicut in subar-ratione spōse anulus in digi-to ponitur ad ornationē: sic fi des ornat rōnem:que per di-gitum intelligit:q2 discernit:z sic aia a deo spūaliter despon satur. Nā dicit O see.ij. Spō sabo te mihi in fide. Anulus iste argēteus potest dici:eo q fides instar argēti luceat per veram cognitionē: z resonat per perfectā cōfessionē. Quia dicitur ad Ro.x. Corde credi tur ad iustitiam:ore autē con fessio fit ad salutem.

Itez fides cōparatur alijs tribus.s. Signo verillari Scuto militari z radio solari.

Fides eniz est sicut ve rillum regis. Nā sicut verillū regis monstrat q rex est pre-sens in acie:maxime vt terre ant hostes:sic fides est signuz q rex regū.s.deus presens est in pugna vel tentatione:vt fu giant demones. Et ideo dici tur.i. Petri.v. Cui resistite for tes in fide. Sicut enim veril-luz regis in signū domini po nitur in arcem vrbis:sic fides locatur in arce mētis. idest in eminētia rationis. De hoc ve rillari signo dicitur Isa.xi. Le uabit dn̄s signū in nationes idest fidem super credentes.

Fides etiam est sicut militare scutum. Nam sicut scutum ponitur ad sinistram partem:sic fides precipue ar-mat hominē contra aduersi-tatem:z sicut scutū portatur a parte cordis quod est in sini-stra parte hominis:sic fides ē armatura mentis:z sicut scu-tum est triangulum: ita fides credit deum trinū z vnū. De hoc scuto dic̄ apl̄us Ephe.vi. In oib9 sumētes scutuz fidei.

Fides nihilomin9 est sicut sol vel solis radius. Nā sicut sol videt solum proprijs radijs:nō torchijs vel cande-lis:sic deus videtur solum ra dio fidei : que solum innititur luci prime veritatis: non tor-chijs.idest luie naturalis rati onis. Unde dic̄ Ambro. In his que fidei sunt: piscatorib9 credit:nō dyaleticis. De hoc lumine vel radio fidei potest intelligi quod dicitur Eccle-siastes.xi. Dulce lumen z de-lectabile est oculis videre so-lem. Tamen nota q sol nō vi detur in propria rota nisi ab

aquila. sic deus nō videtur in propriā essentia nisi ab anima valde deuota. & pennis contē plationis eleuata. Item cecus non videt solem: sed tamē cre dit videnti non videt viam: & tamen credit cani ducēti: nec videt locū profundū: & tamen credit baculo tangenti: & ten tanti. ita simplices qui per se sacramenta nō vident: viden tibus. idest prelatis & pastori bus suis se cōmittere debent. sicut cecus cōmittit se ducto ri: & sicut ouis cōmittit se pa stori. Tamen summū pericu lum est quando ipsi pastores vel ductores ceci sunt & igno rantes. qr dicit veritas Mat. xv. Si cecus ceco ducatū pre stet: ambo in foueam cadunt.

Item fides trib9 aliis

comparatur: scilicet.
Columne sacramentali
Aurore spirituali. &
Luci primordiali.

¶ Fides nāqz est sicut colum na illa que precedebat populū israel in exitu de egypto. naz illa ex parte israel erat lucida: & ex parte egyptiorū tenebrosa sic fides credētibus lucet: & in fidelibus est obscura: quia ipsi sunt rebelles lumini: vt dici tur Ioan. xxiiij.

Fides etiam est sicut

aurora. Nā sicut illa est exosa latronibus: sic fides odiosa est demonib9: qui sunt latrones animarū. De ipsis enim dici tur Iob. xxiiij. Si subito appa ruerit aurora: arbitratur vm bra mortis.

Fides autez nihilomi

nus est sicut lux primo creata Naz sicut illa primū opus in maiori mūdo: sic fides prima virtus in minori mundo. hoc est in corde hūano. & ideo cuz sit primogenita: specialiter be nedici meret̄: sicut antiqui pri mogenita benedicebant. Vñ dicitur de talibus. Qui ex fi de sunt: benedicentur cū fideli abraam ad Gal. iij.

Item nota qꝫ fides ad

hoc qꝫ sit cōmendabilis: debz habere tria: scilicet.
Veridicam confessionem
Magnificam deuotionem
Catholicaz probationē.

¶ Primo ergo fides dz ha bere veridicā confessionē. s. vt verū dicat: ne aliud dicat: ali ud credat: aliter viuat. vt. s. fides sit viua: non mortua. vera nō ficta. res enī mortua proprie

nō est res:nisi equiuoce.sicut homo mortuus nō est homo res etiaʒ ficta non est proprie dicēda res:sicut leo pictus nō est leo verus.nec denarius falsus:sic ille qui est de auricalco qui debet esse de auro:nō est verus denarius.tales sunt falsi ⁊ ficti christiani. De quib⁹ dicit̄ ad Typū.i. Cōfitētur se nosse deū:factis autē negāt Tales sunt sicut chimera que est res tm̄ ficta:⁊ tamen nihil est in rerū natura. Fides verica est que verū dicit sic viuendo:sicut credit: sic credēdo sicut dicit. Talis est moneta vera ad emendū paradisuʒ.⁊ vera arbor ⁊ generosa: ad ꝑducendū frondes diuine dilectionis : folia salutifere confessionis:flores honeste conuersationis ⁊ fructus bone operationis.

Secundo dʒ habere

deuotionē magnificaʒ. Et est notanduʒ ꝙ fides ostenditur esse magnifica in tribus.

Primo vt in solo deo

confidat:etiā si naturalis ratio contradicat. Talem fidem habuit abraā : qui vetulus de vetula ⁊ sterili contra omneʒ rationē credidit deo promittenti ꝙ haberet semen:in quo benedicerentur omnes gentes.vt dicitur Gene.xv. Credidit abraam deo:⁊ reputatū est ei ad iustitiam. Taleʒ fideʒ non habuit thomas qui noluit credere ꝙ christus resurrexisset a mortuis nisi oculis videret ⁊ manibus cōtractaret. Tales sunt illi qui nolunt credere vel mutuare nisi sub bono pignore. De tali modica fide dicit Grego. Fides nō habet meritū:cui humana ratio prebet experimentum.

Secūdo fides est ma-

gna si in aduersitate non deficiat:sed tunc plus inualescat. De qua dicit saluator Mat. xvij. Si habueritis fideʒ sicut granum sinapis ⁊c̄. Granuʒ sinapis quanto plus territur: tanto forti⁹ viget.talis fuit fides martyrum:qui per fidem vicerunt regna:ludibria: verbera:insuper vincula:⁊ carceres. De hac fide dicit̄ prime Joannis quinto. Hec est victoria que vincit mundum:fides vestra. Talem fidem non habuit petrus qui videns ventum validum : timuit et statim veritas fuit . cui dixit

saluator Matth.xiiij. Modi ce fidei quare dubitasti? Sic multi infideles ventum vali dum tribulationis: videntes statim titubant et merguntur in mari tentationis vel despe rationis: quod est mare mor tuuz: in quo nihil pot viuere.

Tertio fides est ma-gna: si homo propter dilatio-nem petere non desistat: quo usqz obtineat. Talem fidē ha buit mulier chananea: que qz tūcunqz fuisset a xpo repulsa non quieuit a prece quousqz fuit exaudita. Unde dicit sal. Matth.xv. Mulier magna ē fides tua: fiat tibi sic petisti qz vt vulgo dicitur. Quod dif fertur: non aufertur.

Itē fides debet habe re professionez catholicā. Et notādum q catholica profes sio christiana continet duode cim articulos fidei: qui in sim bolo apostolico continētur.s. Credo in deū etc. Sunt autē duodecim articuli: qz duode-cim sunt apostoli. quilibet au tē duodeciz apostolorum posuit in simbolo suum articulum.

Petrus autem dixit. Credo in deū patrez etc. Iste articulus pertinet ad patrez. Et est sciendū q aliud est cre dere in deuz: et aliud credere deo. Credere deo: est credere q vera sunt que dicuntur de deo. et sic possumus credere: et credemus petro et paulo. Sz credere in deū vt dicit Aug. est credendo amare: credēdo in eum per amorem ire: et in eum vel eius membris incor porari. Nota de isto articulo cū dicitur patrem omnipotē tem: qz ipse est deus pater: nō deest sibi bona voluntas: qz omnipotens nō deest sibi po testas implendi quod promit tit: qz dicitur in psal. Omnia quecunqz voluit fecit.

Andreas dixit. Et in iesum xpm filiū eius vnicū do minū nrm. Iste articulus pertinet ad diuinitatē filij. Et no ta q spāliter christus dr dñs noster: qz proprie dñatur nobis duplici iure. s. iure creationis: qz nos creauit et fecit: et iure redēptionis: qz nos magno precio. s. sanguine suo redemit vt ait apostolus prie Cor.vi. Empti.n. estis pcio magno.

Iacobus maior dixit Qui conceptus est de spiritu sancto: natus ex maria virgi-

ne. Iste articulus est primus qui pertinet ad humanitatez. Et nota ꝙ maria mater dei caruit in cōceptione culpa: ꝛ iō dr̄ xp̄s de spū sancto cōceptus: qꝛ sine culpa fuit qđ spiritussanctus fecit in natiuitate filij. Caruit etiaz pena: ꝛ iō dr̄ xp̄s de virgine natus: qꝛ nullā penā sensit: nec dānum sustinuit: quia virgo peperit: ꝛ post partū virgo permāsit: ꝛ ꝛ in hoc xp̄us dedit exemplū filijs omnib⁹ vt nullū dānuz nutricibus vel progenitorib⁹ suis inferrent.

Joannes dixit. Passus sub pontio pilato: crucifixus mortuus ꝛ sepultus. Iste articulus ptinet ad humanitatē. ¶ Et nota q̄ttuor in hoc articulo pro quib⁹ ꝛ in quib⁹ non solū grati esse debemus redemptori nostro: sed etiam spāliter in his q̄ttuor ip̄z imitari. Christus.n. est passus: vt nos patiamur. scz habendo patientiaz in aduersitatibus ꝛ tribulationibus nostris. Christus etiaz crucifixus est. vt nos per penitentiā crucifigamus carnem nostraz cum vitijs ꝛ concupiscentijs. Christus etiā mortu⁹ est.s. in cruce: vt cruce penitētie vsq3 ad mortem perseueremus. Christus nihilomin⁹ sepultus est: vt nos terrā nostre mortalitatis consideremus: ꝛ cū cinere nostre mortalitatis ad modū carnis salse supbiā ꝯdiam⁹: qꝛ carnes cito putrescūt ꝛ corrūpūtur: nisi sale ꝯdiant.

Thomas dixit. Descendit ad iferna. Iste.n. articulus ꝛ terti⁹ ptinens ad humanitatē. descendit autē xp̄s ad inferos ſm animā: vt extraheret suos de limbo. Nota etiā magnā peruersitatem nostrā: qꝛ nos vix volum⁹ sequi xp̄m ad celuz: q̄ztūcunq3 sciam⁹ ꝙ xp̄s secutus est hominez vsq3 ad infernum: scz ad eū liberandum.

Jacobus minor dixit Tertia die resurrexit a mortuis. Iste est q̄rtus articulus pertinens ad humanitatem. Et nota ꝙ xp̄us resurrexit tertia die: vt nos a peccato resurgamus in tertia die.s. penitentie.s. confessione: contritione ꝛ satisfactione.

Philipp⁹ dixit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris oipotentis: inde

vẽturus iudicare viuos ⁊ mõ
tuos. Iste articulus ē quitus
ꝑtinēs ad humanitatē. Et no
ta ꝙ hec duo que sunt in isto
articulo. s. ascēsus xp̄i ad celos
⁊ aduētus ad iudiciū: magnā
fiduciā nobis īgerit: qn̄ scim⁹
ꝙ cāz nr̄az fr̄ nr̄ iudicabit.

Bartholome⁹ dixit.

Credo in spiritū sanctū san-
ctā ecclesiaz. i. credo ꝙ spirit⁹
sctūs est in se ⁊ in electis suis
⁊ ꝙ nō solū est sctūs: sʒ etiā ec
clesiā facit sanctā. Et iste est
prim⁹ articulus qui ꝑtinet ad
spm̄. ⁊ sunt tria in presenti ꝑ-
tinentia ad spm̄ sanctū: ⁊ duo
in futuro. Primū qđ ad ip̄m
pertinet in p̄n̄ti: est sanctifica
tio. Naʒ prim⁹ ei⁹ articulus:
vt diximus⁹. Credo in spiritum
sanctū sanctā ecclesiā. Credo
ꝙ spūs sanctus qui in se san
ctus est: ipse sanctificat eccle-
siā per gratiā ⁊ bonitatē suā:
quia ipse bonitas est.

Matthe⁹ dixit. Sā-

ctorū cōmunionē. Iste articu
lus pertinet in presenti ad spi
ritum sctm̄: q᷑ spm̄ sctm̄ perti
net in sanctoꝝ cōmunionē. i.
vnionē mēbroꝝ in corpore ec
clesie ad caput. s. ad xp̄m. ⁊ ad
alia mēbra in corpore natura
li. i. fideliū adinuicē. sicut spiri
tus bonus vnit mēbra in cor
pore naturali: sic spūs sanct⁹
vnit mēbra spūalia. s. fideles i
corpore mistico. qđ est eccle-
sia. Unde sensus hui⁹ articu
li est credo sanctorū cōmuni
onē. i. credo ꝙ sancti. i. fideles.
tanq̄ʒ vnius corporis ecclesie
mēbra cōicant. i. vniūtur sibi
⁊ capiti suo ⁊ hoc per spm̄ san
ctū. ¶ Et nota ꝙ triplex est cō
munio quā fideles debent ha
bere adinuicem. s. Cōionem
vnius corporis. quia faciunt
vnum corpus. Et cōionem
societatis ex qua societate ve
nit ꝙ quilibet qui est de cor-
pore ecclesie partem habet in
oibus bonis que fiūt i ecclia.
¶ Tertia cōio est mutue sup
portationis q᷑ vn⁹ debet sup
portare onus alterius: scilicet
mala per patientiā: ⁊ bona cō
municar̄ ꝑ elemosinaꝝ largi
tionē. Vn̄ dr̄ ad Galathas.
vi. Alter alteri⁹ onera portate.

Symon dixit. Remis

sioneʒ peccatoruʒ: scilicet cre
do. Iste est tertius articulus
pertinens ad spiritū sanctuʒ.
Per spiritū sanctū eniʒ qui
est benignitas ipsa in baptis-
mo ⁊ in penitentia remittun-

tur peccata. Et nota q̄ pecca ta remittuntur: lauantur ꝛ tol lūtur: remittūtur q̄ntū ad cul pā: lauātur q̄ntū ad maculaꝫ: tolluntur q̄ntum ad penam.

Judas thadeus dixit

Carnis resurrectionē. Iste ē q̄rtus articulus pertinens ad spm̄ sctm̄ in futuro: q̄ntū ad re munerationē corpis. Et nota q̄ in seruitio regis qui p̄t red dere vel restituere equū: si cō tingat eū mori in bello: p̄t mi les secure exponere eū pro ip so rege ꝛ duce suo. sic nos equ um nostrū. i. corpus ꝓpriū. se cure possumus exponere pro xp̄o: q2 ipse potest equū redde re. i. corpꝰ restituer. i. resuscitar.

Matthias dixit.

Ui tā eternā amē. Iste. n. est qui tus ꝛ vltimꝰ articulus perti nens ad spirituꝫ sctm̄ in futu ro q̄ntuꝫ ad remunerationem anime vl' etiā vtriusq3. Et no ta q̄ sollicitus est homo ad ꝓ uidendū huic misere vite trā sitorie: multomagis debet es se sollicitus ad prouidendū il li vite que nunq̄ꝫ poterit finē habere. Unde sciendū est q̄ tribus modis prouidet huic tpali vite. s. mēdicādo laborā do: mutuū accipiendo. Ibi. n. non est locus mēdicādi sic vt patet de diuite epulōe qui vo luit mēdicare guttam aque: ꝛ nō potuit obtinere Luce. xvi. Ibi etiā nō est locus laboran di. Ideo dicitur Jo. ix. Uenit nox. q̄n nemo p̄t operari. Ibi nihilominus nō est locus mu tuuꝫ accipiendi vel emendi: vt patet de fatuis virginibus: que. voluerunt mutuo habe re vel emere oleū: ꝛ non po tuerūt habere. Et ita qui nō vult hic prouidere per bona opera: egestateꝫ eternā patie tur in illa vita eterna. Ideo di cit saluator Matth. vi. Pri mū querite regnuꝫ dei. ꝛ iu stitiā eius: ꝛ hec omnia addn centur vobis ꝛc̄.

¶ De spe. ca. xxvij.

Spes est future

btitudinis certa expecta tio ex dei grā ꝛ ex meritis ꝓ ueniēs. Libro tertio sniaruꝫ.

¶ De spe nota p̄cipue tria. s.
Typū comparationis.
Fetū generationis.
Fructū operationis.

¶ Primo ergo spes cōpara tur tribus. Spes eniꝫ est.
Sicut colūna domuꝫ firmās
Sicut galea caput armās
Sicut āchora naueꝫ seruās.

¶ Spes itaq3 ē sicut colūna que domū sustentat. Nā columna deb3 esse solida: & de forti ligno non fragilis & vacua: vt arundo: sic spes que est in deo qr est solida: est q̄si de forti ligno: & facit edificiū solide sed spes que est in mūdo: est fragilis & vacua: & q̄si de arūdine: & iō facit edificiū ruinosu3. Nā dr̄ Prouer. xi. Qui confidit in diuitijs suis: corruet. Sic supuacua & fragilis spes est fiducia annoꝝ amicorū: qr dr̄ Iere. xvij. Maledictus homo qui ꝯfidit in hoie & ponit carnem suā. i. carnalē hominē brachiū suū. i. fiduciam vel auxiliū: quod est in solo deo collaucandum.

Spes etiam est sicut galea. Nā sicut galea est munimentu3 capitis: sic spes est armatura intentionis. Vnde dicit apl's. i. Thessa. v. Indui te galeā spe3 salutis.

Spes nihilominꝰ est sicut āchora. Nā sicut āchora seruat nauē contra procellas fluctuū: sic spes mentem contra tentationis impulsu3. Et ideo dicit ad Heb. vi. Cō fugiamus ad tenendā ꝓpositā spem quā sicut anchoram anime habemus tutā & firmā.

Item spes tribꝰ aliis comparatur. Est enim.
Sicut arbor fructuosa
Sicut gemma preciosa
Sicut mola virtuosa.

¶ Spes ergo est sicut arbor fructuosa. Nā sicut arbor ꝓfert vberes fructus que hab3 irriguū aquaꝝ viuentium: sic spes profert fructus bonoru3 operum: que sita est & plātata iuxta irriguū aquarum. Vnde dicitur in psal. Ego aute3 sicut oliua fructifera i domo dei: speraui in misericordia dei mei.

Spes. n. ē sicut margarita vel gemma. Nam sicut gemma est grata: sic spes est deo placita. sicut gemma habet valorem magnum: sic spes facit hominem preciosum. & sicut gemma est perlucida: sic spes est quodammodo dyaphana. qr per eam videntur & sperantur loca celestia. De ipsa dicit Prouer. xvij. Gemma gratissima expectatio postulantis.

Spes nihilominus ē sicut mola. Et nota q̄ due sunt molle spirituales: scilicet

Timor supplicij. et Spes premij. Timor est molla superior que premit animam ne euanescat per elationē. Spes est molla inferior que animam sustinet ne deficiat per desperationez. Istas duas mollas debet penitens coniungere. sicut dd quc dicebat in psal. Ab altitudine diei scilicet a die iudicij timebo. Ecce molla superior: ergo vero i te sperabo. ecce molla iferior. Unde vna sine altera non valet. Et ideo in figura huius dicitur Deut. xxiiij. Nō accipies loco pignoris inferiorem et superiorem mollā: idest spem et timorem non subtrahas peccatori. Et iter istas duas mollas fit optima mollitura tritici. i. perfecta: contritio peccati.

¶ De prudentia. ca. xxviij.

Rudētia est appetendaz reruz. fugiendarum qz scientia. Tulius in libro de officijs.

De prudentia nota specialiter tria: scilicet.
Typum decentissimū.
Actū vtilissimuz.
Partum nobilissimuz.
¶ Habet autez prudentia typum multiplicez et elegātem Comparatur autem specialiter tria: scilicet.
Assessori iudicis.
Quattuor etiam minimis. et
Astutie serpentis.
¶ Prudentia quidem est sicut assessor iudicis vel regis. Nam sicut assessor iudicando dirigit iudicem vel regez: sic prudentia rationem et sicut assessore absente: interduz peruertitur iudiciuz regis: sic cum abest prudentia peruertitur iudicium rationis. Unde dicitur Prouerbiorum. xxviij. Dux indigens prudentia multos opprimet per calumniam.

Prudentia etiam cōparatur qttuor minimis terre. De quibus dicitur Prouerbioruz. xxx. Quattuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapientior a sapientibus: scilicet.
Formica.
Lepusculus.
Stellio vel lacertus. et
Locusta.
Nā vt prudens dicitur formica ratione prudentie.
¶ Et nota qꝫ formica habet decē laudabilia: et a viris prudentibus imitanda.
Formica est animal paruum

vel modicum: in quo laudatur humilitas.
Scando pascitur: in quo docetur honestas.
Socios adiuuat in quo laudatur caritas.
Sollicita ē: in quo laudatur prudentia.
Nunq̄ est ociosa: in quo cōmendatur occupatio.
Grana detruncat ne germinent vel putrescāt: in quo mōstratur carnis aflictio.
Tēpore ymbris grana abscōdit: in quo docetur fuga tentationis. Tempor sereno granum soli exponit: in quo laudatur virtus orationis. Pōdus portat matus q̄z ipsa sit: in quo monstratur zelus cōpassionis. De ipsa dr̄ Prouer. vi. O piger vade ad formicā. ꝛ disce sapientiam: que cū non habeat ducez: nec preceptorez: nec principez. parat in estate. ꝛ congregat in messe cibuz sibi. scilicet in in messe gratie cibum glorie sempiterne.

Item prudentia com

paratur lepusculo ratione cōfidentie quā homo prudens habz solū in deo: sicut epusculus locat in petra cubile suū. vt dicitur Prouer. xxx. ita homo in christo. Petra autem erat christus. vt dicit apostolus prime Cor. x.
¶ Prudentia etiam comparatur stellioni. Nā stellio vel lacertus q2 alas nō habet: vnguibus vel manibus vtitur: in quo diligētia operationis laudatur. Naz in viro prudente diligentia in operatione: supplet defectum nature.
¶ Prudens nihilominꝰ cōparatur locuste. Nā sicut locusta habet volatū recidiuuz. volat. n. ad alta ꝛ statim cadit yma sic prudēs volat ad alta per desideriū patrie celestis: ꝛ cadit ad yma per consideratione ꝑprie fragilitatis. Iuxta illō psal. Ascēdit vsq3 ad celos ꝛ descēdit vsq3 ad abyssos.

Prudentia tertio cō

parat astutie serpētis. Et nota ꝙ qnq3 astutijs vtit serpēs q̄s: vir prudens imitat. Pria astutia serpētis ē: custodia capitis. Nā caput sūme custodit: pro quo seruādo totū corpus exponit. sic sancti xp̄m q est caput nostrū summe custodiūt: ꝛ pro ipso omnia alia exponūt. sicut apl's qui dicebat ad Philip. iij. Que mihi fue

runt lucra.hec arbitratus sum propter christū:detrimenta.

Secunda astutia serpētis:est depositio pellis. ponit.n.se in arto foramine: vbi renouat deposita veteri pelle sic sancti in arto pnie seipsos incarcerant: vt veterē cōuersationē deponāt sicut monet apostolus ad Ephe.iiij. Deponite vos secūdū pristinā cōuersationem veterem hominem: qui corrumpitur secūdum desideria erroris.

Tertia astutia serpentis: est delusio incantatoris. Deludit.n.incātatorem: obturando vnā aurem cum terra: et aliā cū cauda:vt dicit i psal. Sicut aspidis surde et obturātis aures suas. sic viri sancti et prudentes deludunt incātatorem idest tentationem dyaboli:qr vnā aurem obturāt cauda:idest memoria mortis. Ecclesiastici.vij. Memorare nouissima tua: et in eternū non peccabis et aliam obturant terra.idest conderatione proprie fragilitatis. Genes. iij. Puluis es:et in puluerem reuerteris est.

Quarta astutia serpētis est insidiatio pedis insidiatur enim calcaneo non capiti.sic viri sancti superāt desideria carnis:attēdentes qs finis delectationis.scz mors imortalis vel infernalis. Iuxta illud ad Ro.vi. Finis illorum mors.

Quinta astutia serpētis est fuga mulieris. Nam sicut propter inimicitias eius fugit et latitat sub spinis:sic et viri sancti propter inimicitias fornicationis fugiunt consortium mulierum et latitāt sub spinis penitentie secūdū consiliū apostoli prime Cor. vi. Fugite fornicationem. Ad imitādas istas serpētis astutias dic saluator Matth.x. Estote prudentes sicut serpentes: qs habent cum mulierem fugiunt:et latitāt. Et ne serpentis astutia fiat virulenta tēperat eā simplicitas columbina.vnde addit et simplices sicut columbe.

De tēperātia.cap.xxix.

Temperātia est nihil appetere vnde sit penitendum:in nullo modum vel legem excedere:sub iugo rationis cupiditatē domare. Macrobius.

De temperantia nota specialiter tria:scilicet.
Eius typum nobilem.[1]
Eius partum fertilem.
Eius actum vtilem.
¶ Habet autē temperantia typum multiplicē vel figuraž.
¶ Comparatur autem temperantia specialiter tribus.s.
Freno quo equus regitur
Bisso quo caro tegitur.⁊
Muro quo castrum cingit.
¶ Est itaqꝫ temperātia sicut frenum equum regens. Naž sicut assessore mediante freno ducitur equus:sic caro a spiritu freno tēperantie gubernat. Maxime enim frenādus est equus iuxta aquā:iuxta ignē: iuxta precipituū:sic frenū temperantie necessariuž est carni contra aquā transitorie delectationis:cōtra ignem concupiscentie carnalis:cōtra precipitum eterne dānationis. De hoc freno dicit apostolus ad Tytuž.ij.Sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo. Naž quilibet dꝫ viuere sobrie qͣtū ad seipsum.iuste quantum ad proximū:pie qͣtum ad deum.

Est etiā temperantia sicut bissus carnem tegens. Nam bissus:vt dicit papias: est genus lini cādidissimi qđ crescit in egypto:⁊ inde fit tela que vulgo dicitur serica. De hac tela bissina fit camisia nobilis ⁊ delicata:per quaž figuratur castitas ⁊ temperantia. ⁊ sicut ista camisia nobilis est immediate carni contigua ⁊ coniuncta: sic castitas ⁊ tēperantia est carni ꝑcipue necessaria:⁊ ei inseparabiliter coniungenda. Et ideo dicit prouer.xxxi.de muliere forti. Bissus ⁊ purpura : indumentum eius. In bisso figurat castitas que est precipuum ornamentum:mentis.in purpura figuratur temperantia : que ē sicut auri frigium vesti appositum ad decorem.

Est nihilominus tēperantia sicut murus castrū cingens. Nam sicut castrū muratur precipie ab ea parte que magis est infirma:sic temperantia munit castrū hominis ex parte magis īfirma.scilicet ex parte corporis. Dicitur eni Mat.xxvi. Spūs quidē prōptus est:caro autem infirma.
¶ Item temperantia est.
Quidā honor deo assimilās.
Quidam valor mentem magnificans.

Quidam dolor hostem mortificans.

¶ Est eniz tẽperantia honor quidaz deo assimilans Deus eniz est spiritus vt dicit Job. iiij. temperãtia vero est quasi nutrix spiritualis que ablactat filios dei: ꝛ facit de carnalib[9] spirituales. ꝛ sic assimilat deo vt dicitur Sap. vi. Incorruptio facit proximum deo.

¶ Est enim tẽperantia valor quidã mentem magnificans. Nam sicut valor magnificat aurũ: sic temperantia magnũ ꝛ impreciabile facit hominez temperatũ ꝛ castuz. qꝛ dicitur Ecclesiastici. xxvi. Nõ est digna põderatio anime continentia. Est igit tẽperantia dolor quidã hostem mortificans dyabolus eniz libẽter quiescit ꝛ dormit in locis humẽtibus idest in voluptuosis hoib[9]. vt dicitur Job. xl. Temperantia vero ponit ipsuz in arido penitentie: vbi non inuenit requiẽ ꝛ sic interficit vel fugat hostẽ: quia dicit Mat. xij. Cum immundus spũs exierit ab hoie ambulat per loca arida querens requiẽ. ꝛ nõ inuenit. Loca arida sunt homines sobrij in quibus requiẽ nõ inuenit: quia in talibus nõ sternit lectum voluptuosum peccati.

¶ De fortitudine. caplm. xxx.

Fortitudo est firmitas animi cõtra molestias seculi. Glosa sup Mat. ix.

¶ De fortitudine nota specialiter tria: scilicet typum valde pulchruz partũ valde dignũ: fructum valde bonum.

¶ Primo igitur virt[9] fortitudinis hꝫ typuz multiplicẽ ꝛ similitudinẽ elegantez. Comparatur autẽ specialiter trib[9]. s. Fornaci que probat aurum Radici que portat lignuz. ꝛ Lorice que vetat ictum.

Est itaqꝫ fortitudo sicut fornax auꝝ probans. Nã sicut fornax reddit aurũ luciduz: sic fortitudinis virtus facit hominẽ honestum ꝛ decorum. Naz de talibus dicitur Prouer. xxxi. Fortitudo ꝛ decor indumentũ eius. Et sicut fornax quedaz metalla reddit sollida: ꝛ quedam liquida: sic virtus fortitudinis corda facit nunc solida contra tentationem: nunc liquida per cõpassionem: nũc rorida per deuotionem. Nã dicit Canti. v. Anima mea liquefacta est di lectus meus locutus est. Et sicut in fornace est magnus fla

tus follium et magnum ignis incendium: sic ignis fortitudinis solum est in illis in quibus est flatus diuine inspirationis et vehemens incendium caritatis. Et in figura huius aduentus spiritussancti super apostolos vbi fuit eis datus ad robur spiritualis virtutis fuit tanquam aduenientis spiritus vehementis. vt dicitur Actuum. ij.

Est etiam fortitudo sicut radix lignum vel arborem portans. Nam sicut radix portat pondus arboris. et frondes: et flores: et fructus: et folia: sic virtus fortitudinis sustinet omnia bona opera et merita nostra. Unde dicitur Josue. i. Confortare et esto robustus.

Est nihilominus fortitudo sicut thorax vel lorica ictum vetans. Nam sicut thorax vel lorica seruat corpus ab ictu gladij: sic virtus fortitudinis custodit animam a temptatione dyaboli: et cuiuscunque aduersarij. Totus enim mundus non vinceret vnum hominem: in quo est fortitudo dei. sicut patet quod puelle virgines puta. Katherina. Cecilia. Agnes. Lucia. Agatha. Barbara beata. Clare etc. virgines reges et tyrannos et omnia tormentorum genera superabant. Nec mirum: quia fortitudo illa non hominis. sed dei erat. Unde dicitur. i. Machabeo. iij. De celo fortitudo est.

Item fortitudo tribus alijs comparatur: scilicet.

Uirge que non incuruantur
Ferro quod non superatur. et
Petre que non perforatur.

¶ Et itaque fortitudo similis virge inflexibili et talis virga vel baculus est valde necessarius ambulantibus et certantibus et laborantibus: sic fortitudo est quasi baculus et virga inflexibilis que valde est necessaria. quia locus in quo sumus est locus certaminis locus itineris et locus laboris Et hec tria hominem genera indigent specialiter baculo vel virga. Ideo dicitur in Psal. Uirga tua et baculus tuus. ipsa me consolata sunt. Et etiam fortitudo similis ferro indomabili. Nam sicut ferrum non domatur sed comminuit et domat omnia metala vt dicitur Dan. ij. Sic viri fortes mori possunt: vinci vero non possunt: immo ipsi omnia aduersa et prospera vincunt: et quod

plus est regnum celorum vio lenter rapiunt. Nam violenti rapiunt illud. dicitur Mathei. xij.

Est nibilominus fortitudo similis petre infrangibili qualis est adamas. Naz sicut adamantem percutit ipse magis percutitur. sic qui virū fortem molestat. magis leditur q̄3 ledat: ꝛ sicut adamas non frāgitur violentia: ita vir fortis nulla frangitur impatientia. ꝛ sicut adamas scinditur sanguine hyrci. sic vir fortis memoria passionis christi Propter ista de viro forti dicitur Ezechi. iij. Ut adamantem ꝛ vt silicem dedi faciem tuam.

¶ De iustitia. capitulu3. xxxi.

Iustitia est virtus: sua vnicuiq3 tribuens Augu. de libro arbitrio. Iustitia est rectitudo volūtatis: propter se seruata Anselmus.

¶ De iustitia nota specialiter tria: scilicet.

Typi figuralis elegantiā
Partus filialis abundantiam.
Actus virtualis efficatiā.

¶ Primo ergo iustitia typu3 babet multiplicem ꝛ figura3 valde elegantē. Cōparatur etiam tribus specialiter.

¶ Est autem iustitia.
Sicut recta semita.
Sicut recta regula.
Sicut recta linea.

¶ Ergo iustitia est sicut recta semita. Nam sicut illa est rectissima viarum sic per viam iustitie citius peruenitur ad brauium sempiternu3 immo omnis alia via est deuium. Nam dicitur in psal. Errare fecit eos in inuio: ꝛ non in via. Unde dicitur de iustis in psal. Deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis. De iniustis vero dicitur alibi in psal. In circuitu impij ambulant. Et etiam iustitia sicut recta regula. Nam sicut recta regula est rectissima mensurarum: sic iustitia est optima mensuraru3: ꝛ certissima mensura ad bonum operandū. Hec est eni3 regula diuina que dirigit opera nostra. Unde in Psal. Dominus dirigit iustos. Et Prouerbioru3. xv. Qui sequitur iustitiam diligitur a domino.

¶ Eſt nihilominus iuſtitia ſi
cut recta linea. Sicut eniꝫ re-
cta linea eſt pulcherrima line
aruꝫ vt dicit philoſophus: ſic
iuſtitie rectitudo facit hoīem
in intentione ⁊ cōuerſatione
pulcherrimū ⁊ decoꝛū. Nam
ſicut ſtatura humani coꝛpoꝛis
eſt pulcherrioꝛ inter omnes:
qꝛ eſt recta ad celum: ſic ſtatu
ra coꝛdis eſt pulcherrima: cuꝫ
per iuſtitiā eſt recta ad deuꝫ.
Unde ſponſe dicit̄ Canticoꝝ
vij. Statura tua aſſimilata ē
palme. De hac rectitudine di
citur Eccleſiaſtes. vij. Solū-
modo hoc inueni ꝙ deꝰ fecit
hominem rectum.

¶ Item iuſtitia multum pro-
pꝛie tribus aliꝭs comparatur
Nota ꝙ triplex eſt iuſtitia.

¶ Generalis: que dirigit ho
minem in omni bono: a qua
dicitur homo factus bonus.

¶ Judicialis: que coꝛrigit vel
coarcet ab omni malo. ⁊ iſta
coꝛrigit d̾licta ꝓpꝛia vl̄ aliena.

¶ Carnalis vel moꝛalis: que
reddit vnicuiqꝫ ꝓpꝛiū bonuꝫ

¶ Eſt itaqꝫ iuſtitia.

Sicut gemma in ſerto aureo
Sicut ſtella in polo artico.
Sic̄ dea in nr̄o microcoſmo.

¶ Eſt igitur iuſtitia ſicut gē-
ma in ſerto aureo. Naꝫ ſicut
gēma ſerti aurei eſt oꝛnamen
tum: qꝛ totū certuꝫ oꝛnat ⁊ fa
cit pꝛecioſum: ſic etiā ſertū au
reum dicit̄ gratia. eo ꝙ in illa
⁊ per illam coꝛonātur opera
noſtra bona. Naꝫ etiā opera
bona que fierent extra gratiā
nunꝗ̄ coꝛonam mererentur.
In hac coꝛona aurea velˀ ſer-
to aureo iſerte ſunt quattuoꝛ
gēme valde pꝛecioſe: vel quat
tuoꝛ virtutes pꝛincipales. ſcili
cet pꝛudentia temperātia: foꝛ-
titudo ⁊ iuſtitia.

¶ Gemma pꝛudentie ponit̄
in āterioꝛi parte coꝛone quia
ad pꝛudentiaꝫ pertinet nō ſo-
lum pꝛeſentia diſponere imo
⁊ futura pꝛeuidere.

¶ Gemma tēperantie loca-
tur a dextris: qꝛ tēperantia fa
cit hominem iuſtuꝫ: ſobꝛium
in dextera pꝛoſperitatis.

¶ Gēma foꝛtitudinis inſeri
tur a ſiniſtris quia foꝛtitudo
facit hominem robuſtum: in
ſiniſtra aduerſitatis.

¶ Gēma vero iuſtitie inca-
ſtratur in poſterioꝛi parte ſi-
cut ep̄us in fine pꝛofeſſionis:
ſicut rex i fine aciei: ſicut nau
ta vl̄ gubernatoꝛ in cauda na
uis: ſicut ſententia iuſta pꝛo-
fertur in fine cauſe ſicut etiaꝫ
poſt laboꝛem certaminis da

tur victori corona triumphalis. Unde ab ista tanq̄ a principali gēma denominatur corona. Dicit enim apostolus ij. Thim. iiij. Reposita est mihi corona iustitie. Aurifex in cuius aurificina fabricat̄ hec preciosa corona est sapientia increata. De qua dicitur Sapientie. viij. Sobrietatē ꝛ prudentiā docet ꝛ iustitiā ꝛ virtutem. i. fortitudinez: quibus nihil vtilius est vita hominibꝰ. Iste quattuor virtutes vt dictū est tanq̄ quattuor gemme preciose i aureo serto gratie incastrate.

Est etiam iustitia sicut stella artici poli. Nam circa ipsam voluitur celum: ipsa vero non mutat locum sic volupta vite nostre mira volubilitate vertitur: iustitia vero nullo accidente mutatur: siqdem vita nostra tota est volubilis sicut rota: nunc enim hominem eleuat honore quem paulo post humando occultat. Iuxta illud psal. Ascēdūt vsq; ad celos ꝛc̄. Interdum econuerso hominem humilitate deprimit: quē postea ad honores attollit. q2 dicitur in psal. Suscitans a terra inopez: ꝛ de stercore ꝛc̄. quādoq; hominē a leua mutat in dexteram. scilicet ab aduersus in prospera interdum a dextris in leuā. idest a prosperis in aduersa. Iuxta illud quod abraam dixit ad loth. Geñ. xiij. Si ad sinistrā ieris: ego dexteram tenebo. si tu dexteram elegeris ego ad sinistrā pergam. Sed vir iustus in omnibus his semp̱ monet immobilis. Nam ipsum humilitas non deprimit ipsuz honor nō ambit: ipsum aduersitas non frangit. Unde psal. Qui facit hec non mouebitur ineternū.

Est nihilominus iustitia sic̄ dea nostri microcosmi idest minoris ꝛ iferioris mūdi. sicut enim deus in suo megacosino vel maiori mūdo disposuit oia in numero pondere ꝛ mensura. vt dicit̄ Sap̄. xi. sic iustitia in suo microcosmo presidens: tanq̄ deus facit vt in oibus meritis ꝛ opibus nostris sit numerus bone operationis: pondus sancte affectiōis: ꝛ mēsura intentionis. Uñ isti dee: nobilissime sacrificiū iustitie debemꝰ offerre. sicut dicit̄ in psal. Sacrificabo sacrificiū iustitie.

¶ De donis spūs scti. c.xxxij.

Post tractatū de virtutib⁹ sequitur de donis spirit⁹ sancti. et hec est sexta dieta salutis. s. a virtutibus ad dona spūs sancti peruenire: qr sicut diximus virtutes docent recte operari sed dona expedite. Cum autē sint septem dona spūs sancti que scilicet enumerātur Isa. xi. s. spiritus sapientie: et intellectus. ꝯsilij: et fortitudinis. scientie: et pietatis et timoris dñi. a sapientia autez non peruenit ad timorē domini: sed potius a timore ad sapientiaz: tanq̄ʒ ad inferiori gradu ad superiorem: iuxta illud qđ dicitur in psal. Initiū sapiētie timor domini. Ideo de timore dñi nota specialiter tria: scilicet.

Quā multipliciter figuratur

Quam virtualiter operatur.

Quaz rationabiliter mercat̄.

¶ Primo ergo timor dñi habet multiplices figuras elegātes: et cōparationes cōuenientes. Comparat̄ aūt specialiter tribus. ¶ Est eniʒ timor dñi.

Sicut hostiarius custodiens ingressum.

Sicut iustitiarius puniēs maleficium.

Sicut terrarius vel speculator euigilans exercitum.

Primo ergo timor domini est sicut bonus hostiari⁹ que diligenter custodit hostiū cordis: ne ītret inimicus. idest dyabolus: et sicut hostiari⁹ tenet baculum vel gladiū ad timorem intrantium: sic timor dei: ne permittamus dyabolū ad cor intrare: portat clauem pene eterne: gladiū ex vtraqʒ parte acutū: scilicet equitateʒ diuine snie que condemnabit improbos in aias et corpore. Unde dicit̄ Mat. x. Timete eum qui potest corpus et animam perdere in gehennam.

Secūdo timor domini est sicut bonus iustitiarius qui perimit maleficos et suspendit. Nam sicut illi qui tenent iustitiā ponunt in montibus et locis patentibus patibulum vel furcas ad expauentaculum latronum: ita timor domini ponitur in corde hominis propter expauentaculū peccatorum: et sicut iste iustitiarius crucifigit latronem: sic timor domini nititur crucifigere carnem: tanq̄ʒ pessimum anime latronem. Unde dicitur in psal. Confige timore tu

os carnes meas.

Tertio timor domini est sicut bonus terrarius vel speculator qui euigilat exercitum. Nã sicut speculator tempore belli maxime non finit dormire milites: sic timor domini cũ sit modo tempus belli ⁊ guerre mortalis cõtra carnem: mundũ ⁊ dyabolum: nõ permittit dormire spm̃ per delectationẽ vel consensuз. Unde dicitur prouer. xxviij. Beatus est homo qui semper est pauidus. Non soluз aũt tempore belli debet homo esse pauidus: immo etiã tempore pacis debet esse timorosus. sicut videmus ꝙ magni reges ⁊ sapientes: q̃zuis actu nõ sit guerra: muniũt tamen ⁊ custodiũt castra sua. De incautis dicit apostolus. i. Thessal. v. Cuз dixerint pax ⁊ securitas: tũc repentinus superueniet interitꝰ. Et ecclesiastes. vij. dicit. Qui timet deum nihil negligit: q2 nec bonum nec malum: quia per timorem dñi malum euitat: tanq̃ʒ nociuum. ⁊ bonum formidat ⁊ nescit si est gratũ. Unde Job. ix. Uerebar omnia opera mea: sciens q2 non parces delinquenti: maxime autem tempore guerre. Iste vigil vel speculator mãdat custodiri portas sensuum: q2 ibi est quasi totũ periculum sicut ad litteram illi qui sunt in munitione: summe custodiũt portas: cum vident castruз ab hostibus absessuз: sic spirituales viri qui habent timorem dei: custodiũt portas. scilicet quinq3 sensuum ne intrent inimici: timentes quod dicitur Jeremie. ix. Ascẽdit mors per fenestras nostras.

¶ Item timor domini aliis tribus comparatur.

¶ Est enim timor domini.
Sicut medicina infirmoruз.
Sicut disciplina puerorum.
Sicut officina religiosoruз.

¶ Primo igitur timor domini est sicut infirmoruз medicina. Naз sicut medicina bene tẽperata repellit omnes morbos nociuos ⁊ omnes nociuos hũores: sic timor dei omne peccatum ⁊ omnes peccati occasiones. expellit. sanguinem luxurie: fleuma accidie: melancoliã ire: ⁊ colerã superbie. vñ dicitur Ecclesiastici. i. Timor dñi expellit peccatuз.

Secundo timore dñi est sicut puerorum disciplina.

Nam sicut virga disciplinae castigat puer: instruitur: et informat: sic per timorem domini omnis motus sensualis et puerilis sub isto pedagogo ad rationem reducitur: et puerilis extirpatur. iuxta illud quod dicit sapiens. Prouer. xxij. Stultitia colligata est in corde pueri. sed virga discipline fugabit eam. Et nota quod secundum bedam quattuor mala sunt propter peccatum nobis inflicta et nobis colligata que sunt omnis mali peccati materia. scilicet.
Impotentia
Ignorantia.
Concupiscentia. et
Malitia.
¶ Unde quidam peccant ex impotentia et isti parum peccant: et maximam habent excusationem. nisi illa impotentia per culpam eorum sit introducta.
¶ Alij peccant ex ignorantia. et isti plus peccant et minorem habent excusationem: quia ex ignorantia non excusatur a toto: sed a tanto. maxime si sit ignorantia affectata: que non excusat sed peccatum aggrauat et augmentat. Unde de hoc dicit Ambro. Si ignoras: grauissime peccas.
¶ Alij sunt qui peccant ex concupiscentia: et isti plus peccant et quasi nullam habent excusationem: maxime si sit deliberata.
¶ Alij sunt qui peccant: ex malitia et certa scientia. et isti maxime peccant et nullam habent excusationem imo tales. dicuntur peccare in spiritum sanctum quia spiritui sancto bonitas que est malitie contraria appropriatur.

Scienduz est autem vel notandum diligenter quod sex sunt peccata in spiritum sanctum. scilicet.
Impugnatio veritatis agnite.
Inuidentia fraterne gratie.
Presumptio de impunitate
Obstinatio.
Desperatio. et
Finalis impenitentia.
¶ Et iste sunt sex blasphemie spiritum sanctum: que non remittuntur in hoc seculo nec in futuro. vt dicitur Matth. xij.

Tertio timor domini est sicut officina religiosorum. maxime est sicut quoddam capitulum: quod est sanctum precipue ad culparum correctionem. Nam sicut in capitulo increpatur et recognoscitur et punitur culpa: ita in hoc: capitulo timoris dei corriguntur peccata. quia vt dicitur Prouer. viij. Timor domini odit malum. Et sicut religio nulla esset: si correctio capituli deficeret: si timor in

capitulo cordis non esset totũ veritatis edificium deperiret q2 dicitur Ecclesiastici.xxviij. Si non in timore domini te nueris te instanter: cito sub-uertetur domus tua.
¶Et nota ꝙ in dei capitulo culpabilis quattuor facit. Primo genuflectit: secundo culpã recognoscit: tertio spoliat se ⁊ vestem deponit: quarto disciplinaz accipit. Sic timor domini facit primo hominez penitentem humiliter genu flectere: q2 dicit. Isa.xlv. Mihi curuabitur omne genu secundo facit humiliter culpaz propriam recognoscere sicut dauid qui dicebat.qm̃ iniquitatem meã ego cognosco.

Tertio facit hominez veterem sicut vestem turpez spoliare: sicut apostolus ad Col.iij. Expoliantes vos veterem hominem cum actib9 suis: veterez conuersationem cum vitijs ⁊ concupiscentijs. Quarto facit hominez disciplinã accipere.i.carnez lasciuã macerare ⁊ castigare. sicut aplus faciebat qui dicebat. i.Cor.ix. Castigo corpus meũ.⁊ in seruitutez redigo.
¶Item timor domini est.
Speciosus sicut ortus.
Virtuosus sicut ventus.
Preciosus sicut thesaurus.
¶Primo timor domini est valde speciosus: instar orti paradisi. Habet eniz amenitatez sicut paradisus: dulcedinẽ ⁊ delectationẽ. Unde in psal. Quã magna multitudo dulcedinis tue domine: quã abscondisti timentibus te. Habet fertilitatez ⁊ vbertatem sicut paradisus. psal. Non est inopia timentibus eũ. Habet nihilominus securitatem sic padisus. Uñ dicit Ecclesiastici. xxxiiij. Quid timet deũ nihil trepidabit. Et phũs. Qui timet deũ:oĩa timẽt eũ: q2 vero non timet deũ: timet deũ omnia. Unde cayn perpetrato homicidio fratris: statim habuit caput tremuluz ⁊ ait. Omnis qui viderit me occidet me Geñ.iiij. Igitur timor domini propter amenitatez: vbertatez: ⁊ securitatez est sicut ortus conclusus. Cã. ti.iiij.⁊ etiã sicut paradisus. vt dicitur Ecclesiastici. xl. Timor domini sicut paradisus benedictionis.

Secũdo timor domini est sicut ventus virtuosus

ꝛ specialiter sicut vētus aquilonaris. Nā sicut virtus aquilonaris pluuias dissipat: nubes fugat aerā serenat: reptilia exteriat: ꝛ aquā congelat: ita timoꝛ dñi dissipat pluuias carnaliū delectationuꝫ: fugat nubes carnaliū ymaginationū serenat mentē per amoꝛē puritatis: exterminat reptilia .i. moꝛtificat vitia carnis: congelat aquas .i. restringit fluxū mūdane pꝛosperitatis: ita vt possit homo timēs deum ambulare sup aquā sicut petrus Matth. xiiij. Iste est ventus de quo dr̄ Daniel. iij. Angelus domini fecit mediū foꝛnacis quasi ventū roꝛis flantē: qꝛ foꝛnax omniuꝫ desiderioꝝ carnaliū temperatur ꝛ refrigeratur per dei timoꝛem.

Tertio timoꝛ domini est pꝛeciosus sicut thesaurus. Naꝫ sicut thesaurus qui est res speciosa facit hominē semper sollicitū de custodia: sic timoꝛ dei de se ꝛ virtutibꝰ semper est sollicitus ꝛ de gratia cū habetur. de pdita vt recuperetur: ꝛ de recuperata: vt a recidiuo ꝯseruetur. Unde dicit Bernardus super cātica. Cū adest gratia: time ne indigne opereris ex ea. ampliꝰ time subtracta gratia qꝫ relinquat te custodia tua: si redierit gratia: multo amplius timendū ne foꝛte contingat pati recidiuū. Recidiuare enim q̄ȝ cadere peius est: qꝛ dicitur Jo. v. Ecce iam sanus factus es: noli āplius peccare: ne deterius aliquid tibi contingat. Iste igitur thesaurus est pꝛeciosus: ꝛ iō summe custodiendus. Unde dr̄ Isa. xxxiij. Timoꝛ dñi ipse thesaurus eius.

Secūdo timoꝛ domini virtualiter operatur. Unde nota qꝫ timoꝛ domini habet septē nobiles effectus.

Primo nāqꝫ timoꝛ domini curat hoīem a culpa perpetrata. Est .n. sufficiēs medicina contra oīa peccata. Et nota qꝫ sicut medicus sapiēs volens purgare egrotū: pmo dat siropū pꝛepatiuū: postea potioneꝫ vel antidotū purgatiuū: sic timoꝛ dñi instar siropi pparat peccatoꝛē generando attritionē. iuxta illud ecclesiastici. ij. Qui timēt deū pꝛeparabunt coꝛda sua. Scdo instar antidoti purgat oēs peccati feces: generādo pfectā cōtritionē: qꝛ dr̄ Ecclastici. i. Ti

mor dñi expellit pctm̄. Et est
differẽtia iter cõtritionẽ ⁊ at-
tritionem: quia attritio est do
lor de peccato nõ tamen per
fectus: quia adhuc est in pro-
posito peccandi de futuro.

Scđo timor dei custo
dit hoīez a culpa futura sic.n.
sapiẽs medicꝰ ifirmo quẽ hꝫ i
cura ñ solũ dat ãtidotũ ad ex
pellẽdũ morbũ: sed ẽt mistrat
curato aliqđ electuariuꝫ con
tra recidiuũ: sic timor dei in-
star electuarij ꝯseruatiui custo
dit hoīez ab oi peccati recidi-
uo. Vñ dicitur Exo.xx. Vt
probaret vos venit dominus
⁊ vt timor illiꝰ esset in vobis
⁊ non peccaretis.

Tertio timor domini
abijcit tpalia vl' terrena q̃ sũt
sepe peccãdi mã: sic.n. videmꝰ
ꝙ naute vidẽtes naufragiuꝫ
iminere merces: q̃ sũt i naui
ꝓijciũt i mari vt euadãt pi-
culũ naufragij: sic timor dñi
bõa tpalia fac abijcere: vt pos
sit ab eterno naufragio libera
re. Et ꝓpterea dicebat Job.
xxxi. Semp q̃si tumẽtes sup
me fluctus timui deũ. ⁊ pon-
dus eius ferre non potui.

Quarto timor domi-
ni ꝯtẽnit ⁊ sustinet tpalia ma
la: vt euadat eterna. Nã sicut
infirmus sustinet cauteriuꝫ ⁊
adustionem: vt possit euadere
mortẽ: ita timor dñi facit susti
nere cauteriũ tẽporalis vite:
vt possit homo euadere mor-
tem vel suppliciũ mortis eter
ne. Vnde ecclesiastici. xxxiij.
Timenti deum: non occur-
rent mala.

Quīto timor domini
gratiam ⁊ bona opera intro-
ducit. sicut enim cera introdu
cit filuꝫ: sic timor domini gra
tiam ⁊ omne bonum iuxta il
lud psal. Initium sapientie ti
mor domini.

Sexto timor domini
sup omnia facit fugere ⁊ eua
dere suppliciuꝫ gehenne. Va
dit enim ad infernum: in di-
midio dierum: vt non vadat
in fine dierum: sicut Ezechi-
as qui dicebat Isa. xxxviij.
Ego dixi in dimidio dierum
meorum: vadã ad portas in
feri. Facit etiam alas ad me-
lius fugiendum: vt dicit poe-
ta Pedibus timor addidit
alas. Sicut videmus ꝙ le-
pus fugiens leporarium pre
timore videtur volare ⁊ alas
habere. Timor etiam facit

hominez montes z colles trã sire: vt possit dyabolũ fugere: z inferni precipitium cauere: qz dicitur Isa.xxxv. Tũc saliet sicut ceruus claudus.

Septimo timor domini meretur stipendium vite eterne hominez nãqz humiliat. z sic sm regulã saluatoris ad gloriã exaltat: qz q se hũiliat exaltabitur. Luce. xiiij. Et ideo dicit Prouer. xxix. Humilez spiritu: suscipiet gloria.

Timor domini multipliciter variat. Unde nota q sunt: sex spẽs timoris. Est. n.
Timor naturalis.
Timor mũdanus.
Timor humanus.
Timor seruilis.
Timor initialis
Timor filialis.

¶ Primus igitur timor est naturalis. s. quãdo. homo naturaliter timet mortez: z omne quod est sibi nociuũ iste timor nature non est meritori⁹ nec demeritori⁹: qz nõ subest libero arbitrio. Hoc timore xp̃s timuit mori. sicut dicitur Marci. xiiij. Cepit iesus pauere z tedere.

Secundus timor dicitur mundanus. s. quando aliquis nimis timet de rebus trãsitorijs: vel de rebus mundanis vel temporalibus perdendis. Isto timore timuerunt iudei qui occiderunt xp̃z ne perderent locũ suũ. vt dicitur Jo. xi. Si dimittimus eũ sic: oẽs credent in eũ. z veniẽt romani z tollent locũ nostrũ: z gentem nostram.

Terti⁹ timor dicitur humanus. scz cũ aliquis plus debito timet de corpore suo. Iste timor prohibet Matth. x. Nolite timere eos qui occidũt corpus: aĩaz autez nõ possunt occidere. Iste timor ẽ veniale peccatũ: vt quãdo est citra deũ. quãdo mortale peccatũ: vt qñ est supra deũ. q̃lis fuit in petro qñ negauit christũ: ne perderet corpus suum.

Quartus timor ẽ seruilis: cũ aliquis timet peccare z abstinet se a peccato timore gehenne: hz tñ volũtatez peccandi: si peccatũ posset impune fieri. z inq̃ztũ in se est vellet nõ esse iustitiã: vt possz ppetrare culpã. Iste timor ẽ q̃si vestis de sacco cũ qua nullus ingreditur regnũ celoruz sicut figuratur Hester. iiij.

ubi dicitur. Indutū sacco nō intrare aulaʒ assueri. De hoc timore dič apostolus ad Ro. viij. Non accepistis spiritum seruitutis iterū in timore ꝛc.

Quintus timor initialis dicit: de quo in psal. Initium sapientie timor domini. Iste timor duo facit. timet eniʒ puniri ꝛ timet a deo separari: sed principaliter timet separi. iste licet timeat maluʒ incurrere: plus timet bonum perdere: ꝛ ita quodāmodo incipit bonuʒ amare. ꝛ ideo dicitur initialis proprie qꝛ sicut cera introducit filum: ꝛ filo introducto exit cera: sic iste timor initialis caritatem introducit ꝛ caritate introducta timorem foris mittit.

Sextus timor dicitur filialis. Nā sicut filius super oia timet offensaʒ patris etiā si pater non intēderet eū percutere sic qui habet timorem domini filialē instar boni filij: timet ꝛ cauet offensam patris celestis: etiā si ex offensa illa nihil mali deberet sibi accidere. De hoc etiā timore dicitur in psal. Timor domini sctūs pmanet in seculū seculi. Iste timor a sanctis doctoribus vocatur castus timor qui sanctū danielem verecūdantur specialiter ꝛ timet in turpi facto. Sine hoc timore verecundie nihil rectū esse potest: nihil honestū. vt dič Tullius. De hoc timore verecundo dicit Bernardus mirabilia super cantica. Timor inquit verecundus ꝛ castus est omniū etatū ornatiuꝰ: sed in iuuenili etate amplius enitescit. Quid eni amabilius verecundo adolescente? qꝫ pulchra hec est splendida gēma moruʒ in vultu adolescentis qꝫ vera ꝛ minime dubia bona nūcia spei bone indolis inder soror conscientie: ꝛ nulluʒ eque manifestū signū colūbine simplicitatis testis innocētie: lāpas pudice mentis specialis gloria conscientie: fame custos: vite decus: sedes virtutis: primitie nature: satis insigne totius honestatis. Merito igit̃ iste timor castus dicitur: quia qui timorem istū habet: instar virginis marie ante partum suorum operum ꝛ post partum semper manet icorruptus. ꝛ sicut mater dei est virgo ꝛ decor virginū: sic timor iste castus decor est ꝛ virgo virtutuʒ anime.

Item post donum timoris dicendum esset de dono pietatis:sed q2 pietas idez est vel quasi idem cū mia. iō infra cū dicemus de beatitudinibus in materia de misericordia:de pietate dicemus.

Itē post donum pietatis esset dicenduz de dono scientie:sed q2 scientia ad prudentiā potest reduci.ideo illa que in materia de virtutibus supradicta sunt de prudentia applicari possunt ad ea que ꝺ dono scientie sunt dicenda.

Et post donum scientie esset dicendum de fortitudine:sed quia fortitudo nō tātum est donū:sed virtus:ideo de fortitudine sufficiant que dicta sunt in capitulo de virtute ꝛ specialiter in materia ꝺ fortitudine ꝛ virtute.

¶De dono consilij.ca. xxxiij.

Post donum fortitudinis esset dicenduz de dono cōsilij:sed pauca de dono consilij sunt dicenda: ꝛ hoc q2 ad donū consilij pertinent fere omnia que superius in capitulo de virtutib⁹:ꝛ de virtute prudentie sunt dicta. Nā prudentia ꝛ consiliuz in hoc differunt ꝙ consilium dicit vtrū aliquid sit agendum prudentia vero ostendit quo fine: ꝛ quibus circunstantijs adhibitis.vt quo tēpore ꝛ q̄liter aliquid sit agendū.sicut alterius est scientie cognoscere an expediat aliquē saluari:alterius non scire qualiter aliquid sit saluandū:q2 primum pertinet ad theologiā secūdū ad medicinā. Item donū cōsilij excellentius est q̄z virtutis prudentie.q2 consiliū contra oē precipitiū virtutez prudentie rectificat:ne post factū peniteat ꝛ hic proprie est act⁹ ꝛ opus cōsilij.s.prohibere precipitiū ꝛ cauere. Sicut enim videmus ꝙ frenum est contra precipitium equi : sic donum consilij cōtra cōem p̄cipitatiōez opis boni. Et iō dicitur Ecclesiastici.xxxij. Sine consilio nihil facias post cuius factū non penitebis. His suppositis iter illa pauca que de dono consilij sunt dicēda: sunt hec consilia notanda.

Nunc de consilio specialiter nota tria:scilicet.

Que sunt i cōsilio necessaria

Que sunt in consilio laudabilia.
Que sit consiliorū differētia.
¶ Primo ergo dicenduȝ est que sunt in cōsilio necessaria. Et nota qꝫ in consilio quattuor sunt necessario obseruanda scilicet expediēs: facile certum ⁊ securū ⁊ contraria istorum vitanda: scilicet damnosum: difficile: incertum: ⁊ periculosum. Unde ille qui dat consilium ceteris paribus debet preponere expediens dānoso facile: difficili certum in certo. securū periculoso. Propter omnia illa dicitur Prouer. xi. Erit salus vbi multa consilia.

Secundo videndum est que sunt in consilio laudabilia. Et nota qꝫ in consilio q̄ttuor sunt laudabilia scilicet.
Gratia consiliuȝ requirēdi.
Gratia consilium eligendi.
Gratia consilium exhibēdi.
Gratia consiliū acquirendi.
¶ Primo igitur est valde laudabile scilicet consiliuȝ in omnibus libenter requirere. Jō dicitur Thobie. iiij. Consiliuȝ semper a sapientibꝰ require.

Secundo in consilio est laudabile consiliarium bonum eligere. Unde nota qꝫ secundum doctrinā sacre scripture: deus cōsiliarius est eligendus pre omnibus. Nam in consilio ⁊ pre consilio reqrēdo. Prīo eligendus est deꝰ non dyabolus. Unde dicitur Thobie. iiij. Omnia consilia tua in ipso scilicet in deo maneant.

Secundo eligendus est iustus non impius. Unde dicitur ecclesiastici. xxxvi. Cor boni consilii statue tecū: quia dicitur Prouer. xij. Cōsilia impiorum fraudulenta: quia vir scit alijs consiliū dare qui sibi nescit accipere. Et ideo dicitur Gen̄. xlix. Jn cōsilio eorū scilicet impiorū nō veniat anima mea.

Tertio eligendus est sapiens consiliarius non fatuus. ideo dictum est Thobie. iiij. Consilium semper a sapiente require: non a fatuo quia dicitur ecclesiastici. viij. Cum fatuis non habeas consilium non enim possunt diligere nisi que eis placent.

Quarto eligēdus est senex ⁊ expartus. vt dicitur

ecclesiastici.xxv. Quã specio-
sa veteranis sapia: ꝛ gloriosis
intellectus ꝛ cõsiliũ. Non est
pro cõsilio eligendus iuuenis
lasciu⁹ ideo roboã ꝓ magna
pte amisit regnũ suũ: qꝛ reli-
cto ꝯsilio senioꝝ adhesit cõsi
lio iuuenũ. vt dr̃ tertij Re.xij.

Tertio videndum est
que sit consiliorũ differentia.
Et nota ꝙ sicut sponsus io-
calia consueuit portare spon-
se cũ qua de nouo contrarit:
ita xp̃s qui tanq̃ȝ sponsus de
thalamo procedens noue spõ
se sue ecclesie cũ qua naturaȝ
nostrã cũ sua vniendo in vni
tate persone matrimoniũ sa-
cramentale cõtrarit noua io-
calia: idest tria euangelica cõ
silia apportauit.

Primum consilium
est castitas contra cõcupiscẽ
tiã carnis. De hoc cõsilio hr̃
Matth.xix. Non oẽs capiũt
verbum istud: sed quibus da
tũ est. Tales enim sunt eunu
chi qui se castrant propter re
gnum celorum.

Secundum consiliuȝ
est voluntarie paupertatis: cõ
tra concupiscentiã oculorum.
De quo consilio hr̃ Matth.
xix. Si vis perfectus esse: va-
de ꝛ vẽde oia que habet: ꝛ da
pauperib⁹. Et seneca dicit ꝙ
quietissime viuerent hoies: si
hec duo pro nomina tolleren
tur de mũdo.s. meũ ꝛ tuum.

Tertium cõsilium est
obediẽtie ꝛ humilitatis cõtra
supbiã vite. de quo dr̃ Mat.
xvi. Qui vult venire post me
abneget semetipsum: ꝛ tollat
crucẽ suã ꝛ sequatur me. Se
metipsuȝ abnegare: est ꝓpriã
voluntatẽ relinquere. Opti-
mũ consiliũ. vnde dicit Ber.
Tolle ꝓpriã voluntatẽ ꝛ in-
fernus non erit. Exemplũ de
fratre orãte: ꝛ dyabolo insul-
tãte. Et qꝛ superius in tracta
tu de cõsilijs plene dictuȝ est
de his tribus consilijs: ideo
que dicta sunt de dono consi
lij modo sufficiant.

¶ De dono intellect⁹. c.xxxiij.

Est donum cõsilii
dicẽda sunt pauca de do
no intellectus: ꝛ dono sapien
tie: quia hic possunt dici fere
omnia que dicta sunt supra
in tractatu de virtute ꝛ prudẽ
tia. Vnde notandũ ꝙ virtus
prudentie ꝛ donũ consilij dif
ferunt a dono intellectus ꝛ sa
pientie: qꝛ consiliũ ꝛ pruden-

tia pertinent ad vitaz actiuaz ⁊ sunt de actiuis: intellectus ⁊ sapientia pertinent ad vitaz contemplatiuā ⁊ sunt de con templatiuis.

Differunt autez intel lectus ⁊ sapiētia: q intellect⁹ est cognitio speculatiua: ⁊ quasi cognitio per visuz sapientia vero est cognitio experimētalis ⁊ practica: ⁊ quasi cognitio per gustuz: ⁊ ideo superior est sapientia q intellectus tm̄ dicit cognitionez vel visionē: sapientia supra cognitionē dicit delectationem. Et nota q intellectus foris stat sapientia per affectuz intrat: ⁊ ipsa delitias suggerit. Vñ dicitur in psal. Gustate ⁊ videte quoniam suauis est dñs gustare ad sapientiaz pertinet: sed videre ad intellectū q qd intellectus acute inuenit: sapientiā mature disponit: ad spiritualem delectationem conuertit. vt dicit Grego. Sūma huius differentie est: q donū intellectus est proprie penetratiuū: sz donuz sapientie est proprie saporatiuū. His propositis de dono intellectus notanda sunt pauca: ⁊ specialiter tria. Debemus. n. per donū intellect⁹ subtilr penetrare ⁊ itelligere.

Que sunt supra nos: vt deuz.
Que sunt iuxta nos: vt proximum.
Que sunt infra nos: vt corpus nostrum.

¶ Primo igit debemus intelligere superiora iuxta illud qd dicit apostolus Ro. i. Inuisibilia dei per ea que facta sunt: intellecta conspiciuntur. sempiterna quoqz virtus ei⁹ ⁊ diuinitas. Et nō q duplex est liber in quo intellectus potest legere ⁊ intelligere ⁊ addiscere deum. s. liber scripture. ⁊ hūc librū dedit saluator discipulis suis post resurrectionez vt. s. in figuris legalib⁹ ⁊ canticis ꝓphetalibus intelligerēt misteria gratie que operatus est christus. i. vt per ea que facta sunt ⁊ dicta in veteri testamento: intelligāt ea que completa sunt in nouo. vñ dicitur Luce. vltimo. Tūc aperuit eis sensum: vt intelligerēt scripturas. Ali⁹ liber creature: in quo intellectus fidelis debet deuz querere: vt potest ipsum inuenire. sicut in magnitudine creaturarum omnipotentiā dei. in pulchritudine ⁊ ordine sapientiam. in vtilitate ⁊ fructu: bonitatem dei summaz. quia

dicitur Sapientie.xiiij.A ma
gnitudine speciei ⁊ creature
cognoscibiliter potest eorum
creator videri. Hunc intelle-
ctum non habuerunt philoso
phi quia intellectus eorũ nes-
ciunt ascendere a magnitudi
ne creature ad magnitudinez
dei.⁊ ideo fuerũt similes pue
ris qui cũ legunt litteras pul
chras deauratas attẽde respi
ciunt:sed quid littere signant
non intendunt.

Itez notandũ diligen
ter ꝙ creatura duplex est.scili
cet naturalis : ⁊ artificialis:⁊
sic omnis creatura significat
suum creatorẽ dupliciter. In
creatura est signum naturale
⁊ positiuũ.Signum naturale
dicitur in creaturis quas con
didit per se diuina sapiẽtia si-
gnum positiuũ dicitur in fa-
bricis ⁊ operibus sacramen-
talibus:que constituit ecclesia
vt sunt forme ecclesiaꝝ: ⁊ ve-
stes ⁊ ornatus ministrorum:
que omnia sunt istituta vt in
telligamus deum:qꝛ in altitu
dine ecclesiarum:sublimitatẽ
in magnitudine:immensitatẽ
vel infinitatez.in quadratura
oliditatez:in longitudine eter
sitatẽ.⁊ similiter de alijs. In
ministris similiter ⁊ ornamẽ
tis eoꝝ intelligo deum : vt in
veste candida:munditiaz ⁊ pu
ritatem.in veste rubea dei cle
mentiam ⁊ caritatem:in veste
aurea:dei sapientiã ⁊ clarita-
tem:⁊ sic de alijs.Iste intelle
ctus proprie vocatur donum
dei vt dic̃ apostolus.ij. ad Ti
motheum.ij. Dabit tibi dñs
in omnibus intellectuz.

Secũdo debemus in
telligere que sunt iuxta nos.s.
proximum. Iuxta illud quod
dicitur Ecclesiastici.xxxi. In-
tellige que sunt proximi tui:⁊
teipso.Nã in frigore meo de
beo intelligere pauperis nudi
tatem.In fame ⁊ siti:paupe-
ris sitim ⁊ esuriem ⁊ in dolo
re meo:pauperis infirmitatẽ.
⁊ sic de alijs. Et sicut homi-
nes bene intelligentes cõsue
uerũt ad honores ⁊ dignitas
promoueri:ita qui intelligunt
necessitatem proximi promo-
uentur ⁊ quasi episcopant ad
beatitudinẽ paradisi. Vñ di-
citur in psal.Beatus qui itelli
git super egenũ ⁊ pauperem.

Tertio debemus itel
ligere que sunt infra nos:sicut
animam nostraz ⁊ corpus no
strũ.sicut enim oculus noster

dirigit manuz in opere ꝛ motu exteriori: sic intellectus regulat affectū in omni opere ꝛ motu interiori. Unde intellectus dicitur interior lectus: qꝛ animam informat. animā trāquilat ꝛ quietat sicut corpus in lecto pausat. Dicitur etiam interior locus: qꝛ sicut locus continet ꝛ ꝯseruat locatuz: sic intellectus stabilitat ꝛ conseruat liberum arbitriū ꝛ omnē interiorem motū. Ideo dicit in psal. Intellectus bonꝰ omnibus facientibus eū: qꝛ si homo nō faciat quod intellectus ꝛ conscientia dicūt: nec deus nec angelus nec homo. quia ista tria habēt intellectuz: dici meretur: sꝫ potius iumēto cōparatur. Unde dicit in psal. Homo cū in honore esset nō intellexit creatorem suum sed iumentis comparatur: ꝛ similis factus est illis.

¶ De dono sapientie. c. xxxv.

Post donuz intellectus pauca habemus dicere de dono sapiētie: qꝛ multum conuenit cū virtute prudentie: ꝛ alijs virtutibꝰ seu donis que informant cognitiuā tamen qꝛ sapiētia non tm̄ informat cognitiuā. sed etiā affectiuam ideo dicenda sunt de sapientia pauca. s. tantuz tria. ¶ Unde notādū ꝙ sapiētia est. Donum splendidissimuz instar lucis. Donū sapidissimū instar mellis. Donum profundissimuz instar maris.

¶ Primo ergo donuz sapie est donū splēdidissimū: nō solum sic sol: sꝫ ēt plusꝙ̄ sol. sol. n. iste nō ōndit nobis nisi que sunt supra terrā: ꝛ infra celū: sapia aūt dei fac̄ nos cognoscer̄ oia s. infernū vt timeamꝰ mundū: vt ꝯtēnamus celū vt appetamus deū: vt laudemꝰ. ꝛ istud est vltimū libri sapie. ꝛ ab isto donat̄. s. cognitio diuinoꝝ vt dicit Aug. ꝛ ꝓpterea dr̄ sapie vij. Hec. s. sapia est speciosior sole: ꝛ sup oēm dispositionez stellaꝝ luci cōparata: ꝛ iuenit̄ prior. qꝛ per lucē visibilia videntur tantū: per sapiētiaz vero etiā iuisibilia cognoscunt̄.

Secundo sapiētia est donuz sapidissimū instar mellis: non solū sicut mel: sꝫ etiaz plusꝙ̄ mel. Unde dicit sapiētia Ecclesia. xxiiij. Spūs meꝰ super mel dulcis: ꝛ hereditas mea super mel ꝛ fauuz. Mel nāqꝫ vnū habet saporez: ꝛ il-

lo gustato desipiunt alia etiã meliora. sicut vinũ quod post mellis gustũ non apparet sapidũ. sꝫ sapientia diuina oẽm habet saporeꝫ quia sibi sapiũt omnia vt debent. s. tam mala q̃ꝫ bona temporalia: vt vilia ⁊ insipida. bona spiritualia: vt cara. bona eterna vt fructuosa ⁊ summe nobilia. Vñ dicitur ecclesiastici. vi. Sapientia ẽm nomẽ suũ est. s. sapida scientia: ⁊ non multis est manifesta. Ideo dicit bene Berñ. Inuenisti plene sapientiã: si prioris vite peccata defleas. Si huius seculi desideria par uipendis si eternã beatitudineꝫ toto desiderio ꝯcupiscas: inuenisti sapientiã: si tibi singula hoꝝ sapiant prout sunt.

Tertio sapiẽtia est donuꝫ profundissimũ instar maris. nõ soluꝫ sicut mare sꝫ etiã plusq̃ꝫ mare qꝛ mare hẽt fundum sapientia diuina nulluꝫ habet fundũ. qꝛ vt dr̃ Job. xi. Longior est terra mẽsura ei⁹: ⁊ latior mari. Et ꝓpterea dicit apostolus Ro. xi. O altitudo. i. profunditas diuitiaꝝ sapientie ⁊ sciẽtie dei q̃ꝫ incomprehensibilia sunt iudicia ei⁹: ⁊ inuestigabiles vie ei⁹: qꝛ nimis longe sunt sapientie diuine iudicio quib⁹ disposuit omnia iuestigabilia q̃ꝫ gutte maris valeant numerari. Exemplũ de patre ⁊ filio volentib⁹ haurire totũ mare cũ cocleari paruo: vt narrat Jero. Iõ dicit̃ donũ qꝛ nunq̃ꝫ per studiũ acquirit̃: nisi per inspirationẽ diuinã habeatur. Et iõ dicitur Jacobi. i. Si quis vestruꝫ indiget sapiẽtia postulet a deo qui dat oĩbus affluẽtur ⁊ nõ improperat: ⁊ dabitur ei Et sap. ix. Da mihi dñe sediũ tuaꝝ assistricem sapientiã: vt mecũ sit ⁊ mecum laboret: vt sciam quid acceptuꝫ sit coraꝫ te omni tempore. Amen.

¶ Septima dieta de humilitate. capitulum. xxxvi.

Post tractatũ de dõis spiritussancti: dicendũ est de beatitudinibus: hec est septima dieta salutis. s. a dono spũssancti: ad beatitudinem peruenire.

¶ De humilitate enim quatuor sunt ꝑcipue notanda. s.

Typum figuratiuum.

Motum incitatiuum.

Signum demonstratiuum

Gradum distributiuum.

¶ Habet ergo humilitas in

sacra scriptura typum multiplicem ꝛ figuram.

Nota igitur ꝙ humilitas est: Breuis scala deuotionis. Breuis scola ꝑfectionis Breuis via saluationis. Breuis scala si vis ascendere: breuis scola si vis addiscere: breuis via si vis incedere.

Est igit᷑ humilitas breuis scala. Et nota tria in scala humilitatis. s. scale extremū ymū: ꝛ supremuꝫ scale latera dextrū ꝛ sinistrū. scale spacia scilicet triplicē gradū. Habet eniꝫ scala humilitatis duo extrema: ymū ꝛ supremū ymuꝫ vel pes huius scale est timor supplicij: supremū vero est amor premij. vñ psal. Si ascendero in celū tu illic est: si descendero ad inf. ꝛc̄. Iteꝫ habet scala duo latera. s. dextrū ꝛ sinistruꝫ. dextrū est: temperātia in prosperis: sinistrū patientia in aduersis. Vñ apostolus. ij. Cor. vi. Per arma iustitie a dextris ꝛ a sinistris. Iteꝫ hec scala habꝫ tria spacia vel tres gradus: inter quos prim⁹ est contemptus mundi: secūdus est humilis abiectio sui terti⁹ est humilis amor dei. Hec ē scala Jacob. Gen. xxviij.

Itē est humilitas breuis scola. est eniꝫ cōpendium totius iustitie. vñ ipsa dicitur omnis iustitia. Mat. iij. Sic eniꝫ docet nos implere oēm iustitiā glo. i. humilitatē. Ideo saluator ꝛ magister optim⁹ in sua scola prolixitatē totius legis reduxit ad quandaꝫ summā. i. ad methoduꝫ humilitatis: dicens Matthei. xi. Disci te a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. Humanitas aūt sic describitur. Humilitas est ex intuitu ꝓprie conditionis vel conditione voluntaria mentis inclinatio.

Est insuper humilitas sicut breuis via: qꝛ cuꝫ humilitas petat centruꝫ per consequens vetat circuluꝫ ꝛ specialeꝫ circuitū: ꝛ facit dyametrū: ꝛ dyametraliter pertrāsit spacium ꝛ ita rectissime venit ad terminū. Isa. xxx. Hec est via ambulate in ea.

¶ Item humilitas.

Se attenuat vt amet᷑ a spōso.
Se adnihilat vt creetur de nouo.
Se euacuat vt impleat᷑ a deo.

¶ Humilitas itaqꝫ se attenuat: ꝛ sic facit seipsam graciłeꝫ ad domicelle moduꝫ. Unde

humilitas et gracilitas sponse que sponsum incitat ad eius amorē. Et causa huius est: qr gracilitas sigāt vel attestatur incorruptionē: sicut econtrario timor sigāt corruptam esse mulierem et pregnantē. Unde nota qꝫ quidam tumēt et inflātur de genere et nobilitate: et tales impregnātur a proprio patre sicut filie loth Gen.xix. Quidam inflātur de subditorum multitudine et potestate: et tales ipregnantur a toto populo sicut dauid qui fecit murmurare populū.ij. Reg.xxiiij. Quidā etiam timent et inflant de incorruptione corporis: et per ꝯsequēs qđ est delectabile ipregnātur a virginitate: sicut fatue virgines Mat.xxv.

Item humilitas se ad nihilat: vt de nouo creet. Ipsa enim est illud nihilum super qđ deus fundauit terrā Job.xxvi. Qui appendit terrā sup nihilum.i.animam super humilitatis fundamentum.

Humilitas insuper se euacuat vt ipleatur idest vacuam et inanē se reputat. Unde figuratur per altare tabernaculi. Exo.xxviij.quod erat ita concauū vt posset recipere ignem: ligna: et victimas: sic humilitas ē vacua: vt capiat ista tria: scilicet ignem dilectionis: ligna compassionis: et victima deuotionis.

Item nota qꝫ humilitas est.
Quidquid in valore est preciosius.
Quidquid in odore est delitiosius.
Quidquid in decore est gratiosius.

Primo igitur dico qꝫ humilitas in valore est summe preciosa. et propter hoc cōparat auro et balsamo: que sunt duo valde preciosa. balsamum super omnes liquores: aurum super omnia metalla: et sicut ista duo sunt valde rara et iđ preciosa: sic rarissima est humilitas vera: et iđ summe cara: et sicut aurum est valde ponderosum: et naturaliter petit centrum balsamus semper petit fundum: sic vera humilitas instar auri et balsami semper appetit inferiorem locum. Et propterea de valore humilitatis dicitur Sap.vij. Omne aurum in comparatione illius: arena est exigua.

Est etiam humilitas in odore multum delitiosa. et pro

pter hoc comparatur in scriptura tribus que sunt valde odorifera: scilicet thuri qd est granum modicum: est tamen fragrantissimum: ideo dicitur Ecclesiastici.l. Quasi thus redolens in dieb9 estatis. Comparatur etiam nardo: que est arbor parua ꝛ valde odorifera vnde dicitur Canticorū.i. Nardus mea dedit odorem suum. Comparatur etiā cynamomo qd est cinere coloris: ꝛ cum frangitur: spirat quendā visibilem ꝛ fragrantissimum odorem idest vaporez ad modum cineris. sic verus humilis qz cinerez se reputat. emittit spiramina fragrātissimi virtutis. Et ideo dicitur Ecclesiastici.xxiiij. Sicut cynamomum ꝛ balsamum aromatizans odorez dedi.

Est insuper humilitas in decore mentis valde speciosa ꝛ propter hoc cōparatur virori ꝛ colori viridi: qui sup omnes colores est proportionabilis oculis: ꝛ delectabilis ad videndum. Unde dicitur Ecclesiastici.xl. Gratiā ꝛ speciem desiderabit oculus: ꝛ super oēs virides sationes vel segetes satior viridiorqz ē virtus humilitatis.

Itē nota ꝙ humilitas se humiliat vt ascēdat. Se incinerat vt redoleat. Se mortificat vt resurgat.

Humilitas itaqz se humiliat ꝛ semper inclinat. Sicut enim ramus in quo pendet fructus: ꝛ sicut spica plena grano respicit ꝛ declinat versus terram: sic anima humilis que instar rami que est onusta fructibus bonoꝝ operum: ꝛ ad modum spice granate: est plena granis virtutum: respicit terram. idest propriam fragilitatem ꝛ carnis vel corporis conditionem terrenā. Econtrario ramus erectus monstrat ꝙ in eo est nullus fructus: ꝛ spica erecta ꝙ est granis vacua. Ita homo per superbiam erectus est ad modum rami sterilis ꝛ infructuosi. Et ideo dicit saluator Mat.vij. A fructibus eorum: cognoscetis eos.

Humilitas etiam se incinerat ꝛ puluerizat: ꝛ sic suauius fragrat sicut herbe ꝛ species aromatice plus redolent quanto sunt minutius trite ꝛ puluerizate. vnde dicit Cāti-

coꝝ .iij. Que est ista que ascē dit per desertū: sicut virgula fumi ex aromatibus mirre ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij.

Et notandum ꝙ omnis homo debet se puluerem ⁊ cinerem reputare ex parte carnis: de qua certus est ꝙ efficietur puluis Gen. iij. Puluis es ⁊ in puluerem reuerteris. Ex parte anime debet se quilibet puluerē ⁊ cinerē reputare, precipue ꝑꝑ tria. s.

Primo propter vtilitatem. Sicut. n. cinis est vilis q̄ntumcunq; fuerit de preciosa materia: sic anima valde vilis efficitur culpa q̄uis sit valde nobilis ex natura. psal. Ad nihilū deductus est in cōspectu eius malignus.

Secundo propter resistendi difficultatē q: sicut cinis statim dispergitur: ⁊ non potest resistere modico flatui sic homo non potest resistere modice tentationi: immo frequenter cadit ad sibilum modici verbi. Unde dicitur in psal. Non sic impij non sic: s; tanq̄ puluis ⁊c.

Tertio propter resurgendi impossibilitatem. Nam sicut cinis non potest redire ad statū sue materie: sic homo peccator non potest redire ad statū gratie: nisi sola dei virtute: q: dicit Ecclesiastes vij. Nemo pōt corrigere quē deus despexit. Et in psal. Nisi dominus edifica. ⁊c.

Humilitas insuper se mortificat vt resurgat: q: humilis quasi semper considerat mortem propriam: vt resurgat ad vitam.

¶ Et nō ꝙ memoria mortis facit in hoīe ꝑcipue sex bona.

Primo facit peccata vel vitia fugere. Nam sicut latrones timent ⁊ fugiunt faciē iudicis: sic vitia memoria mōtis: ⁊ sicut iumentum cū cauda se defendit a muscis: sic homo a tentatione vitiorū ex cōsideratione mortis. Nam de peccatore dicit Tren. i. Sordes eius in pedibus: idest in affectiōib⁹. Et subdit causā: q: nō ē recordatus finis sui.

Secundo facit mūdū contemnere. Unde dicit Jero. Facile contemnit omnia: qui se semper cogitat moriturum. Nā concupiscentia ocu

lorum contemnitur: quando quis cogitat se in terram reuersuruz. Concupiscentia carnis deprimitur: quando quis cogitat ꝙ corpus in delitijs nutritum: erit cibus vermiū. Superbia vite contemnitur quādo quis cogitat ꝙ ille qui vult esse: supra alios ponetur sub terra: que est infimum elementorum.

Tertio facit seipsum despicere ꝛ propter resolutionem ad terram in suiipsius cognitionem venire: qui modus cognoscendi ſm philosophū: est certissimus inter omnes propterea dicitur in psal. Sciant gentes quoniam homines sunt: idest de humo.

Quarto facit vitā presentem recte regere sicut enim gubernator nauis se ponit in cauda. vt rectius gubernet naue;: sic qui in mari huius mūdi vult recte ꝛ secure nauigare: nouissima sua debet cogitare vel recordari. Naz dicit Ecclesiastici. vij. Memorare nouissima ꝛ in eternum non peccabis.

Quinto facit recte tēperare presentem letitiā: sicut enim fatua est esca sine sale: sic pñs letitia est inepta sine mortis consideratione: instar salis: dulcedinem letitie temporalis miscet cū amaritudine mortis. Unde dr̄ ecclasiastici. xli. O mors ꝗ̄ amara est memoria tua homini iniusto.

Sexto facit recte diuidere pñtem ꝛ futuraz vitam. Qui enim ponit se in articulo mortis ꝛ eā diligenter considerat quasi in medio p̄sentis ꝛ future vite se collocat. ꝛ ideo recte videt quid spernere: ꝛ quid eligere debeat. Ideo dr̄ Ecclesiastici. xi. In die bonorū: ne immemor sis malorū.

¶ Item humilitas est.

Gratiosa instar floris speciosi.

Luminosa instar sideris radiosi.

Uirtuosa instar lapidis preciosi.

¶ Est itaqz humilitas gratiosa instar floris speciosi. Cōparatur autē inter flores precipue viole que est flos modicus ꝛ valde p̄ciosus. ¶ Et nota ꝙ viola est formata instar auicule puc. Pz. n. quod dā rostrū puū: ꝛ ꝗ̄dā puulas alas: ꝛ quādā caudā puulaz:

ita humilitas habet ad modū viole ista tria diminutiua per ꝓpriā reputationē h3 nā q3 rostrū ad laudādū deū h3 ēt alulas vel pēnas ad contēplādū celū. habet caudam ad cogitandū finē ꝓpriū. Hec ē viola ꝑciosa de qua dicit Cāticoꝝ. ij. Ego flos campi. ꝛc.

Est etiaz humilitas luminosa istar sideris radiosi. Nā sic sidus vel stella ē modica i appentia: cū tñ sidus i veritate: vt tradūt mathematici. sic maior tota terra. sic humilis cum sit puus. in veritate est apud deū maxim⁹ ꝛ sua tñ ꝛ hoim reputatiōe vult esse q̄si nullus. ideo dicit Ecclesiastici. xxxiij. Quāto magn⁹ es: humilia teipsuz in oib⁹. Ipa eni ē istar lune. nā sic lune est lūinare qđ minuit ex cōsūmatiōe. vt dr̄ Eccl'iastici. xliij. sic humilis se minorare nititur: cū a deo ꝑ gratiā cōsummat. Sicut virgo maria Luce. i. Quia reputauit se ancillā humilē: cū salutaretur venerabiliter per archangelū gabrielē ꝛ a filio dei eligeret i matrez.

Est etiaz humilitas instar lapidis preciosi virtuosa: Nā lapides ꝑciosi sūt vt plurimuz quātitate modici ꝛ virtute magni. Et nota ꝙ humilitas cōparat spāliter ꝛ ꝓprie quinq3 lapidibus preciosis.

Primo amestito qui reprimit ebrietatē sic humilitas superbiaz: que se inebriat per ābitionē. Vñ supbia est ebria ꝛ non a vino vt dr̄ Johelis. i. Expgiscimini ebrij ꝛ nō a vino, s3 a vēto. s. supbie.

Secundo iaspidi qui fugat fantasmata sic hūilitas honores trāsitorios qui sunt q̄si fantasie: vel somnia. Or dr̄ de superbo Eccl'iastici. xxxiiij. Cor tuū fantasias patit.

Tertio humilitas est sic saphir⁹. Nā sic saphir⁹ reꝑmit hūores seu tūores corpales: ita hūilitas supbas ꝛ āpulosas iflatōes. Ipa. n. nō iflat nō ē ābitiosa: sic de charitate dic apl's prime ad Coꝝ. xiij.

Quarto humilitas est sicut onichinus. Nam sicut onichin⁹ dr̄ hoiez reddere inuictū: sic humilitas reddit inuictū hoiez ꝛ facit de hostib⁹ triūphare. In cui⁹ figura dr̄ ꝙ dauid qui dr̄ humilis: cuz lapidib⁹ funde goliaz interfecit. vt dr̄ primi Reguz. xvij.

Quinto humilitas est sicut dyamas. Nã sicut dymas est lapis qui reddit hominē gratiosuз: sic humilitas hoiēз deo ꝛ hoib⁹ facit eē placentē ꝛ gratū. vñ dr̄ de humilitate Deut. xxiij. Sit placēs fratrib⁹ suis. Et sicut coram deo ꝛ hominibus est supbia odiosa vt dicit̄ Eccl'iastici. x. ita humilitas est deo et hominibus gratiosa.

Item humilitas cum deo quasi de pari contendit cum diuina liberalitate eius gratiam semper recipiendo.

Superbiā circonuenit ꝛ despicit: meliorem partem eligendo.

Dyabolum despicit: eius laqueos euadendo.

¶ Humilitas igitur quasi ꝺ pari contendit cum diuina liberalitate: quia quanto diuina liberalitas aīe plura tribuit tanto ipsa ad recipiendum fit capatior: ꝛ hoc triplici arte: scilicet.

Se dilatando par gratiaruз actionem.

Incuruando per deuotā orationem.

Euacuando per modicaз sui reputationem.

¶ Primo eniз humilitas cū recipit dei beneficia gratias agendo se dilatat: ꝛ sic recipiendo parat semper locum vt deus amplius infundat. Unde ipsa vas admirabile opus excelsi. vt dicitur Ecclesiastici. xliij. Et bene humilitas vas admirabile dicitur: qꝛ dū impletur: de impletione capatior efficitur.

Secundo humilitas per orationē se incuruat: ꝛ sic ad magis hauriendum se preparat naз sicut ydria curuatur vt hauriat aquam sic humilitas se incuruat vt hauriat: ꝛ hoc orando gratiam diuinam. ꝛ quanto deus amplius donat: tanto ipsa amplius postulat: immo nunquaз petere cessat: ꝛ ideo in ea impletur quod dicitur Ecclesiastici. xviij. Cuз consumauerit homo: tunc incipiet.

Tertio humilitas per propriam reputationem se euacuat: ꝛ quodammodo se extimauit ꝛ per consequens ad recipiendum capatior fit. ꝛ hoc triplici arte existit: quia dum gratiam dei in plenitudine recipit: seipsum tam vacuam recognoscit. ideo in

persona dei dicitur de humi
libus Ecclesiastici. xxiiij. Qui
bibunt me adhuc sitient.
¶ Item humilitas etiam su-
perbiā circonuenit: meliorez
partē eligendo. Et nota spāli
ter decē in quibus humilitas
respectu superbie eligit melio
rem ptez. Superbia. n. eligit
quod est extra: humilitas qđ
est intra. De pmo dr Matt.
xxiij. Omnia opera sua facit
vt videat ab hoibus. De hu-
milibus vero dicit apłus. ij.
Coꝛ. i. Gloꝛia nostra hec est
testimoniū cōscientie nostre.
Superbia eligit sarpillas: hu
militas toꝛtillas.
Superbia eligit coꝛticem hu
militas nucleum.
Superbia eligit paleam: hu-
militas granum.
Superbia eligit floꝛes: humi
litas fructum iuxta illud Can
ticoꝛ. ij. Fructus eius dulcis
gutturi meo.

Superbia eligit mon
tes humilitas valles. Et no-
ta qꝫ in montibꝰ sunt qttuoꝛ
mala. s. ariditas indeuotionis:
durities incōpassionis: sterili
tas operatiōis ꝛ pcipitiū dā
natiōis. Humilitas vero eli
git valles in quibus sunt qt-
tuoꝛ bona: illis malis opposi
ta. Nā sicut valles cōtra ari
ditatē sunt irrigue: contra du
ritiā sunt molles: contra steri
litatē sunt fructifere: ɔtra pre
cipitiū sunt secure: sic humi-
les ad modū vallis sunt irri-
gui per deuotionez: ꝛ molles
per cōpassionez fructiferi per
bonā operationez: securi per
diuinā protectionē: qꝛ in infer
no nō opoꝛtet timerꝭ pcipitiū.
Superbia eligit pulchꝛuz: hu
militas bonum.
Superbia eligit ymaginem:
humilitas veritatem.

Superbia eligit cōte
tionē. i. locū supioꝛez pro quo
contēdunt ābitiosi: humilitas
pacē. s. locū inferioꝛē: pro quo
nullus cōtendit. Jō dicit sal-
uatoꝛ Luce. xiiij. Recūbe in
nouissimo loco. Et sic i pace
factꝰ est locꝰ eiꝰ: vt dr in psal.

Superbia eligit esse i
oꝛe hoim: ꝛ ideo non est mix
si sentit aliqnādo moꝛsus de
tractionis: humilitas vero eli
git esse in iudicio dei: per quē
soluz vult iudicari. sicut dicit
apłs ad Coꝛ. iiij. Qui autem
iudicat me: dominus est.
Humilitas isuper de

spicit ꝛ puipendit dyabolum: ei⁹.s.laqueos euadendo. Nã sicut pisciculi euadunt sagenã sic humiles rete.i. tẽtationes dyabolicas. In cuius figura rex caldeoꝝ transtulit in babyloniã: ꝛ captiuauit nobiles ꝛ potentes: ꝛ dimisit pauperes. i. agricolas ꝛ vinitores. vt dicit quarto Regũ. xxiiij.

Humilitas isuper habet motum incitatiuũ.i. causas multas que hominez mouere debent ad se humiliandum. vnde nota ꝙ sunt quinq3 cause precipue: ex quarum consideratione debet homo seipsum humiliare: scilicet si consideret.

Que sunt infra.
Que sunt intra.
Que sunt iuxta.
Que sunt contra
Que sunt supra.

¶ Prima igitur causa humilitatis est consideratio creature corporalis que in homine est debet igitur creaturas corporales diligenter considerare: ꝛ ex illis humilitatẽ haurire. si. n. consideret terram: videt proprium sepulchrũ. si attendat ignem super terrã videt supplitiũ peccatorũ: si cõsideret quadrupedia vite videt ea fortiora: si volatilia videt ea leuiora ꝛ agiliora. si terre nascentia: videt meliora: sicut fructus ꝛ pulchriora: sicut flores. Ultimo si consideret proprium subiectũ: videt ꝙ in principio est semẽ immundũ in medio saccus stercorũ: ꝛ in fine cibus vermium. vt dicit Ber. Et iteruz vide vnde veneris: ꝛ erubesce vbi es: ꝛ ingemisce quo vadis ꝛ contremisce. Et ita cũ homo diligẽter cõsiderat ꝓprias vilitates tũc humilitas resumit vires. Sicut enim muscus in locis ferentibus recuperat odorez. sic humilitas fragrãtior efficitur cũ quis considerat propriã vilitatem. Et ideo dicebat abraã Gene. xviij. Loq̃r ad dominum meum: cũ sim puluis a cinis.

Secunda causa humilitas est cõsideratio status interioris. Oĩs aũt homo aut sit se esse peccatorẽ: aut iustuz. si sciat se esse peccatorẽ: multũ dꝫ humiliari: q2 q̃tũ ad hoc deterior est cane: vel buffone: q2 pctõr est debitor tpalis ꝛ eterne mortis: illa vero soluz tpalis ꝛ i illis soluz ẽ miseria

pene in peccatoribus vero pe ne ⁊ culpe ⁊ in hoc sunt similes dyabolo. Si aũt fuerit peccator aliquãdo: nescit vtrũ iustificatus est a peccato. q2 dr̃ Ecclesiastici.ij. Nescit homo vtruȝ amore in odio dignus sit. sed omnia in futuro seruãtis incerta. Si aũt sciat aliqs se esse in gratia: tñ se humiliare dȝ ꝓpter quattuor que interdũ etiã viris iustis ⁊ perfectis nocẽt. s. negligẽtia ꝓficiẽdi: difficultas stãdi vel perseuerãdi: facilitas cadendi etiaȝ ad sibilũ vnius mõi verbi difficultas vel ipossibilitas resurgendi. Homo. n. potest per se ire ad culpã: sed per se nõ potest redire ad gratiã: quia dicitur in psal. Spiritus vadẽs ⁊ non rediens.

Tertia causa humilitatis est ꝯsiderare se de ꝓximis nr̃is. Videmus. n. multos de fratrib⁹ ⁊ ꝓximis nostris in scientia ⁊ virtutib⁹ ꝓfecisse. ⁊ nos i peccato vel ignorãtia remãsisse. vñ debem⁹ erubescere. Videmus etiã multos fratres ⁊ ꝓximos cecos mẽdicos ⁊ diuersis miserijs afflictos. ⁊ ideo debemus compati timere ⁊ deo grati ⁊ humiles eẽ: ⁊ laudare eũ: q nos potuit ⁊ põt similia ex sua eqtare infligere ⁊ ex sua pietate custodire. Et ꝓpter hãc cãȝ humilitatis dr̃ Job. v. Visitãs speciẽ tuã nõ peccabis. Visitãs speciẽ tuã. s. i ꝓximũ q ẽ spẽs tua: vel species vna tecum.

Quarta causa humilitatis est cõsideratio hostis aduersantis: cui sine dei adiutorio nõ possumus resistere. immo si cõparati fuerim⁹ ei ipe quasi gygas: ⁊ nos q̃si locuste vt dr̃ numeroꝝ. xiij. cui⁹ etiaȝ tãta est crudelitas: q̄ nos omni hora trãsglutiret: nisi etiam diuina ꝓtectio nos custodiret q2 dr̃ Trenoꝝ. ij. Mic dñi q2 nõ sumus ꝯsumpti. cui debemus totã virtutẽ ascribere.

Quinta causa humilitatis ẽ ꝯsideratio diuine magnitudinis: cui tenemur humiliter subesse ꝓpter bñficiũ creationis iuxta illud psal. Ipse fecit nos: ⁊ nõ ipsi nos ⁊ propter bñficiũ redẽptiõis. iuxta illud Ecclesiastici. xxix. Gratiã fideiussoris tui. ne obliuiscaris. Humiliare etiã debemus nos deo: cuius potentiã euadere nõ possumus cuius sapientiã latere non possum⁹

cuius iustitiam corrumpere
non possumus.
Unde notandū iuxta
hoc ꝙ tribus de causis debꝫ
se qs inclinare ꝛ dimittere.
Primo quādo videt
capiti suo gladiuꝫ imminere:
sic nos debemus humiliari
ꝛ timere: ꝙ videmus super ca
put nostruꝫ gladium diuine
sententie vibrare. Unde dici
tur prime Petri.v. Humi-
liamini sub potēti manu dei.
Secundo inclinat se
aliquis quando oportet ipuꝫ
transire per hostiuꝫ bassum.
sic nos debemus humiliari q
ad vitā trāsituri sumus p ho
stiū bassuꝫ ꝛ humile quod est
christus qꝛ dicit Joannis.x.
Ego sum hostiū per me si qs
introierit saluabitur.
Tertio cōsueuit quis
inclinare se: quando videt su
periorē se in inferiori loco se-
dere.non.n.est dicēs militē se
dere in scāno: si rex sederet in
pauimento sic nos humiliari
est necessariū cū videamus re
gem glorie propter nos intm̄
humiliatuꝫ. Unde dr̄ Matt.
x. Sufficit seruo si sit sicut do
minꝰ eiꝰ. Simile dicit Job.xv.

Item habet humilitas
multiplex signuꝫ demonstra
tiuū. Et nota ꝙ quinqꝫ sunt
signa iter alia humilitatis de
monstratiua.
Primū est humilem
amare.exēplo creaturaꝝ que
diligunt sibi similes quia di-
citur Ecclesiastici.xiij. Omne
animal diligit sibi simile.
Secundum est hono
res ꝛ laudes fugere sicut mel
venenatuꝫ: ꝛ sicut sagittas li-
mitas ꝛ venenatas: exemplo
christi qui fugit cuꝫ turbe vel
lent eum facere regem vt di-
citur Joannis.vi.
Tertium signū est op
probria ꝛ contumelia equani
miter tolerare: exemplo da-
uid qui cuꝫ semel male dice-
ret ei dixit abisay regeꝫ vindi
care volenti. Dimitte euꝫ vt
maledicat mihi. ij. Re. xvi.
Et exemplo apostolorum de
quibus dicitur Act.v.ꝙ ibāt
gaudentes a conspectu con-
silij.quoniā digni habiti sunt
pro nomine iesu contumelias
pati. Ideo dicitur de humili-
tate Treñ. iij. Saturabitur
opprobrijs.

Quartum signum est vilia officia non recusaro.exẽplo abigail quã cũ dauid vellet ducere in vxorẽ respondit. Ecce famula tua sit in ancillaz.vt lauet pedes seruoꝝ dñi mei.vt habetur.i. Reg.xxv.

Quintum signum est libẽter obedire.exẽplo christi qui humiliauit semetipm factus obediens vsq3 ad mortẽ vt ait apostolus ad Philip.ij.

Habet etiã humilitas multiplicem gradũ distributiuũ. Unde nota ꝗ tres sunt gradus humilitatis sicut dicit glosa Matthei.iij.

Primus est subesse maiori:nec ꝑferre se equali ⁊ hec est sufficiens ⁊ necessaria.

Secũdus gradus est subesse pari:nec se preferre minori nec nõ velle ꝑferri:⁊ hec est humilitas copiosa.

Terti⁹ gradus est subesse minori:⁊ nemini velle preferri.⁊ hec est humilitas excellens ⁊ ꝑfecta. Et ideo humilitas cũ his gradibus suis elegãter figuratꝛ per altare tabernaculi qḋ hẽbat tres cubitos in altitudine.vt dr̃ Exo.xxvij.

¶ Item scd̃m alios: gradus humilitatis sunt quattuor.
Primus est spernere mũdũ.
Secundus spernere nullu3
Tertius est:spernere seipsu3.
Quart⁹ est contẽnere se semꝑ:vel nõ curare sui ꝯtẽptu3. Ideo humilitas per istũ quadruplicem gradum figuratur satis apte per rationale in quo erant quattuor versus vel ordines gemmarũ.vt habetur Exo.xxviij.

¶ De mansuetudine vel mititate. capitulum.xxxvij.

E mãsuetudĩe vel mititate que est secunda beatitudo:specialiter sunt tria notanda.

Mansuetudo namq3 vel mititas.
Habet pacem ⁊ societatem cum proximo.
Habet gratiam ⁊ familiaritatem cum deo.
Habet regnum ⁊ hereditatem in celo.
Habet enim homo mitis ⁊ mansuetus cum ꝓximo pacẽ ⁊ societatẽ:⁊ cum his qui oderunt pace3 scit esse pacificus. ¶ Sicut enim contra lapidẽ machine opponitur aliquid molle per quod frãgitur im-

petus violētie sue:sic ⁊ vir mitis frangit irā ⁊ impetuz indignationis opponēdo mollitiē responsionis q2 dr̃ Prouer. xv. Responsio mollis frangit irā. Habet etiaz homo mitis cum deo familiaritatē. Et nō ꝙ signum triplex est ꝙ homo mitis deo sit familiaris.

Primum est ꝙ deus mites libēter exaudit sicut videmus ꝙ a rege obtinent qđ volunt qui ei familiares existunt. Unde dicit̃ Judith.ix. Humiliū ⁊ mansuetoruz tibi semper placuit deprecatio.

Secundum signū est ꝙ de⁹ in anima miti libenter pausat ⁊ dormit. Māsuetudo enim est sicut culcitra mollis in lecto floride cōscie de quo dr̃ cāti.i. Lectulus nr̃ floridus.

Tertium signū est ꝙ deus ad videndū ⁊ loquendū se ōndit miti vel exhibet sicut videmus ꝙ illi qui sunt familiares prelatis:qñ volunt ad eos intrant ⁊ loquunt̃ pro voluntate cū eis:sic homo mitis loquitur cū deo:vt legit̃ moyse. Exo.xxxiij. Qui loquebat̃ cuz deo facie ad faciē. sicut solet loqui amicus ad amicum suuz causa inter alias erat q2 homo mitissim⁹ erat. vt dicit̃ Numeri.xij. Habet insuper homo mitis hereditatē in celo. vt dicit̃ Mat.v. Beati mites qm̃ ipsi possidebūt terraz scilicet viuētiū. Et nota ꝙ triplex est ratio quare mites possident celum.

¶ Prima est q2 ipsi possidentur a deo:⁊ iō lege vicissitudinis possidebūt deū in celo:q2 dicit Augu. Nullus erit dei possessio : nisi cius quem ipse prius possederit.

Secunda ratio est:q2 mites possidēt corda sua ⁊ dominantur sibiipsis:quod non faciunt iracundi: imo ira dominatur eis. Ideo dicit sap. prouer.xiij. Melior est qui dominatur animo suo. expugnatore vrbium.

Tertia ratio est:q2 mites possidēt hic bona sua. Mites autem sciunt hic bona spiritualia optime possidere: q2 nulla aduersitas potest eis ipsa auferre.quod iracundi facere nesciunt:immo bona spiritualia:si que habent:per impatientiam perdunt. vt dicitur Prouer.xix. Qui impatiens est:sustinebit damnuz scilicet

non solum boni exterioris qd perdit in via: sed etiã boni interioris quod ipse effundit.

Mites etiã bona temporalia possidere sciunt: quia sibi non permittunt dominari. quod nesciunt facere auari et cupidi: qr diuitiarum suarũ nesciunt esse domini: sed potius serui: qr dicitur in psal. Viri diuitiarum: non diuitie virorum. Quia igitur mites vt dictũ est: se et sua possidere sciunt: merito terram viuentiũ possidebunt. Et nota q mititatem vel mansuetudinẽ hominis natura ministrat.

Corporis figura demonstrat
Canonis scriptura cõmẽdat.

¶ Mititas igit a natura ministratur: et cũ homine a natura copulatur vel concreatur. Nã dicit phũs q homo est animal natura mansuetuz. sicut leoni a natura in est crudelitas: sic homini mansuetudo vel mititas. Mãsuetus. n. dicitur quasi manu assuetus. et ideo hõ qui relicta mãsuetudine regitur crudeliter nõ est homo sed bestia siluestris.

Mititas etiam figura humana demonstratur. Figura eni hominis exterior quandam dulcedinẽ et affabilitatez demonstrat et mititatẽ interiorez. In omni siquidẽ animalis specie figura corporis exterioris signũ est nature interioris. sicut enim videmus q vngues magis fortes et acuti et magna et ampla labia signũt rabiem et crudelitatẽ leonis et canis sic naturaliter hõ habens faciem venustã et carnẽ mollez et cutẽ leuem et vngues breues et modicitatem oris et gratiã in oculis tñ mansuetudinem signũt et multa alia testimonia mititatis que possent dari. Et ecõuerso videmus q homo iratus habet tortam et hirsutã faciem et exuit humanam naturã et induit furiaz: et quodãmodo exterior effigies monstrat q homo iratus iaz non est hõ: sed incipit esse bestia: iuxta illud psal. Comparatus est iumentis etc. Mansuetudo insup vel mititas in scriptura valde cõmendatur. Dicitur enim de mediatore nostro Jere. xi. Ego sicut agnus mansuet[9] qui portatur ad victimam. Et iterum dicit psal. Propter veritatẽ et mansuetudinẽ et iusticiã etc. Vñ nota tria que recte hoiem deducũt que sunt mansuetudo cordis

veritas oris iusticia operis.

¶ De fletu.capitulu3. xxxviij.

De fletu qui est tertia beatitudo nota specialiter tria:scilicet q est.

Fletus compunctionis.et est

Fletus compassionis.et

Fletus deuotionis.

¶ Primus fletus.s. compunctionis est sicut colliriu medicatiuum. Unde apoc.iij.Collirio inuge oculos tuos. Sicut enim colliriu purgando oculos turbat visu3 et in turbado purificat: sic fletus copunctionis animam turbat per penitentia3 sed medicat per gratiam. De hoc fletu dicitur in psal. Exitus aquarum deduxerunt o.etc.

Secundus fletus est copassionis et est sicut vngue tu3 lenificatiuu. Na3 sicut vnguentu3 vnguedo sanat membra paralitica:sic humor compassionis sanat cupidos et paralisi.i.ab auaritia. Et nota q ad vnguendu et sanandu membra infirma precipue tria sunt necessaria.s.ignis vnguentu et confricatio manuu:sic ad opus misericordie requirit ignis dilectionis vnguentu copassionis et manus subuentionis. De hoc fletu dicit Jo.xxx. Flebam quoda3 super eo qui afflictus erat et compatiebatur anima mea pauperi.

Tertius fletus scilicet deuotionis est sicut balneum delectatiuum. Unde anima in qua sunt lachryme deuotionis natat in deuotione et lachrymis sicut piscis in flumine. Nam dicitur Prouer.xiiij. Cor quod nouit amaritudinem anime sue in gaudio illius non miscebitur extraneus.

Item nota q sex sunt fletus incitamenta et sex fletus impedimenta et sex fletus emolumenta.

Fletus igitur incitamenta sunt sex.

Primu3 est recognitio proprie culpe. Nam dicitur in psal. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custo.l.t.

Secundum est incolatus presentis vite. vt dicitur similiter in psal. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.

Tertium est timor gehenne. Na dr tre.i. Plorans

plorauit in nocte.i.in peccato.

Quartum est recordatio passionis dominice. psal. Fuerunt mihi lachrýme mee panes die ac nocte.

Quintuz est cōpassio humane miserie. vt dicitur ad Ro.xij. Flere cum flentibus.

Sextū est desiderium celestis patrie psal. Super flumina babilonis.i. calcādo delectationē transitoriā sedimꝰ per quietā meditationē ꝛ fleuimꝰ ꝓpter celestis patrie delectationē vn̄ sequitur: dū recordaremur syon. Sicut iterdum peregrinus lachrymari cogit̄: cū sue patrie recordat̄.

Sex sunt etiaz fletus impedimēta. Primū est superbie elatio: sicut videmꝰ ꝙ mōtes ꝛ alta loca ꝯsueuerūt esse arida: sic mōs elationis ꝛ superbie est aridus. Vn̄ dr̄ Josue xv. Terrā arentē dedisti mihi: iunge ꝛ irriguā. sic ecōuerso humiles abundant lachrymis. sicut videmus ꝙ valles abundāt aquis. Nā humilitas est vallis lachrymaꝝ.

Secundū impedimētuz est terrenoꝝ affectio: sicut videmꝰ ꝙ terra inspissat aquā ꝛ turbat ꝛ redigit in lutū. Vn̄ dicitur in figura huius Gen̄. iiij. ꝙ cayn interfecit abel. Cayn itꝰpretat̄ possessio: abel luctus. Cayn igit̄ abel interfecit qn̄ possessio ꝛ affectio terrenorū: lachrymaꝝ irriguū interficit ꝛ interrūpit. Ideo dicit̄ in figura huiꝰ Gen̄.xxvi. ꝙ oēs puteos quos fecerūt sui isaac obstruxerunt Phil̄.stimi: implentes terrenoꝛuz affectione puteos deuotionis.

Tertiuz impedimētū est cordis incōpassio: sicut videmus ꝙ de rupe nō scaturit aqua nisi miraculose. Unde dicit̄ Gen̄.xxix. ꝙ puteꝰ grandi lapide claudebat̄. Per os putei irriguū deuotionis itelligit̄: ꝛ tunc grandi lapide clauditur quando fletus propter cordis duritiaz impeditur.

Quartuz impedimentum est nimia occupatio. sicut videmus ꝙ in estate qḋ est tēpus occupatū valde fontes ꝛ putei exsiccantur. Contra hoc dicitur Isa. xxij. Recedite a me amare flebo.

Quintū impedimētū est ignorantie excusatio. sicut videmꝰ ꝙ freneticus ꝛ fatuus

non potest flere sed ridere qr non cognoscit morbuz suum. Hoc ipedimētū tangit dñs Luc.xix. dicens. Si cognouisses ꝛ tu: fleres supple.

Sextū impedimētuz est peccati multitudo sicut.n. videmus q̄ nimiū frigus congelat aquas ita magnuz gelu peccati ipedit lachrymas. Jō dicitur Mat.xxiiij. Qm̄ abūdabit iniquitas: refrigescit caritas multoꝝ ꝛ per ꝯsequens cessauit irriguū lachrymaruz. Quia vt dicit Greg. in moralibus. Vis amoris per lachrymas emanat. ꝛ ideo vbi amor nō est: lachryma cessat.

Sex sunt etiam fletus emolumēta vel vtilitates. Vnde nota q̄ lachryma spm̄ contritū lauat: spm̄ deuotuz leuat: spm̄ malignū necat terrā cordis irrigat: sitiz sedat: orando efficaciter ipetat.

Prio ergo lachryma spm̄ contritū lauat vnde figuratur per mare eneū.iij. Reg. vij. in quo ingressu tabernaculuz lauabant manus ꝛ pedes i. opera ꝛ affectiones.

Secundo leuat aīam deuotaz. s. per contēplationez. Quod figurat per diluuium Geñ. vij. Multiplicate sunt aque ꝛ eleuauerunt archaz in sublime a terra. i. conscientiaz ad sublimia contēplationis.

Tertio spiritum maliгnuz lachrymas necat. qd̄ figurat per mare rubruz. Exo. xiiij. vbi submersus ē pharao ꝛ exercitus eius. i. dyabolus ꝛ oīs malignus spiritus. Nam dicitur in psal. Contribulasti capita draconū in aquis: idest tentationes demonuz in fletibus lachrymosis.

Quarto lachryma terraz cordis irrigat ꝛ fecundat. quod figurat per fontē paradisi Geñ. ij. Fons ascendebat de terra. s. irriguū lachrymaꝝ irrigans vniuersaz superficiē terre ad producendū fructus bonoꝝ operū. Naz dicitur in psal. Qui seminant in lachrymis in exultatione metent.

Quīto lachryma sitiz ꝛ ardorē concupiscentie sedat sicut contra sitim curritur ad fontez: ꝛ contra ignē curritur ad aquā. sic contra ꝯcupiscentie ignē ꝛ incendiū: currendū est ad fontē lachrymarū. Vñ dicit Greg. in mora. q̄ flam-

maz suggestionis extinguit ci tius aqua lachryma.

Sexto lachryma effi caciliter orãdo ĩpetrat. Et nota ꝙ de hoc sunt nouez exempla pcipua in scriptura. Primũ Anne. de qua dr. i. Reg. i. ꝙ cũ esset anna amaro aio: orauit ad dñm flẽs largiter. que a deo exaudita est. Scdꝫ ezechie. cui dictũ est Jsa. xxxviij. Vidi lachrymaꝫ tuam ⁊ ecce sanaui te. Tertiũ est thobie. Quartũ est sarre. De his duobus dicit Thob. xij. ꝙ orauit thobias cum lachrymis: ⁊ sarra similiter. ⁊ exaudite sunt preces amborũ. v. est Judith que dixit. Judith. viij. ¶ Jndulgentiaꝫ ipsius fusis lachrymis postulemus: quod ⁊ fecit ⁊ deus eam exaudiuit.

Sextuꝫ dauid de quo dicit in psal. Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.

Septimum est marie magdalene que pedes saluatoris lauit lachrymis ⁊ misericordiã ĩpetrauit vt dr Lu. vij.

Octauuꝫ est petri. de quo dicit Matt. xxvi. q̃ꝫ post trinã negationẽ fleuit amare ⁊ obtinuit remissionem.

Nonuꝫ est christi. de quo dicit apostolus ad Heb. v. ꝙ cum clamore valido ⁊ lachrymis auferens exauditus pro sua reuerẽtia. s. xps. Propter hãc efficatiaꝫ lachrymaꝝ dicit Aug. ꝙ lachryme violente sunt in precibus. Et glo. Tho. iiij. dicit ꝙ oratio deum leuit: ⁊ lachryma cogit.

¶ De esurie ⁊ siti iustitie.

De esurie ⁊ siti iustitie que est quarta beatitudo: nihil ad presens aliud est dicẽdũ q̃ꝫ qđ in tractatu de virtute iustitie superi⁹ dictuꝫ est.

¶ De misericordia. cap. xxxix.

E misericordia q̃ est quita beatitudo sunt spãliter tria notanda: scilicet. Cõparationes quib⁹ figurat. Meditatiões cũ qb⁹ adiuuat. Opationes cũ quib⁹ occupat. Primo eniꝫ notãde sunt ei⁹ figurales cõparationes. Vñ nota ꝙ misericordia est.
Jnterna christi passio.
Prima christi lectio
Optima christi vnctio:
¶ Primo ergo misericordia est interna xpi passio. i. cõpassio que melior est ⁊ maior fuit q̃ꝫ aliqua passio. vnde nota ꝙ

duplex fuit crux christi.s.exte-
rior que fuit lignea: ⁊ interior
que fuit aurea.exterior fuit pas
sionis ⁊ pnie interior fuit cō-
passionis ⁊ misericordie. Jō
christus dicit pro nobis aīaȝ
posuisse:prius q̄ȝ carnē. vnde
dicit.i.Jo.iij.Christus pro no
bis animā suaȝ posuit: ⁊ nos
debemus pro fratribꝰ animaȝ
ponere. Et sicut dolor passio-
nis Christi nō habuit parem
ita dolor compassionis nō ha
buit similē.Trenoꝝ.i. O vos
omnes qui transitis per viā
attendite ⁊ videte ⁊c.

Secūdo misericordia
est summa christi lectio. vt di
cit Ambrosius.Jn signū hu-
ius christus in hac lectiōe pre
ceteris examinabit scholares
suos in die districti iudicij di
cens.Esuriui ⁊ nō dedisti mi
hi manducare ⁊c. Matt.xxv.
Discholi qui nesciunt huius
lectionis:scilicet misericordie
versiculum ineternum senti-
ent sine pietate flagellū.Quia
dicitur Jacobi.ij. Judicium
sine misericordia fiet illi qui
non fecit misericordiaȝ.

Tertio misericordia ē
optima christi vnctio. Nā cū
sit triplex vnguentū.s.contriti
onis deuotionis ⁊ compassi-
onis vnguentū compassionis
optimū est vt dicit Ber.Bo
num est inquit vnguentū qđ
de recordatione peccatorum
nascitur:melius qđ ex deuoti
one conficitur.porro vtrunqȝ
vincit compassio caritatis vel
pietatis.Et nō ꝙ isto vnguen
to deberent tria perungi.s.ca
put.i.intentio pedes.i.affectio
manus idest operatio.quia in
his tribus.s.intentione affecti
one ⁊ operatione debet: preci
pue relucere. De vnctione ca
pitis dicitur Matt.vi. Vnde
caput tuū de vnctione peduȝ
dicit Luce.vij.ꝙ maria vnxit
pedes iesu.De vnctione ma-
nuum dicitur.Canti.v.Ma-
nus mee stillauerunt myrrhā
⁊ digiti mei pleni mirrha pro
batissima.

¶ Jtem nota ꝙ misericordia.
Decenter conuersatur.
Prudenter negociatur.
Abundanter remuneratur.

¶ Primo mia facit hominē
decenter ꝯuersari. Nam vir
pius ⁊ misericors bñdicitur a
deo placet ꝓprimo ⁊ natat in
oleo bñdicit a deo per grē ef-
fusionē placet ꝓprimo per iu-
stam conuersationeȝ.natat in
oleo per internā deuotionem

Hec tria simul figurantur. Deut.xxxiij. Bñdict⁹ fili⁹ aser: q̄tū ad p̄mū sit placēs fratri b⁹: q̄tuz ad s̄m ⁊ intingat in oleo caput suū: q̄tū ad tertiū.

Secundo misericordia prudenter operat̄. Nā de malis aliorū meliorat̄: de sordib⁹ lauatur: de pauptate di tat̄: de infirmitate sanatur: de onere alleuiat̄. Ipsa.n.oibus cōpatit̄ oim onera portare nititur. ⁊ quāto plus onera assumit: tāto plus lucratur ⁊ velocius currit. Iō dicit apostolus ad Galt̄. vi. Alter alteri⁹ onera portate ⁊c̄. Et nota q̄ misericors homo instar prudentis mercatoris cōsiderat tria. Nā mutat libenter regi qui potest sibi capitale reddere ⁊ dānū resarsire: ⁊ vsuras ⁊ lucrū soluere. talis rex liberalis est de⁹ qui mercatorib⁹ suis ↄsuenit capitale custodire: ⁊ conseruādo gratiā dāna resarsire: remittēdo culpā vsuras soluere. s. largiēdo gloriaz ⁊ eternā vitā. De ista mercatura dr̄ Matt.xxv. prudētes virgīes acceperūt oleū i vasis suis cū lāpadib⁹. s. oleū mie ⁊ ↄpassionis in vasis suis. i. i interiorib⁹ vasis cordis: quia sicut ignis sine oleo nō ardet in lāpade: sic ignis caritatis sine oleo misericordie nō ardet in corde. Hāc negociationem docuit summ⁹ mercator scz xp̄s. Matt.xix. Uade ⁊ vēde oia q̄ possides: ⁊ da paupib⁹. Nō ēt misericors ad moduz bōi ⁊ idustrij mercatoris: iuocat vel renouat veteres merces i nouas: ⁊ viles i p̄ciosas ⁊ quodāmodo circūuenit deum in sua negociatiōe: q2 p̄ calice aque frigide recipit torrētē voluptatis eterne. vñ dic̄ Aug. prebe tectū ⁊ accipe celū Et iō dr̄. Osee.xi. Circūuenit me i negociatiōe sua effrayz.

Tertio misericordia abūdāter remunerat̄. Vñ nota q̄ due virtutes valde copiose ⁊ plene veniūt ad iudiciū pp̄ qd̄ recipiūt salariuz valde copiosuz. s. caritas ⁊ mia. Caritas enim aliena bona facit sua. Iuxta illud psal.

Particeps ergo sum omniū timētiū te. ⁊c̄. Misericordia facit aliena mala sua: iuxta illud. ij. Cor. i. Sicut socij estis passionuz ita ⁊ consolationū. Hec est enim lex fideliū mercatorū. s. sicut sunt socij in dāno ita sint socij in lucro.

¶ Itē nota q̄ misericordia .ē.
Uirtus que cunctas superat
Modus qui reuz liberat.
Clauis que celū reserat.
¶ Prio igitur misericordia est virtus ceteras virtutes superans ⁊ spāliter excedit tres virtutes inter alias excellenter .s. penitētiā .q2 penitētia immolat corpus: mia vero aiaz. Ideo dic̄ apl's .i. Thi. iiij. Corporalis exercitatio .i. penitentia: ad modicum vtilis est .s. respectiue pietas aūt ad oia. valet ꝓmissionez bn̄s vite que nunc est ⁊ future Misericordia etiā superat caritatem: in eo q̄ caritas est fluuius diuine pietatis: ⁊ currit cuz alueis suis: ⁊ non erit extra rippas: q2 solū bonū diligit ⁊ sua cōicat pietas vero ⁊ mia extra rippas iundat ⁊ sua bonis ⁊ malis cōicat ⁊ iō nō solū bona ꝓximoꝝ: sed etiā mala libētissime portat. Iuxta apl'uz ij. Coꝝ. xi. Quis infirmatur ⁊ ego non infirmor? quis scādalizatur ⁊ ego non vror?
Misericordia nihilomin⁹ superat iustitiā ⁊ in signū hui⁹ de curia iustitie .si est a peccatore suspecta: licet ad consistorium mie appellare. vt dicit Ber. Nā dicit iacobus Misericordia superexaltat iudiciū. Et de hac excellētia misericordie respectu aliarū virtutuz dr̄ in psal. Miserationes eius: super omnia op̄a eius.

Secundo misericordia ē modus absolutionis optimus liberās reū: ⁊ deū obligans reū itaq3 liberat a delicto vel debito decē miliū talentoꝝ. Et nota q̄ homo misericors: de remissione peccatoꝝ suoꝝ habz specialiter tria paria litterarū .i. tria testimonia euangelica: q̄ homini pio denunciant peccata remissa Primū est Matth. v. Beati misericordes qm̄ ipsi misericordiā consequentur. Scd̄m est Matt. vi. Si dimiseritis hominibus peccata eorum ⁊ pater vester celestis peccata vestra dimittet. Tertium est. Luce. vi. Dimittite ⁊ dimittemini. Et non solum misericordia a delicto liberat: verū etiam ad sanandum hominē deū obligat. Nā dicit̄ Prouer. xix. Feneratur domino: qui miseretur proximo.

Tertio misericordia est clauis celum reserās. Unde in figura huius dicitur q̄ christus ascendit in celum de

monte oliueti. Act.i. Qui figuratur eminentia misericordie. Christus qui dr̃ vnctus ē homo misericors vnctus vnctione pietatis: talis ascendit in celū: q2 homini pio reserat aula celestis glorie.

Et nota q̄ duo ostia facit pietas in celo: cū homo misericors intus cōpatitur: ꝛ proximo extra subuenit: quod optime figuratur .iij. Reg. vi. vbi dr̃ q̄ salomō fecit i ingressu oraculi duo ostiola de oliuis que quidē sunt duplex misericordia. s. corporalis ꝛ spiritualis corporalis subueniēdo spiritualis cōpatiendo.

Secūdo notāde sunt meditationes: in quibus adiuuat mia: ꝛ homo misericors ad miserandū mouet. Unde nota q̄ tria sunt que mouēt hominē ad misericordiā.

Primuz est naturale conformitas. Omnes. n. vnū habemus principiuz: ex vno patre sumus geniti ꝛ omnes sumus filij dei ꝛ iō debemus inuicem compati: sicut si essemus fratres germani. Unde dicitur Matth. xxiij. Omnes enim vos fratres estis. Et iō dicitur Isa. lviij. Cuz videris nudum operi eum ꝛ carnem tuam ne despexeris.

Secundum motiuuz misericordie est propria indigētia vel necessitas: q2 homo qui bene considerat ꝓpriam miseriā: facilius ꝛ libentius releuat alienā. Nā dicitur Ecclesiastici. xxxi. Et teipso intellige que sunt proximi tui.

Tertiū motiuū pietatis est christi ꝛ mēbrorū suoꝝ scilicet pauperū amor ꝛ vnitas a deo nāq3 xp̄s afficitur ad amorez pauperuz q̄ quid quid fit eis: reputat sibi factū. Quia dr̃ Matth. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.

Tertio notande sunt operationes quib9 misericordia occupatur. Et notandum q̄ septez sunt opera misericordie corporalia: ꝛ septē spiritualia. Corporalia sunt ista. s.

Esurientem pascere.
Sitientem potare.
Nudum vestire.
Hospitem colligere.
Infirmum visitare.
Uinctum liberare.
Mortuū sepelire.

¶ Septē spiritualia sūt ista.s.
Peccata dimittere.
Peccantem corrigere.
Pro peccante orare.
Ignorantem instruere.
Necessitātē ꝯsulerī vł ꝯfirmarī.
Lugētibꝰ ꝯsolationē pbere. ꝛ
Ad oēs afflictos cordis com passionem habere.
¶ Sex de istis numerantur. Matt.xxv.septima thobie.ij.
¶ Et in figura hoꝝ dr̄ Apocalipsis primo: ꝙ similis filio hominis erat in medio septē cādelabroꝝ aureoruꝫ: ꝛ habebat in dextera sua septem stellas. Filiꝰ hominis dr̄ homo pij cordis: qꝛ ſm philosophuꝫ pietas est propriū hominis: sicut crudelitas leonis. Cādelabra aurea signāt septē opera mie corporalia que sūt vt aurū preciosa. Septeꝫ stelle que sunt i dextera: sunt septē opa mie spūalia i cordis hemispe rio lucētia tāꝗ sidera radiosa

¶ De mūdicia cordis.ca.xl.

E mūdicia cordis que est sexta beatitudo. est notanduꝫ ꝙ tria sunt que cordis mundiciam faciunt .s.
Lectio scripturarum.
Largitio elemosynarum.
Effusio lachrymarum.

Primo lectio scripturarū efficit cor mūdū. qꝛ dicit Joh.xiij. Jaꝫ vos mūdi estis pp ſmonē queꝫ locutus sum vobis. Quod figurat eleganter per lauatoriū tabernaculi exo.xxxviij. Et nō ꝙ duo erāt in lauatorio.s.speculū ꝛ aqua mūda ꝛ hoc duo sunt mistice in sacra pagina est.n. speculū qꝛ peccati maculas ondit ꝛ ē aqua qꝛ maculas tergit.

Secūdo facit cor mūdū effusio lachrimaꝝ. qꝛ dr̄ in psal. Lauabo per singulas noctes lectū meū.s.cōsciētie. Et nō ꝙ lachryma ad hoc ꝙ cor sit bene mundum debet habere tria: scilicet ꝙ debet esse calida per deuotionem: amara per contritionem: cinera per mortis recordationem sicꝫ enim Aqua transiens per cineres facit lixiuiuꝫ quod optime sordiuꝫ est mundatiuum: sic talis lachryma est cordis mundatiua.

Tertio fit cor mūduꝫ per elemosinarū largitionem qꝛ dr̄ Luce.xi. Date elemosynā ꝛ ecce omnia munda sunt vobis. Uidemus.n.ꝙ ad sanandū vel purgandū vulnus

non solum adhibentur cauteria immo apponuntur emplastra. cauteriū est correctio iustitie ⁊ emplastrum est elargitio elemosine.

¶ Item nota ꝙ sunt alia tria que ad cordis munditiaȝ disponunt. s. Scoba cōfessionis. Lima correctionis. Fornax affectionis.

¶ Primo igitur facit mūditiā cordis scoba confessionis idest frequenter confiteri: q2 dicitur. iiij. Reguȝ. v. Lauare septies i iordane Lauatur āt septies. qui septē vitia mortalia vel capitalia humiliter cōfitetur: q2 tunc cor mundatur ⁊ sanctificatur. Naȝ dicit in psal. Facta est iudea sanctificatio eius. iudea iterpretatur confessio. ipsa. n. est cordis sanctificatio. Et nota ꝙ in sacro eloquio valde sepe adiungit decor ⁊ pulchritudo. Et in figura huius ꝙ scoba confessionis summe disponit ad munditiā cordis dr̄ in psal. Confessionem ⁊ decorē induisti. Et iterum. Confessio ⁊ pulchritudo i ɔspectu ei⁹ ⁊ sic de alijs.

Secundo multum disponit ad munditiā cordis lima correctionis. Nā sicut lima mūdat ferrū a rubigine: sic correctio cor a labe. Unde Greg. Ille solus amicus erit qui in aduentuȝ districti iudicis maculas sue mentis tergit. Sed nota ꝙ quidā sūt adeo miseri ꝙ vnde deberēt mundari sordidantur. De talibus dicitur in psal. Destruxisti eum ab emundatione.

Tertio munditiā cordis facit fornax tribulationis. Nā sicut fornax reddit aurū purum: sic tribulatio facit cordis munditiā. Unde dicitur Jere. xij. Probasti cor meuȝ tecū. Sed sunt quidā qui ab igne tribulationis non mūdātur: sed vruntur: tales nō sunt auꝝ: sed scoria. non granū: sed palea: non oleuȝ: sed amurca: vnde multū ꝑnt formidar̄ de illo verbo euangelij Matth. iij. Paleas autē comburet: igne extinguibili. Sicut. n. videmus ꝙ confricatio panni asperi facit ⁊ conseruat munditiā ciphi: tribulatio ⁊ carnis maceratio facit munditiā animi. Exēplū de Joanne baptista qui habebat vestimentuȝ de pillis cameloruȝ. Matth. iij. Sciebat. n. ꝙ aspera faciebant cor munduȝ:

Item nota quod cor efficitur mundum ab omni peccato specialiter et precipue triplici baptismo: scilicet fluminis flaminis et sanguinis. Baptismo fluminis mundantur infantes baptismo flaminis mundantur penitentes baptismo sanguinis mundantur martires qui non scilicet sacramentum volunt et non possunt habere. Et iste triplex modus mundandi figuratur per illa tria quibus fiebat munditia in veteri lege. Fiebat enim per tria scilicet per aquam expiationis ut dicitur Exodi xxix. per effusionem sanguinis ut dicitur ad Hebre. ix. per unguentum unctionis ut habetur Exo. xxx. Ablutio vero que fiebat per aquam significat mundationem que fit que solam gratiam. Expiatio que fiebat per sanguinem significat martyrium vel carnis mortificationem. Sanctificatio que fiebat per unguenti unctionem figuravit martyrum perfectionem. Et nota quod in isto tertio modo sanctificabatur solus: aaron et filii eius. in quo intelligitur quod clerici et religiosi debent esse mundifica ti excellenter unctione spiritus sancti.

¶ Item nota quod quinque erant ex quibus conficiebatur unguentum unctionis. ut dicitur Exo. xxx.

Myrrha electa.
Cynamomo.
Cassia.
Calamo. et
Oleo olivarum.

¶ Prima ergo species illius unguenti erat myrrha pura et electa sicut illa que sponte manat ab arbore. et est preciosior quam illa que manat ex arboris incisione. Ista significat penitentiam que fit in iuventute: que gratiosior est deo quam illa que fit in senectute. Nam caro myrrha prius condienda est ut sit purissima antequam vermibus sit consumpta. Contra fatuitatem multorum qui myrrha penitentie nolunt se ungere donec toti putruerunt vermibus peccatorum vel vitiorum.

Secunda species illius unguenti erat cynamomum que est cineris coloris. et cum frangitur emittit quandam nebulam spiramenti redolentis etiam visibilis. ut dicit glo. Exo. xxx. Quod figurat humilitatem que debet esse in clericis et religiosis de quibus manare debet visibiliter spiramentum odoris: id est redolentia humilitatis per exemplum edificationis.

Tertia species illius vnguenti erat cassia que crescit in aquis. et figurat fidez ecclesie que in aquis sacre scripture proficit in quo intelligitur quod fides innititur scripture nō rationi humane. quia vt dicit Ambro. In his que fidei sūt piscatoribus creditur nō dyaleticis.

Quarta species illius vnguenti erat calamus. Est autem calamus vt dicit glosa Exo. xxx. arbor aromatica crescēs in libano: cuius cortex facit quē dā sonū: et significat in clericis et religiosis officiū ecclesiasticū: quod instar calami debet esse aromaticum per deuotionem: sonorum per diuine laudis expressionem.

Quinta species illius vnguenti erat oleū oliuarum: et significat dulcedinez cōpassionis que debet abūdare in clericis et religiosis: quia sicut oculus est lachrimabilior et tenerior et passibilior ceteris membris: sic prelati et clerici et religiosi qui sūt oculi ecclesie: debent esse pre ceteris teneri in cōpassione lachrimabiles pietate. De hoc habemus exemplū in christo qui valde pronus erat ad lachrymanduz et quē misericordia traxit de celis in mundū. Unde dicitur in psal. Propterea vnxit te deus oleo letitie pre consortibus tuis.

¶ De pace. ca. xli.

De pace que est septima beatitudo notanda sunt tria: scilicet.
Que sunt pacis preconia.
Que sunt pacis subsidia.
Que sunt pacis contraria.

¶ Primo notanda sunt pacis preconia. Unde nota quod tria sūt preconia pacis. Naz par est.
Celi linguagium.
Christi encenium. et
Dei vestigium.
Est igitur pax celi linguagiū cuius signū est triplex. quia christus illud ydioma loquebatur qui venit de celo. Dixit enim aplis Pax vobis. Joannis. xx. post resurrectionem quando erat immortalis. Tale linguagiū etiā locuti sunt angeli: qui sunt celi ciues. Dixerūt eniz in ortu xpi Luce. ij. Gloria in excelsis deo et in terra pax. Tale etiā ydioma loquebātur discipuli quia dictuz erat eis a xpo Matt. x. et Luce. x.

In quacūqꝫ domūꝫ intraue ritis dicite:pax huic domini.

Secundo pax est encenīū xpi ꝛ preciosi⁹ inter oia alia iocalia. Cuius cā est.quia istud preciosuꝫ iocale legauit xp̄s apl'is i morte. Amici nāqꝫ amicis dant ꝛ legant magis p̄ciosa in fine. Et nota ꝙ xp̄s dedit pacē discipulis suis ꝛ amicis triplici iure.s.iure donationis inter viuos iure vltimi testamenti:iure codicillor̄. Jure donationis ꝛ testamēti dedit pacē qñ dixit Jo. xiiij. Pacē meā do vobis:pacē relinquo vobis. Jure codicillorū quando post resurrectionē quasi firmando testamentum dixit Joannis.xx. Pax vobis.

Tertio pax est vestigium dei: ꝛ certissima semita. De qua dicit prouer.iij. Omnes semite illius pacifice. Et nota ꝙ huiusmōi: vie diuine sunt tres diete vel semite.s.

Pax iterna:que dicitur pax pectoris.

Pax externa : que dicit pax temporis.

Pax superna: que dicit pax eternitatis.

De dieta pacis interne dicit ad Collocen.iij. Pax christi exultet in cordibus vestris.

¶ De dieta pacis externe dr ad Ro.xij. Si fieri pōt q̄ntuꝫ ex vobis est cū omnibus pacem habentes.

De dieta pacis superne dicit Jsa.xxxij. Sedebit populus me⁹ in pulchritudine pacis.

Vnde nota tria pacis subsidia ꝛ ad pacem ducentia vel inducentia:scilicet.

Conformitas.

Humilitas

Tranquilitas.

Conformitas cum deo:humilitas cum proximo: tranquilitas in seipso.

Prio ergo iuuat ad pacē habēdā ꝯformitas volūtatis nr̄e ad volūtatē diuinā. sic.n.sp ē i guerra q nitit regi resistere cui nō pōt aliquatenus p̄ualere: sic ꝯtinua pace gaudet:q volūtatē suā voluntati diuine cōformare studet: cui nihil valet resistere. Ideo dr Job.ix. Quis resistit ei:pacē habuit:q̄si diceret nullus.

Secundo iuuat ad pacē habēdā cū qs hꝫ verā hūilitatē. Nā vulgo dr duo grossi i vno sacco nō p̄nt bn̄ capi ꝛ p ꝯriū humilitas fac mētes

modicas ꝛ graciles: ꝛ per con
sequens ad inuicem capaces.
Unde dic̄ apostolus Ephe.
iiij. Sollicitis seruare vnitatē
spūs in vinculo pacis.

Tertio iuuat bonum

pacis trāquillitas mētis sicut
in lecto spinoso nullus posset
bene pausare: sic cor inquietū
non potest verā pacē habere.
Et econuerso sicut homo bn̄
pausat in molli culcitra: sic de
us quiescit in mēte trāquilla.
Unde dicit in psal. In pace
in idipsū dormiā ꝛ requiescā
Et ibidē In pace factus est
locus eius. Et itē Māsueti
hereditabunt terrā. Et ibidē
in multis locis patet.
¶ Tertio notanda sunt pacis
contraria. Unde nota q̄ tri-
plex est pax. Est pax mala que
est vere paci cōtraria: scilicet.
Pax inquinata
Pax simulata
Pax inordinata.
¶ Primo ergo est vere paci
contraria pax inquinata ꝛ dicit
pax inquinata qn̄ corda sunt
ad malū concordantia talē pa-
cem habuit pylatus cū herode
Cum essent ante inimici facti
sunt in morte christi amici vt
dicitur Luce. xxiij. De tali pa
ce dicit psal. Zelaui super ini-
quos pacē peccatorū videns.

Secūdo est vere paci

aduersa pax simulata qualis
fuit simulatoris. inde qui oscu
latus est christū in signū pa-
cis ꝛ tradidit ipsū iudeis vt di
citur Mat. xxvi. De tali pace
dicit psal. Qui loquuntur pa
cem cū proximo suo mala aūt
in cordibus eorum.

Tertio ꝛ vltimo ē pax

inordinata qn̄ maior obedit
minori: vt plātus inferiori vel
ratio sensualitati talis pax est
deterior q̄ guerra. Talē pacē
habuit adā cum eua vxore sua
qui obediuit vxori sue que erat
sibi potius ad obediendū ꝛ ad
regendū cōmissa. Noluit eni
contristare delitias suas. vt di-
cit magister hystoriarū. De ta
li pace dicit sal. Mat. x. Non
veni pacē mittere in terrā: sed
gladiū. Item nota q̄ quadru
plex bellū in scriptura distin-
guitur quod paci aduersat ꝛ
per pacem sedatur.
Bellum enim est inter carnē ꝛ
spiritū qd̄ pacificat penitētia.
Bellum est inter hominē ꝛ
deum quod pacificat iustitia.
Bellum etiā fuit inter hoiem
ꝛ angelum: quod pacificauit

filij incarnatio benedicta. Bellum est inter hominem et proximũ suuz quod pacificat patientia et q2 pax est ita fructuosa et necessaria ideo ad eã obtinẽdã docet nos orare propheta dicens in psal. Rogate que ad pacem sunt hierlm.

De patientia. caplm.xlij.

E patientia que est octaua et vltima btitudo notãda sunt spãliter qttuor.s.
Patientie testimonia.
Patientie beneficia.
Patientie exercitia.
Patientie adiutoria.

Patiẽtie igitur testimonia et laudes eius primo sunt tria notãda.s.q2 est prudentissima strẽuissima et nobilissima. prudentissima ad regendũ. Strenuissima ad bellandum. Nobilissima ad regnandum.

Prio igitur patiẽtia est ad regendũ prudentissima Et nota q in tribus patet hominis patientia prudenti.s.
Acquirendo.
Conseruando et
Multiplicando.

Prudens eniz scit soluere omnia debita sua de his que nihil videntur valere.s.de malis pene que sustinet vt deus remittat sibi debitum culpe et soluendo nihil expẽdit de suo immo de his que accepit ab initio sicut de opprobrijs et cõtumelijs soluit qcũq3 et quicquid debet deo et cuz alienis se retinẽdo scit acquirere gratiam in presenti et gloriã in futuro. Et iõ dr Job.xxxvij. Ab aquilone auruz veniet: qd patiens acquirit in tribulatione.

Itẽ patientis prudentia patet in ↄseruando q2 cũ perdit bona tẽporalia retinet et claudit bona spũalia ecõtrario facit qui patientiã nõ habet: qui autẽ amittit bona exteriora effundit eterna et bona iteriora et sic auget capitale dyaboli respondẽdo ad verba et ad ↄtumelias inimici et associat hostem suũ ne forte vadat solus in infernũ. Male igit qui impatiẽs est custodit diuitias suas qui cũ aliquid perdit etiaz residuũ effundit Ideo dicitur prouer.xix. Qui impatiẽs est sustinebit damnum.

Prudentia etiaz patientis patet in multiplicando. q2 sputa opprobria scit mutare in aurũ et argentũ et lapides preciosos ipse enim ad modum vrsi verberibus impinguatur et instar salamandre igne tri-

bulationis fouetur ꝛ sicut asinus pūgitiuis pascit̃ sicut strutio comedit ferrū ꝛ omnia dura sicut piscis marin⁹ crescit in aqua salsa ꝛ amara.i. tribulationibus ꝛ passionib⁹ ꝛ tantam scit in negocio hēre industriam vt per hostes suos faciat sibi fabricare coronā vt dicitur in psal. Supra dorsum meū fabricauerūt peccatores. Magna est igit̃ prudentia patientis: ꝙ tam prudenter scit acquirere conseruare ꝛ multiplicare bona sua.

Secūdo patientia est ad bellanduꝫ strenuissima q̄ꝛ dicit̃ prouer. xvi. Melior est patiēs viro forti. Et nota ꝙ strenuitas patientis patet in tribus scilicet si attendas.
Pugnantis animum.
Pugnandi modum
Pugnandi scutum.
Primo ergo patiens habet animū valde strenuum quia plus vult pugnare q̄ꝫ pausare Gloriosius ꝛ generosius est militi stare in bello quā in balneo esse in cāpo cū rege quaꝫ in lecto cuꝫ muliere certari in pugna quā delectari in mensa ꝛ portate arma regis q̄ꝫ fimbrias mulieris. Unde dicit apostolus ad Gal. vi. Ego.n. stigmata domini iesu in corpore meo porto.

Secundo patiens habet impugnādo moduꝫ valde strenuū. Ipse enim sine fuga euadit sine ictu teli recedit sine repcussione vincit ꝛ adeo est ipugnando strenuus ꝙ cōtra hostem nō leuat festicam de terra. Unde dicit̃ in psal. Confregit potentias arcū scutum gladium ꝛ bellum.

Tertio patiens in pugna habet nobilissimū scutuꝫ. Et nota ꝙ scutū patientie dꝫ esse quadriangulum. In inferiori eniꝫ angulo debet esse timor supplicij in dextro amor proximi in sinistro passio xp̄i. Iuxta illd̓ Trenoꝝ.iij. Dabo eis scutū cordis laborem tuū. Et.i. Petri.iiij. Christo igitur in carne passo ꝛ vos eadē cogitatione armamini ꝛ hoc scutum sustine: omnia tela ꝛ spāliter tria.s. damnū reꝝ molestias corpoꝝ ꝛ ꝯtumelias verborū. Cum hoc scuto domini correctionis eius sustinendo vincit dyabolum eius tentationes euadendo: sanctificat se metipsum carnis afflictiones ꝛ passiones corporis tolleran

do. De strenuitate patiētis di cit apostolus ad Heb.xij. per patientiam curamus ad propositum nobis terminum.

Tertio patiētia est ad regnandum nobilissima q2 dicitur Mat.v. Beati qui psecutionē patiunt ꝓpter iustitiā qm̄ ipsoꝝ est regnū celorum.

Et nota ꝙ hō pacificus pōt dici rex precipue ꝓpter tria.s.

Quia regali domino omnibus dominatur.

Quia ad regale prādium inuitatur.

Quia sibi regale ferculuꝫ ministratur.

¶ Primo.n. hō patiens rex dicit q2 hēt regale dn̄ium in oibus. Nam patienti seruiūt oia que alijs sunt nociua: vt sterilitas agroꝝ implet sibi cellariū hostes fabricant sibi corona febres parāt ꝛ medicinā mors aperit sibi carcerem ad euadēdū miseriā ignis qui domos incendit alijs: sibi cōfert pabuluꝫ vel constituit in celis palatium ꝛ sic verificatur verbū apostoli Ro.viij. Scimus qm̄ diligentibus deuꝫ omnia cooperantur in bonum.

Secūdo patiens inuitatur a deo ad regale prādiuꝫ ꝛ non solum inuitatur sꝫ etiaꝫ trahitur nec soluꝫ trahit imo vestis eius vt veniat lacerat. Vn̄ nota ꝙ triplex est signuꝫ ꝙ inuitās ex corde iuitet amicum.s. trahendo vocando rūpendo. Magnū signuꝫ est qn̄ efficaciter euꝫ inuitat siue vocat per predicatoris verbū alios per tactū inspirationis sed patiētes quos summe diligit per rupturā tribulatiōis. Vn̄ dicitur. Luce. xiiij. Compelle eos intrare sed patientes vocando trahendo ꝛ rūpendo.

Tertio patienti ministratur regale prandiū vel ferculum. Talia nāqꝫ fercula gustauit christus qui est rex regum scilicet tribulationes persecutiones periurias paupertates dolores passionē ꝛ mortem. Vnde dixit filius zebedei Matt.xx. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus suꝫ ꝛc. Et sicut magna incurialitas reputat quo respuit ciphum quem rex mittit ad bibendum post ipsum: sic magna ingratitudo est caliceꝫ tribulationis respuere: quē amore nostri christus voluit primo gustare immo sicut vinum quod de se est forte ꝛ

durum transiendo per gario philos ꝛ species aromaticas efficit nectar dulcissimum: sic tribulationes mūdi dulcescūt si per memoriā passionis xp̄i transeant. Unde dicit sponsa Canti. viij. Dabo tibi poculū ex vino ꝯdito. Uinū ꝯditum ad litterā dicit nectar. ꝛ sigāt vinū mundane tribulationis conditū dulciter dulci memoria passionis christi qđ nobis concedat ip̄e dei filius qui est benedictus in secula. Amen.

¶ Octaua dieta de fructibus spiritus.

Ost tractatū de beatitudinibus: sequit tractatus de fructib⁹ sp̄ūs ꝛ ista est octaua dieta salutis. s. a beatitudinib⁹ ad fructus sp̄ūs peruenire: qꝛ beatitudines faciūt operari vel ambulare simpliciter ꝛ pfecte: fructus autē suauiter ꝛ delitiose. Sunt isti fructus spiritus. xij. quos enumerat ap̄l's ad gal'. v. Fructus autē sp̄ūs est caritas: gaudiū: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo: modestia: cōtinentia: castitas.

¶ Primo igit inter istos fructus dicendū esset de caritate sed qꝛ in tractatu de virtutib⁹ de ipsa dictum est: ideo hic nihil ad p̄n̄s est dicendum.

¶ De gaudio spirituali. c. xliij.

Ecundo loco post fructū caritatis: dicendū est de fructu gaudij spiritualis. De quo dicenda sunt pauca ꝛ specialiter tria.

¶ Primo qualiter sp̄ūale gaudiū est a mūdi gaudio sepatū.
Secundo qualiter est a celi gaudio deriuatum.
Tertio q̄liter est a celesti gaudio pigmentatum.

Primo igit gaudiuz sp̄ūale est a mundi gaudio separatum ꝛ distinctuꝫ. Unde sciendum est ꝙ quattuor sunt differētie inter spirituale gaudium ꝛ mundanum.

Prima differētia est puritas ꝛ ipuritas. Gaudiuꝫ enim sp̄ūale est purissimum: ꝛ ideo forti⁹ est ad inebriandum ad diligendū deū. sicut videmus ꝙ vinū purum citius inebriat q̄ꝫ limphatum. Istud vinū sp̄ūalis gaudij fit de botro cipri. i. de sanguine christi: expresso in crucis torculari. sicut dr̄ in Canti. Botrus cipri dilectus me⁹ mihi. Gaudiuꝫ

vero mundanorum: sicut vinuz cum aqua mixtũ ad inebriandum debilissimũ: et insipiduz. De quo dicit Isa.i. Vinum tuũ mixtuz est aqua. Quia vt dicit Boetius. Dulcedo felicitatis humane multis amaritudinibus est respersa. Et notandũ q gaudium humanuz cum duobus est ãmixtuz.s.cũ remorsu conscientie et sollicitudine cruciante. Remorsus cõsciẽtie est sicut infirmitas que dicit regius morbus que rodit carnẽ et est magnarum expensarum. Vnde dicit regius qr opz q ex gallinis et alijs delicatis carnibus morb9 ille pascatur que sup locũ morbi ponũtur ne caro totaliter consumatur quantũcunqz tñ caro pascatur tñ plus cõsumitur a morbo quã sustẽtetur a fomẽto. Ita in gaudio mundi plus cruciat remorsus conscĩetie quã delectet dulcedo iocunditatis trãsitorie et mũdane. Secũdũ gaudiũ mundanũ est mixtum cũ sollicitudine cruciãte. Sollicitudo eni auget cruciatũ qr vt dicit Berñ. Diuitie mundane cuz labore acquirunt cũ timore possidentur cũ dolore amittuntur. Vnde versus. Diues diuitias non congregat absqz labore. Non tenet absqz metu: nos definit absqz dolore.

Secunda differentia spiritualis gaudij est cõtinuitas et discontinuitas. Spũale gaudiuz est continuũ et secuz. Vnde dicit prouer.xv. Secura mẽs quasi iuge conuiuiuz Gaudium vero mũdanũ est breue et transitoriũ qr vt dicit Job.xx. Gaudiuz hypocrite instar puncti hypocrita dicit iste mũdus qr hypocrita licet interi9 sit corruptus exterius tamẽ apparet bonus ita mundus in veritate malus et fetidus interi9 exterius tñ est floridus et venustus et iõ gaudiũ eius est soluz quasi pũctus instar pũcti non habens longitudinẽ perseuerantie nec latitudiuem amicitie nec profunditatez bone conscientie sicut punct9 qui caret longitudine quã habet linea et latitudine quaz habet superficies et profunditate quaz habet corpus.

Tertia differẽtia spiritualis gaudij et mũdani est dignitas et indignitas. Gaudium enim spũale est de rebus valde dignis: qr de deo precipue: et de reb9 diuinis. Vnde

dicit apostolus Philippē.iiij. Gaudete in dño semper &c. Gaudiū vero mūdi est de rebus indignis.& precipue sicut devoluptate carnis de qua dicit seneca. Voluptas est mēbroꝝ viliū & turpiuz ministratio:veniens ex exitu fetido. Et Augu.dicit ꝙ seculi letitia est impunita neqtia videlicet luxuriari:in spectaculuz vagari: ebriositate impinguari:turpitudine fetere:& mali nihil pati. De quo gaudio turpissimo dicitur prouer.iij. Stultorum exultatio ignominia.

Quarta differētia spiritualis gaudij & mundani est salubritas & noxietas. Gaudium eni spūale est salubre & studiosum tripliciter: qr facit carnem despicere. Gustato eniz spiritu:decipit ois caro: vt ait Aug. Secūdo facit dyaboluz vincere:qr vt dicebat sanctus antonius Vnica ratio vincēdi dyaboluz est letitia spūalis. Tertio facit mundū contēnere qr nemo pōt duobus dñis seruire. Ideo qui gaudet de deo:tristatur de mundo.

Tertio spirituale gaudium est a celesti gaudio deriuatuz.i.a donis celestibus.vñ notādū est ꝙ quinqz sunt bona celestia:a quibus est spūale gaudiū deriuatū.scilicet.

Spiritualis puritas.
Spiritualis tranquilitas
Spiritualis sanitas.
Spiritualis libertas
Spiritualis conformitas.

Primuz a quo causat spūale gaudium: est spūalis puritas Animus eniz generosus libētius quiescit in lecto ɔscientie qñ est mundus: q̄ȝ qñ est immundus. Nā naturaliter homo appetit mūditiaz:& abhorret immunditiā. Propterea dicit spōsa in Canti.i.cap. Lectulus noster floridus.

Secunduz a quo causatur spūale gaudiuz est spiritualis sanitas: sicut videmus ꝙ naturaliter nō est gaudium si corpus est infirmū.vñ dicit prouer.xvi. Dulcedo anie est sanitas ossium.i.viriū anime. Et ecclesiastici.xxx. Non est census super censum salutis corporis.non est oblectamentum super cordis gaudium.

Tertiuz a quo deriuatur spūale gaudiū est spūalis libertas Peccator eniz est sicut homo captus & ligatꝰ ad bene operandū ineptus. Vñ

dicitur prouer. v. Iniquitas sue: capiūt impiū. sed adueniente spūsancto: libertas causatur in anima. Iuxta illud apostoli. ij. ad Cor. iij. Ubi spirit⁹ domini: ibi libertas.

Quartū a quo spūale gaudiū causatur est spiritualis trāquilitatis. Itaqꝫ in hoc mundano gaudiuꝫ sunt diuersaruꝫ cogitationū tumultus: ꝛ diuersaꝝ affectionum cruciatus: cōscientie remorsus. Quidaꝫ vero cruciant̄ cupiditate in acquirendo: quidā timore in custodiendo: quidā dolore in amittendo. Isto gaudio humano quidaꝫ cruciantur: ira quidam inuidia: sed animus spirituali gaudio plenus quietus est ꝛ iocūdus: ꝛ quasi quidam lectus mollissimus. Uidemus enim ꝙ in lecto molli ꝛ quieto: libētius homo quiescit q̄ꝫ in lecto spinoso. Iste est lectus floridus in quo quiescit sponsus ꝛ spōsa in cāticis. De ista quiete gaudium spūalis dicit Greg. Sācti qui nihil huius mūdi appetunt: nullis corde tumultibus comprimuntur. Et augu. dicit ꝙ qui biberit de flumie paradisi cuius vna gutta est maior oceano ꝙ in eo sitis huius mundi extinctus sit.

Quintū a quo causat̄ spirituale gaudiuꝫ est spūalis conformitas. s. cum voluntate dei: qꝛ cuꝫ voluntas humana voluntati diuine cōformatur: nihil ei repugnat: ꝛ sic voluntas dei in omnibus implet̄. Iuxta illud psal. Omnia que cūqꝫ voluit dn̄s fecit. Hec autē maior delictio ꝛ mai⁹ gaudium est qd̄ possit esse: omnia ad nutū habere: ꝛ nihil ei repugnare. Etiam ignis gehenne facilis esset: si voluntas illū acceptaret. Qui igit̄ sunt voluntati diuine cōformes sunt quasi dij sue voluntatis omnipotentes. Exēplū de quodā sancto patre qui sciebat flere quandocunqꝫ volebat.

Tertio ꝛ vltimo spirituale gaudiū est a celesti gaudio pigmentatū: conficitur. n. instar nectaris speciebus celestibus ꝛ gariophilis. Unde notandum est deuote ꝛ diligenter ꝙ triplex est genus nectaris: scilicet.

Nectar dominice passionis.
Nectar virtuose operationis.
Nectar eterne fruitionis vel felicitatis.

¶ Primum est nectar domi nice passionis: quod est dulcissimū τ anime deuote inebriatiuū. Et notādū ꝙ in hoc nectare bn̄dicto q̄ttuor apponūt scȝ vinū illud myrrhatū quo xps fuit potatus. Pro gariophilis sunt claui positi quib⁹ christus fuit confessus. Pro cynamomo fuit lignū crucis in quo fuit suspēsus. Pro zucara est ibi dulcissima caritas τ misericordia: qui pro nobis tractatus fuit passus τ mortuus. De isto nectare dicit sponsa in canticis. Dabo tibi poculum ex vino condito.

Secunduȝ nectar est virtuose operationis. Habet pro vino caritatem dei τ proximi: τ pro gariophilis clauos pungitiuos confessionis peccati. Pro cynamomo planctus ostēsiuus recognitionis peccati. pro zucara habȝ dulcedinem pietatis τ boni operis. De isto nectare dicit spōsa in canticis. Bibi vinū meum cuȝ lacte meo. Vinuȝ est dulce: τ lac est munduȝ. q2 bona voluntas habet ista duo. s. dulcedinē veritatis vel pietatis τ gratie: τ munditiaȝ conscientie. De isto gaudio dicit ecclesiastici. xxx. Nō est oblectamentū sup cordis gaudiū.

Tertiū est nectar eterne fruitionis vl' felicitatis. qd angelicū τ iocondissimū est. τ ideo facit beatos cōtinue cantare sctūs sctūs: sanctus dn̄s deus sabaoth. τc̄. Sicut videm⁹ ꝙ nectar i ꝯuiuijs facit cōuiuas choreas ducere ad cantare: sic. τc̄. Istud nectar conficitur ex quattuor. Habet eni pro vino puritatē diuine visionis. pro gariophilis habȝ venustatē dn̄ice passiōis. pro cynamomo: habȝ firmitatē eterne donationis vel fruitionis pro zucara vel pro melle habet dulcedinē vel suauitatem eterne fruitionis. De isto nectare dicitur in canticis. Bibite τ inebriamini amici mei carissimi. Istud est spirituale gaudium a celesti gaudio pigmentatuȝ de quo dicitur in Mattheo. Intra in gaudiuȝ domini tui. τc̄.

Terti⁹ fructus est fruct⁹ pacis. Sȝ q2 de isto fructu tractatū est in beatitudine in septima btitudine: iō de ipso nihil amplius est hic dicēdū.

Quartus fructus est

patientia de qua similiter dictū ē i tractatu: d britudinib⁹ cū dicebať d octaua britudie.

¶De longanimitate.ca.xliiij.

Quintus fructus ē longanimitas vel pseuerātia. de q̄ ēt notāda sūt tria.
Primuȝ est q̄ȝ laudabiliter commendatur.
Secūdū ē q̄ȝ efficaciter opať.
Tertiuȝ est q̄ȝ singulariter coronatur.

Primo igitur cōmēdatur pseuerantia: qꝛ de⁹ pseuerauit quousqȝ fec̄ opus sue creationis. Iuxta illud Genesis.ij. Cōpleuit deus die se ptimo opus qd̄ fecerat. Christus pseuerauit quousqȝ pfecit opus nostre redēptiōis. qꝛ dr̄ Ioh.xvij. Opus ꝯsummaui. qd̄ dedisti mihi vt faciam. Sācti pseuerauerūt quousqȝ pfecerūt opus sue pfectionis. In quoꝝ psona dicit apostolus. ij. Thi.iiij. Bonū certaui cursuȝ cōsūmaui. fidē fuaui.

¶Secūdo pseuerātia operať efficaciter. Unde notandum ꝙ triplex est perseuerantie affectus. naȝ perseuerantia.
Perficit inchoata.
Impetrat postulata.
Stabilit acquisita.

¶Primo igitur pseuerātia perficit ichoata: ꝛ nihil iperfectū relingt: etiā si robur deficit. sicut videm⁹ ꝙ muliercule. q̄ȝtūcūqȝ senilis etatis: laborādo ꝛ pseuerādo ꝛ ꝯtinuando pficiunt laborē sue peregrinationis. ꝛ sicut videm⁹ ꝙ natura continue operādo: ex modica radice vel nuce: facit arborē mire celsitudinis. ꝛ sicut videm⁹ ꝙ gutta aque q̄ȝuis sit res valde mollis: continue cadendo: cauat lapidem robuste soliditatis. Et iō dicit Judicū. xviij. Nolite negligere. nolite cessare.

Secundo perseuerātia ipetrat postulata. sicut maria magdalena perseuerando vidit resurrectioneȝ xp̄i sicut apostoli perseuerādo in oratione: acceperunt donū spiritus sancti vt dr̄ Actu.ij. Et ꝑpterea dr̄ Luce.xi. Si perseuerauerit pulsans ꝛ si n̄ dabit ei eo ꝙ amicus eius sit: ꝑpter improbitatē tn̄ eius surget ꝛ dabit ei quotquot hȝ necessarios.

Tertio perseuerantia seruat acquisita. sicut videm⁹ ꝙ ignis ꝙ seruatur continue ministrando ligna. Et ꝑpterea dicit Aug. Perseuerātia

est magnum donum dei que dona conseruantur.

Quarto perseuerantia coronatur singulariter. vnde ait Ber. q alie virtutes coronam merentur: sed sola perseuerātia coronatur. Et notādum q in scriptura quadruplex inuenit & laudat corona.

Est eniz corona pudicitie virginalis: & hec ē florea: & debet virginib9. vnde psal. Gloria & honore coronasti. eū. Dicitur de spōso virginū.

Secunda corona ē sapientie ingr̃alis. & hec aurea est que debetur doctoribus ec cl̃.xlv. Corona aurea sup mitram eius.

Tertia corona est pseuerātia triūphalis. & hec ē gēma que debetur martyribus & omnibus perseuerantibus psal. Posuisti domine in capite eius: coronam de lapide precioso. Et apl's prime Cor. ix. Omnis. n. qui in agone cōtēdit ab omnibus se abstinet. & illi quidez & corruptibilē coronam accipiant: nos autem incorruptum.

Quarta corona ē glorie immortalis & hec est stellea que debetur felicib9 Apo. xij. In capite eius corōa duodecim stellarum. Corona stellea: est felicitas eterna de quib9 dicetur infra in vltima dicta. vbi tangetur de gloria paradisi. Hac corona coronantur perseuerantes: quia vt dicit saluator. Qui perseuerauerit vsq3 ad finem saluus erit.

Sextus fructus ē fructus bonitatis. De isto fructu actū est in tractatu de beatitudinibus in capitulo de mia & ideo de ipso nihil est dicendū. nisi q quattuor sunt de q bus bonitas predicatur. Est eniz bonitas nature congreganti. s. fortune ad ornantis: gratie reformātis: glorie quietātis. De quib9 dicit Geñ. i. Uidit deus cuncta que fecerat. s. bona nature: bona fortune: bona gratie: bona glorie & erant valde bona.

De benignitate. ca. xlv.

Septimus fructus est fructus benignitatis. De isto fructu similiter dictum est in tractatu de beatitudinib9 in capitulo de misericordia. & iō nihil ad pn̄s dicēdum ē de ipso nisi q q̄ttuor sunt que ad benignitatē nos

inducunt.s. Preceptuȝ quod inducitur vel imponitur.
Exemplū quod preponitur.
Suppliciū quod euaditur.
Stipendium vel premiū q̄ acquiritur.
¶ Primo debet nos mouere ad benignitatē preceptum quod a christo inducitur vel imponitur. Unde dicitur Luce.vi. Estote misericordes: sicut pater vester misericors est.

Secundo debemus nos mouere exēplū q̄ ab ipso proponit̄ de samaritano.

Tertio debȝ nos mouere suppliciuȝ inferni quod euadit̄. Qr iudiciuȝ sine mia fiet illi qui nō fecerit miam.

Quarto mouet nos p̄miū quod in celo acquirit̄. Unde in Mattheo.v. Beati misericordes: qm̄.ꝛc.

¶ De mansuetudine. ca.xlvi.

Octauus fructus ē fruct⁹ mā̄suetudinis: de quo supra dictū ē i tractatu de beatitudinibus in capitulo: de mititate.iō de ipsa parum est hic dicendū. Et breuiter est notandū q̄ mā̄sueti.
Clarius informatur.
Uarius impugnantur.
Altius eleuantur
Amplius venerantur.
¶ Primo igitur mā̄sueti clari⁹ informātur. Exēplū de discipulis. Unde iacobus in canonica sua. In mansuetudine suscipite insitum verbū.

Secūdo mansueti rarius impugnātur. Sicut eniȝ videmus communiter q̄ nō impugnantur nisi castra alta ꝛ altius eleuata: sic etiam videmus q̄ leo ꝛ canis non inuadunt hominem: si inueniant ipsum iacentem vel sedentem supra terram. vnde psal. Mansueti hereditabūt terraȝ ꝛ delectabūtur in multitudine pacis.

Tertio altius eleuantur. sic patet de christo qui venit ad nos mansuetus. Matth.xxi. sicut patet de beata virgine ꝛ multis alijs. Unde psal. Exurget in iudicio deus: vt saluet omnes mansuetos terre.

Quarto mansueti amplius honorantur exemplum habemus a christo recumbere in nouissimo loco. Unde psal. Suscipiet dominus mansuetos.

❡De fide. ca. xlviij.

Onus fructus est fides: de quo dictũ est i tractatu de virtutibus in capitulo de fide ⁊ ideo nihil aliud ē hic dicēdũ: nisi ꝙ fides ē.

Sicut fundamentuȝ ad sustinendum.

Sic armatura ad euadendũ.

Sicut argumentũ ad concludendum.

Sicut instrumentuȝ ad ascēdendum.

❡Primo igit̃ fides est sicut fundamentũ ad sustinenduȝ. Sicut. n. videmus ꝙ natura qñ vult ꝑducere plantã ꝑmo ponit radicē: similiter qñ domificatoꝛ facit domuȝ: primo ponit fundamẽtũ. Similiter in moralibus si aliquis vellet edificare bona opera: debȝ super ponere fidē: que est vt petra duricissima ⁊ totius spũalis edificij fundamentũ. Et iõ dixit dñs. Pe. Matth. xvi. Sup hãc petrã edificabo ecclesiã meã. Et nota ꝙ dixit super hãc: qꝛ fundamentũ aliud nemo pt ponere: nisi illud qđ positum est ꝙ est xp̃s iesus. i. Coꝛ. iij. Et iõ si qs edificat: super istud fundamentuȝ edificet: qꝛ ait apl's. Sine fide impossibile est placere deo.

Secundo fides est armamẽtũ ad euadendũ. est. n. sicut scutũ militare. scutũ aũt militare habet supficiē ⁊ tres angulos. ⁊ poꝛtatur a parte sinistra contra aduersariũ: ⁊ a patre coꝛdis ad ꝓtegenduȝ ipsuȝ: ⁊ ratione signi habet reꝑsentare deũ. sic reuera fides catholica est ad repellendum aduersariũ cũ trib⁹ caternis: ad ꝓtegendũ animũ cũ tribus potẽtijs ad confitendum deũ in tribus personis. Unde ait apl's Ephe. vi. In omnib⁹ sumentes scutũ fidei. ⁊c.

Tertio fides est sicut argumentũ ad concludenduȝ nõ sicut argumentũ dyaleticũ quo procedit ex ꝓbabilibus: aut sicut argumentũ tentatiuȝ: quod ꝓcedit ex his que videntur ꝓbabilia ⁊ nõ sunt. sed est argumentũ apotheticũ. i. faciens scire. Nũqȝ eniȝ aliquis sapiens per suaȝ scientiaȝ potuit peruenire ad tantã scientiã de deo ⁊ creaturis: ad quantaȝ venit simplex piscatoꝛ petrus cũ dixit. Tu es xp̃s fili⁹ dei viui. Unde per istud argumentũ ꝓbatur vnitas diuine essentie.

trinitas personarum vnitas prime cause: ⁊ multiplicitas creaturarū: pietas misericordie: multiplicitas gratiaruꝫ ⁊ multa alia que xp̄s ⁊ eius discipuli per istud argumentuꝫ demonstrabāt. Nā per istud argumentū probatur demonstratiue illuminatio cecorum ambulatio claudoꝝ: auditus surdorū: locutio mutorū: erectio siue extinctio aridorū. suscitatio mortuoꝝ. Et ideo dicebat xp̄s in Matth. Si opa nō fecissent in eis que nemo alius fecit: pctm̄ non haberēt. Et ideo volens apl's diffinire fideꝫ ait. Fides est substantia reruꝫ sperādarū argumētū non apparentiū. Hebre. xi.

Quarto fides ē sicut instrumentū ad scādendum.

Videmus eniꝫ ꝙ naturaliter ois res habet locū ꝓpriū ad quā naturaliter tendit per suā naturam sicut grauia habent locū deorsuꝫ ad quā per naturā grauitatis naturaliter descendunt. Leuia āt habent locū sursuꝫ ad quē per naturā leuitatis naturaliter ascendunt. Homo cū sit omnium creaturaꝝ corporaliū nobilior: habet locū super oia corpa ad quem locuꝫ ante pctm̄ poterat per gratiā ascēdere ꝙ̄uis non posset per naturā totaliter: sed ꝓpter pctm̄: gratia fuit sibi ablata: ⁊ natura totaliter sauciata: ⁊ ideo ad hoc ꝙ possit ad locū propriū remeare: indiget instrumento quodā quod instrumentū nullus per suā sapientiā vel vitā potuit fabricare preter christū: q fabricatus est aurorā ⁊ soleꝫ. ideo oēs qui saluati sunt. per ministeriū ipsius xp̄i. s. per fideꝫ saluati sunt: que quidē est velut vna scala per quā ad celū ascenditur: continens duodecim gradus. i. duodecim articulos per apostolos declaratos: iuxta numeꝝ. xij. celoꝝ incipiendo ex aere qui celū dicitur vsqꝫ ad celum empireuꝫ: in quo duodenari⁹ numerus terminat̄. Latera āt isti⁹ scale sūt diuinitas ⁊ humanitas. Ista āt scala fuit p xp̄m deū ⁊ hoiem fabricata: sꝫ nobis fuit p duodeciꝫ apostolos reuelata. Ista ē scala quā vidit iacob patriarcha: cui⁹ cacumen ptingebat ad celū: cui ēt dn̄s erat innixus p quā ascēdebāt āgeli ⁊ dscēdebāt. De ista scala dic̄ Aug. i s̄moē ascēsiōis. Ascēdam⁹ iteriꝫ corde. i. fide

vt cuȝ dies ꝓmissus adueneritꝫ sequamur in corpore.

¶ De modestia.

Decimus fructus est modestia. De isto fructu in tractatu de temperantia dictum est: ⁊ ideo ad p̄ns nihil est dicendum.

¶ De continentia.

Undecimus fructus est cōtinentia. De isto fructu in tractatu de ꝯsilijs i capitulo de castitate simil̄r dictū ē.

¶ De castitate.

Duodecimus fruct⁹ est castitas. De isto fructu sil̄iter i tractatu de ꝯsilijs dictū ē: i capl̄o de castitate. Et iō de eo nō est ăpli⁹ dicendū.

De generali iudicio. ca. xlviij.

Post tractatū de fructib⁹ spiritus sancti: de generali ⁊ vltimo iudicio est dicenduȝ. Ista est nona dieta: scilicet a fructib⁹ bonoꝝ operū: venire ad iudiciū extremū. De gn̄ali iudicio q̄ttuor sp̄al̄r sūt notāda. s. Signa que premittentur. Scripta que aperientur. Verba que dicentur. Facta que sequentur.

¶ Signa que premittentur erunt sicut quedam peremptoria citatio.

¶ Scripta. s. libri que aperientur: erunt sicut quedaȝ acta ⁊ processus recitatio ⁊ testium publicatio.

Verba que dicēt̄ erūt sicut quedā sn̄ie ꝓmulgatio.

Facta que sequentur erunt sicut quedā late ⁊ promulgate sententie executio.

Primo igitur precedēt illō iudiciū vt dr̄ Marci. xiij. signa sicut quedā citatio peremptoria: que signa dicit Iero. se reperisse i historijs hebreorum.

Prima die exiget se mare quindecim cubitis sup altitudinem montiū: stans in loco suo quasi murus.

Secunda die descendet: ita q̄ vix poterit videri.

Tertia die pisces ⁊ marine belne apparētes sup mare: dabūt mugit⁹ vsqȝ ad celū.

Quarta die: ardebit mare ⁊ aqua.

Quita die herbe ⁊ ar

bores dabunt rorem sangui-
neum.

**Sexta die ruent edifi
cia.**

Septima die petre ad
inuicem collidentur ⁊ in oc-
to partes scindentur: ⁊ vna
queqꝫ pars collidet aliã: ⁊ nõ
sciet homo sonũ illũ: sed tan-
tum deus.

Octaua die fiet gene
ralis terremotus: qui tantus
erit vt dr̃: q̃ nullus homo vel
animal aliquod stare poterit:
⁊ ad terram omnia proster-
nentur.

Nona die equabitur
tota terra: ⁊ oẽs mõtes ⁊ col
les in puluerẽ redigentur.

Decima die exibunt
homines de cauernis terre ⁊
ibũt velut amentes: nec pote
runt sibi mutuo loqui.

Undecima die resur
gent omnia ossa mortuorum
⁊ stabunt super sepulchra. oia
enim sepulchra aperientur vt
mortui exire valeant.

Duodecĩa die cadẽt
stelle de celo. In hac.n. duo-
decima die dicitur q̃ anima
lia cuncta veniẽt ad campos
mugientia non gustantia: nec
bibentia.

Tertiadecima die mo
rientur homines viuentes vt
cuꝫ mortuis resurgant

Quartadecima die ar
debit celum ⁊ terrã ⁊ superfi
cies terre ⁊ aeris.

Quintadecima die fi
et celum nouum: ⁊ terra no-
ua: ⁊ resurgent mortui: secun-
dum virtutes: merita ⁊ deme
rita recepturi. Ista enim si-
gna erunt: sicut dictum est:
quedam peremptoria citatio:
⁊ terribilis cum executione
sententie sine omni excusati-
one ad iudicium vocatio: ⁊
preconizatio. vnde dicit apo-
stolus. i. Thessal. iiij. Ipse do-
minus in iussu: ⁊ in voce
archangeli ⁊ in tuba dei de-
scendet de celo. De ista terri-
bili citatione dicit Jero. Si-
ue comedam: siue bibam: si-
ue aliquid aliud faciam: sem-
per videtur sonare illa terri-
bilis tuba in auribus meis.
Surgite mortui: venite ad iu
dicium. Et iob. xxx viij. Quid
faciam cum resurgam ad iu-
dicium.

Secundo in illo iudicio tremēdo aperiētur scripta sicut quedā acta. Et nō q ibi aperient tria scripta solēnia ꝛ autentica: ꝛ sine oī calūnia.s.
Liber passionis dominice.
Liber conscientie.
Liber vite.

¶ Primo apient quasi quedam acta.s.liber passionis dominice:in quo sunt.s.crux: claui:lancea:corona spinea : ꝛ in carne christi cicatrices: ꝛ christi vulnera vt dicit crisost.ꝛ nō erit tūc necessitas accusatiōis cū viderit quelibet crucē ꝛ ipsum christū habentē in corpore suo testimonia passiōis.vñ dicit Mat.xxiiij.Tūc apparebit signū filij hominis in celo.
¶ Secūdo aperient libri ꝯscientie.Et nota q liber ꝯsciaꝝ ꝯtinebit tria capitula.s.cogitationes:qꝛ vt dicit sap.i.In cogitationib[9] impij interrogatio erit.ꝯtinebit ēt verba ꝛ locutiones ociosas. vt dr Mat.xij. De oī verbo ocioso qd locut[9] fuerit hō:reddet rōnem in die iudicij.Cōtinebit etiā liber ille facta ꝛ opationes ꝛ dicitur Ecclesiastes vlti. Cuncta que fiunt adducet dñs in iudicio pro omni errato: siue bonū siue maluꝫ sit. Bonum scilicet ōmissum ꝛ malum cōmissuꝫ.

Tertio aperiet liber vite.i.xps cui[9] virtute manifestabunt secreta ꝯscientiaruꝫ vnius ad alteꝝ sicut dic apls i.Coꝛ.iiij. Nolite ante tēpus iudicare quousqꝫ veniat dies dñi ꝛc.De istis libris dr apo.xix. Judicati sunt mortui ex his que scripta sunt in libro secundum opera ipsoꝝ.

Tertio in illo tremendo iudicio verba iudicis promulgabunt:sicut sentētia diffinitiua. Unde nota in ista sententia specialiter tria.

Primo cause magnitudinē siue imensitatē de qua crit illa snia qꝛ non erit pecunie vel possessionis terrene sꝫ dānationis vel saluationis eterne illi vero qui obtinebunt mutabunt ad possessionē hereditatis.qꝛ dicit Mat.xxv. Et ibunt hi in supplicū eternum: illi vero in vitam eternam.

Secundo nota in isto iudicio auditoꝝ multitudineꝫ vel curie solēnitatem in cuius ꝯspectu reprobi cōfundantur. totus eni mundus ꝯgregabit omnes angeli de celo omnes

homines de mundo omnes dyaboli de inferno vt dicitur Mat.xxv.Congregatur ante eum oẽs gẽtes.Et ideo est bonum ꝯsiliũ cũ homine qui de iure suo diffidit ante diez s̄nie periculose coraȝ sacerdote de cõpositione tractare. Vñ dicit sapiens Ecclesiastici.xviij. Ante iudiciũ: para iustitiam.

Tertio in illo iudicio tam tremendo vel s̄nia tremẽda iudicis nota seueritatẽ vel inflexibilitatẽ. Vñ dicit̃ Malachie.iij.Et quis poterit cogitare dieȝ aduẽtus ei⁹ aut quis stabit ad videndũ euȝ. Tanta nãqȝ erit tũc iudicis seueritas ⁊ inflexibilitas ꝙ si beata virgo ⁊ oẽs angeli ⁊ sancti ⁊ sctẽ genua flecterent ⁊ cũ lachrymis orarẽt pro aliquo qui eẽt in mortali peccato iudex non exaudiret eos q₂ dicit̃ prouer.vi.zelus ⁊ furor viri nõ parcet in die iudicij nec acquiescet cuiuscunqȝ precibus nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

Quarto et vltimo in isto tremẽdo iudicio facta statim executioni dabuntur.De executione illius sententie nota specialiter tria.

Primo multitudinẽ ⁊ potentiã ministroꝝ qui parati erũt ad verbũ iudicis exequendũ q₂ dicit̃ Mat.xij.In cõsummatione seculi exibunt angeli ⁊ separabũt malos de medio iustoruȝ ⁊ mittent eos in caminuȝ ignis ibi erit fletus ⁊ stridor dentium.

Secũdo in ista executione nota impotẽtia ⁊ angustiam reprobοrũ q₂ nulla erit via ad euadẽduȝ. Vnde dicit Aug.O q̃ȝ anguste erit vndiqȝ reproboꝝ vie superius erit tunc iude iratus inferi⁹ chaos inferni horrẽdũ a dextris accusantia pctã a sinistris infinita demonia ad supplicũ trahentia intus ꝯsciẽtia vrens foris mũdus ardẽs miser peccator sic deprehẽsus quo effugiet latere erit impossibile apparere intollerabile.⁊ ideo dr̃ ap.ix.ꝙ desiderabũt homies mortem ⁊ fuget mors ab eis.

Tertio nota in ista executione defectum ⁊ carentiaȝ omniũ auxilioꝝ tunc eniȝ christus que tm̃ misericors est ꝙ pro peccatoribus tradidit semetip̃m ridebit in dãnatione coꝝ. In cuius ꝑsona.dicitur

prouer.i. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. Sancti etiã qui se pro salute omniũ morti exposuerunt nõ compatientur tunc miserie reproborum sed potius gaudebũt in damnatione eorũ quia dicitur in psal. Letabitur iustus cum viderit vindictam &c. Sicut eni; nũc est tempus clementie sic erit tunc tempus vltionis & vindicte sicut dicitur in psal. Cum accepero tẽpus ego iustitias iudicabo. Et hec de iudicio vltimo dicta sufficiant.

¶ De penis inferni cap. xlix.

Post tractatũ generalis iudicij: sequit̃ videre de penis inferni et gloria paradisi. Ista est enim vltima dieta. s. a iudicio ad infernum vel ad celum. Nã reprobi faciunt pessimã dietam de iudicio ad eternũ suppliciũ. Iusti vero faciunt optimã dieta; a iudicio ad regnum eternum.

Primo igit̃ dicendũ est de penis & supplitijs reproboꝝ de quibꝰ notanda sunt. v.
Primo penarum acerbitas.
Secundo penaru; diuersitas
Tertio penarũ diuturnitas.
Quarto penaru; vniuersitas
Quinto penaru; inutilitas.

¶ Primo igitur pene reproborum erũt acerbissime & intolerabiles. Grauissima eni; pena que in hoc mũdo potest tolerari minor est pena purgatorij vt dicit Aug. in quodam sermone quanto magis pena inferni. In signum huius vehementis doloris dicit saluator in euange. Ibi erit fletus & stridor dentium.

Secundo pene iferni erunt diuerse. Vnde nota q; in sacra scriptura inueniũtur nouem pene.
Prima est pena ignis.
Scđa pena ẽ vermis Ignis ardebit carnem: vermis ardebit mẽtem. De istis duabus simul dicit̃ Isa. vltimo. Vermis eorũ non moriet̃ si ignis nõ extinguet̃. Tertia pena est fetor vt dicitur in psal. Ignis sulphur & spũs ꝓcellaꝝ pars calicis eorum. i. pene eorum.
Quarta pena est frigus q2 dicitur Joan. xxiiij. Transibunt ab aquis niuium ad calorem nimium quia erit maxima pena mutatio subita quia natura mutationes non patitur repentinas vt dicit ypocras.
Quinta pena erit fames maxima. Iuxta illđ Isa. lxv. Ser

ui mei comedent et vos esurietis. Ibi nãqz est tãta inopia q neqz guttam aque poterũt habere. vt legitur Luc. xvi. de diuite epulone sepulto in iferno. Vnde Grego. Guttam aque petijt qui micam panis lazaro negauit Maxima pena erit fames q̃ ibi erit et magis mortalis est carentia visionis diuine. Vñ Gre. Immortalis sibi famẽ iterficit qr faciẽ suã saluator eis abscõdit Sexta pena est tortor vel potius tortores qr dicit Matt. xviij. Tradidit eum tortoribus donec redderet vniuersuz debitum.

Septima pena est horror. vnde Job. x. Vbi nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. et ista erit maxima pena quia videmus si nunc appareret nobis vnus solus dyabolus magnus horror et quasi intolerabis esset quid ergo erit tunc cum tot horribiles apparebunt.

Octaua pena erit tenebra in qua incarcerabuntur et ligabũt reprobi quia dicit Matt. xxij. Ligatis pedibus et manibus et pedibus eius: proijcite cum in tenebras exteriores. Et Gregorius dicit in moralibus. Ignis infernalis concremationem habet. et nõ lucem.

Nona pena et quasi principalis erit dolor quia in illis penis non solum erit acerbitas sed contrarietas. Vnde dicit Gregorius in moralibus libro nono. Horrendum enim erit reprobis ibi dolor cũ formidine flamma cum obscuritate mors sine morte finis sine fine defectus sine defectu quia et mors viuit et finis semper incipit et defectus deficere nescit. Mors perimit et nõ extinguit et dolor cruciat et pauorem non purgat.

Et ratio est quia cũ peccator et dyabolus in culpa consentiant iustum est vt creature in reproborum pena cõueniunt. Et notandũ q a diuersis causis ipsis reprobis inest dolor. Sunt autem quattuor cause doloris.

Prima est quia amiserũt bona temporalia huius mundi. Vnde psal. Cum interierit homo non sumet omnia: nec descendet cuz eo gloria eius.

Secunda causa est: qr tempus perdiderunt. Vnde

Iere.i. Transijt estas: et facta est messis: et nõ saluati sumus Dãnati nãqz darent libenter totum mundũz pro vno momẽto temporis: si possent habere ad penitendum.

Tertia causa est: quia visionem et gloriã dei perdiderunt. Vñ dicit Criso. q omnes gehẽne cruciatus: sunt carentia visionis dei.

Quarta causa est: qr inferni vilitatẽ et miseriaz acquisierunt. Est enim locus infernalis tenebrosus et penuriosus qd erit maxima pena diuitibus et hominib⁹ voluptuosis et magnatib⁹: qr in vita habuerunt domos sine fumo: et ibi erit fumus ꝯtinuus: qr dicitur Isa. xlv. Fumus erũt in futuro meo. De istis penis dicit Berñ. in sermone de negocio spũali. o gebennalis regio fugienda vbi ignis ardẽs: frigus vrens: vermis imortalis: fetor intollerabilis: malei percutientes tenebre palpabiles: cõfusio peccatorꝝ innodatio vinculorum: horribilis facies demonum totus tremor ad huiusmodi regionis memoriã.

Tertio est ibidem penaꝝ diuturnitas. Pene eniz infernales erũt diuturne: imo sempiterne: qr dicit Isa. xxxiij. Quis ex vobis poterit habitare cũ ardorib⁹ sempiternis? Et Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ. Dicit Greg. q ad magnã iustitiam iudicis pertinet vt nunqȝ careãt supplicio: qui nũqȝ dũ viuerẽt voluerũt carere pctõ. Et illud est summe horrendũ in ista pena: q sit maxia et eterna. Si enim dãnati singulis dieb⁹ flerent: et in fletu emitterent modicaz lachrymã: plus de aqua per ꝓcessum tẽporis de oculis vnius dãnati exiret qȝ sit aqua totius mundi. Cuius ꝓbatio est: quia illa aqua est infinita: aqua autem totus mundi est finita.

Quarto est in inferno penaꝝ vniuersitas. Sũt enim quidã dicere volẽtes q in inferno vniuerse partes hois: tã corporis qȝ anime post diẽ iudicij erũt in igne: qr dicitur in Mat. Timete euz qui postqȝ occiderit: põt corpus et animã perdere in gehennam ignis. Nunc aũt videmus q hõ nõ posset sine maximo tormento ignẽ in parte vni⁹ digiti susti-

nere per vnā horam. quantus ergo erit dolor: quādo tot⁹ hō ardebit in igne? Vñ in signū istius maximi doloris dic̄ saluator freqnter i euāgelio. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium.

Quinto ⁊ vltimo iste pene infernales erūt inutiles ⁊ infructuose. Pena eni p̄sentis vite breuis est leuis ⁊ fructuosa: ꝫ futura est longissima ⁊ grauissima: ⁊ infructuosa: q2 si dānat⁹ flendo: tm̄ de lachrymis emitteret: quātum est de aqua in mari: nō sufficeret ad lauandū maculam vni⁹ peccati mortalis. Erunt tñ intra se pniam agentes ⁊ preangustia spūs gementes: vt dicit̄ Sap. v. ⁊ tñ infructuose: q2 in inferno erit stimulus penitētis: nulla tñ erit correctio voluntatis Exemplum de sctō patre qui orauit pro dyabolo ⁊ responsione domini: ⁊ obstinatione dyaboli. Et hec de penis iferni dicta sufficiant.

De gloria paradisi. cap. l.

Ost tractatum de penis inferni sequit̄ vltimo videre de gloria paradisi. Hec enim est finis vltime dicte: quia finis est omniū desideriorum de qua ad presens tria sunt dicenda: scilicet.

Valor impretiabilis.
Decor inestimabilis.
Honor infrangibilis.

Primo igit̄ istius glorie celesti est valor impretiabilis q2 dicit̄. Isa. lxiiij. Oculus nō vidit deus absq3 te: que pparasti diligētib⁹ te. Et illud Heb. j. Cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hois ascendit que pparauit de⁹ diligentibus sc. Valor autē istius glorie celestis attēditur in hoc q̄ ita care de⁹ vendit eaꝫ suis amicis. Cōsistit enim petro martyriū crucis paulo cōstitit decollationē capitis. Est autē verissimum ⁊ certum q̄ deus nō decipiet vnum amicoruꝫ suoꝝ ⁊ quod plus est ipse christus emit gloriaꝫ illam pro amicis sub tormento et ignominia crucis. Est eni certissimum q̄ deus pater nō decipiet vnigenitū filium suum in emendo illud regnū. Cum ergo illud regnū tantum constitit filio dei ⁊ alijs eius amicis certū est q̄ res maxima est ⁊ impretiabilis valoris. Vnde dicit̄. j. Cor. vi. Empti eniꝫ estis precio magno glorificate ⁊ portate deū in corpore vr̄o. Secūdo gloria illa celestis est

decoris inextimabilis. Unde Ecclesiastici.xliij. Pulchritudinez coloris ei9 admirabitur sensus. Ex duobus pōt colligi decor illius regni. Primo ex decore rez naturaliū inferiorum quas de9 vult ita decorare sicut videmus q lilium in hyeme apparet vile et postea decorat in vere ꝛ estate. Unde dicitur Matthei.vi. Considerate lilia agri.ꝛc.

¶ Secūdo apparet decor illius glorie ex reb9 artificialibus sicut videm9 q ligna lapides ꝛ metella per se vidētur vilia ꝛ quasi terra sed efficiunt per artificem pulchra ꝛ splendida quādo sunt polita ꝛ deaurata quantū igitur faciet summus artifex cui9 sapiētia est infinita in decorādis amicis suis beatis in illa celesti gloria. Jō dr Mat.vi. Si fenū agri qḋ hodie est ꝛ cras in clibanū mittitur sic deus sic vestit quantomagis vos modice fidei.

Tertio gloria celestis

ꝛ honoris insuperabilis. Qḋ probatur ex quattuor.

Primo qꝛ oēs sancti

erūt reges: sine volūtatis omnipotētes vt dicit Anselmus Jō dr Mat.xxv. Venite bñ dicti patris mei: pcipite regnū qḋ vobis paratū est ab.ꝛc.

Secundo qꝛ omnes

erūt filij charissimi ꝛ heredes dei: ꝛ coheredes christi. vt dicitur ad Ro.viij.

Tertio qꝛ erunt oēs

quasi dñi: christus etiā in propria psona honorabit eos: qꝛ dr Lu.xij. Precinget se.s.xp̄s ꝛ trāsiens ministrabit illis ꝛ faciet illos discūbere. Sicut filius regis consueuit in ppria persona seruire: qñ vult multum suos nobiles honorare.

Quarto qꝛ oēs erunt

dij: sicut dicit in psal. Ego dixi dij estis: ꝛ filij excelsi oēs. et hoc qꝛ diuinitas erit in sctis ꝛ multitudine vel magnitudine dilectionis: que transformat amantem in amatuz: vt dicit Aug. Et philosophus dicit. Unusquisqz talis est: quale est dilectū. Si autem terrā diligis: terra es si autē deum diligis: quid dicaz: deus eris nō audeo dicere ex me: sz per scripturā que dicit. Ego dixi dij estis ꝛ filij excelsi omnes. Item in illa celesti curia considero alia tria: scilicet.

Locum summe gloriosum.

Sextum summe speciosum.
Fructum summe speciosum.

¶ Primo igitur in illo celesti regno ad loc⁹ summe gloriosus: quia quilibet sanctus erit in loco: in quo est ipse dei filius: quia dicitur Joan. iij. Ubi sum ego: illic ⁊ minister meus erit.

Secūdo in illo celesti regno est seruū speciosum vel corona: qꝛ dicitur in psal. de quolibet sancto. Posuisti in capite eius coronaꝫ de lapide precioso. Iste lapis est margarita illa quā qui inuenit: vendit omnia: ⁊ emit eaꝫ vt dicit Matthei. xiij. Et nota ꝙ duplex est corona sanctorum: scilicet aurea ⁊ aureola. Aurea dicitur premium substantiale quod cōsistit in tribus. s. in visione dei clarissima in fruitione suauissima intētione securissima de qua dicit Ecclesi. xlv. Corona aurea super mitraꝫ eius que est ornatus pontificum. Quia omnes sancti non solum erunt reges omnipotentes sue voluntatis sꝫ etiam erunt sacerdotes ⁊ pontifices offerētes deo semper sacrificium laudis. Et ideo dicitur Apocalipsis. v. Fecisti nos deo regnum ⁊ sacerdotes.

Alia corona dicitur aureola idest cornula parua ⁊ ista aureola secundum doctores dicitur quedam gloria accidentalis que debet sanctis rōne operis excellentis datur eniꝫ tribus generibus operꝫ. Datur enim virginibus ⁊ hec est florea. Datur martyribus: et hec est gemmea. Doctoribus ⁊ hec est stellea.

Aureola florea datur virginibus quia honore virginitatis floruerunt. Unde dicitur in psal. de virgine virginuꝫ christo ⁊ agno quem virgines sequuntur Gloria ⁊ honore coronasti eum.

Aureola gemmea datur martyribus quia instar lapidi fortissimi ⁊ preciosi fuerunt. Unde dicitur in psal. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

Aureola stellea doctorib⁹ qꝛ celestia docuerunt. Unde dicitur Dañ. xij. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti ⁊ qui ad iustitiaꝫ erudierint multos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Et de muliere gloriosa dicitur Apo. xij. ꝙ erat amicta sole ⁊ luna sub pedibus ei⁹ ⁊ in car

pite eius corona stellarũ duo
deci. Mulier amicta sole est
anima doctoris iustitie ⁊ sa-
pientie diuine que est in cari
tate ⁊ luna sub pedibus eius
qꝛ affectiones que per pedes
figurantur habent plenã pie-
tatem que per lunã intelligit͂
que est valde humida. Coro-
na stellaruꝫ figãt aureolã do
ctorum. Unde ⁊ erant stelle
duodecim in corona qꝛ duo-
denarius numerus abundãs
est in quo itelligitur ꝙ doctri
na sacre scripture est abundã
tissima omnis iustitie sicut fu
it doctrina christi:qui fuit do
ctor doctorum de cuius do-
ctrina dicitur in Matth. Ni
si abundauerit iustitia vestra
plusq̃ꝫ scribaꝝ ⁊ phariscoruꝫ:
non intrabitis in regnum ce
lorũ. Peccatores autem ⁊ re
probi qui in mundicia castita
tis non abundãt vt virgines
nec fortes:nec perseuerantes
fuerunt in amore christi sicut
martyres:nec veritateꝫ porta
uerunt in ore vt doctores: au
reolã non habent. Et qꝛ gra-
tiã dei hic non habuerunt. id
circo aureolã gloriam substã
tialis premij non habebunt.⁊
sic omni corona aurea ⁊ au-
reola carebũt quid aliud erit:
nisi ꝙ pro loco corone eterne
felicitatis:coronabuntur coro
na eterne calamitatis iuxta il
lud quod dicitur Isa.xxij. Co
ronãs corõabit te tribulatõe.
¶ Tertio in illa celesti gloria
benedicta erunt fructus opti
mi ⁊ vberrimi. vnde nota ꝙ
in sacra scriptura inueniũtur
tres fructus differentie.s.
Fructus crucis triũphalis.
Fructus gratie spiritalis
Fructus glorie immortalis ⁊
quilibet est in quadruplici nu
mero.
¶ Primo igitur sunt duode
cim fructus crucis ⁊ passio-
nis christi.

Primus fructus est
demonum expugnatio quia
abstulit eis totũ mundi prin-
cipatũ. Iuxta illud quod dici
tur Ioh.xij. Nunc princeps
mundi huius eijciẽtur foras.

Secundus fructus ẽ
carceris iferni confractio vñ
psal. Attollite portas pricipes
vestras:⁊ eleuamini.⁊c̃.

Terti⁹ fructus ẽ mor
tuoꝝ ⁊ peccatorum suscitatio.
vñ dr̃ prime ad Coꝝ.xv. Si-
cut in adã oẽs moriuntur: ita
⁊ in xp̃o oẽs viuificabuntur.

Quartus fructus est captiuorum redemptio. vnde. i. Cor. vi. Empti. n. estis precio magno: glorificate. &c.

Quintus fructus est inquinatorũ mundatio. Unde Apo. i. Dilexit nos & lauit nos: in sanguine suo.

¶ Sextus fructus est cecorũ illuminatio. Unde Isa. xxxv. Tũc aperientur oculi cecorũ.

¶ Septimus fructus est tepidorum & frigidorũ calefactio. Unde psal. Nõ est qui se abscondat a calore eius.

¶ Octauus fructus est defor miũ & turpiũ decoratio. Unde in psal. Asperges me dñe ysopo & mũdabor lauabis me & super niuem dealbabor.

¶ Nonus fructus est sitibũdorũ vel sitientiũ potatio & recreatio Ioh. vi. Sanguis meus vere est potus.

¶ Decimus fructus est pris placatio. Unde Hebre. xij. Accessistis ad sanguinis asp̃sionem meli⁹ clamantem q̃ꝫ abel clamauit vindictaꝫ. Iuxta quod dr̃ Gen. iiij. Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. s. iustitiã & vindictã peccati sed sanguis christi clamauit melius scilicet miam: quia peccatores deo patri reconciliauit.

¶ Undecimus fructus est ianue padisi aptio. vnde Gen. xxviij. Non est hic aliud nisi dom⁹ dei & porta celi: que. s. facta est aperta in apertione lateris xp̄i. Eodẽ nãq̃ꝫ tẽpore aperta est porta paradisi dño s. moriente: que clausa fuerat adã p̃uaricãte in hora nona.

¶ Duodecim⁹ fructus & hereditatis celi acquisitio & confirmatio: qr vt dr̃ Matth. xxvi. Hic est sanguis noui testamenti. In veteri testõ sanguine cõferebãtur terrena. in sanguine ãt noui testi. i. passionis confert hereditas eterna. De isto fructu multiplici dr̃ i psal. Et erit. s. crux xp̄i tãq̃ꝫ lignuꝫ quod plãtatũ est secus decursus aquaꝝ. i. gratiaꝝ abundãtiã: que sine mensura fuerunt in xp̄o qđ fructũ suũ dabit in tẽpore suo. i. in tempore mortis sue sacratissime & bñdicte.

¶ Secundo sunt duodecim fructus gratie sp̃ualis: de quibus dr̃ Gal. v. fructus autẽ sp̃us sunt: caritas: gaudium: pax: patientia longanimitas bonitas: benignitas: mansuetudo: fides modestia: cõtinentia: castitas. Et de istis duode

cim fructibus dictum est superius in tractatu de fructibus spiritussancti: ideo nihil ad p̄sens addemus.

¶ Tertio sunt duodecim fructus glorie immortalis.

Primus fructus est sanitas absq̄ īfirmitate psal. Qui sanat omnes infirmitates tuas.

Secundus fructus ē iuuentus sine senectute. vnde psal. Renouabitur vt aquile iuuentus tua. i. xp̄i: q2 in etate christi. xxxiij. annoꝝ semper manebunt sancti. vt dicit apostolus Ephe. iiij. Donec occurramus omnes in virum perfectū i mensurā etatis plenitudinis christi.

Tertius fructus ē satietas sine fastidio vnde psal. Satiabor: cū apparuerit gloria tua.

Quartus est libertas sine seruitute. vnde Ro. viij. Creatura liberabit̄ a seruitute corruptionis libertatē glorie filiorum dei.

Quintus fructus est pulchritudo absq̄ deformitate. vnde apostolus. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue.

Sextus erit īpassibilitas vl' imortalitas. vnde Jsa. xxv. Precipitabit dominus mortem in sempiternum.

Septimus erit abundātia sine idigentia vnde dr̄ Deut. viij. Rerum omnium abundantia perfrueris.

Octauus est pax sine perturbatione.

Nonus erit securitas absq̄ timore. De his duob9 dicitur Jsa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis ⁊ in tabernaculis fiducie. ⁊ in requie opulenta.

Decimus erit cognitio absq̄ ignorātia vnde apostolus. i. Cor. xiij. Videmus nunc per speculū in enigmate: tūc autem facie ad faciem.

Undecimus ē gloria sine ignominia. vnde apl's ad Col'. iij. Cū xp̄s apparuerit vita vestra: tunc ⁊ vos apparebitis cum ipso in gloria.

Duodecimus ē gaudiū sine tristitia. Sed de isto gaudio nota q̄ sunt sex cause precipue quare sancti gaude-

bunt.s.loci amenitas:quã pos
sidebũt iocũda societas i qua
regnabũt corporis glorifica-
tio quã habebũt.mũdus quẽ
cõtẽpserũt.infernus quẽ eua-
serũt. Isti.n.fructus figurant
p duodeci fruct⁹ligni vite qd
erat i medio padisi.vt legitur
Apoc.xij. Fruct⁹sũme bonos
det nobis xps q creauit i celo.
Itẽ in illa celesti gloria consi
deranda sunt alia tria multis
suspirijs affectãda sc3.
Amenissima ciuitas
Amantissima societas.
Amplissima felicitas.
¶ Primo ergo celestis glo-
ria h3 amenissimã ciuitatem.
Vñ psal. Gloriosa dicta sũt
de te:ciuitas dei. Vñ nota ꝙ
ciuitas ista est gloriosissima
specialiter in trib⁹. Hab3.n.
Figuram valde spaciosam.
Mensurã spaciosam.
Structura3 valde preciosam.
¶ Prio igit̃ ista ciuitas bea-
ta ẽ i figura valde speciosa est
eni i quadrũ disposita & for-
mata vt d̃r Apo.xxi. Ciuitas
i quadrũ posita & quadrata:fi
gurat soliditate3 & securitate3
illi⁹ regni celestis: sic videm⁹
ꝙ figura quadrata est solidi-
or q̃3 alia figura. Vnde lapi-
des consueuerunt quadrari:&
postea in edificio collocari.ita
etiam summus artifex deus
lapides suos idestviros suos
& electos suos consueuit qua
drare quadratura virtutu3. s.
prudentia:temperantia forti-
tudine:& iustitia.& sic locare i
edificio regni celestis.

Secundo ciuitas ista
est i mensura valde spaciosa.
vñ dicit Ber.ad lr̃am ꝙ qui-
libet sctũs in celo empireo ha
bebit locũ suũ sibi assignatu3
proprium & specialem magis
spaciosu3 q̃3 sit ab oriente vs-
q3 ad occidentẽ. De mensu-
ra istius ciuitatis d̃r Apoca.
xxi.ꝙ habet stadia duodecim
milia. Standum est mensura
quinquaginta passuum. Qui
quagenarius vero numerus
in sacra scriptura remissione3
peccatorum significat. Quia
in quinquagesimo anno qui
dicitur iubileus secundum le
gem fiebat remissio debitorũ
& reuertebatur quilib3 ad pos
sessiones suas & ad terram
patrum suorum vt dicitur. Le
uitici.xxv. Beata ciuitas ista
bene mensuratur per stadia
que continent vt dictũ est pas
sus quiquaginta q3 instar iu
bilei quiquagesimi anni om

nibus istius ciuitatis ciuibus primitus peccata dimittuntur et sic remissis peccatis ad possessionem suã et hereditatem eternã ad quã erant vel sunt predestinati faciliter reuertuntur. Et ideo quilibz homo debet esse sollicitus de peccatis suis per pniam delendis qz alias non posset esse ciuis regni celestis qz ibidẽ dicitur. s. Apo.xxi. qꝫ non intrabit in eã aliquid coinqninatũ et faciẽs abhomiuationẽ et immundiciã. Sed valde notandum est qꝫ stadia sunt duodecim milia. Per numerũ duodenarium qui est numerus abundans designatur abũdantia meritorum et bonorũ operũ sine qua non est aliquis conciuis ciuiũ supernorum qz dicit saluator. Matth.v. Nisi abundauerit iustitia vestra plusquaz scribarum et phariseorum nõ intrabitis in regnũ celorum. Iustitia phariseorum erat in opere exteriori non interiori virtute qz ex timore erat nõ amore: et iõ erat nimis stricta. Sicut videmus qꝫ timor habet cor hominis valde constringere et amor dilatare. Vnde in psal. dr̃ de virtute caritatis. Latũ mãdatũ tuũ nimis. Per millenarium autem numerũ qui est vltimus limes et terminus numerorũ figuratur elegãter illud celeste premiũ qd est finis et eques oim desideriorũ vt dicit Aug. et in psal. Saciabor cũ apparuerit gloria tua.

Tertio illa ciuitas bea tissima est structura p̃ciosissima qz dicit Apo.xxi. qꝫ fundamenta muri ciuitatis sunt omni lapide preciosa ornata. Vbi notãdũ est qꝫ duodeciz lapides p̃ciosi nominantur et ponũtur in edificio huius ciuitatis. s. iaspidis: saphirus: calcedonius: smaragdus: sardonix: sardius: crisolitus: berillus: thopasius: crisopassus: iacinctus: ametistus. Isti duodeci lapides p̃ciosi et fundamentales istius ciuitatis celestis significare pñt duodecim articulos fidei que est fundamentũ omnis boni et premij futuri vt dr̃ apostolorum. ix. Fides ẽ sperãdarum rerũ substãtia. i. fundamẽtũ eternorum bonorum. Vel isti duodecim lapides fundamentales signant virtutũ perfectiones quibus oia per gratiã hic pficit quibus etiã celeste premiũ fabricat. Et sicut sunt q̃tuor ternarij preciorum lapiduz

sic respõdent eis quattuor tri
nitates perfectionum.

Prima tritas lapidũ
est iaspis saphirus calcedoni
us que sigãt fidẽ que dz hr̃e
ꝑciosaz ꝛ nobilez trinitatem.

Fides nãqꝫ debet es
se viuẽs non mortua ꝛ hoc si
gnat iaspis qui est viridis co
loris. Color.n.viridis in her
ba vel plãta vel arbore signũ
est vite ꝛ ecõuerso signum est
ꝙ vita plante deficit qñ viror
eius marcescit sic qñ in hoie
est viror honestatis ꝛ bone
operationis tũc est maximuz
signũ est cordis viuentis ali
as eniz fides mortua est ꝛ in
formis nec est fundamentuz
edificij celestis. Et sicut iaspis
fugat fantasmata sic fides vi
uens ꝛ virens per bona ope
ra vitat omnia dyaboli ma
chinamenta.

Fides etiam debet es
se celestis non terrea: idest de
celestibus bonis non de ope
ribus terrenis anxia celestis
ꝛ diuina non humane ratio
ni innixa. qꝛ dicit Greg. Fi
des non habet meritum vbi
humana ratio prebet expe
rimentum. Et hoc signat sa
phirus qui habet celestem co
lorem sicut celũ cerenũ. Et si
cut nobilis saphirus fugat ve
nenosa ꝛ mortificat arancam
sic vera fides venenosis sug
gestionibus resistit ꝛ culpam
in corde occidit ac de corde
expellit. Unde dicitur Actu.
xv. Fide purificãs corda eoꝝ.

Tertio fides debet es
se fortis: non infirma contra
ꝑsecutiones ꝛ ꝑicula vniuer
sa: ꝛ dyabolica nocumẽta qꝛ
dr̃. i. Petri. v. de dyabolo. cui
resistite fortes in fide. Et hec
signat calcedoniꝰ: qui in colo
re est pallidus: ꝛ omnis scul
pture repulsiuus: omni nãqꝫ
sculpture resistit: ꝛ nullã reci
pit: sic qui habet verã fidem:
vtiqꝫ per penitentiã est palli
dus ꝛ mortificatus: sed nullã
sculpturã extraneã peccati re
cipit: sed secũ conseruat solaz
imaginẽ dei ad quaz est crea
tus. Unde nota ꝙ dyabolus
in quibusdã non inuenit fidẽ
catholicam vel fortem in illis
sculpit ꝛ format figuram leo
nis. i. peccatum superbie.
In quibusdam figuram dra
chonis. i. peccatum inuidie.
In quibusdam figuratur ca
nis: idest peccatum ire

In quibusdam figuras talpe.i. peccatum auaritie.
In quibusdam figuram asini:idest peccatum accidie.
In quibusdam figuram lupi idest peccatum gule.
In quibusdam figuram vrsi idest peccatum luxurie.
Contra quod monet apostolus Ro.xij. Nolite conformari huic seculo: idest peccatis que sunt in hoc seculo.
¶ Secunda trinitas lapiduz est smaragdus:sardonix:et sardius. Et isti tres lapides preciosi signat spem que habet similiter nobilem claritatem. Est enim.
Spes venie.
Spes gratie
Spes glorie.
¶ Spes venie figuratur per smaragdum qui colorem habet viridem et gratiosum et curat diuersas ifirmitates et specialiter morbum caducu. Color viridis et gratiosus in smaragdo:signat virtutem gratie que incipit per spem venie reuiuiscere in viro penitēti et cōtrito. Et sicut color smaragdi est valde gratiosus:sic ecōuersio peccatoris per penitentiā reuiuiscentis:est gratiosa deo et angelis. Unde dicitur Luce.xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Et sicut smaragdus fugat febres et curat morbum caducum sic spes venie fugat tentationes et sanat omne peccatum qz vt dicitur in psal. Non derelinquet omnes que sperant in eo. Et in Prouer. dicitur. Septies in die cadit iust9 et resurget. Septies in die cadit per ruinam septiformis culpe: scilicet superbie:ire:auaricie: accidie: gule: inuidie.et luxurie et tamen resurget in virtute et in efficatia septiformis gratie.

Spes autez gratie est qua quis non confidit de viribus proprijs nec de diuitijs sed solū de gratia dei vt dicit in Leuitico. Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachiuz suū.i. carnalem hominem fortitudinem. Et sequit. Beatus qui confidit in domino et est domin9 fiducia eius. Talis qui non solū sperat in omnibus bonis et in malis de sola gratia dei recte figuratur per sardonicē. Nā sardonix est tricolor in ymo niger in medio cādidus in supremo rubicūdus.

Quia spes gratie facit tria bona in sperante. Facit.n. pma.i. terrena nigrescere τ contenere τ pma inferni timere. Fac in medio.i.in corde candidu3 i.castu ee.iuxta illud psal. Cor mundu crea in me de9. Facit etia in supremo.i.in deo rubescere per caritate τ vino dilectionis dei τ primi odorifez esse.vt dr Canti.i. Super vinu.i.plusqz vinu diligut te. Et sicut sardonix facit hominem humile τ pudicu τ caritatiuu sic spes diuine gratie facit homine descendere τ de pprijs meritis non superbire τ in solo deo sperare qr specialiter de psumetib9 de se dr in psal. Ecce homo qui no posuit deum adiutorem suu sed sperauit in multitudine diuitiaru3 suarum:τ preualuit in vanitate sua.

Spes glorie est certa τ secura expectatio futuri τ eterni boni ex gratia τ meritis pueniens vt dicit magister sententiaz. Ista gloria figuratur per sardiu qui est rubei coloris eo q spes regni celestis fuit martirib9 causa effusiois pprij sanguinis. De quib9 dicitur Apo.vij. Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione τ lauerut stollas suas i sanguine agni.i.xpi passionis sanguine rubicundi. Iuxta illud qd dr Isa.lxiij. Quare rubru est vestimetu tuu dr in psona dei patris.i.quare corpus tuu per inocentia candidu est passionis sanguine cruentatum. Et sicut sardius gaudiu ascedit τ timore expellit τ hoiem audacez reddit ita ad litteraz spes glorie ascendit in homine gaudiu spirituale τ celeste τ expellit timorem mundanu τ humanu τ seruilem quia vt dr.i. Ioa.iiij. Perfecta caritas foras mittit timorem τ tandem hominez reddit audacez scilicet contra hostiu tribulationez τ persecutionez de domino presumentez vt dr. Iudith.vi. Non derelinquis presumentes de te τ de tua virtute gloriates humilias.

Tertia trinitas lapidu est crisolit9:berillus τ thopasius. Isti tres lapides significat caritatez que habet similiter sua nobilissima trinitate debet.n.caritas habere tria.s. Speciosam puritatem Fructuosaz bonitatez. Candidosam veritatem.

¶ Debet eniꝫ caritas esse puritate speciosa vt nō sit imunda bonitate fructuosa vt non sit dilectio vana veritate radiosa vt nō sit dilectio ficta. istā trinitatē nobileꝫ caritatis describit apostolus.i.Thi.i. dicens. Finis ꝑcepti est caritas de corde puro ꝛ ꝯscientia bona ꝛ fide nō ficta. Uirtus.n. caritas vt dictū est speciosissime trinitatis ideo dicitur de corde puro est fructuosissime bonitatis ideo dicit̃ de ꝯsciētia bona est radiosissime veritatis ideo dr̃ de fide nō ficta.

Primo igit̃ caritas debet esse puritate speciosa ꝛ de corde puro vt nō solum fit dilectio ipura vel imunda vel coinquinata sine luto cupiditatis qualis est amor diuitiarum tēporaliuꝫ sine fumo vanitatis qualis est amor pōparum seculariū. Talis caritas figurat̃ in crisolito qui est gēma valde nobilis scintillas emittens vt ignis capacissima qꝛ si mixta ignē ponatur citissime inflamat̃. Certū est eniꝫ ꝙ ignis est purissime virtutis est/eni virtus ignea caritatis instar ignis qꝛ sicut ignis aufert omnē rubiginem ꝛ impuritatē de auro ꝛ argēto ꝛ omni metello ꝛ reddit ipsuꝫ puꝝ ꝛ lucidum sic caritatis incendium tollit de corpore humano oēm fetoreꝫ peccati: ꝛ facit ipsum mundū. Sicut eni crisolitus est amatiuus ꝛ capax ignis qꝛ iuxta ignē positus ad se trahit ꝛ rapit ignem sic cor puꝝ cum appropinquat ad deum qui est ignis ꝯsumens.ij. apl'm. Heb.xij. Sentiēs ignē diuinū statim ardētissime desiderio instar crisoliti rapit et trahit in se diuinā dilectioneꝫ Incorruptio eni facit esse proximū deo vt dicit̃ sapi.vi. Appropinquatio ad deum facit ignem diuinū rapere ꝛ trahere ad seipsuꝫ. Et ideo saluator noster vt nos posset igne sue caritatis incendere: dignatus est nobis appropiquare. Unde dicitur Luce.xij. Ignē mittere in terram ꝛ quid volo nisi vt ardeat.

Secūdo caritas debꝫ esse in bonitate fructuosa ꝛ cōsciētia bona: vt nō sit dilectio inutilis ꝛ vacua qꝛ dicitur.i. Joā.iij. Non diligamus verbo neqꝫ lingua: sꝫ opere ꝛ veritate. Et Grego.in moralib9 Amor dei nunꝙ̄ est ociosus:

operatur enim magna si est si autē operari renuit amor nō est quia probatio dilectionis exhibitio est opis. Iste amor signatur per berillum qui est lapis viridis ꝛ aliquantulum pallidus ꝛ in figura sex angulorū est pollitus quia qui habet caritatem debet ad proximum virere per honestē conversationem debet pallescere ad seipsuȝ per carnis mortificationē. debet etiam sex angulos habere ad pauperē ꝛ egenum per cōpassionem ꝛ operꝫ misericordie exhibitionē que sunt in numero senario vt dicitur Matthei. xxv. Salvator noster qui est verus iudex qui de ipsis in iudicio habȝ querere rōnē. Esuriui ꝛ dedistis mihi mādu care. sitiui: ꝛ dedistis mihi bibere. nudus eraȝ: ꝛ cooperuistis me. hospes erā ꝛ recepistis me. infirmus fui: ꝛ visitastis me. in carcere fui: ꝛ venistis ad me.

Tertio caritas debet esse veritate radiosas fide nō ficta: vt nō sit dilectio simulata aut palliata sȝ luminosa qꝛ dicitur. i. Joan. ij. Qui diligit fratrē suum in lumine manet qꝛ qui caritatē habet per exē plum bone conuersationis ꝛ honestatis lucet. Hanc figurat thopasius qui in duobus colorib⁹: scilicet aureo ꝛ ethereo splendet ꝛ omnium gemmarum superat caritatem in conspectu sui, ꝓuocat aspicientem. Duo colores thopasij signant dilectionē dei ꝛ ꝓximi Ethereus color signat dilectionem dei: ꝛ aureus dilectioneȝ proximi qꝛ vnus est color celestis ꝛ alius terrenus quia in his duobus tota lex pēdet. Et sicut thopasius superat omnem claritatem omnium gemmarū ita caritas est maior omniuȝ virtutum. vt dicit apostolus. i. Cor. xiij. Et sicut thopasius recipit in se qualitatem omniū gemmarum sic caritas facit omniū opera virtutū. Quia dicitur. i. Cor. xiij. Caritas patiens est ꝛ ita exercet opus patiētie benigna est ꝛ ita exercet opus benignitatis ꝛ misericordie. Et seqtur. Omnia suffert oia credit omnia sustinet. Vnde Prosper dicit in libro de vita contemplatiua ꝙ caritas est mens ꝛ anima omniū virtutum qꝛ ipsa est sicut anima ꝛ virtutes anime sunt potētie siue mentes: qꝛ sicut anima facit oculū

videre aurē audire pedes ambulare ⁊ sic de aliis : ita caritas facit oculuz mētis ad pauperem aperire aures diuina precepta audire ⁊ man⁹ opera iustitie exercer̄.⁊ ita de omnib⁹ aliis bonis que caritas tanq̄ȝ sibi propria vult omnia adimplere.

Quarta trinitas lapidum preciosorum est crisopassus iacinct⁹:⁊ ametistus. Ista trinitas lapidum sigāt iustitiam ⁊ equitatez generalē que splēdor est omnis virtutis: ex qua omnes viri boni omnia bona nominantur.vt dicit tullius de officiis libro.iii. Ista similiter habet quandaz nobilitatem. Cum enim iustitia sit virt⁹ vnicuiqȝ reddens quod suum est:vt ait Ambrosius libro de officiis. Justitia est virtus vnicuiqȝ quod suum est reddens. Reddit igitur omnis homo per iustitiam.

Sibiipsi continentiam.
Proximo amicitiam
Deo honorificentiam.

¶ Primo iustitia reddēs homini continentiam significatur per crisopassum qui est lapis igneus de nocte:⁊ aureus de die.in quo significatur cōtinentia viri iusti:qui semper est splendens:siue in aduersitate tentationū:que figuratur per noctem.siue in prosperitate delitiarum que significat̄ per diem. Nam istis duob⁹ precipue continentia vel castitas impugnatur.s. tentationib⁹ hostis:⁊ fomentatione carnis. Nam plures vincuntur in prosperitate delitiarum:q̄ȝ in aduersitate temptationum iuxta q̄d d̄r in psal. Cadent a latere tuo mile: ⁊ decez milia a dextris tuis. Lat⁹ autem sinistrū signat tentationes dyaboli:dextrū vero significat delitias mundi. Pautiores igitur sunt qui cadunt aduersitate tentationis:⁊ plures qui labuntur in tēporalib⁹ abūdantiis. Bū autē est iustitia istar crisopasii ignea ⁊ aurea:q̄ȝ ad custodiā castitatis occurrit iustitia duob⁹ mōis.s.recte ascēdendo ad celū sicut ignis:considerādo bona celestia ⁊ eterna.ne forte illa per momentaneā luxurie delectationē amittat. Jn persona taliū dicit̄ in psal. Dn̄e quis habitabit i tabernaculo tuo aut quis requiescet in mōte scō tuo? Et r̄ndetur. Qui igreditur sine macula.⁊ operat̄ iustitiā. Null⁹ op-

videtur mai⁹ esse iustitia: que
delectationi momentanee bo
na celestia ꝛ eterna ꝓfert. Oc
currit etiā vir iustus custodit
castitatis instar auri quod est
ponderosissimum: qn̄ rectissi-
me ꝛ velociter descēdit ad cē
trum .i. ad infernū consideran
do ne forte delectatione mo-
mentanea ꝛ modica incurrat
eterna supplicia: qꝛ dic̄ Gre.
Momentaneū est quod dele
ctat: sed eternū quod cruciat.
Ita descendebat ad inferum
ezechias vt dicit̄ Isa. xxxviij.
Ego dixi in dimidio dierum
meoꝝ vadaꝫ ad portas inferi.
Optime nāqꝫ cōsuluit per di
midio dierum suorū ꝙ vadat
homo ad infernū in dimidio
vite sue. idest dum est iuuenis
ꝛ sanus. ꝛ hoc per diligentem
considerationē: vt postea non
descendat in fine vite sue per
eternam damnationem.

Secundo iustitia red
dens ꝓximo suo amicitiā: si-
gnatur per iacinctū: qui est la
pis preciosus: hn̄s coloreꝫ ce-
ruseum quasi celū. Iste lapis
ꝯformat se aeri. Vn̄ in nubi-
lo est nubilus: in sereno est se
renus. Color celicus vel ceru
leus in iacincto sigāt diuinuꝫ
amorē celestē per desideriū in
viro iusto qꝛ amicitia que ipē
ditur, primo debet radicari in
celo .i. in amore diuino. Iuxta
qđ dicit apl's Ephe. iij. In ca
ritate radicati ꝛ fūdati. Quia
vt ait Greg. Ille caritatē ve
raciter hꝫ: qui ꝛ amicū diligit
in deū: ꝛ inimicum diligit ꝓp
deum. Bene autē iacinct⁹ est
in nubilo nubilus: ꝛ in sereno
serenus: qꝛ vir iustus semper
vult gaudere cuꝫ gaudentib⁹:
ꝛ flere cum flentib⁹ vt dicitur
ad Roma. xij.

Tertio iustitia reddēs
honorificentiā deo signat̄ per
ametistuꝫ qui inter oēs gem
mas purpureas obtinet prin
cipatum: sic ꝛ iustitia est ꝑcla
rissima virtutū. vt ait phūs in
ethicis. lib. v. Ametistus est ēt
ex colore purpureo ꝛ violaceo
permixt⁹: ꝛ flāmas ex se emit
tit. qꝛ vir iustus qui vult deuꝫ
honorare. dꝫ hēre tria. dꝫ esse
instar ametisti purpure⁹ sicut
rosa .i. iocundus in laude diui
na. Quia rectos decet collau
datio. vn̄ dicit̄ in psal. Debet
etiā esse violace⁹ .s. sentire mo
dica de seipso et magna de
deo. vt dic̄ saluator Luc. xvij.
Cuꝫ omnia bn̄ feceritis: dici-

te:ſerui inutiles ſumus:quod debuimus facere nõ fecimus Debet etiã vir iuſtus eſſe flameꝰ.ſicut helyas qui erat quaſi ignis.cuius verbũ ſicut facula ardebat.vt dicit Eccleſiaſtici.xlviij.De cuius zelo flameo dicitur.iij.Regũ.xix.Zelo zelatꝰ ſuz pro domino deo exercitum.⁊ hoc eſt proprium opus iuſtitie.ſcilicet pro diuino amore zelare.

¶ Secũdo illa gloria celeſtis hꝫ amantiſſimaz ſocietatẽ qꝛ ſancti corã deo ſemper faciũt choreã oĩ iocũditate; plenam. Vñ nota q̄ in illa celeſti chorea vel ballata ſunt tria deuotiſſime conſideranda: ſcilicet.

Innumerabilis cetus
In terminabilis circuitus
Ineſtimabilis cantus.

Vere beata eſt illa chorea cuius cetus infinitas:cuius circuitus eternitas : cuius cantus felicitas.

Primo igitur in illa celeſti chorea eſt cetꝰ vel exercitus infinitus.i.nõ nobis:ſed ſoli deo cognitus Ibi eniz eſt rex chriſtus tanq̃ monarcha precipitꝰ:⁊ ceſar auguſtus ibi eni eſt regina cũ puellis.i.virgo virginũ.ſ.maria cum virginibꝰ ſanctis.Ibi ſunt angeli tanq̃ nobiliſſimi regis domicelli.Ibi ſunt patriarche ⁊ ꝓphete ſicut collaterales ⁊ regis ꝯſiliarij quibꝰ tanq̃ ſenioribꝰ expertis reuelat miniſterium ꝯſiſtorij ſui.Ibi ſunt apoſtoli tanq̃ regis ſeneſcali habentes plenitudinẽ poteſtatis qꝛ rex reputat factũ quod ipſi faciũt ſibi factũ.Iſti ſunt martyres ſicut ſtrenuiſſimi regis milites:qui per fidez vicerunt tria regna.ſ.mundi carnis et dyaboli.Ibi ſunt ſancti põtifices cõfeſſores ⁊ doctores.Sicut videmꝰ q̄ rex nobilis ⁊ illuſtris qualis eſt rex regum ⁊ dominus dominantiũ: nõ ſolum habet milites in aula;ſed clericos in capella celebrãtes: predicantes:⁊ orãtes.Ad celebrandũ habet ſanctos pontifices:ad predicandũ ⁊ ſcribendum ſanctos doctores: ad ornandum ⁊ pſallendum habet ſanctos anachoritas ⁊ alios confeſſores.

¶ Vltimo ſunt ibi alij ſancti ⁊ fideles innumerabiles : de quibꝰ omnibꝰ dicitur Apo.vij. Vidi turbam magnã quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibuſ populus ⁊ linguis:ſtantes ante thronu;

agni amicti stollis albis τ pal
me in manibus eoꝝ. Ubi per
ordinē notantur quinqȝ lau-
des τ priuilegia beatorum.s.
Predestinatio ab eterno.
Iustificatio a peccato.
Contemplatio deuota
Conuersatio honesta.
Operatio fructuosa.
Predestinatio sempiterna vt
eterna innuitur in numero in
finito. quia turbaȝ illam ma-
gnā nemo dinūerare poterat.
Electoruȝ nāqȝ numerus est
nobis ignot⁹: τ soli deo agni-
tus: quia ipse solus scit nume-
rum. qꝛ vt dicit. ij. ad Thi. ij.
Nouit domin⁹ qui sunt ei⁹.

Secūdo notatur iusti
ficatio interna in illis quattu
or: scilicet gentib⁹: tribub⁹: po-
pulis: de quib⁹ electi sunt vo-
cati. In quibus monstrantur
quattuor peccatoruȝ differen
tie: a quibus sunt per dei gra-
tiam iustificati.
¶ Ita ꝙ per gētes degnatur
si peccatū luxurie: quod in gē-
tibus ydolatris regnauit pre-
cipue. vt ait apostolus Ro. i.
¶ Per trib⁹ designatur pec-
catū auaritie quod in trib⁹ ia-
cob regnauit valde. quod pa-
tet: qꝛ pro terrenis seruierunt:
τ terrena in promissione acce
perūt. vt dicitur Isa. i. Si vo-
lueritis τ audieritis me: bona
terre comedetis. τ quod plus
est tm̄ cupidi τ auari fuerunt:
ꝙ ne terrena perderent xpm
occiderunt. vt dicitur Ioā. xi.
Per populos designat pec-
catuȝ superbie. quia populus
vt dicit Aug. est collectio ciui
tatis que iuxta sniam christi
monstrat superbiam. vt patet
de illo qui noluit venire voca
tus ad cenaȝ: qui emerat vil-
lam Luce. xiiij. Et videm⁹ ꝙ
populus. i. habitatores ciuita-
tis populo se melius consue-
uerunt resistere: melius acqui
rere: τ magis esse supbi τ pō-
posi. Per linguas signat pec
catum lingue.
¶ Contemplatio deuota mon
stratur in hoc ꝙ stant an̄ thro
num: quia contēplantur ante
deum cogitantes assidue qua
liter oportet venire ad iudiciū
suuȝ. Iuxta quod dicit aposto
lus. ij. Corint. v. Omnes nos
manifestari oportet ante tri-
bunal christi.
¶ Conuersatio honesta nota
tur per hoc ꝙ amicti sunt sto
lis albis. idest vestib⁹ candide
conuersationis. Iuxta qd̄ di-
citur Canti. v. Dilectus me-

us candidus ꝛ rubicundus. Candidus honestate: rubicundus caritate.

¶ Operatio fructuosa signatur per hoc ꝙ palme erant in manibus eorū. Palme nāqꝫ que portantur in manibꝰ electorū: signant fructus bonorum operum. scđm quod dicitur Cantico. iiij. Ascendam in palmam ꝛ apprehendam fructus eius.

Secūdo in illa celesti

chorea est considerandus interminabilis circuitꝰ: qr semper erit in beatis ingressus ꝛ egressus: ꝛ regressus. Ingressus ad intuitum diuinitatis egressus ad aspectuꝫ humanitatis nostri saluatoris. vt habetur Jo. xvi. Et sicut in alijs choreis est vnꝰ ducens totam choream: ita christus est ꝛ erit ille chorealis ductor ducens ac precedens illam societateꝫ beatissimam. Et ideo Apoc. vij. dicitur ꝙ agnꝰ qui in medio throni est reget eos: ꝛ alij sequentur agnum quocunqꝫ ierit. Apoc. xiiij. Sed sciendū est ꝙ illa beata chorea nō vadit ad sinistram partem sicut chorea mundi: in signuꝫ ꝙ est vadit ad sinistram inferni. sꝫ ista semper vadit ad dexteram partem: in signum ꝙ est ad dexteram dei quia ad sinistram ponentur reprobi: ꝛ ad dexteram ponentur electi. vt dicitur Matth. xxv. Propter quod dicitur Prouerbio. iiij. Vias que a dextris sunt nouit. idest approbat deus: que autem a sinistris sunt peruerse sunt.

Tertio in illa celesti

chorea est considerandus inexterminabilis cantus ꝛ admirabilis. Et ideo nota ꝙ sicut christus precedit gressu: ita precedet cantu. Et primo cantabit sue virgini matri: dicens. Quid mihi ꝛ tibi mulier. Jo. ij. quasi diceret. Mihi ꝛ diuinitas ꝛ humanitas: ꝛ tibi est virginitas ꝛ fecunditas. Mihi diuinitas ꝛ humanitas quia deus sum: ꝛ homo. ꝛ tibi fecūditas ꝛ virginitas qr mater es ꝛ virgo. Mihi diuinitas ex virgine patre: ꝛ humanitas ex virgine matre: tibi virginitas sine labe ꝛ fecūditas sine semine. Ad hec maria tanqꝫ dulcis tympanistria respondet dulcissimam cantilenam Luc. i. Magnificat anima mea dominum ꝛ exulta-

uit spiritus meus.etcetera.

Secũdo christus.cantabit angelicis spiritibus cantum que scribitur in psal. Benedicite angeli petentes virtute:facientes verbum eius : ad annuncianduʒ vocem sermonum eius. Vos qui estis angeli.idest nuncij discurrentes vos qui estis potentes virtutes.idest mirabilia operantes qui facitis verbum meũ.idest meis imperijs obedientes ⁊ alios obedire facientes. Ad hunc cantũ christi respondẽt sancti angeli cantilenam que scribitur apo.iiij. Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapientia ⁊ gratiarum actio honor virtus ⁊ fortitudo deo nostro in secula seculorum Amen. Tibi christe sit bñdictio in carnatione claritas in natiuitate sapiẽtia in predicatione gratiarum actio in redẽptione passione ⁊ morte:honor in resurrectione.virtus in assensione. fortitudo in iudicij consummatione.

Tertio christus cãtabit patriarchis ⁊ ꝓphetis cantilenaʒ quã cantauit moysi in visione rubi.Deus abraã deus ysaac ⁊ deus iacob:deꝰ patrũ nostrorũ misit me ad vos Hoc nomen est mihi in eternum ⁊ hoc memoriale meuʒ in generatione ⁊ generationẽ Christus enim ad sanctos patres ⁊ patriarchas:⁊ prophetas specialiter fuit missus qꝛ de semine electo:scilicet sanctorum patriarcharũ: ⁊ spiritussancti operatione ex maria virgine natus.⁊ quia sanctis prophetis eius aduentus fuit singulariter reuelatꝰ. Vel potius cantet eis canticum illum gratiosum qui scriptꝰ est Exo.xx. Vosipsi vidistis quid fecerim egyptijs quomõ portauerim vos super alas aquilarum.Et sequitur vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta. Vos enim submersis egyptijs. idest mundi amatoribꝰ in mari rubro.idest in peccato ⁊ tandem in inferno ad terram promissionis.id est ad hanc terram viuentiuʒ promissaʒ adduci. Et ista cantilena specialiter est prophetarum ⁊ super alas aquilaruʒ vos portaui. idest in pennis cõtemplationis angelice vos eleuaui ad speculandũ aduentum meum ⁊ omnia misteria gratie ⁊ hec cantilena est specialiter prophetarũ. Et eritis

mihi in regnū sacerdotale qꝛ
a patribus xp̄s descendit in
virgine maria que fuit de tri
bu sacerdotali ⁊ regia qꝛ pa-
ter domine nostre.s. Joachin
fuit de tribu iuda ⁊ mater eiꝰ
Anna fuit de tribu leuitica vt
patet in historia ⁊ hec est can
tilena cōmunis patriarchaꝝ.
Et qꝛ patriarche fuerūt reges
⁊ duces sicut patet in dauid
⁊ filijs suis prophete vero fue
runt sacerdotes sicut samu-
el zacharias ioannes ba. Ad
istud canticū gratiosum ⁊ glo
riosuz respondēt sancti patri-
arche ⁊ prophete istud canti-
cum quod est scriptū Apo.v.
vbi dicit ꝙ quattuor anima-
lia ⁊ viginti quattuor senio-
res cantabant canticū nouuz
dicentes. Dignus es domi-
ne accipere librū ⁊ soluere sin
gula eius quādo occisus es ⁊
redemisti nos i sanguine tuo.
Et sequitur ⁊ fecisti nos deo
nostro regnum ⁊ sacerdotes.
Tu domine solus dignus es
aperire librum dei patris scri
ptū per spiritū sanctū in per-
gameno virgineo tue carnis.
Tu enim aperuisti septem si-
gnacula libri de virgine car-
nem assumendo ⁊ de virgi-
ne nascēdo ⁊ in cruce pro no
bis moriendo ⁊ ad infernum
descendendo ⁊ a mortuis re-
surgendo ⁊ ad celū ascenden-
do ⁊ ad iudiciū veniendo. De
istis septem articulis tue hu-
manitatis manifestasti nobis
archanū tue diuine miseratio
nis.s. ministeriū humāe redē
ptionis. Et ideo sequitur can
tilena quoniā occisus est ⁊ fe
cisti nos deo nostro regnum
⁊ sacerdotes. Regnum quia
fecisti nos obedire preceptis
tuis: sicut regnū obseruat di-
ctū regis ⁊ sacerdotes quia i
mundo fecisti nos offerre sa-
crificium spiritus tribulati ⁊
tūc in celo sacrificiū perpetue
laudis pro beneficijs tuis im
molamus tibi.

Quarto saluator can-
tat sanctis apostulis dulcissi-
mā cātilenam que scripta est.
Luce.xxij. Vos estis qui per
mansistis mecū in tentatio-
nibꝰ meis ⁊ ego dis pono vo-
bis regnū sicut pater meꝰ dis
posuit mihi regnū vt edatis ⁊
bibatis sup mensaz meā i re
gno meo ⁊ sedebitis sup duo
decim iudicātes duodeciz trī
bꝰ israel. Vos estis non ser-
ui sed amici mei ⁊ ego vester
sociꝰ. Vos discipuli mei estis

ꝛ ego magister pedagogus.
Vos fratres mei ꝛ ego ve-
ster caritate germanus qꝛ fui
stis participes tribulationis
mee:do vobis triplicez digni
tatem glorie sup̄ne. Facio.n.
vos reges oipotentes celestes
ꝛ hoc est quod dicit. Dispo-
no vobis regnū sicut dispo-
suit mihi pater meꝰ regnum
vos per gratiā non per natu
rā. Facio vos conuiuas cele-
stis mēse vbi humanitas est
cibꝰ ꝛ deitas est potus ꝛ hoc
est qḋ dicit vt edatis ꝛ biba-
tis sup̄ mensaz meā in regno
meo. Facio vos nihilominus
iudices celestis curie. Vnde
sequitur sedebitis super sedes
duodeciz iudicantes ꝛc̄.i.diui
nū iudiciū approbātes sic̄ eter
ni cōsistorij assessores iudicā
tes duodeciz tribꝰ israel.i.vel
lē multitudin ēfideliū qꝛ infi-
deles iā iudicati sunt.vt dicit
Jo.iij. Qui signant hodie per
numeꝝ.xij. tribuuz israel qui
solū coluerūt vnū deum. Ad
hāc cantilenā rn̄debūt sancti
ap̄li cātilenam que scripta est
Jo.vi.quā pro omnibꝰ cāta-
uit petrus dicēs. Domine ad
quē ibimus verba vite eter-
ne:habes ꝛ nos credimꝰ ꝛ co
gnouimus qꝛ tu es xp̄s filius
dei viui. Credimus in verbo
ꝛ radio fidei merito ꝛ cogno
scimꝰ claritatē in celo.quia tu
es xp̄s.i.vnctus oleo diuine
miserationis balsamo odori-
fere conuersationis: crismate
dignissime ꝯsecrationis: re-
gie.s.ꝛ sacerdotalis:filius dei
in potestate eternitate ꝛ maie
state deo patri ꝛ equalis.
¶ Quinto xp̄s rex noster cā-
tat sctis martyribꝰ cantilenā
illā que scripta est Matth.v.
Beati qui ꝑsecutionē patiun
tur ꝓpter iustitiā q̄m ipsoruz
est regnū celoꝝ quasi diceret
sanctis martyribꝰ graue fuit
martyrij pōdus qui ꝑsecutio
nē passi estis. Dignꝰ fuit mar
tyrij titulus.qꝛ ꝓpter iustitiā
nō ꝓpter culpā sustinuistis ꝛ
iō magnꝰ fuit martyrij fructꝰ
q̄m vestrū est regnū celorum.
Ad hāc cantilenā respondēt
martyres gloriosi.ꝛ dicūt cā
tilenā quā in persona ipsoruz
martyrū dicit ap̄ls.ij. Thi.ij.
Et si cōmortui sumus ꝛ con
uiuemꝰ si sustinuimꝰ ꝛ cuz re
gnabimꝰ quasi diceret Labor
noster est modice passionis sz
magnꝰ est fructus diuine frui
tionis qꝛ nō sunt cōdigne pas
sionis huius tēporis ad futu-
rā gloriā que reuelabit in no

bis vt dicit apostol⁹ Ro.viij.
Sexto xp̄s cantat sanctis pō
tificib⁹ ꝛ doctorib⁹ ꝛ alijs cō
fessorib⁹ ꝛ p̄mo sanctis ponti
ficib⁹ cātilenā que scripta est
i. Petri.ij. Vos autem gen⁹
electū regale sacerdotiū gen⁹
sancta populus acquisitionis.
Gen⁹ electū per p̄destinatio
nē regale sacerdotiū subdito-
rū protectionē gens sancta p
virtutū perfectionez populus
acquisitionis per exēplorum
edificationez ꝛ diligentiā pa
storalez. Postea sanctis do-
ctorib⁹ xp̄s cantat illud quod
scriptum est. Matth.v. Vos
estis sal terre. Nā sicut sal est
sapor oim sapoꝝ: sic expositio
catholica doctoꝝ est quasi cō
dimentū sacroꝝ eloquioꝝ ꝛ si
cut oia cibaria sine sale sunt
icipida sic verba sacre scriptu
re maxime legalia sacramen
ta sine catholica expositione
doctoꝝ videntur simplicibus
nō eē multū fructuosa. Et sic
sal cōseruat carnes a putrefa
ctiōe vermiū: sic doctria ꝛ ex
positio doctoꝝ cōs̄uat carna
les hoies a corruptiōe pctōꝝ.
Vñ pp ista dr̄ colla.iiij. Ser
mo vester sp̄ sit sale cōditus.

Septimo christus cā
tat oibus sanctis monachis ꝛ
anachoritis.i.solitarijs ꝛ om-
nib⁹ alijs ꝯfessorib⁹ cantū il-
lū qui script⁹ est ibidē Matt.
v. Vos estis lux mūdi. Sol
dr̄ lux mūdi ad litterā ꝛ san-
cti cōfessores dicūtur lux mū
di per figurā.s.instar solis mū
dū illuminātes splendore ho
nestatis. instar solis mūdum
inflāmātes feruore caritatis
istar solis mundū superantes
q̄ntitate virtutis. Nā s̄ʒ astro
logos sol est octies maior q̄ʒ
terra sic sancti viri munda-
nos excedunt octies virtute ꝛ
gratia: idest octo beatitudini-
b⁹ vel virtutib⁹ quas xp̄s do
cuit in schola sua tanq̄ʒ in sua
p̄ma lectione dicens. Beati
pauperes sp̄ū. Matth.v. Iste
nāqʒ octo btitudines sunt q̄-
dam gratie p̄ntes in quib⁹ vi
ri sancti superant hoies mun
danos ꝛ carnales. Ad istam
beatā cantilenā omnes vna-
nimiter pontifices ꝛ alij do-
ctores christo respondent can
tum illum dulcissimū qui scri
ptus est in psal. Transiuimus
per ignem ꝛ aquā. Per ignē
fortes in aduersis: per aquaʒ
humiles in prosperis ꝛ eduxi
sti nos in refrigeriū: felicitatis
sicut per miserias. Vnde sal

uator Matth.xi. Venite ad me omnes q laboratis et onerati estis iugo preceptorum meorum et ego reficiam vos plenitudine celestium gaudiorum.

Octauo cātat christus virginib⁹ cantilenam illā qui scripta ē. Sapie.iiij. O q̄ȝ pulchra est casta generatio cum claritate. casta generatio dicitur pudicitia virginalis continentia vidualis temperantia coniugalis. Istis trib⁹ triplex claritas correspondet. Nam virgines habent claritateȝ incorruptionis et aureole vidue claritatem deuotionis interne coniuges claritatem successionis benigne et omnes pariter habent claritatem odorifere fame et opinionis bone. Ad hanc cantilenam virgines et continentes respondent illud canticum dulcissimum. quod scriptum est Canticoꝝ.i. Oleum effusum nomen tuum ideo adolescentule dilexerunt te nimis. Nimis dicitur propter ariditatem continentie q2 vt dr̄ Sapie.viij. Scio q̄m aliter non possuȝ esse continens nisi deus det. Et ideo dicitur Apoc.xiiij. Quia nemo poterat dicere canticum illud: scȝ virginale nisi illa centuȝ quadraginta q̄ttuor milia qui empti sunt de terra. Numer⁹ cētenari⁹ cōpetit virginib⁹ quib⁹ datur fructus centesimus. vt dr̄. Luce. viij. Quadragenari⁹ cōpetit viduis: q2 quadraginta signat statū penitentiū. ideo tam moyses q̄ȝ elyas q̄ xp̄s quadraginta diebus et quadraginta noctib⁹ ieiunauerunt. Quattuor competunt coniugatis castitatē amantib⁹ q2 secundū doctrinaȝ quattuor euangelistarū obseruare conanť coniugalem thorum iuxta illud apostoli Heb.xiij. Honorabile cōnubiū in omnibus et thorus immaculatus. Millenarius vero competit omnibus continentib⁹ quia per millenariam qui est limes et termin⁹ omnium numeroruȝ signatur celeste gaudium: quod est finis omnium desiderioꝝ vt dicitur in psal. Satiabor cuȝ apparuerit gloria tua.

Ultimo christus cātabit communiter omnib⁹ sanctis illam dulcissimam cantilenaȝ que scripta est. Matth. xxv. Venite benedicti patris mei. percipite regnū q̄d vobis

paratū est ab origine mundi. Venite benedicti patris mei per gratie adoptionē per quā estis filij ⁊ fratres mei. Quia vt ait apostolus. Ro. viij. Si filij ⁊ heredes. heredes quidē dei coheredes aūt xpi qđ vobis patū est ab origine mūdi per eternā predestinationem: per quā estis eterna placētia electi. Ad istā cantilenā christi respōdebit altissime totus chorus vel chorea vel ballata sanctoꝝ illū cantū qui rescribitur. i. Thi. i. Regi seculoruꝫ immortali inuisibili: soli deo honor ⁊ gloria in secula seculoꝝ amen. Tibi inq̄ꝫ dñe qui es omniū seculorū pro nobis tm̄ humiliatus. tu imortalis: qui ꝓ nobis in cruce es mortuꝰ tu inuisibilis: qꝛ tñ nobis visibilis. tu solus sanctꝰ in maiestate: nobis tñ misericorditer associatus: tu es oipotens: pro nobis tñ hō factus es: tibi inq̄ꝫ honor: ex creatiōe: gloria ⁊ redēptione in secula seculoruꝫ: ex eterna saluatione amen: ex omniū promissoruꝫ tuorū certissima adimpletione. Tandeꝫ omnes sancti dicent alter ad alterū illuꝫ sacratissimum hymnū ⁊ trisagiuꝫ gloriosuꝫ quod scribit in Isa.

Sāctus: sanctus: sanctus: dominus deus sabaoth: vel exercituum: pleni sunt celi ⁊ terra gloria eiꝰ. Cuius est tanta virtus ꝙ qui dicit illū: a morte subitanea ⁊ fulgure ⁊ omnibus tribulationibꝰ est securus: vt ait Damascenus libro tertio. Propter quod statuit sancta synodus calcedonensis quarta hoc trisagiū sancte trinitatis a fidelibꝰ dici: contra omnes stellionatus: idest minas diuinas vt ait Damascenus ibideꝫ. s. Agyos: otheos: sanctus deꝰ: agyos: ykyrros: sanctus fortis: agyos athanatos cleyson: ymas: sanctus ⁊ immortalis miserere nobis.

¶ In quo trisagio sancti facit specialiter tria. s. trinitatem confitent in vna essentia: dicentes sanctus: sanctus: sanctus: potestateꝫ ⁊ iudicia admirantur dicentes dominus deꝰ exercituū: pietatē ⁊ beneficia venerant addentes: plena est oīs terra tam viuentiū q̄ꝫ morientiū gloria eiꝰ. i. misericordia eius: in qua deꝰ precipue ostendit gloriosus: vt exponit glosa. Ro. iij. Omnes enim peccauerūt. ⁊ egent gloria dei que est ifinita. Ad quā gloriam nos perducat: ⁊ par-

ꝛcipes efficiat ductoꝛ illiꝰ cho
ree ieſus virginis filiꝰ: qui cũ
deo patre ⁊ ſpiritu ſancto vni
ſolo deo viuo ⁊ vero eſt ho-
noꝛ: iperiũ: maieſtatis per in-
finita ſecula ſeculoꝝ. Amen.
¶ Dñica prima aduentus.

Abiiciamus opera te
nebꝛarum ⁊ iduamur arma
lucis. Ro. xiij. In aduẽtu ma
gni regis ⁊ pꝛincipis expian-
tur ſoꝛdes: ⁊ parantur veſtes.
Et ideo apoſtolus in his ver
bis per hunc modũ: pꝛopter
ſummi regis aduentũ ad fa-
ciendũ hec duo ſpãliter nos
iuitat. Pꝛio ad vitioꝛum ſoꝛ
des expurgandas: cum dicit.
Abijciamꝰ opera tenebꝛaruꝫ.
Secundo ad virtutum veſtes
pꝛeparandas: cũ addit ⁊ idua
mur arma lucis.

Pꝛimo igitur debe-
mꝰ expurgare ſoꝛdes vitioꝛũ.
⁊ pꝛopter tria que ſunt i pec-
cato. Require in materia de
peccato in communi. ſo. ij.
Secundo debemus
veſtes virtutum pꝛeparare ⁊
ſpãliter veſtem caritatis. ⁊ ſi
cut videmꝰ ꝙ veſtis nobilioꝛ
poꝛtatᷣ i feſti s pꝛecipuis. De
hac veſte quere i materia de
caritate. fo. xlvij.
¶ Dñica ſecunda aduentus.

Deus autem ſpei re-
pleat vos oi gaudio. Ro. xv.
Qm̃ a viris ſpũalibꝰ ſunt de
biles ſuſtinendi ⁊ triſtes con
ſolãdi. idcirco apoſtolus i ver
bis ꝓpoſitis duo fac̃. ¶ Pꝛi
mo cni pꝛomittit debilibꝰ ſu-
ſtentationem: cum dic̃ Deus
autem ſpei. ¶ Secundo triſti
bꝰ conſolationem: cum addit:
repleat vos oi gaudio pſal.
Spera i dño. ſeqtur: ⁊ paſce-
ris i diuitijs eius.

Pꝛimo dico ꝙ ſpũa
lis ſuſtentatio eſt virtute ſpei.
Querᷣ i materia ď ſpe. fo. liiij.
Secundo ſpiritualis
conſolatio eſt i gaudio virtu-
tis. Unde virtus compara-
tur paradiſo. Quere in mate
ria de virtute i cõi. fo. xlv.
¶ Dñica. iii. aduentus.

Modeſtia veſtra no
ta ſit oibus hoibus: dñs pꝛo
pe eſt. Phil. iiij. Rege pſen-
te conſueuerunt domicelli ⁊
milites multuꝫ alacriter ⁊ ho
neſte icedere ideo apl's pꝛeui
dens regis eterni pñtiaꝫ pꝛo-
piquam: ad conuerſationẽ ho
neſtã i verbis pꝛopoſitis nos

hortatur. ꝛ hoc secundū hoc in verbis istis duo facit.

¶ Primo eniz hortatur nos ad conuersationis honestatez cū dicit. Modestia vestra nota sit omnib⁹ hominibus.

¶ Secundo ostendit conuersationis causam: cum addit: dominus prope est.

Primo igitur forma conuersationis consistit specialiter in mansuetudine vel mititate. Require in materia de mititate: ꝛ mansuetudine. fo. lxxiij.

Secundo virtus spiritualis ꝯuersatiōis: ꝛ orationis castitatis ꝛ pietatis: faciunt propinquam dei p̄ntiam. require in materia de castitate. oratione: ꝛ pietate. fo. xliij. ꝛ xxiij. ꝛ. lxxvi.

¶ Dn̄ica quarta aduentus.

Nolite ante tp̄s iudicare. quo adusq3 veniat domin⁹. prime Cor. iiij. Dicit lex iperatoris q̄3 adueniente presidecessat iunior potestas. Jō apostolus considerans aduētum eterni iudicis: duo facit i his verbis.

¶ Prima nāq3 reprimit inuidiā iniquam: dicens. Nolite ante tempus iudicare.

¶ Secundo predicit saluatoris iustitiam futuram: cum dicit quousq3 veniat dominus.

Primo igitur reprimitur inuidia. propter tria. Require in materia de inuidia fo. vij.

Secundo predicitur causa: iudicis sententia. require in materia de iudicio futuro. fo. lxxxviij.

¶ Dn̄ica īfra octa. natiuitatis

Itaq3 iam est seruus, sed fili⁹. q̄ sit fili⁹: ꝛ heres per deum. Ad Gal. iiij. Magn⁹ d3 magna donare. Vn̄ apostol⁹ i his verbis describit saluatoris magnificentiam: ꝛ secūdum hoc tria facit.

Primo enim describit culpe subiectionem a qua sum⁹ liberati: cum dicit. Itaq3 iam non est seruus.

Secūdo gratie cooperationem: per quam sumus liberati ꝛ iustificati: addens: sed filius.

Tertio glorie possessionem ad quam sum⁹ predestinati: subdens: q̄ filius ꝛ heres per deum.

Primo igitur subiicitur homo per culpam & specialiter propter gulam: luxuriã: & auaritiaȝ quere in materia de gula. fo. xiij. de luxuria. fo. xv. & de auaritia. fo. x.

Secundo iustificatur homo per gratiam penitentie. Quere in materia de penitentia. fo. xvij.

Tertio beatificat᷑ homo per gloriam. quere in materia de gloria paradisi. fo. xci.

¶ Dominica secunda.

Non plus sapere q̃ꝫ oportet sapere sed sapere ad sobrietatem. Ro. xij. Omnis cib⁹ quantũcũqꝫ preciosus: insipidus est: nisi sit sale cõditus: ideo apostolus hortatur nos in verbis propositis vt cibum prudentie condiam⁹ sale discretionis. Et secundum hoc duo facit. ¶ Primo prohibet sapientiam temerariaȝ: dicens: nõ pl⁹ sapere q̃ꝫ oportet sapere. Secundo suadet tẽperantiam necessariam addẽs: sed sapere ad sobrietateȝ.

Primo igitur cauenda est prudentia vel sapientia in ordinata: quere in materia de prudentia. fo. lv.

Secundo querendã est sobrietas modesta: quere in materia de temperantia. fo. lvi.

¶ Dominica p̃ma post octa. epiphanie.

Odientes malum: adherentes bono Ro. xij. Naturaliter gust⁹ bene disposit⁹ respuit amaritudinem: & appetit dulcedineȝ. Ideo apostolus in his verbis monet nos ad duo: videlicet ad detestationem culpe dicens: odientes malum. Secundo monet nos ad dilectionem gratie: ibi adherentes bono.

Primo igi᷑ detestanda est culpa: quere in materia de peccato in communi. fo. iij.

Secundo diligenda est virtus vel gratia: quere in materia de virtute in communi. fo. xlv.

¶ Dominica secunda.

Non vosmetipsos defendentes carissimi: sed date locum ire. Ro. xij. Non est tutum militem sine armis

intrare locum certaminis: iō apostolus in his verbis spāliter nos instruens duo facit. ¶ Primo docet esse sumēdū scutū patiētie dicens: non vos metipsos defendentes.
¶ Secundo docet cauendū ictum iracundie: addens: sed date locum ire.
Primo debem⁹ assumere patientiā tanq̃ scutum quere in materia de fortitudine ⁊ de patiētia. fo. lvij. ⁊. lxxxi.
Secundo debem⁹ cauere iracundiam tanq̃ ictuz: quere i materia de ira. fo. viij.
¶ Dominica tertia.
Qui diligit proximū suum: legē impleuit. Ad Ro. xiij. Mercatores faciētes cōpotum: prius ipsuz in petias ⁊ ptes diuidūt: ⁊ postea in summam reducūt: sic ⁊ apostolus in his verbis diuine legis reducit in summam caritatis: ⁊ ſm hoc monet nos apostolus ad duo: videlicet ad dilectionem proximorum: dicēs. Qui diligit proximum. Ad impletionem mandatorum addēs. impleuit legem.
Primo igit̄ debem⁹ proximuz diligere. Quere in materia de caritāte. fo. xlvij.
Secūdo debem⁹ precepta adimplere. quere in materia de preceptis. fo. xxix.
¶ Dominica quarta.
Pax igit̄ christi exultet in cordibus vestris Col. iij. Mundus iste consueuit duo multum desiderare. s. concordiam pacis. ⁊ letitiam cordis. Ideo apostolus in his verbis optat nobis hec duo: que naturaliter desiderat oīs homo scilicet proximi cōcordiā amicabilem: cum dicit pax igitur christi. Secundo animi letitiam delectabilem: cum addit. exultet in cordibus vestris.
Primo igit̄ affectanda est cōcordia pacis. Quere in materia de pace. fo. lxxx.
Secūdo letitia cordis est adoptanda. Quere in materia de caritate. fo. xl vij. Et i materia de gaudio. fo. lxxxiij.
¶ Dominica in. lxx.
Sic currite vt cōprehendatis. i. Cor. ix. Quoniaz non insipientibus sed pficientibus regnum celeste promittitur. Ideo apostolus in verbis istis ad duo spāliter nos hortat̄. ¶ Primo ad fructus-

sam operationem: cum dicit. Sic currite. ¶ Secūdo osten dit fructuose opationis rōnē: cum addit vt cōprehendatis.

Primo igitur debe mus cursum preceptoꝝ per ficere. Quere in materia de preceptis. fo. xxix.

Secundo fructū pre mioꝝ appetere. quere in ma teria de gloria paradisi. fo. xci.

¶ Dominica in sexagesima.

Libenter gloriabor in infirmitatibꝰ meis vt inhabi tet in me virtus christi. i. Cor. xiij. Infirmus. si prudens est libenter sustinet sudorem pro pter sequentē sanitatē. Ideo apostolus in his verbis duo docet scilicet afflictionē car nis: quē debemus libēter por tare dicens. Libenter gloria bor in infirmitatibus meis. ¶ Secundo possessionē virtu tis quem debemus feruenter amare cū addit: vt inhabitet in me virtus christi.

Primo igit afflictio carnis est libēter portādo. qre in mā de fortitudine. fo. lvij.

Secūdo possessio vir tutū est amāda quere in ma teria de virtute in cōi. fo. xlv.

¶ Dñica in quinquagesima.

Caritas patiens est. Prime ad Cor. xij. Decet re ginem habere regnū appara tū. Ideo apostolus in his ver bis describit spāliter ista duo scilicet caritatē sicut virginū reginā dicens. Caritas Secū do patientiā: sicut regine para turam addens patiens est.

Primo igitur caritas est virtutū regina. Quere in materia de caritate. fo. xlvij.

Secūdo patientia est regine armatura. qre in mate ria de fortitudine. fo. lvij. ⁊ in materia de patientia. fo. lxxxi.

¶ Dñica in quadragesima.

Ut castigati ⁊ nō mor tificati. ij. Cor. vi. Filiꝰ: si pec cauerit castigandus est: ⁊ non mactādus: corrigendus: ⁊ nō occidendus. Et ꝓm hoc apo stolus in isto verbo specialiter ostendit duo. Primo ꝙ pec cator debet se corrigere cū fla gello penitentie: cū dicit vt ca stigati. Et secūdo ꝙ nō debet se occidere cum gladio culpe addens non mortificati.

Primo igit castigan dus est peccator flagella peni tentie. Quere in materia de

penitentia. fo. xviij.

Secundo non est oc cidēdus gladio culpe. Quere in materia de peccato in communi. fo. iij.

¶ Dominica secunda. xl.

Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. i. Thessal. iiij. Tunc regnum bene regitur quando populus voluntatem regis obseruat et quando rex plebis vtilitatem procurat. Unde apostolus in his verbis ſm hoc duo facit. Describit enim quid summe obseruandum quia voluntas diuina dicens. Hec est voluntas dei. Scdo quid summe affectandum quia sanctitas propria addens sanctificatio vestra.

Primo igitur debemus diuinam voluntatem obseruare iplendo pcepta. Quere in materia de preceptis. fo. xxviiij.

Secundo debemus per munditiam propriam castitatem seruare. Quere in materia de castitate. fo. xliij.

¶ Dominica. iij.

Ambulate in dilectione sicut et christus dilexit vos Ephe. v. Unicuique experto in sua scientia credendū. Et ideo quia apostolus summe fuit expertus in preceptis et scientia caritas audire debemus lectionem suam: quā nobis proponit in his verbis de scola diuine lectionis. Hec autem lectio continet duo capitula: dilectionis: scilicet viam regulantem et ideo dicitur. Ambulate in dilectione: et dilectionis formam exemplarē et ideo subditur sicut et christus dilexit vos.

Prima igitur sequenda est dilectionis via. Quere in materia de dilectione et caritate. fo. xl vij.

Secundo attendenda est dilectionis forma. Quere in eadem materia.

¶ Dominica quarta. xl.

Eiice ancillam et filium eius. Gal. iiij. Vulgo dicitur quod bonū opus facit qui de stulto se expedit. Et ideo apostolus in hoc verbo monet nos ad expellendum peccatum de cordis hospitio et hoc quātū ad duo scilicet quantum ad affectionem que peccatū concupiscitur: dicens eiice ancillam idest voluntatem malam. et quantum ad operationē: qua peccatum

perpetratur addēs: ꝛ filiū ei⁹.

Primo igit̄ per penitentiam expellanda est affectio mala ꝛ fit p̄cipue per contritionem: ꝛ per confessionem Quere in materia de penitētia. fo. xvij.

Secunda expellanda est operatio praua. ꝛ fit per satisfactionem. Quere in eadez materia.

¶ Dominica in passione dn̄i.

Per proprium sanguinem introiuit semel in sancta. Heb. ix. Religiosi consueuerunt se minuere quādo volunt infirmariam intrare: ꝛ recreationez suscipere: sic dominus in passione sua fecit se minui ꝛ sic intrauit infirmariam: ꝛ recreationem paradisi recepit. Et sic ap̄ls in verbis istis duo ostendit. s. passionis christi minutionē dicēs. Per proprium sanguinem. Secundo resurrectionis recreationē addens introiuit semel in sancta scilicet in celum.

Primo igitur passio christi est iugiter meditanda: Quere in materia de cōtemplatiōe ꝛ de gaudio. fo. lxxxiij.

Secundo bona celestia sunt feruenter desiderāda Quere i materia de spe ꝛ gloria paradisi. fo. liiij. ꝛ. xci.

¶ Dn̄ica in ramispalmaruz.

Humiliauit semetip̄z factus obediens vsq̄z ad mortem mortē aūt crucis Phil̄. ij. Qui vult libruz scribere vel corrigere super omnia de exēplari veraci debet curare: ꝛ iō apostolus in his verbis p̄ponit nobis pro libro exempluz vite christi ad transcribenduz ꝛ corrigendū libruz cordis nostri Proponit autez h̄ nobis quattuor capitula huius libri in cordis nostri codice trāscribenda. Primū. s. humilitatis inclinantis: cū dicit. Humiliauit semetipsuz. Secundū obedientie subiugātis: cū dicitur factus obediens. Tertium perseuerantie coronantis cū subditur vsq̄z ad mortez. Quartū penitentie crucifigētis cū subinfertur: mortem autē crucis.

Primo igitur debemus nos humiliter inclinare. Quere in materia de humilitate. fo. lxvij.

Secundo debemus nos obediētia subiugare: q̄re in m̄ā de obedientia. fo. xxxix.

Tertio debemus nos perseuerantia coronare. quere in materia de for.

Quarto debem⁹ nos penitentia cruciare. Quere in materia de penitentia. fo. xvij.

¶ Dominica. i. post pascha.

Hec est victoria que vincit mundu; fides nostra. i. Jo. vlti. Multũ gloriatur miles in gladio qñ cum illo triũphauit in omni bello. Jõ Jo. apostolus ostendit in his verbis christi militib⁹ specialiter duo. s. triũphum vitioꝝ dicẽs. Hec est victoria q̃ vincit mũdum. Secũdo genus armoꝝ securissimus fides nostra.

Primo igit̃ debem⁹ perseuerãtia triũphare. quere in mã de fortitudine. fo. lvij.

Secũdo debem⁹ nos armis fidei amare. Quere in materia de fide. fo. l.

¶ Dominica. ij. post pascha.

Christus passus est ꝓ nobis vobis relinquens exẽplu; vt sequamini vestigia ei⁹ i. Petri. ij. Sequi d̃bet miles ducem proles patre; scholaris doctorem ꝛ ꝓm apostolus ostendit nobis tria in his verbis que sunt necessaria ꝛ facienda nobis. Primo est nobis cum christo militandũ ꝛ ideo dicitur christus passus est pro nobis. Secũdo cu; christo cõuersandu; ꝛ ideo subditur vobis relinquens exẽplum. Tertio post christũ ambulantem ꝛ ideo subinfertur vt sequamini vestigia eius.

Prĩo igitur debem⁹ laborare cu; christo per penitentia; digna;. Quere in materia de penitentia. fo. xvij.

Secundo debem⁹ cõuersari in christo per vita; honestã. quere in materia de castitate ꝛ temperantia. xliij. lvi.

Tertio debemus post christum ambulare per mandatorũ semitã recta;. Quere in materia de p̃ceptis. fo. xxix.

¶ Dñica tertia post pascha.

Obsecro vos tãꝗ3 aduenas ꝛ peregrinos abstinere vos a carnalib⁹ desiderijs que militãt aduersus anima; i. Petri. ij. Qui bene dirigit in via: predicit ei omnia diuerticula: ꝛ pericula. Et ꝓm hoc apostolus monet nos in his verbis ad tria: scilicet ad habendã mortis memoriam di

cens. Obsecro vos tanq̄ ad-
uenas ꝛ peregrinos. Secūdo
ad donandū carnis lasciuiaꝫ.
Abstinere vos a carnalibꝰ de
siderijs. Tertio ad frangendā
hostis maliciā: subdēs que mi
litant aduersus animam.

Primo igitur haben
da est mortis memoria ꝛ hoc
est humilitatis. Quere in ma
teria de humilitate. fo. lxvij.

Secūdo domāda est
carnis lasciuia: qd̄ est opꝰ ca-
stitatis. Quere in materia de
castitate ꝛ tēpantia. fo. xliij. lvi.

Tertio fugiēda est ho
stis malitia ꝛ hoc opus forti-
tudinis. Quere in materia de
fortitudine ꝛ ꝯtinentia. fo. lvij.
ꝛ. xliij.

¶ Dn̄ica quarta post pascha.

Sic omnis hō velox
ad audiendū ꝛ tardus ad lo-
quendū: ꝛ tardus ad irā. Vul
go dicitur: qui nō est ꝑudēs
sit saltē bene credēs. Et ideo
beatus iacobꝰ apostolus mo-
net nos spāliter ad tria. Pri-
mum est velocitas cōtra con
temptū obedientie dicēs. Sit
omnis homo velox ad audiē-
dum. Secundū est taciturni-
tas cōtra peccatū lingue ideo
addit tardus ad loquendum.
Tertiū est mititas ꝯtra pctm̄
ire: iō dicit ꝛ tardus ad iram.

Primo igit̄ debemꝰ
acquiescere: ꝛ hic est opꝰ obe-
dientie. Quere in materia de
obedientia. fo. xxxix.

Secūdo debemus li
benter tacere: contra vitiū lin
gue: Quere in materia de pre
ceptis. fo. xxix.

Tertio debemus esse
quieti: contra peccatū ire: que
re in materia de ira. fo. viij.

¶ Dominica. v. post pascha.

Religio munda ꝛ im
maculata apud deū, ꝛ patrem
hec est visitare pupillos ꝛ vi-
duas in tribulatione eorūꝫ: ꝛ
immaculatum se custodire ab
hoc seculo Jacobi. i. Boni pi
ctoris industria apparet in bo
na pictura. ꝛ ſm hoc aposto-
lus pingit bonā picturā quan
tum ad tria que sunt ad bonā
vitaꝫ necessaria: scilicet decor
conuersationis ꝛ ideo dicitur
Religio munda ꝛ immacula
ta apud deuꝫ ꝛ patreꝫ hec est.
Secūdo dulcor miserationis
cuꝫ additur: visitare pupillos
ꝛ viduas in tribulatione eoꝝ.
Tertio fuga inquinationis: cū

subditur: ꝛ immaculatum se custodire ab hoc seculo.

Primo ergo debemus pie conuersari: quod est op⁹ honestatis. Quere in materia de honestate vel castitate. fo. xliij.

Secundo debemus pie misereri: ꝛ hoc est op⁹ pietatis: quere in materia de pietate ꝛ misericordia. fo. lxxvi.

Tertio debem⁹ inquinationem detestari: ꝛ hoc est opus virtutis. ꝛ hoc q̃stum ad triplicem concupiscentiam scilicet mundi carnis: ꝛ hostis: Quere in materia de p̄ceptis ꝛ oratione. fo. xxix. ꝛ fo. xxiij.

¶ Dominica infra oct. asceñ.

Si quis ministrat tã q̃s ex virtute quã administrat deus. i. Petri. iiij. Omnis bonus operarius vtitur regula ad dirigendum opus. Et ꝭm hoc beatus Petrus apostolus descendit in his verbis duo nobis necessaria scilicet obsequium exterioris operis: dicẽs si quis ministrat: ꝛ iudicium interioris virtutis: addens: quã administrat deus.

Primo debemus bonum opus exercere. ꝛ specialiter triplex scilicet opus iustitie in obseruando mãdata. Quere in materia de preceptis. fo. xxviiij.

Secundo opus penitentie: ꝛ in emendendo peccata: Quere in materia de penitentia. fo. xvij.

Tertio op⁹ misericordie: in subleuando proximi incommoda. Quere in materia de misericordia. fo. lxxvi.

¶ Dominica prima post penthecostn.

Hoc mandatuȝ habemus a deo vt qui diligit deũ: diligat ꝛ fratrem suũ. i. Joan. iiij. Duplicem modum cõsueuit facere qui rem vult bene ligare. Et ꝭm hoc Joãnes apostolus ostendit nobis duo de vinculo caritatis Iniunctionem: quia iniungit̃ sub discreto precepto. ꝛ ideo dicit̃ Hoc mandatum habemus a deo. Caritatis perfectionem: quia perficitur duplici nodo: ꝛ ideo subditur: vt qui diligit deum: diligat ꝛ fratrem suum.

Primo igitur caritatem debemus seruare tanq̃

preceptum. Quere in materia de preceptis. fo. xxviiij.

Secundo debem⁹ caritatem nodare tanq̃ vinculum. Quere in materia de caritate. fo. xlvij.

¶ Dominica secũda post penthecostẽ.

Qui odit fratrem suum homicida est. i. Joan. iij. Secundum leges seculares: non solum reputatur homicida qui interficit ictu gladij. sed qui parat potiones veneni. Et ſm hoc apostolus in his verbis ostẽdit nobis duo scilicet odium expectandũ ad moduʒ veneni dicens. Qui odit fratrem suũ. Secundo homicidũ abhorrendum: instar gladij: addens: homicida est.

Primo igitur debemus odium fratris vitare qđ est inuidie corruptio: Quere in materia de inuidia. fo. vij.

Secundo debemus homicidium abhorrere: quod est precepti transgressio. Quere in materia de preceptis. fo. xxviiij.

¶ Dominica tertia post penthecostẽ.

Humiliamini sub potenti manu dei vt exaltet vos in die visitationis. i. Petri vltimo. Saltatores consueuerunt se curuare vt melius possint ad alta saltare. Et scdm hoc apostolus ostendit nobis duo scilicet humilitatis inclinationem profundam: dicens Humiliamini sub potẽti manu dei. Secundo humilitas eleuationem iocundam addens: vt exaltet vos in die visitationis.

Primo igitur debemus nosipsos humiliare. quere in materia de humilitate: ⁊ superbia per contrarium. fo. lxvij. ⁊ fo. v.

Secundo debemus nos per contemplationem ad gloriam leuare. Quere in materia de gloria paradisi. fo. xci.

¶ Dominica quarta post pẽthecostẽ.

Existimo enim ꝙ nõ sunt condigne passiones hui⁹ temporis ad futuram gloriaʒ que reuelabitur in nobis. Ro. viij. Consueuit homo accipere pro parte sua: qđ plus ponderat in statera. Et secũdum hoc apostolus quasi in statera

proponit nobis duo verba in proposito scz pñtem tribulationem ad suscipiendu3 dicēs. Existimo q non sunt condigne passiones huius temporis. Secundo eternam remunerationem ad eligendum: addens ad futuram gloriam.

Primo igitur debemus presentem tribulationem sustinere patienter. Quere in materia de patientia: accidia per contrarium. fo. lxxxi. et xi.

Dominica. v. post penthecostē.

Si quid patimini propter iustitiā beati prima Petri. iij. Vix acquirunt magne diuitie sine magno labor. Et secundum hoc in verbis propositis ponūtur spāliter tria: scz virtus laborem sustinens cum dicitur. Si quid patimini. Tulius laborem decorans cum additur propter iustitiā. Fructus labore3 remunerās cum subditur beati.

Primo eni debem⁹ laborem presentem patienter portare. Quere i materia de fortitudine et superbia luxuria et auaritia per contrarium. fo: lvij. et fo. v. xv. et. x.

Secundo debemus presentē labore3 titulo iustitie decorare. Quere in materia de iustitia. fo. lviij.

Tertio debemus laborē fructu felicitatis coronare. Quere i materia de spe et gloria paradisi. fo. liiij. et. xci.

Dominica sexta post penthecostē.

Si autē mortui sum⁹ cū christo credimus q simul veniemus cū eo Ro. vi. Consueuerunt pueri rūpere vestes antiquas vt citius habeant nouas. Et ſm hoc apostolus in hoc verbo specialiter ostēdit nobis duo. s. veste3 carnis mortificanda3 cū dicitur. Si autem mortui sumus cū christo. Solā glorie desiderandā cum additur q simul viuem⁹ cum eo.

Primo igitur debemus vestem carnis rumpere per penitentiā. Quere in materia de penitentia: accidia: luxuria: gula per contrariu3. fo. xvij. et fo. xi.

Secundo debemus stolā glorie eterne frequenter appetere. Quere i mā de spe

⁊ gloria p̱adisi.fo.liiij.⁊.xci.
¶ Dominica.vij.post penthe costē.
Habetis fructum in sanctificationem finem vero vitā eternā Ro.vi. Qui prudens est considerat fructum laboris ⁊ finē operis. Et secūdum hoc apostolus in omni hora docet nos considerare duo.s.fructū iustificātē dicēs. Habetis fructū i sanctificationez ⁊ desiderare finē iustificantem addens finem vero vitam eternam.
Primo fructus bōi operis consistit in opere iusticie: Quere in materia de preceptis.fo.xxix.
Secundus finis operis consistit in consummationē p̄seuerātie. Quere i materia de perseuerantia.fo.lxxxv.
Tertio in expectatiōe future glorie. Quere in materia de spe ⁊ gloria paradisi. fo.liiij.⁊.xci.
¶ Dominica.viij.post pēthecostē.
Si secundum carnez vixeritis moriemini Roma. viij. Infirm⁹ si semper bibit ẜm sitim febris de facili incurrit periculum mortis. Et ẜz hoc apostolus ostendit nobis duo.s.febrē vel sitim carnis omnino reprimendā dicēs. Si ẜz carnē vixeritis. Et gehennalē penā mortis oino fugiendā: addēs moriemini.
Primo igitur debem⁹ desideria carnis reprimere. Quere in materia de temperantia ⁊ gula per contrarium.fo.lvi.⁊.xiij.de castitate ⁊ luxuria.fo.xliij.⁊.xv.
Secundo debemus mortis supplitia formidare. Quere in materia de timore ⁊ superbia per cōtrarium.fo. lx.⁊.v.in materia de inferno. fo.xc.
¶ Dominica.ix.
Non simus concupiscētes maloꝝ.prime ad Coꝝ. x. Qui equitat lasciuiuz equū debet ipsuz refrenare specialiter iuxta periculū. Et secundū hoc apostolus ostendit nobis duo.s.concupiscentie vitium caute refrenandum cum dicit. Non simus concupiscētes concupiscentie periculum addens malorum.
Primo igitur concupiscētie vitiū refrenaẜ. Quere

in materia d p̃ceptis.fo.xxix.

Secundo debemus concupiscentie periculam formidare quantum ad gulā luxuriam auaritiam. Quere in materia istorū fo.xiij.xv.ꝛ.x.

¶ Dominica.x.post penthecostē.

Diuisiones ministrationū sunt idem autē dn̄s primo Cor.xij. Multuȝ decora honorē regiū multiformis varietas ꝛ distributio ministeriorū. Et s̄ȝ hoc in his verbis duo specialiter describuntur scȝ obsequi diuini distributio salutaris.cuȝ dr̄ Diuisiones ministeriorum sunt. Dispensationis dei dominatio singularis:cum additur : idem autem deus.

Primo igitur debemus nos occupare quantum ad opera misericordie ꝛ iustitie:ꝛ penitentie:quere in materia eoꝝ .fo.lxxvi.ꝛ.lviij.xvij.

Secundo debemus vnū deū adorare:quere i materia de preceptis.fo.xxix.

¶ Dn̄ica.xi.post pētbecostē.

Gratia dei sum id qd̄ sum:ꝛ gratia eius in me vacua non fuit.i.Cor.xv. Naturaliter arbor prius nititur radices figere:ꝛ postea fructus proferre. Et s̄m hoc apl's in his verbis de quolibet viro iusto ostendit nobis duo.s.veritatis stabilitatē dicēs. Gratia dei sum id quod suȝ:ꝛ operis fecunditatē:addens:ꝛ gratia eius in me vacua nō fuit.

Primo igitur debemus esse virtutibus fixi:quere in materia de fide:spe:caritate:ꝛvirtute in communi.fo.l.liiij.xlvij.ꝛ.xlv.

Secundo debemus esse in bonis fecundi:quere in materia deȝnia : ꝛ auaritia ꝛ accidia per ꝯriū.fo. lxxvi.ꝛ.x.

¶ Dn̄ica.xij. post pētbecostē.

Sufficiētia nostra ex deo est secunda Cor.iij. Sicut luna recipit lumen suuȝ a sole:ita creatura bonuȝ suū a creatore:ꝛ ad hoc ꝙ luna plene lumē suū recipiat oportet ꝙ sol directe respiciat : ꝛ s̄m hoc duo specialiter in verbis istis ostendunt̄.s.integralis iusti perfectio:cū dr̄ Sufficiētia nostra . sc̄d̄o iusti spiritualis contemplatio:cum additur ex deo est.

Primo igitur debe

mus perfectionẽ virtutis habere. Quere i materia de virte in communi. fo. xlv.

Scdo debemus ad deum per contemplationem respicere. Quere in materia d orone et otẽplatioẽ. fo. xxiij.

C Dñica. xiij. post pẽthecostẽ.

Lex propter trãsgressiones posita est Gal. iij. Sicut enim principis equus indiget freno sic pronitas ex cõcupiscentia nostra iustitie precepto. Et sm hoc apostolus i his verbis ostẽdit nobis duo scz equitatẽ diuini precepti cũ dicit. Lex et pronitatem peccati cuz dicit propter trãsgressiones posita est.

Primo igitur equitas precepti est obseruanda q re in mã: de pceptis. fo. xxix.

Scdo peccati pronitas moderanda. quere in materia de penitentia temperantia: gula: et luxuria per contrarium. fo. xvij. et. lvi. et fo. xiij.

C Dominica. xiiij. post penthecostẽ.

Caro concupiscit aduersus spm̃ et spũs aduersus carnẽ. Gal. v. Tẽpus guerre est valde periculosuz et maxime quando est continuum et infestiuum. Idcirco tempore belli milites consueuerunt incedere armati. Et sm hoc in verbo isto duo nobis ostẽduntur. s. carnis hostilitas domanda pre omnibus cuz dr. Caro cõcupiscit aduersus spiritũ et mẽtis sinceritas armãda virtutibus cuz additur spiritus aduersus carnem.

Primo igitur debemus hostilitatem carnis domare et specialiter quantum ad gulam et luxuriam. Quere in materia de gula et luxuria fo. xiij. et. xv.

Secundo debemus mentis sinceritatem amare quere in materia de penitentia. fo. xvij.

C Dñica. xv. post pẽthecostẽ.

Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem christi Gal. vi. Boues iunguntur vt facilius trahãt iugum et equi combinantur vt facilius trahant currũ. Et sm hoc apostolus in hoc verbo ponens nos sub dilectionis iugo docet specialiter duo portare. s. proximorũ partem laboris cum dicit. Alter

alterius onera portate. Secū do conseruare legem amoris addēs ⁊ sic adiplebis legē xp̄i.

Primo ergo ē neces sitas proximorum supportā- da. Quere in materia de pie tate ⁊ mia fo.lxxvi.

Secundo est dei ⁊ ꝓ ximi caritas adimplenda que re in materia de preceptis ⁊ car itate.fo.xxix.⁊.xlvij.

¶ Dñica.xvi.post pēthecostē.

Sollicitis seruare vni tatem spūs in vinculo pacis. Ephe.quarto. Sicut op⁹ glu tinum est fortiter coniungere ⁊ sicut vinculum est ligare sic opus caritatis ē fortiter ama re ⁊ secundum hoc apostolus i verbo preposito monet nos ad duo.s.ad habenduz carita tis glutinum in vnitate men tis ibi. Sollicitis seruare vnita tem spūs ⁊ ad habendum ca ritatis vinculuz in vnitate pa cis addens in vinculo pacis.

Primo igitur caritas loco glutini habet mentium vnitatē. Quere i materia de caritate ⁊ inuidia per contra rium.fo.xlvij.⁊. vij.

Secūdo caritas loco vinculi habet necessariam pa cem: quere in materia de pa- ce ⁊ ira per contrariū.fo. lxxx. ⁊.viij.

¶ Dominica.xvij.post pēthe costē.

In caritate radicati ⁊ fundati. Ephe.iij. sicut radix arborem portat ⁊ sicut funda mentuz edificium sustinet sic caritas bonum incboat ⁊ con seruat. Et secundum hoc in verbis propositis de caritate duo proponuntur qm̄ ipsa est radix a qua generatur fru- ctus boni opis. ⁊ iō dr̄ in cari tate radicati. Ipa ē fundamē tum in qua situatur ois stru- ctura veritatis ⁊ ideo subdit a fundati.

Primo igitur caritas est radix respectu operis bo- ni. Quere in materia de cari tate.fo.xlvij.

Secundo caritas est fundamentum respectu virtu tis. Quere in eadē materia.

¶ Dominica.xviij.post pen- thecostē.

Cōfirmabit vos vsq₃ in finem sine crimine prime Cor.i. Vulgo dicitur ꝙ finis non pugna coronatur. Vnde incaute ⁊ inuanum laudatur

nauta anteq̃ acceperit portũ miles acquisierit triumphuȝ. Et secundum hoc apostolus hortatur nos spãliter ad duo scilicet ad firmitatem perseuerantie cum dicitur confirmabit vos ad puritatem innocẽtie addens sine crimine.

Prio igitur debem⁹ in bono perseuerare. Quere i mã de perseuerãtia. fo. lxxxv.

Secundo debemus peccatuȝ odire. Quere in materia de peccatis in communi. fo. iij.

¶ Dominica. xix. post pẽthecostẽ.

Qui furabatur iaȝ nõ furetur magis autem laboret operando manibus. p̃. q. bo. Ephe. iiij. Mercatores consueuerunt mercaturam venationem illam eligere quaȝ cognoscunt ad lucrum vilioreȝ esse. Et secundum hoc apostolus in verbo proposito facit specialiter duo. Prohibet acquisitionem furtiuam cuȝ dicit. Qui furabatur iam nõ furetur. Suadet occupationem addens non magis nautem laboret. ⁊c̃.

Primo igitur debemus furtum ⁊ rapinam detestari. quere i materia de p̃ceptis ⁊ auaritia. fo. xxxij. ⁊. x.

Secũdo debem⁹ bonis operationibus occupari ⁊ specialiter in operibus iustitie. Quere in materia de preceptis de penitentia ⁊ misericordia fo. xxix. xvij. ⁊. lxxvi.

¶ Dominica. xx. post penthecostẽ.

Nolite inebriari vino i quo ẽ luxuria. Ephe. v. Medici summe prohibent vinuȝ infirmis. quia summe accedit materiam febris. Et secundũ hoc in verbo isto apostolus duo facit. Primo enim prohibet vinum gule: dicẽs. Nolite inebriari vino. Secundo predicit febrem luxurie addẽs in quo est luxuria.

Primo igitur debemus gulam cauere. Quere i materia de luxuria ⁊ gula. fo. xv. ⁊. xiij.

¶ Dominica. xxi. post penthecostẽ.

State succinti lũbos vestros in veritate ⁊ induti lorica iustitie. Ephe. v. Consueuerunt antiqui ⁊ probat milites docere pugnare ⁊ arma-

re minores ⁊ secundum hoc apostolus docet nos i his verbis tria. scilicet corporis castitatem dicens. State succincti lumbos vestros oris veritatem addens in veritate operis equitatem subdens induti lorica iustitie.

Primo igitur debet esse caro mūda. Quere i materia de castitate ⁊ luxuria ꝑ contrarium. fo. xliij. ⁊. xv.

Secundo debet esse lingua vera quere in materia de veritate ⁊ mendatio ꝑ contrarium ⁊ quere in materia de preceptis. fo. xxxij.

Tertio debꝫ esse operatio iusta quere in materia de iustitia. fo. lviij.

¶ Dominica. xxij. post penthecostē.

Repleti fructu iustitie per iesuꝫ christum in gloriam ⁊ laudem dei. Phil. i. Mercatores socij cōsueuerunt primo lucro intendere: ⁊ postmodum lucrum diuidere. In oī opere bono: sunt socij deus ⁊ homo. ⁊ honor est portio dei qui gratiam largitur: fructus vero est portio hominis: qui bonuꝫ opus exequitur. Et fꝫ hoc apostolus in verbo proposito monet nos q̄ntum ad duo scilicet ad fructum boni operis cumulandum: que est portio nostra dicens Repleti fructu iustitie per iesum christum. Ad laudem ⁊ honorem deo ꝑsoluendum: que est portio sua: addens in gloriam ⁊ laudem dei.

Primo igitur debemus bonis operibus insistere: ⁊ specialiter operibus misericordie: quere in materia de misericordia. fo. lxxvi. vel operibus pnie: quere in materia de penitentia. fo. xvij.

Secundo debemus in omnibus deū laudare. quere in materia de bōitate ⁊ superbia per contrariū. fo. lxxxv.

¶ Dominica. xxiij. post penthecostē.

Quorum deus venter est ⁊ gloria in ꝯfusione ipsoꝝ qui terrena sapiunt. Phil. iij. Consueuit nutrix in conspectu pueri contra immunditiam spuere: vt puer addiscat immūditias non tractare. ⁊ fm hoc apl's i verbis istis describit nobis tria vitia detestanda. s. immundoꝝ ydolatriā de

restabilem: dicens. Quorum deus venter est. Superboruz vanam gloriam confusibilem addens: et gloria in confusione ipsorum. Cupidoruz auaritiam inexplicabilez: subdēs: qui terrena sapiunt.

Primo igitur debemus immunditiam fugere et specialiter gulā et luxuriā: quere in materia eorum. fo. xv.

Secūdo debem⁹ auaritiam calcare. Quere in materia de superbia et humilitate. fo. v. et. lxvij.

Tertio debemus auiditatem cupidorum relegare. quere in materia de auaritia et paupertate. fo. x. et. fo. xlij.

¶ Dominica. xxiiij. post penthecostē.

In omni tempore bono fructificantes et crescentes in sciētia dei. Col. i. Arbor nouella fac naturaliter duo. Nā crescendo fructificat: et fructificando crescere non cessat. Et sm hoc apostolus in verbo isto monet nos ad duo: scz ad fructum bonorum operū: dicens. In omni opere bono fructificantes. Ad augmentū virtutū: addens et crescentes in scientia dei.

Prio igitur debem⁹ bonis operib⁹ isistere: et spāliter trib⁹. s. iustitie. quere in materia de pceptis. fo. xxix. pnie: quere in materia de penitentia. fo. xvij. misericordie: quere in materia de mia. fo. lxxvi.

Secundo debem⁹ in virtutibus proficere. quere in materia de virtutibus in cōi. fo. xlv. et de accidia per contrarium. fo. xi.

¶ In visitatione.

Faciet iudiciuz et iustitiā in terra. Jere. xxiij. Bon⁹ pater familias pri⁹ seruis suis pdicit mias q̄z inferat plagas et hoc est quod dicit dn̄s per Jeremiā prophetam: et in verbo isto ppōnit duo. s. xp̄i iudiciū: qd debemus summe formidare: dicens. Faciet iudicium: et secundo christi iustitiaz quaz debemus obseruare: addens et iustitiam in terra.

Primo igitur proponitur christi iudicium ad formidandum: quere in materia de timore et iuditio. fo. lx. et. lxxxviij.

Secūdo proponitur iustitia ad obseruādnz: quere in materia de iustitia: et preceptis. fo. lviij. et. xxix.

¶ De apostolis.

Maiorem hanc dilectionem nemo habet vt aiam suā ponat quis pro amicis suis. Jo. xv. Consuetuʒ est in ecclesia ꝙ in magna solēnitate pulsatur maior campana. Ita ꝛ in festo apostoloꝝ recitātur magnalia caritatis: que ē maxima virtutū ꝛ ſm hoc in verbis istis saluator in laudē huius apostoli nobis ꝓponit de caritate duo. s. caritatis gradū qui nō pōt altior esse: dicens Maiorē hanc dilectionē habet Caritatis signū quod nō potest certius esse: addens vt animā suam ponat quis ꝛc̄.

Primo igitur debemus exēplo huiꝰ apostoli dilectionis gradus ascendere: q̄re in materia de caritate accidia per contrarium. fo. xlvij. ꝛ. xi.

Secundo debemus signū dilectionis ostēde: quere in materia de caritate ꝛ accidia per ꝯtrariū. fo. xlvij. ꝛ. xi.

¶ Item de eisdem apostolis.

Estote prudētes sicut serpētes ꝛ simplices sicut columbe Matt. x. miles dʒ esse precipue armatꝰ ꝯtra illa tela quibus vtiť inimicus. Et ideo ꝗ mundus hʒ duo tela precipua. s. fraudulentiā ꝛ violentiā ꝗ per fraudulentiam decipit: per violentiā opprimit. Ideo saluator in his verbis armat miles suos spāliter duobꝰ armis. s. serpētina sagacitate: cōtra mūdi fraudulentiā: dicēs. Estote prudētes sicut serpentes. colūbina simplicite cōtra mundi violentiam: addens: ꝛ simplices sicut columbe.

Primo igitur debemus habere exēplo huiꝰ apostoli prudentiā serpētinaʒ. q̄re in materia de prudētia. fo. lv.

Secundo debemus habere mititatē columbinam quere in mā de māsuetudine ꝛ ira per ꝯriū. fo. lxxiij. ꝛ. viij.

¶ De eisdem apostolis.

Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum Mat. x. Cōsueuit luparius lupo exponere agnū vt cū agno capiat lupum. Isto mō nouo venationis vsus est christus qui principibꝰ mūdanis exposuit apostolos: ꝛ per apłos cepit principes ꝛ reges mundanos. Et secūduʒ hoc in verbo isto ad laudeʒ huius apostoli describit duo. s. diuinā auctoritateʒ dicēs. Ecce ego mitto vos. ouinā simplicitatē: addē

sicut oues in medio luporum. Primo igit apostoli fuerunt missi ad predicandu3 dei verbū. Quere in materia de predicatione.fo. ij.

Secūdo fuerūt missi ad edificandū per exemplum. Quere in materia de religione.fo.xxxvij. Propter primu3 est apostolo𝔯 dignitas honorāda. Quere in mā de humilitate fo.lxvij. Propter scdm est eo𝔯 humilitas imitāda precipue q̄stū ad paupertatē:obedientiā τ caritate3. Quere in mā de paupertate caritate τ obediētia. fo.xlij.xlvij.τ.xxxix.

De eisdem apostolis.

Hoc est preceptū meum vt diligatis inuicem:sicut dilexit vos Jo.xv. Consueuit magister quādo vult scolares bene instruere:exēpla sensibilia in lectione pponere:vt scolares possint facilius retinere τ ideo saluator legens scolaribus suis.i.apostolis lectione3 caritatis pponit seipm tanq̄3 exemplu3 lectionis: τ ſm hoc caritas que fuit lectio aplo𝔯ū describitur hic tripliciter.s.vt mandatū intransgressibile:cū dicit. Hoc est preceptū meū: vt vinculu3 indissolubile:cum additur vt diligatis inuicem vt exemplum intelligibile:cu3 dicitur sicut dilexi vos.

Primo igitur debemus caritatē sicut preceptu3 seruare. Quere in materia de preceptis.fo. xxviiij.

Secundo debem⁹ caritatē sic vinculū nodare: q̄re in materia de caritate.fo.xl vij

Tertio debemus caritatem christi sicut exemplum palpare. Quere i materia de caritate.fo.xlvij.

De vno martyre.

Justus vt palma florebit. Psal.xci. Cōsueuit agricola arbores generosas eligere vt eas possit in suo virgulto plantare:sic dn̄s noster iesus christus elegit arbores nobilissimas in virgulto paradisi plantādas:inter quas elegit huius venerādi martyris victoriā sicut palmā fructuosa3 τ speciosa3:τ ſm hoc martyr iste gloriosus in isto verbo tripliciter cōmēdatur.s. vt iustus in ope:cū dicit Justus vt fortis in tribulatione:cū additur vt palma:vt pulcher in cōuersatione:cum subditur florebit.

Primo igitur debemus exemplo huius martyris habere iustitie rectitudinē quere in materia de iustitia. fo.lviij.

Secundo patiētie fortitudinez. Quere in materia de fortitudine.fo.lvij.

Tertio munditie pulchritudinez. Quere in materia de castitate.fo.xliij.

¶ Itē de eodē martyrem.

Posuisti domine in capite eius coronaz de lapide precioso.psal.xx. Magnus honor est quando imperator promouet aliquem in militē: ⁊ maiori cum coronat seū regem. Talē honorem isti martyri glorioso exibuit dn̄s: qm̄ non soluz in strenuū militem ipsuz ꝓmouit: sed celesti dyademate coronauit. Et ſ͡z hoc apostolus in laudē sue corone duo specialiter proponuntur scilicet imperialis: cū dicitur. Posuisti dn̄e super caput ei⁹: valor martyrialis: cuz dicitur de lapide precioso.

Primo igitur exemplo huius martyris corona meritorū nostrorūz debet esse virtutibus speciose formata. q̄re in mā de ꝯtinētia.fo.xliij.

Scd̄o debet esse ꝑcio se fabricata. q̄re i mā d̄ virtute ⁊ humilitate.fo.xlv.⁊ fo.lxvij.

¶ De pluribus martyribus.

Sancti per fidez vicerūt regna. Heb.xi. Bene debent reputari strenui milites: quādo paucissimi vincunt plures. Tales fuerunt isti sancti martyres qui supauerūt mūdanos principes ⁊ reges. Et ſ͡m hoc apl̄us in verbis istis describit tria martyꝝ ꝑconia gloriosa.s.vite mūditiā: dicēs. Sancti mentis iustitiam: addens per fidē mortis victoriā subdens vicerunt regna.

Primo ergo exēplo sanctoruz martyꝝ debemus habere castitatem pro lorica. q̄re in mā de castitate.fo.xliij.

Secundo fidē pro lāncea. q̄re i materia de fide. fo.l.

Tertio perseuerātia pro corona: quere in materia de fortitudine.fo.lvij.

¶ De eisdem martyribus.

Iustorū anime in manu dei sunt Sap.iij. Consueuerunt incole steriles terras tyrannorū regna dimittere: ⁊

ad steriles terras ⁊ ad regna pacifica se transferre. sic fecerunt sancti martyres qui dimiserunt terras steriles huius seculi: ⁊ tyrannidem dyaboli: ⁊ transtulerunt se ad pacificū regnum christi. Et ſm hoc in his verbis istis duo martyrū preconia proponuntur. s. plena perfectio respectu sui: cū dicitur. Iustoꝝ anime plena subiectio respectu dei: cū subdit in manu dei sunt.

Primo igitur exemplo martyruȝ debemus esse virtute iustitie pfecti. Quere in materia de iustitia. fo. lviij.

Secundo debemus obedientia esse subiecti. quere in mā de obediētia. fo. xxxix.

¶De vno cōfessore pōtifice.

Assimilatus filio dei manet sacerdos in perpetuū. Heb. vij. Satis res cōmendatur de candore: qñ cōparatur niui. ⁊ res de calore quando cōparatur igni sic cōmendantur merita huius confessoris ⁊ pontificis gloriosi cuȝ cōparantur christo. Et secundū hoc in verbis istis iste cōfessor cōmendatur de duob⁹ scȝ de sanctitate perfecta cuȝ dicitur. Assimilatus filio dei de dignitate precelsa: cū dicit manet sacerdos in eternuȝ.

Primo igitur exemplo hui⁹ ꝯfessoris est xpi sanctitas imitāda. quere in materia de mititate vel virtute i cōi. fo. lxxiij. ⁊ xlv. de humilitate. misericordia: ⁊ fortitudine. fo. lxvii. lxxvi. ⁊ lvij.

Secundo est non terrena sed celestis dignitas appetēda. qre i materia de spe: ⁊ humilitate. fo. liiij. ⁊ lxvij.

¶De vno doctore.

Os iusti meditabitur sapiētiā ⁊ lingua eius loquet iudiciū. psal. xxxvi. Naturalr os hois fac̄ duo. s. gustādo ꝓbat cibū: ⁊ loqndo format verbū. Et ſȝ hoc glīosus iste doctor hūit duo bōa ex qb⁹ extollit in his verbis. s. gustū sapiētie i ꝯtēplatiōe iō dr̄. Os iusti meditabit sapiētiā. Verbū eloquētie i ꝑdicatiōe: ⁊ iō addit: ⁊ lingua ei⁹ loquet iude.

Primo igitur exemplo huius sancti doctoris debem⁹ imitari sapiētiā quam ipse considerauit: ⁊ precipue mortis miseriaȝ ad humilianduȝ: ⁊ celi gloriaȝ desiderādū.

Quere in materia de humili tate q̄stuz ad primū fo. lxvij. ⁊ de spe q̄stum ad scd̄m. fo. liiij.

Secūdo debem⁹ formidare iudicia que ipse formidauit: Quere in materia de timore. fo. lx.

¶ De vno ꝯfessore n̄ pōtifice.

Iustū deduxit dominus per vias rectas: ⁊ ostēdit illi regnū dei. Sap. x. Multū letatur peregrinus qn̄ de aliquo vertice montis ostēditur ei terminus sue diete: sic fecit dn̄s huic sanctissimo ꝯfessori: cuz in vertice ꝯtemplationis ostendit ei regnū eterne felicitatis. Et ſm hoc sapiēs in verbis istis proponit duo p̄conia huius ꝯfessoris. s. sue: peregrinationis ꝓgressuz certissimū dicens. Iustum deduxit dn̄s per vias rectas. ⁊ sue glorificationis visuz rectissimū: addens: ⁊ ostendit illi regnū dei.

Primo igitur exemplo huius sancti ꝯfessoris debemus per iter preceptorum incedere. Quere in materia de preceptis. fo. xxviiij.

Secundo debem⁹ ad finem premiorūz recte ascendere. quere in materia de gaudio paradisi. fo. xci.

¶ De virgine martyre.

Sicut lilium inter spinas: sic amica mea iter filias Canticoꝝ. ij. Cōsueuerūt amatores laudibus amicas extollere: ⁊ cantionib⁹ laudare. Sic amator virginum christus in laudib⁹ hui⁹ gloriose virginis ⁊ martyris sponse sue cantat per sapientiā cantilenam huius dulcissime melodie. Et ſz hoc in verbis istis cōmendat eam quadrupliciter. s. vt decoratam candore floreo. cuz dicit. Sicut lilium. vt laureataz cruore roseo: cū additur: inter spinas. s. martyrij: vt liquefactam amore flameo: cū subdit se amica mea: vt exaltataz honore stelleo: cū ꝯcludit inter filias. i. inter animas beatas.

Primo igitur exemplo huius virginis debemus incorruptionis florem diligere. Quere in materia de castitate ⁊ luxuria per contrariuz. fo. xliij. ⁊. xv.

Secūdo debemus tribulationis spinas sustinere. Quere in materia de fortitudine: de pn̄ia: ⁊ de accidia per contrarium. fo. lvij. xvij. ⁊. xi.

Tertio debemus igne caritatis ardere. Quere in materia de caritate. fo.xlvij.

Quarto debemus cõsortiũ celeste desiderare. Quere in materia de spe ꝛ timore per contrarium. fo.liiij.ꝛ.lx.

De virgine non martyre.

Queram⁹ domino nostro regi adolescentulam virginẽ.iij. Reg.i. Sicut de prato colligũtur flores pulchriores: sic christus de mũdo per angelos suos colligit virginis proponuntur in verbis istis: scilicet regale connubium ad quod fuit assumpta: cũ dicitur Queramus dño nostro regi: virginale preconiuz ad quod fuit electa: cum dicitur adolescentulam virginem.

Primo igitur exẽplo huius virginis anima fidelis debet esse christo desponsata. Quere in materia de fide ꝛ caritate. fo.l.ꝛ.xlvij.

Secundo debet esse castitatis priuilegio decorata: Quere i materia de castitate: ꝛ luxuria per ɔtrariũ. fo. xliij.

Itẽ de virgine nõ martyre

O q̃ȝ pulchra est casta generatio cum claritate. Sapientie.iiij. Consueuit homo mirari specialiter ꝓpter tria. Miratur enim hõ in re multum pulchra: in re multuz noua in re multuz clara. Et fm hoc ius sancte christi sponse tria miranda preconia proponuntur scilicet decor cõuersationis: cum dicitur. O q̃ȝ pulchra est candor icorruptionis cum additur casta generatio splendor contemplationis cũ subditur cum claritate.

Primo igitur exemplo huius virginis, debemus esse pulchri. Quere in materia de virtute in cõmuni. fo. xlv.ꝛ de temperantia. fo.lvi.

Secũdo debem⁹ esse decori incorruptione. Quere in materia de castitate ꝛ luxuria per contrarium. fo.xliij.

Tertio debemus esse radiosi per contemplationeȝ. Quere in materia de contemplatione. fo.xxiij.

Explicit dieta salutis.

Prima tabula diete salutis.
De peccato in cõi.ca.i. fo.ij.
De peccato i spãli.ca.ij.fo.iiij.
De superbia.ca.iii. fo.v.
De inuidia.ca.iiij. fo.vi.
De ira.ca.v. fo.viij.
De auaritia.ca.vi. fo.ix.
De accidia.ca.vij. fo.xi.
De gula.ca.viij. fo.xiij.
De luxuria.ca.ix. fo.xiiij.
Secunda dieta.
De penitentia.ca.x. fo.xvi.
De contritione.ca.xi.fo.xviij.
De confessione.ca.xij. fo.xx.
De satisfactiõe.ca.xiij. fo.xxi.
De oratione.ca.xiiij. fo.xxiij.
De ieiunio.ca.xv.fo. xxiiij.
De elemõsina.ca.xvi.fo.xxvij.
Tertia dieta.
De pceptis in cõi.c.17.fo.29.
De preceptis prime tabule. ca.xviij. fo.xxxi.
De preceptis secunde tabule.ca.xix. fo.xxxij.
Quarta dieta.
De religione.ca.xx. fo.xxxvij.
De obediẽtia.ca.xxi. fo.xxxix.
De pauptate.ca.xxij. fo.xxxxi.
De castitate.ca.xxiij. fo.xliij.
Quinta dieta.
De virtute i cõi.c.24.fo.45.
De caritate.ca.xxv. fo.xlvij.
De fide.ca.xxvi. fo.l.
De spe.ca.xxvij. fo.liiij.
De prudẽtia.ca.xxviij. fo.lv.
De tẽperantia.ca.xxix. fo.lvi.
De fortitudine.ca.xxx. fo.lvij.
De iustitia.ca.xxxi.fo. lviij.
Sexta dieta.
De timore.ca.xxxij. fo.lx.
De pietate. Require in capitulo de misericordia.
De scia in cap̃.de prudentia.
De fortitudie require supra.
De consilio.ca.xxxiij.fo.lxiiij.
De itellectu.ca.xxxiiij.fo.lxvi.
De sapiẽtia.ca.xxxv. fo.lxvi.
Septima dieta.
De hũilitate.c.xxxvi. fo.lxvij.
De mansuetudine vel mititate.ca.xxxvij. fo.lxxiij.
De fletu.ca.xxxviij. fo.lxxiiij.
De esurie & siti iustitie. Require in capitulo de iustitia.
De mia.ca.xxxix. fo.lxxvi.
De munditia cordis.ca. xl. fo.lxxviij.
De pace.ca.xli. fo.lxxx.
De patientia.ca.xlij. fo.lxxxi.
Octaua dieta.
De caritate require supra.
de gaudio spũali.c.xliij. fo.83
De pace. Require supra.
De patiẽtia. Require supra.
De longanimitate vel perseuerantia.ca.xliiij. fo.lxxxv.
De bonitate. Require supra in capitulo de misericordia.

De benignitate.ca.xlv. fo.lxxxv.
De mansuetudine.ca.xl vi. fo.lxxxvi.
De fide.ca.xlvij. fo.lxxxvij.
De modestia. Require supra in capitulo de temperantia.
De continentia. Require supra in capitulo de castitate.
De castitate. Require supra. ¶ Nona dieta
De generali iudicio.ca.xlviii. fo.lxxxviij.
De penis inferni.ca.xlix. fo.xc.
De gaudijs paradisi.ca.l. fo.xci.

Sequitur magna tabula diete salutis in sua

tabula sunt diuisiones membrorum cuiuslibet capituli in qualibet dieta & sunt in numero.ix.diete.&.ca.l.

Incipiūt diuisiões mēbrorū primi capituli.

¶ Prima dieta.

Peccatū est
- Deformitas quam deus detestatur.
- Iniquitas quam demon amplexatur.
- Infirmitas quā mundus dissipatur.

Diuisiones secundi capituli.

Peccatū est
- Sicut putredo in pomo.
- Sicut vulnus in corpore humano.
- Sic̄ falsitas i pomo. Sic̄ dom⁹ taberne.

Peccatū est
- Sicut ludus corrigie.
- Sicut viscus & rete. Sic̄ viculū bestie.

Diuisiones tertii capituli.

Superbia est
- Sic̄ vēt⁹ eualescēs. Sic̄ fum⁹ euanescēs.
- Sicut palea parum valens.
- Sicut nebula aquosa que rūpit̄ cū flatur.

Superbia est
- Sicut arena que moritur cū operatur.
- Sic̄ ferrū qđ cū ꝯtinet mortuū tūc ornat̄.
- Sicut luctator qui non cauet casum.

Superbia est
- Sicut galina que ponit ouum
- Sic̄ lup⁹ q̄ pascit vētū. Exficcat & arefacit

Superbia
- Adnihilat & cōsumit. Infatuat & decipit.

Precipiat ꝛ deijcit.
Damnat ꝛ infelicem facit.

Filie superbie
Presumptio.
Ambitio.
Inobedientia.
Irreuerentia.
Irrisio.
Vana gloria. Ypocrisis.

Diuisiones quarti capituli.

Inuidia est
Sicut vermis rubigo ꝛ tinea proprium:
Subiectum consumens seipsum.
Sic̃ drachoVenenũ ĩfundẽs q̃ ad ꝓximũ.
Sicut leprosus sanis est inuidens.
Sicut iudas vnguentum abhorrens
Oculo menstruato.

Inuidia comparatur
Nocte ꝛ igni greco
Aque in naui ꝛ cereo serpentino.

Inuidia
Sicut cayn quem omnis homo occidit.
Sicut acrisia vel cecitas que sodomitas excecauit.
Sicut nihilum quod nec cũ creatura nec cum creatore conuenit.

Inuidia
Claudit ꝛ impedit salutem ꝛ peccat inſ.ſ.
Malis replet hoiem trahitq; ad occultũ
Spoliat mentem ꝛ impugnat oẽ bonum
Facit immisericordẽ q̃tum ad ꝓximum
Facit infelicem quantum ad seipsũ

Damna inuidie
Claudit viam salutis
Implet omnibus malis
Spoliat omnibus bonis
Facit immisericordem
Facit penitus infelicem.

Filie inuidie
Tristitia in prosperis
Exultatio in aduersis.

Diuisiones quinti capituli.

	Sicut ignis ardens qui arida consumit.
Ira est	Sicut olla feruens que interiora emittit
	Sicut fera furens que ɔtra gladiũ currit.
	Insano vel arrepticio.
Iracundus	Claudo percusso.
comparatur	Ramno spinoso
	Vasi iuxta ignem posito uacuo
	Facit hominem stultum ⁊ rabidum.
	Excecat rationis oculum
Dãna ire sunt	Reddit hoiez pronũ ad quodcũqȝ pctm̃
	Aufert homini seipsum
	Tollit omnem pietatem.
Filie ire sunt	Odium: Lis: Guerra: Incendium.
	Homicidium. Rapina

Diuisiones sexti capituli.

	Ad modum maris mortui est ⁊ infirmi in satiabilis.
Auarus est	Ad modum talpe est vilis ⁊ despiciabilis
	Ad modum sterquilini est inutilis.
	Sicut rota molendini que nũqȝ locum di
Auarus est	mittit quantũcunqȝ vertatur.
	Sicut porcus qui nõ ꝓficit nisi moriatur.
	Sicut piris terrea perforata que nihil red dit nisi frangatur
	Sicut radix arboris ad recipiendum om-
Auarus est	nem ramum parata.
	Sicut galina q̃ naturaliter i estate ẽ surda.
	Sicut apostema proximum cordi.
	Sicut res que nimis est oculis ꝓpinqua.
	Facit hominem mundum:
	Facit hominem seruum
	Facit hominem stultum.
	Facit hominem abbominabilem.

Dāna auaritie Facit hominem insatiabilem
Facit hominem obliuiosum.
Facit hominem angustiosum.
Facit hominem tempestuosum.
¶ Nota hic filias auaritie que sunt duodecim.

Diuisiones septimi capituli.

Accidia est
Infructuosa ad modum salicis.
Gratie consumptiua ad moduȝ ethic vel lasse febris.
Membrorum amputatiua ad modū ado nibesech regis.

Accidia comparatur
Cani famelico qui esurit in comedendo.
Ferro:aque:terre:scolari: ⁊ omni rei que deficit in exercitando.
Homini litargioso qui moriť dormiendo

Dāna accidie
Paupertas. Vilitas.
Pusillanimitas.
Spiritualium malorum corruptio.
Spiritualium malorum idest peccatorum accumulatio.
Spūaliū vitiorū iproperatio ⁊ accusatio.
¶ Nota hic filias accidie que sunt quintidecim.

Diuisiones octaui capituli.

Gula comparatur
Morbo qui squinantia vocatur.
Morbo qui regius vocatur.
Morbo qui bolisimus vel caninus appertus nuncupatur.
Sacro pertuso qui nunq̄ȝ impletur.

Gula comparatur
Porco qui ad moriendum nutritur.
Freno quo equus circunfertur.

Gula comparatur
Esau qui primogenita vendidit.
Cani qui cecum ducit.

Damna gule
Mentis brutalitas.
Corporis infirmitas.

Oris locacitas.
Filie gule Castrimargia Ebrietas

Diuisiones noni capituli.

Gehenne que acerrime cruciat.
Luxuria comparatur Mercatori qui fatue merces commutat.
Coruo qui cadauera semper amat.
Fatuo bellatori qui hostem non fugit.
Luxuria comparatur Sagene de qua nullus piscis euadat.
Igni greco quem aqua non extinguit.
Equo qui nõ freno regitur nec calcaribus stimulatur.
Luxuria comparatur Naui qui nec a nauta ducitur nec gubernaculo gubernatur.
Luto ⁊ stercori in quo porcus ⁊ iumenta
Hominem ducit ad maximã paupertatẽ
Dãna luxurie Hominem ducit in pessimam seruitutem
Hominẽ proijcit in miserrimam vtilitatẽ
Hominem turpiter infatuat.
Dãna luxurie Hominem acriter mortificat.
Hominem fortiter illaqueat.
Fornicatio Adulterium
Filie luxurie Stuprum.
Incestus.
Peccatum contra naturam.

Diuisiones decimi capituli.

Sicut aqua ↄtra canes q̃ztũ ad ↄtritionẽ
Penitentia est Sic̃ clamor ↄtra fures q̃ztũ ad ↄfessionẽ.
Sic̃ arma ↄ̃ hostes q̃ztũ ad satisfactionez
Turbatiua instar maris.
Patientia est Accensiua instar ignis.
Cõclusiua istar sepis. Discrete iponẽda.
Penitẽtia est Deuote assumẽda. Perfecte adimplenda
Fuit dyabolũ. Sequitur christum.
Penitens Spernit mundũ. Appetit celum.

Diuisiones vndecimi capituli

Morosa & attenta non perfunctoria.
Solitaria:non publica
Integra:non diminuta
Cōtritio dȝ esse Ordinata non confusa
Propria:non aliena.
Tremebunda:non leta.
Intima non simulata.

Diuisiones duodecimi capituli.

Festinata:accelerata
Humilis:& veneranda
Aperta:non palliata
Cōfessio dȝ esse Vera non ficta.
Integra:non diminuta
Flebilis & lachrymosa
Obediens & prompta.
Peccati proprij
Laudis dei.
Cōfessio triplex Recte fidei

Diuisiones tertiidecimi capituli.

Abstinentia peccato:loco diete
Aliene rei restitutio:loco fleubothomie.
Vera humiliatio:loco medicine.
In satisfactione debet esse Cilium loco emplastri
Ieiunium:loco cibi.
Oratio deuota:loco candele vel voti.

Diuisiones quartidecimi capituli.

Incensum diuine miserationi offerenduȝ
Oratio Scutū diuinū indignationi opponendum
Tributum diuine dn̄ationi persoluenduȝ
Sicut homo regi presentans encenium
Vir orans est Sicut homo a rege postulans iudicium
Sicut homo a rege petans subsidium

Clamanduz est in oratione — Sicut clamat paruulus quãdo vult vbera
Sicut clamat catulus qñ sentit vebera
Sicut clamat populus qñ videt pericula.

Aperienduz est os in oratione — Sicut reumaticus aeri.
Sicut infantibus nutrici.
Sicut pulliculus matri.

Oratio est — Armatura militem ornans.
Lucerna viam demonstrans
Columba oliuam portans.

Diuisiones quintidecimi capituli.

Ieiunium est — Sicut parcitas lignorum sub olla.
Sicut agilitas in auicula.
Sicut concauitas in viella

Ieiunium est — Summuz remedium ad expiendũ morbũ
Bonum concilium ad fugandum lupum
Certum ingenium ad capiendum castruz

Ieiunium reprobatur — Cum ieiunans vacat culpe
Cum ieiunans inhiat gule
Cum ieiunans parcit burse.
Cum ieiunans seruit gule.

Ieiunium est — Bonũ qñ qs ieiunati i satisfactiõe peccati
Melius qñ quis ieiunat ad honorẽ dei.
Optimum quando quis ieiunat cum exercitatione boni operis.

Diuisiones sextidecimi capituli.

Elemosyna est — Sicut lumen radiosum:
Sicut flumen copiosum
Sicut semen copiosum.

Elemosynarius est — Sicut arbor que fructum facit
Sicut nutrix que puerum facit.
Sicut mercator qui merces vendit

Elemosynarius debet considerare. — Quis petit: quia mendicus ꝓpter deum
Quid petit deus: quia nõ nostrũ: sed suuz.
Ad quid petit: quia ad fenus centuplum

In donatione elemosine debet esse	Modus iustus sine iniuria.
	Modus gratus sine tristitia.
	Modus sine superbia.

Diuisiones septēdecimi capituli.

	Descripta indebiliter.
Precepta fuerunt	Distincta rationabiliter
	Edita regulariter
	Si attēdas quis scripsit quia digitus creatoris.
Scriptura preceptoꝝ est obseruāda	Si attēdas vbi scripsit qꝛ i lapide marmoreo. In profundo pectoris. In pergameno cordis.
	Si attendas quomodo scripsit quia indebiliter sicut lex imperatoris.

Diuisiones octauidecimi capituli.

	Prime tabule ordinant hoiem ad deum.
Precepta	Secūde tabule ordināt hoiez ad ꝓximuꝫ.
Precepta prime tabule	Non habebis deos alienos
	Non assumes nomen dei tui in vanum.
	Memento vt diem sabbati sanctifices.
Ydolatria	Peior amorum.
	Mala paganorum
	Ydolatria peior auarorum.
	Pessima voluptuosorum.
Periurus	Prouocat iudicem quem debet placare.
	Prouocat aduocatos quos deberet remunerare.
	Prouocat testes q̄s nō deberet offēdere
Qui non seruant festa	Sunt dissimiles nature.
	Sunt rebelles scripture
	Sunt oppositi gratie.

Diuisiones deciminoni capituli.

Honora patrem ꝛ matrem.

Tabula

	Non occides. Nõ mechaberis
	Non furtum facies
Precepta se	Non falsum testimonium dices
cũde tabule	Non concupisces rem proximi tui.
	Non desiderabis vxorem eius
Triplex ratio	Quia per ipsos sumus geniti.
honoran	Quia per ipsos sumus nutriti.
di parentes	Quia per ipsos instructi
Triplex est pe	Filiorum inobedientia.
na nõ honorã	Temporalis infamia.
tũ parẽtes	Breuis temporalis vita.
	Quidã spũaliter seipso interficiunt vt qui
	peccato consentiunt.
Homicidaruꝫ	Quidam proximo spiritualiter occidunt:
tria sunt ge	vt que malum exemplum tribuunt.
nera	Quidã qui spiritualeꝫ oborsum faciunt vt
	qui bonum propositum extingunt.
Triplex pena	Exiliũ scilicet a gratia dei ⁊ patria celesti.
spiritualiũ ho	Suspẽdiũ scilicet gehennalis supplitij.
micidarũ	Irregularitas quo ad ordinem clericoruꝫ
	ad quem non possunt promoueri.
Ratio quere	Quia est vilis epydimia huius mundi
mechia probi	Quia est maior mercatura dyaboli.
betur	Qr ẽ cõior via iferni. Cõtra legẽ nature
Fur peccat.	Cõtra legẽ scripture. Cõtra legẽ gratie.
	¶ Nota hic vigintiduo peccata vel de or
	dinationes ligue: que oẽs hic ꝓhibentur.
	Labes que cito maculat: ⁊ vix põt extergi.
Cõcubina est	Ignis qui subito iflamat: ⁊ vix põt extigui
	Sitis que semper cruciat: ⁊ vix põt satiari.
Mãdatũ ꝑci	Sub pena corporis: ⁊ anime.
pitur sub tri	Sub pena bonorum mobiliũ ⁊ immobili-
plici pena	um scilicet gratie ⁊ glorie.
	Sub pena patibuli scꝫ gehenne perpetue

Nõ hic .x. applicatiões plagaꝝ egypti ad .x. ꝑcepta dcalogi.

Diuisiones vicesimi capituli.

Tria sũt lauda	Pondus maturitatis.
bilia in reli	Amor communitatis.
gioso.	Fuga proprietatis
Tria sũt repro	Indeuotio
bãda i religioso	Dissolutio.
	Euagatio.
Religiosus dꝫ	Seipsum castigare:non interficere.
	Prelato obedire:non contradicere.
	In bono proficere:non retrocedere.
Religiosus de	Sicut paruulus in domo.
bet nutriri	Sicut plantula in orto.
	Sicut virgula in virgulto.
Triplex est mo	Obedientie subiugantis
dus religionis	Paupertas alleuiantis.
	Castitatis decorantis

Diuisiones vicesimiprimi capituli.

	Saluatoris scola.
	Martirij palma.
Obediẽtia est	Paradisi scala
	Obedire libenter sine recalcitratione.
	Obedire hylariter sine murmuratione
Septem	Obedire velociter sine protractione.
gradus obe	Obedire viriliter sine estimatione.
dientie.	Obedire humiliter sine elatione.
	Obedire pseuerãter sine discontinuatione
	Obedire simpliciter sine simulatione
	Nauis ad celum transiens
	Clauis celum aperiens.
Obediẽtia est	Auis ad celum ascendens
	Summa in merito
Obediẽtia est	Vicina deo
Obediẽtiam	Proxima celo
iuuant	Humilitas flectens.

Consuetudo frequens.
Dilectio feruens.
Obedientiam iuuant — Affectus terrena contemnens.
Gratia interius vngens.
Modestia precipiens.

Contemptus mundi.
Obedientiaʒ iuuant — Vnctio gratie spiritus sancti.
Modestia prelati.

Preceptis nature.
Obedire debemus — Preceptis scripture.
Preceptis gratie.

Diuisiones vicesimi secundi capituli.

Celeste precium quo pauperes celum mercantur
Paupertas ē — Celesti prandium ad quod pauperes vocantur.
Celeste solium in quo pauperes locantur.

Viam securissimam.
Pauperes habent — Viam quietissimam.
Vestem nobilissimam.

Summe copulata deo.
Paupertas ē — Summe coequata celo.
Summe cumulata bono.

Diuisiones vicesimitertii capituli.

Floret sicut lilium inter spinas
Castitas — Habet precium inter gemmas
Tenet solium supra stellas.

Cibi potusqʒ sobrietas.
Vestimentorum asperitas.
Sex sunt folia lilij que castitatē seruant. — Laborum strenuitas.
Custodia sensuum.
Modestia verborum.
Fuga occasionum.
Prudentia contra deceptionem.

	Dulciter contra illectionem
	Fortiter contra oppressionem
Sex grana li	Toto corde: quia creator.
lij quibus dili	Tota anima: quia redemptor
gẽdus est de⁹	Tota mente: quia remunerator.
	Cuz valore carissimo: ꝛ ideo summe amandus.
Castitas est	In vase fragilissimo. ꝛ ideo summe claudendus.
thesaurus	Cum hoste malignissimo: ꝛ ideo summe timendus
	Fructum vberrimum
	Motum celerrimum.
Castitas habet	Sertum pulcherrimum
	Florea virginum.
Triplex au	Gemma martyrum
reola	Aurea vel stellea doctorum.
	Castitas indiget studiosa clausura.
Castitas	Castitatem decet preciosa cinctura.
	In castitate lucet speciosa pictura.

Diuisiones vicesimiquarti capituli.

	Ligno fructuoso.
Virtus com	Lapidi precioso.
paratur	Terrestri ꝛ celesti paradiso.
	Signo vel caracteri.
	Precio vel pignori.
Virtus com	Oleo vel vnctioni.
paratur	Armature forti.
Virtus com	Prebende nobili.
paratur	Optime possessioni

Diuisiones vicesimiquinti capituli.

	Auro probato.
Caritas com	Ferro ignito.
paratur	Vino condito.

	Aui predam rapienti.
Caritas comparatur	Naui mare nauiganti.
	Morti carnem perimenti.
	Sicut funis bene tortus
	Sicut canis bene doctus.
Caritas est	Sicut later bene coctus
	Arbori vel ligno
Caritas comparatur	Oneri & iugo.
	Glutino & semento.
	Fonti naturali
Caritas comparatur	Vesti nuptiali.
	Igni virtuali.

Diuisiones vicesimisexti capituli.

	Arche testamenti.
Fides comparatur	Stelle firmamenti.
	Petre fundamenti.
	Per mundum speculum.
Fides figurat	Per dextrum oculum.
	Per sponse anulum.
	Signo vexillari.
	Scuto militari.
Fides comparatur	Radio solari
	Columne sacramentali
Fides comparatur	Aureole spirituali.
	Luci primordiali.
	Veridicam confessionem.
Fides debet habere	Magnificam deuotionem.
	Catholicam professionem.

Diuisiones vicesimiseptimi capituli.

	Sicut colūna domum portans.
Fides est	Sicut galea caput armans.
	Sicut anchora nauem seruans.
	Sicut arbor fructuosa.

Spes eſt	Sicut gemma precioſa.
	Sicut molla virtuoſa.

Diuiſiones viceſimioctaui capituli.

	Aſſeſſori iudicis.
Prudentia	Quattuor terre minimis.
comparatur	Aſtutie ſerpentis.

Diuiſiones viceſiminoni capituli.

	Freno quo equus regitur.
Temperantia	Biſſo quo corpus tegitur.
comparatur	Muro quo caſtrum cingitur.
	Quidam honor deo aſſimilans.
Temperantia	Quidam valor mentem ſanctificans.
eſt	Quidam dolor hoſtem mortificans.

Diuiſiones triceſimi capituli.

	Fornaci que probat aurum
Fortitudo cō	Radici que portat lignum.
paratur	Lorice que vetat ictum.
	Virge que non inclinatur.
Fortitudo cō	Ferro quod non ſuperatur.
paratur.	Petre que non perforatur.

Diuiſiones triceſimiprimicapituli.

	Sicut recta ſemita.
Juſtitia eſt	Sicut recta regula.
	Sicut recta linea.
	Sicut gemma in ſerto aureo.
Juſtitia eſt	Sicut dea in noſtro microcoſmo.
	Sicut ſtella in polo artico.

Diuiſiones triceſimiſecundi capituli.

	Sicut oſtiarius cuſtodiens ingreſſum.
Timor dei eſt	Sicut iuſtitiarius puniens malefactum.
	Sicut terrarius vel ſpeculator euigilans exercitum.
	Sicut medicina infirmorum.

Tabula

Timor dei est	Sicut disciplina puerorum.
	Sicut officina religiosorum.
	Speciosus sicut ortus.
Timor dei est	Uirtuosus sicut ventus.
	Preciosus sicut thesaurus.
	Curat hominem a culpa perpetrata.
	Custodit a culpa futura.
	Contemnit temporalia bona.
Timor dei	Sustinet temporalia mala.
	Introducit bona opera.
	Fugit eterna supplitia.
	Acquirit eterna stipendia.
	Naturalis quo timet omnis homo mori.
Species ti moris	Mundanus:quo timetur temporalia pdi.
	Humanus quo timetur corpus proprium ledi.
	Seruilis:quo timet homo soluz puniri vel damnari.
Species ti moris	Initialis:quo non timet homo solum puni ri:sed a deo separari.
	Filialis:quo solū timet homo offensaz dei.

Diuisiones tricesimitertii capituli.

	Que sunt ad consilium necessaria
De ɔsilio nota	Que sunt in consilio laudanda.
	Que sit consiliorum differentia
Ad consilium necessaria	Expediens. Facile.
	Certum.
	Securum.
	Deus non dyabolus.
	Uir iustus:non impius.
Consiliarius est eligēdus	Sapiens:non insensatus.
	Senex:non lasciuus.
Consiliū euan gelicum	Castitas contra concupiscentiā carnis
	paupertas contra ɔcupiscentiā oculoruz

Obedientiam contra superbiam vite.

Diuisiones tricesimiquarti capituli.

	Supra nos deum.
Debemus intelligere	Iuxta nos proximum
	Intra nos cor proprium.

Diuisiones tricesimiquinti capituli.

	Splendidissimum instar lucis.
Sapientia est donum	Sapidissimum instar mellis.
	Profundissimum instar maris.

Diuisiones tricesimisexti capituli.

	Breuis scala deuotionis.
Humilitas est	Breuis schola perfectionis.
	Breuis via saluationis.
	Se attenuat vt ametur a sponso.
Vir humilis	Se adnihilat vt creetur de nouo
	Se euacuat vt impleatur a deo.
	Quicquid in valore est preciosius.
Humilitas est	Quicquid in odore est gratiosius.
	Quicquid in decore est speciosius
	Se humiliat & ascendat.
Vir humilis	Se incinerat vt redoleat.
	Se mortificat vt resurgat.
	Propter existendi vilitatem.
Homo comparatur cineri	Propter resistendi difficultatem.
	Propter resurgendi impossibilitatem
	Facit peccatum fugere.
Memoria mortis	Facit mundum contemnere.
	Facit seipsum despicere.
	Facit presentem vitam regere.
Memoria mortis	Facit presentem leticiam temperare.
	Facit presentē & futuram vitam diuidere.
	Gratiosa instar floris speciosi.
Humilitas est	Luminosa instar sideris radiosi.

Humilitas	Uirtuosa instar lapidis preciosi. De pari cum deo contendit. Superbiam circunuenit. Dyabolum paruipendit.
Humilis.	Per gratiarum actionem se dilatat Per deuotam orationem se incuruat Per sui modicā reputationē se euacuat.
Cause humili tatis	Si consideremus que sunt infra nos vt mundus ꝛ infernus. Si ꝯsideremus que sunt intra nos::vt animus proprius. Si consideremus que sunt iuxta nos . vt proximus ꝛ amicus. Si consideremus que sunt cōtra nos : vt dyabolus. Si cōsideram⁹ que sunt supra nos: vt de⁹
Homo se hu miliat	Quando videt sibi gladium imminere. Quando habet bassum ostium transire Qñ videt maiorē se i loco iferiori sedere.
Signum hu militatis est	Humiles amare. Honores ꝛ laudes fugere. Opprobria ꝛ contumelias sustinere Humilia officia non recusare. Libenter obedire.
Gradus hu militatis	Subdere nec preferre,se equali. Subdere se nec se preferre minori. Subdere se minori ꝛ nulli velle preferri
Gradus hu militatis	Spernere munduȝ. Spernere nullum. Spernere seipsum Spernere sui contemptum.

Diuisiones tricesimiseptimi capituli.

Homo mitis vel māsuetus	Habet pacem ꝛ societateȝ cum proximo Habet gratiam ꝛ familiaritatem cū deo

	Habet regnum et hereditatem in celo.
	Natura ministrat.
Mititatem	Corporis fuga demonstrat.
	Canonis scriptura commendat

Divisiones tricesimioctaui capituli.

	Compunctionis sicut collirium medicatiuum.
Fletus	Cōpassionis sicut vnguentum lenificatiuū
	Deuotionis sicut balneum delectatiuum.
	Sex sunt fletus incitamenta.
De fletu: nota	Sex sunt fletus impedimenta.
	Sex sunt fletus emolumenta.

Diuisiones tricesiminoni capituli.

	Intima christi passio.
Misericordia est	Suprema christi lectio.
	Optima christi vnctio.
	Decenter conuersatur.
Misericordia	Prudenter negociatur.
	Abundanter remuneratur.
	Virtus que cunctas superat.
Misericordia est	Modus qui reum liberat.
	Clauis que celum reserat.
Ad misericordiam debet mouere	Nature conformitas.
	Propria indigentia vel necessitas.
	Christi et pauperum amor et veritas.
	Esurientem pascere.
	Sitientem potare.
Opera misericordie corporalia	Nudum vestire.
	Hospitem colligere.
	Infirmum visitare.
	Vinctum liberare.
	Mortuum sepelire.
	Peccata dimittere.
	Peccata corrigere.

Opera mise ricordie spiri tualia	Pro peccatore orare.
	Ignorantem instruere.
	Hesitantem consulere.
	Lugentibus consolationem prebere.
	Ad oēs afflictos cordis compassionem ha bere.

Diuisiones quadragesimi capituli.

Munditiam cordis facit.	Lectio scripturarum.
	Effusio lachrymarum.
	Largitio elemosinarum.
Munditiam cordis facit	Scopa confessionis.
	Lima correctionis.
	Fornax tribulationis.
Hominem. mundant	Baptismus fluminis.
	Baptismus sanguinis.

Diuisiones quadragesimiprimi capituli.

Pax est	Celi linguagium.
	Christi encenium.
	Dei vestigium.
Triplex est pax	Pax interna.
	Pax fraterna.
	Pax superna: que dicitur pax eternitatis
Pacem facit	Conformitas cum deo.
	Humilitas cum proximo.
	Tranquillitas in seipso.
Pax mala	Pax inquinata.
	Pax simulata.
	Pax inordinata.

Diuisiones quadragesimisecundi capituli.

Patientia est	prudentissima ad regendum.
	Strenuissima ad bellandum.
	Nobilissima ad regendum.
	In acquirendo.

Patientia est prudens	In conuersando. In multiplicando.
Patientia est strenuissima	Si attendas pugnantis animum. Si attendas pugnantis modum Si attendas pugne scutum.
Patientia est nobilissima	Regali dominio principatur Ad regale prandium inuitatur Sibi regale ferculum presentatur.

Diuisiones. xliii. capituli.

Gaudium spirituale est	A mundi gaudio separatum. A celi gaudio deriuatum. A celi gaudio pigmentatum.
Differentia inter gaudium spirituale ⁊ humanum	Puritas ⁊ impuritas. A continuitas ⁊ discontinuitas. Dignitas ⁊ indignitas Salubritas ⁊ anxietas
Gaudium spirituale faciunt	Spiritualis puritas Spiritualis sanitas. Spiritualis tranquillitas. Spiritualis libertas. Spiritualis conformitas Dominice passionis Virtuose operationis.
Nectar	Eterne fruitionis vel felicitatis

Diuisiones. xliiii. capituli.

De perseuerantia nota	Quam nobiliter commendatur. Quam efficaciter operatur Quam excellenter coronatur
Perseuerauit	Deus in opere sue creationis. Christus in opere sue redemptionis. Sancti in opere sue perfectionis.
Perseuerãtia	Perficit inchoata. Impetrat postulata Stabit acquisita.

Pudicitie virginalis: et hec est florea.
Sapientie magistralis: et hec est aurea.
Perseuerātie triumphalis et hec est gem mea.
Corona Glorie eternalis: et hec est stellea.

Diuisiones. xlv. capituli.

Preceptum quod inducitur
Ad benignitatem nos inducunt Exemplum quod proponitur.
Supplicium quod euaditur.
Premium quod in celo acquiritur.

Diuisiones. xlvi. capituli.

Clarius informātur.
Rarius impugnantur
Mansueti Amplius venerantur.

Diuisiones. xlvii. capituli.

Sicut fundamentum ad sustinendum
Sicut armamentum ad defendendum
Sicut argumentum ad concludendum
Fides est Sicut instrumentum ad ascendendum.

Diuisiones. xlviii. capituli.

Signa que premittentur: sicut peremptoria citatio.
In iudicio finali erunt Scripta que aperientur: sicut quedam processus recitatio.
Verba que dicentur: sicut quedam sententie promulgatio.
Facta que sequentur: sicut quedam sententie executio.

¶ Nota signa que apparebunt in iudicio erunt quindecim vt ait Jeronimus: et nota diligenter.

Liber passionis dominice.
Scriptura iudicij Liber conscientie.
Liber vite.

Sententia	Cause immensitatem.
iudicis habe	Curie solẽnitatem.
bit	Judicis seueritatem.
In executione	Multitudo ministrorum
illius sententie	Angustia damnatorum.
erunt	Defectus ꝛ inopia adiutorum

Diuisiones.xlix.capituli.

	Penarum acerbitas
Supplicia re	Penarum aduersitas.
proborum	Penarum diuturnitas.
	Penarum vniuersitas.
	Penarum inutilitas
Quibus cau	Quia amiserunt bona tẽporalia huiꝰ mũdi
sis dolor	Quia perdiderunt tempus merendi.
meum repro	Quia carebunt visione dei.
bis	Quia incurrerunt vilitatem inferni.

Diuisiones.l.capituli.

In gloria ce	Valor impreciabilis
lesti est	Decor inestimabilis
In gloria con	Honor insuperabilis.
sidero tria	Locum summe gloriosum.
	Sertum summe preciosum.
	Fructum summe gloriosum.
Fructus est	Crucis triumphalis.
triplex	Gratia spiritualis.
	Glorie immortalis.
	Demonum expugnatio.
	Carceris confractio.
	Mortuorum idest peccatorum suscitatio.
Fructus cru	Captiuorum redemptio.
cis sunt duo	Inquinatorum mundatio.
decim	Cecorum illuminatio
	Frigidorum ꝛ tepidorum calefactio.
	Deformium ꝛ turpium decoratio

Tabula

	Sitibundorum potatio vel recreatio
	Patris placatio. Janue apertio.
	Hereditatis acquisitio vel confirmatio
	Sanitas absqꝫ infirmitate.
	Juuentus sine senectute.
	Sacietas sine fastidio
	Libertas sine seruitute
Fructus glo	Pulchritudo absqꝫ deformitate.
rie sunt duo	Immortalitas vel impassibilitas
decim	Abundantia sine indigentia
	Pax absqꝫ perturbatione.
	Securitas absqꝫ timore.
	Cognitio absqꝫ ignorantia.
	Gloria absqꝫ ignominia
	Gaudium sine tristitia
	Amenissima ciuitas.
In gloria est	Amenissima societas.
	Amplissima felicitas.
	Figuram speciosam.
Ciuitas cele	Mensuram spaciosam.
stis habet	Structuram preciosam
	Viuens non mortua.
	Celestis non terrena.
Fides debet	Fortis non infirma
esse	Venie.
Spes triplex	Gratie Glorie
	Speciosam puritatem
	Fructuosam bonitatem.
Caritas debet	Radiosam veritatem.
habere	Sibi continentiam.
Justitia reddit	Proximo amicitiam.
	Deo honorificentiam
In chorea cele	Innumerabilis cetus.
sti sunt tria	Interminabilis circuitus.
	Inestimabilis cantus.

	Remittitur quantum ad culpam
	Lauatur quantum ad offensam.
Peccatum	Tollitur quantum ad penam.
	Cecos ad domum dirigere.
Misericordia	Deuios ad viam reducere.
est	Peregrinos ad patriam conducere
Errare conue	Malam viam eligendo
nit tribus	In via errando.
modis.	A via diuertando.
	Libenter eligere.
Viam salutis	Viriliter incedere.
debemus.	Viriliter insistere
	Prima est de peccato ad penitentiam tā q̄ȝ ad salubria medicamenta.
	¶ Secunda est penitentia ad precepta tan q̄ȝ ad facilia documenta.
	Tertia est a preceptis ad concilia tanq̄ȝ ad vtilia instrumenta.
	Quarta est a consilijs ad virtutem tanq̄ȝ ad operaria instrumenta.
Via salutis ix. habet die tas	¶ Quinta est a virtutibus ad dona tanq̄ȝ ad desideratiua oblectamenta.
	¶ Sexta a donis ad beatitudines quo docent operari faciliter.
	¶ Septima a beatitudinibus ad fructus scilicet qui docent operari delectabiliter.
	¶ Octaua est a fructibus scilicet a fructus vite eterne: qui nos faciunt gaudere perenniter.
	¶ Nona est a iudicio ad infernum vel ad celum.
	¶ Primum est: ꝙ in nullo alio delectatur.
Triplex signū ꝙ peccatū pla	¶ Secundum est ꝙ in procurando peccatum nunq̄ȝ fatigatur.

et dyabolo	Tertium signum est q peccatum nunq satiatur.
Paradisus est	Locus altissimus Fructibus opulentus. Aquis irriguus. Habitatio dei.
Paradisus	Locus lucis. Locus ordinati amoris. Cetera clementa virtute excellit. Ferrum frigidum accendit. Omne terrestre in cinerem & in nihiluz redigit.
Ignis	Semper sursum tendit. Nunq quiescit Rubiginem tergit. Scintillas emittit Ollam feruere facit. Lapidem a mure custodit Custodia capitis
Astutia serpentis	Depositio pellis. Insidiatio pedis.
Baculus necessarius est	Ambulantibus ad defendendum Laborantibus ad fulcimentum. Certantibus ad repellendum.
Iustitia locat	In posteriori parte: sicut episcopus in fine processionis. Sicut rex in fine aciei. Sicut nauta in cauda nauis.
Formica	Animal paruum: in quo laudatur humilitas. Grano pascitur in quo docetur honestas Socios adiuuat in quo laudatur charitas.

Viola compa	Habet enim alulas ad contemplandum
ratur auicule	celum.
	Caudulam ad cogitandum finem propri-
	um.
	Rostulum ad laudandum deum.
	Quia sunt irrigue per deuotionem.
Humiles val	Quia sunt molles per compassionem
libus compa	Quia sunt fructifere per bonam.
rantur	operationem.
	recognitio proprie culpe.
	Incolatus presentis vite.
Fletus inci	Timor gehenne.
tamenta	Recordatio passionis dominice
	Recordatio humane miserie
	Desiderium celestis patrie.
	Superbie elatio.
Fletus impe	Terrenorum affectio.
dimenta	Cordis compressio
	Nimia occupatio.
	Ignorantie excecatio.
	Peccati magnitudo.
	Spiritum deuotum lauat.
	Spiritum malignum necat.
Fletus vtili	Terram cordis irrigat
tates	Sitim sedat
	Orando efficaciter impetrat.

Et de isto vltimo habemus nouem exempla in sacra scri-
ptura.

Scutum pati	Timorem supplitij.
entie debet ha	Amorem premij.
bere tres an	Passionem christi.
gulos	Bonitas nature congregantis.
Quattuor sunt	Bonitas fortune adornantis.
de quibus bo	Bonitas gratie reformantis
nitas p̄dicatur	Bonitas glorie quietantis.

¶ Deuota contemplatio seu meditatio edita a bonauentura: de natiuitate domini nostri iesu christi.

Adueniente nouē mēsiū termino exijt edictū ab īperatore augusto: vt describeret vniuersus orbis. s. quilibet in ciuitate sua. Cunqꝫ ioseph ire vellet ad ciuitatem suam bethleem: ꝛ sciret partus sue venerabilis coniugis tempus: duxit eam secuꝫ. Uadit ergo domina hoc longo itinere. Nam bethleem est prope hierusalem per quinqꝫ miliaria. Ducuntqꝫ secum bouem ꝛ asinum ꝛ vadūt sicut paupperes mercatores bestiarū. Cuꝫ autē essent bethleem qꝛ pauperes erant ꝛ multi concurrebant ex eadē causa hospicium habere non potuerunt. Compatere igitur domine ꝛ cōspice eā delicatā dn̄am iuueneꝫ. quindecim enim annorū erat ex longo itinere fatigatā: ꝛ cū verecundia inter gentes incognitas querentem vbi quiescat ꝛ non inuenientem. Omnes licentiant eam ꝛ socium. Et sic coguntur diuertere ad quandam viā cooperatā: vbi homines tempore pluuie diuertebant: ꝛ ibideꝫ ioseph qui erat cum coniuge ligaminibꝰ forte aliqͥliter se clausit. Nūc diligenter cōspice omnia maxime quia referam ea que ab ipsa reuelata ꝛ ostensa fuerunt prout a quodā sancto patre nr̄i ordinis fide digno habui. cui puto reuelata fuisse.

¶ Cum ergo venisset hora seꝫ in media nocte dominice diei surgens virgo appodiauit se ad quādam colūnam que ibi erat. Ioseph autē sedebat mestus eo forte ꝙ non poterat que dicebāt parare. Surgēs igitur ioseph ꝛ accipiēs de feno presepij proiecit ad pedes domine ꝛ vertit se ad aliam partem. Tunc filius dei eterni sine aliqua mora: sine aliqua lesione: sine aliqua molestia: in momento sicut erat in vtero: sic fuit extra vterum super fenum ad pedes matris sue. Que incontinenti se reclinans recolligens eum. ꝛ dulciter amplexās: posuit in gremio: ꝛ vbere de celo pleno a spiritu sancto edocta cepit lauare ipsum seu lenire per totum corpus cum lacte suo. quo facto inuoluit eum in velo capitis sui ꝛ posuit eum in presepio.

Tūc bos ⁊ asinus posuerunt ora in presepio flātes per nares ac si ratione vtentes cognoscerent ꝙ puer sic pauperrime contectus calefactio tanti frigoris indigebat. Mater vero flexis genibus adorauit eundem ⁊ gratias agēs dixit deo. Gratias ago tibi domine sancte pater q꞉ filium tuū mihi dedisti ⁊ adoro te deus eterne ⁊ te filium dei viui ⁊ meum.

Similiter autē ioseph adorauit eum ⁊ accipiens sellam asini ⁊ extrahens de ea cussinelluz de lana seu de borra posuit iuxta presepe vt ibi dn̄a sederet super eo. Ipsa ergo se posuit ad sedenduz ⁊ sellaz posuit subtus cubitū ⁊ sic stabat dn̄a mundi tenens vultum supra presepe innixa oculis ⁊ toto affectu super dulcissimum filiuz suū: hucusq3 de reuelationib⁹. His igitur sic ostēsis disparuit dn̄a ⁊ remāsit angelus ⁊ dixit ibi laudes magnas ⁊ longas quas ille mihi dixit nec dicendi vel scribendi aptitudinem habui.

Vidisti ortum domini sanctissimi principis ⁊ partuz similiter regine celestis etiaz in vtroq3 artissimam paupertatem attēdere potuisti. Multis enim indiguerunt ⁊ ipsaz certissime obseruauerunt in his pannis cum placet sibi in his sericis delectatur inuolui. non consolatur christi infantia ⁊ lachrime eius ⁊ presepe ⁊ stabulum garullos ⁊ cachinantes ⁊ in scholis ambulantes ⁊ amātes proprias cathedras sed pauperes tribulatos ⁊ laborātes. Scd̄m ꝙ ait beatus bernardus. Hāc paupertatē seruauit beata virgo mater ⁊ filius dei. Non sunt stabuluz dedignati non bestias: non fenum: non cetera vilia. Idē. O pauper. O inops. O primus ⁊ nouissimus. Hospes in diuersorio pauper in presepio: fugit in egypto: sedet in asino: cuz pauperibus offertur in templo: ⁊ nudus suspenditur in patibulo.

¶ Tractatus de resurrectione a peccato ad gratiā admoduz vtilis ex dictis sancti bonauenture extractus.

Paulus apostol⁹ videtur firmiter asserere hominem in hoc seculo non ꝓprie esse absq3 gratia cum inquit

gratia dei id sum quod sum. Jdō merito de necessitate gratie quantuȝ nobis prodest dicendum est ꝛ primo de diuisione gratie. secundo de resurrectione a peccato ꝛ tertio de resurrectiōe hominis ad gratiam.

Pro diuisione gratie est notandū ꝙ gratia est vna ꝛ eadem secundum diuersas considerationes: ipsa multas sortitur denominationes primo secundum considerationem ad principium a quo. secundo secundum considerationem ad subiectum in quo tertio secundum considerationem ad oppositum suū. quarto secundum consideratione̅ ad effectus ad quos ordinat.

Unde secundum considerationem ad principium a quo procedit gratia ipsa: diuiditur. Jn gratiam predestinatiōis seu ꝑparationis qua deus homines predestinauit. Jn gratiam vocationis quaȝ deus offert vocando. Jn gratiā iustificationis quā deus confert. Jn gratiaȝ magnificationis quam deus complet. Et hec diuisio ponit ad Ro. viij. vbi dicitur scimus quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum ꝛ sequitur quos autē predestinauit hos ꝛ vocauit ꝛ quos vocauit hos ꝛ iustificauit quos autem iustificauit hos ꝛ magnificauit.

Sed secundum considerationem vel respectuȝ ad subiectū in quo est diuiditur. Jn gratiam cogitationis scilicet bonum cogitando.. Jn gratiam voluntatis in bono volendo. Jn gratiaȝ perfectionis in cōpletione operis. Unde hec diuisio fit secundum tripliceȝ potentiam anime in qua est gratia: scȝ ꝫ intellectiuā: affectiuā: ꝛ operatiuam. Secundum vero respectum ad suum oppositum diuiditur. Jn gratiam protectionis. Jn gratiaȝ liberationis. Jn gratiaȝ saluationis. Et hec diuisio sumitur ꝫm ꝙ gratia adiuuat contra triplex malum. s. contra malum temptationis siue pugne. contra malum persecutionis seu miserie. ꝛ contra malum culpe ꝛ malum seq̄lle vel pene. Nā a

primo protegit. a secundo libe rat: ⁊ a tertio extrahit ⁊ sal-nat. Et hec diuisio sumit ab illo dicto Ysaie. xxxi. Protegat dominus exercituum iudeam ⁊ hierusalem: ⁊ protegens ⁊ liberans: transiens ⁊ saluans. Sed s͠m comparationem ad effectum ad quem ordinatur: diuiditur.

In gratiam preuenientem siue operantem.

In gratiam subsequentē seu cooperantem.

Unde gratia preueniens siue operans dicitur inquantum ipsam voluntatem facit bonam: ⁊ ideo preuenit q͛ non est a libero arbitrio: s͡z infunditur ipso deo. Sed gratia cooperans dicitur inquātum adiuuat ipsam voluntatem ⁊ liberum arbitrium respectu boni operis eliciendi ⁊ prosequendi.

¶ Sed notandum est q̄ s͠m multiplicitatem huius nominis gratia potest dari alia diuisio. Nam gratia potest capi vno modo largissime: ⁊ sic comprehendit ⁊ dona naturalia: ⁊ gratuita. ⁊ sic diuiditur in preuenientē gratiam ⁊ subsequentem. ita q̄ preueniens vocant dona naturalia: ⁊ subsequēs dona gratuita. ¶ Secundo modo accipitur gratia minus large: ⁊ sic diuiditur i gratiam gratis datam: ⁊ gratiam gratum facientem: ⁊ sic diuidendo est diuisio in gratiam preuenientem ⁊ subsequētem. ¶ Tertio modo capitur gratia stricte. ⁊ tūc subsequēs cōprehēdit vel diuidit in gratiam gratu͡z facientem ⁊ gloria͡z ⁊ sic diuidendo: gratia p̄ueniens dicitur gratia gratu͡z faciens: ⁊ gratia subsequens dicitur gloria: q͛ post gratia͡z in homine decedente in gratia sequitur gloria eterna.

Secundo dicendum est de resurrectione a culpa vl̄ pro peccato. ⁊ de hoc tria sūt consideranda.

¶ Primo q̄ homo nō potest resurger̄ a culpa absq͡z gratia.

¶ Scdo q̄ nō potest aduersariū suū vincere absq͡z gratia.

¶ Tertio q̄ non potest absq͡z gratia tentationib⁹ resistere.

Primo igitur dicendum est q̄ homo absq͡z diuino dei adiutorio seu gratia non potest resurgere a peccato vel culpa ⁊ hoc capiendo gratiā pro habitu ipsi⁹ anime

vt scz est quedam qualitas spiritualis in anima xriãni. Naz gratia illa que dicit gratuita dei volũtas qua nobis deus condonat offensaz sufficit. Nec gratia illa que dicit liberalis passio christi qua mediãte fit morbi curatio et ymaginis reformatio sed requiritur gratia gratũ faciens. Ex quo patet per ap. ad Ro. iij. Iustificati gratis per gratiaz ipsius et ante ex operibus legis nõ iustificatur omnis caro. Et ad Titũ. iij. Non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secũdũ suã misericordiã saluos nos fecit per lauacrũ regenerationis spiritus sancti. i. per gratiã. etc. Ideo illi pellagiani merito sunt cesendi heretici qui dixerunt quod ad dilectionẽ culpe sufficit sola gratuita dei misericordia cum libero arbitrio et quod per liberum arbitrium poterat homo se iustificare et velle bonum.

Secundo dicendũ est quod homo non potest vincere aduersarium absqz gratia. Pro cuius est notãdum quod differt dicere aliquem resistere aduersario et aliquem vincere aduersarium nã plus importat victoria quaz resistentia. Resistentia. n. consistit in hoc quod quis non consentit suggestioni dyabolice. Sed victoria nõ solũ consistit in non cõsentiendo sed etiã in assequẽdo oppositum eius quod dyabolus intendebat. Naz dyabolus intendit hominez reddere inimicum deo et facere dignũ supplicio eterno. Et tũc vincit homo dyabolum quãdo sic resistit tentationi vt efficiatur magis dei amicus q̃z ante: et sic faciendo mereatur vitã eternã sed hoc nõ potest facere absqz dei gratia gratũ faciente: igitur cõcludi potest quod homo non potest vincere aduersariũ faciendo se amicũ dei absqz tali gratia. Et hec conclusio probatur per illud prime Cor. xv. Deo gratias qui dedit nobis victoriã per iesuz christũ dominũ nostrũ. Et ad Ro. vij. Infelix homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Et respondet gratia dei per iesuz christum dominũ nostrũ. Itez super illud psal. Infirmati sunt et ceciderunt dicit glo. non potentes vicijs resistere per se.

Sed quis posset obi

cere naz dyabolus vincit ho
minez absq3 gratia ergo simi
liter homo potest vincere ho
minē vel dyabolū absq3 gra-
tia. Ad hoc facile respōdetur
ꝙ hec similitudo nō valet qꝛ
victoria dyaboli consistit sub
iugādo hominē per peccatuz
que nō requirit gratiā. Sed
victoria hoīs respectu pecca-
ti dyaboli consistit in ꝓmerē
do illud quod dyabolus ami
sit. Itez dyabolus non vincit
hoīez nisi volentē sed dyabo
lus nūq̄ dr̄ volēs. Unde no
tandū ꝙ hereticus qui videt
seipsum deicit ꝛ iō non est ibi
victoria sed magis deiectio.

Pro tertio dicenduz
est ꝙ absq3 aliqua gratia nō
pōt homo tentationibꝰ resiste
re qđ patet per illud Matth.
vi. Et ne nos inducas in ten-
tationē. Unū homo ꝓpter suā
infirmitatē nō post resistere.
Iuxta illđ Treno. iij. Pecca
tū peccauit hierl'm: ꝓpterea i
stabilis facta est. Itez glo. sup
illđ Tre. iij. Misericordie do
mini ꝛc. Non pōt homo diu
stare cōtra isultus dyaboli ni
si mia domini adiuuet. No-
a tm̄ ꝙ per gratiaz gratis da
tā pōt homo resistere dyabo
lo ꝛ tentationi ergo pōt ei nō
consentire sed non potest per
talē cōsensuz esse amicus dei
absq3 gratia gratū faciente.

Tertio dicendum est
de resurrectione ad gratiam
prio ꝛ multa sunt terminanda.
¶ Primo ꝙ homo nō potest
se disponere sufficiēter absq3
gratia gratis data: ad gratiā
gratū facientem.
¶ Secundo nō possit volun-
tas absq3 gr̄a in aliqđ bonū.
¶ Tertio qūo hō possit man
data sine gratia adimplere.

Primo ergo dicēdū
est de preparatione hoīs ad
gratiā gratū facientem: an. s.
hoc possit facere absq3 gratia
gratis data. Pro quo aduer
tendū est ꝙ per gratiā gratis
datā non tm̄ intelligimus illa
que a populo enumerant pri-
me ad Cor. xij. cū dic̄ aliquā
do datur per spm̄ ꝛc. Sed per
gratiā gratis datā intelligimꝰ
oē illud qđ supadditū est natu
ralibus adiuuās aliquo mo-
do ꝛ preparās volūtatē ad ha
bitū vel vsum gratie siue tale
gratis datū sit habitus vel ti
mor seruilis sine aliqua voca
tio siue locutio vl' p̄dicatio me
diāte qua incitatur anima ad

se preparandum et ideo dicendum est quod nunquam absque talis gratia gratis data potest se disponere homo ad gratiam gratũ facientẽ quia vir caret homo tali dono. Unde prima preparatio que fit ad gratiaz gratũ facientem est cogitatio vel apprehensio et illa nõ potest fieri absque gratia gratis data. et ratio huius ẽ nõ quia gr̃a gratũ faciens preexigat necio dispositionẽ gratie gratis date: sed quia ipsa est quod diuinum et res extr̃a supra liberũ arbitriũ et etiã supra naturale iudiciũ idõ nũquam liberũ arbitriuz vel volũtas libera assurgit ad ip̃m vel petendã vel cognoscẽdã nisi aliquo modo adiuuetur desursuz et excitetur et ideo per additionem gratie gratis date que tenet medium inter gratiã gratũ facientẽ. Unde ordo liberi arbitrij et gratie diuine ponitur clare ab Augustino in libro de ecclesiasticis dogmatibus et ponit quattuor gradus cũ dicit. Initiũ salutis nostre deo miserãte habemus vt acquiescemus salutari inspirationi nostre prestãtis est vt adipiscamur quod acquirenduz admonitionẽ cognouimus diuini est muneris vt non priuemur iam adepte salutis munere: sollicitudinis nostre est et celestis pariter adiutorij. Ex quibus verbis potest clare cognosci quantum potest liberũ arbitrium respectu gratie: nam cum sint in opere salutis ista quattuor. s. imitari acquiescere: adiuuari: permanere. primũ est inspirationis dei secundũ libertatis arbitrij. tertiũ muneris diuini. quartum sollicitudinis nostre et pariter diuini adiutorij. Per hoc patz satis clare solutio q̃stionis.

Sed oritur dubitatio vtrũ quis possit detestari culpã virtute propria nature. Respondetur quod detestari culpaz dupliciter põt intelligi. Uno mõ quia talis detestatur inquãtum est offensiua maiestatis et equitatis diuine et isto modo nullus potest absque gratia quia non põt absque gratia gratis data cognoscere ipsaz offensam. Alio modo potest detestari quia est lesiua proprie nature verbi gratia quia quis per naturã suaz cognoscit quod per fornicationẽ perdidit oculum vel aliud membrum vel icurrit aliquem alium morbum et isto modo potest quis per ti-

berum intellectum cognoscere et detestari culpam ppriaꝫ.

Secundo autem vidē dum est qualiter potest volūtas in aliquod bonum. Pro quo notandū est ꝙ aliquod opus potest dici bonū tripliciter. Uno modo aliquod opꝰ dicitur bonū simpliciter et illud dicit̄ quod est ordinatum in finē optimū et tale est bonū meritorium et in istud non potest liberū arbitriū absq; gratia gratuꝫ faciente. Secundo modo aliquod opus dicit̄ bonuꝫ et alio modo de congruo disponit ad bonum et tale est bonū quod fit extra caritateꝫ nihilominus tamen fit cū : recta itentione et in tale non potest liberū arbitriuꝫ nisi cum gratia gratis data per quam illuminatur et dirigitur vt velit facere quod deo est placitū et hoc patet per illud Sapientie.viij. Sciui qm̄ aliter nō possum esse sapiens nisi deus det.

Tertio aliquod opus dicitur bonū:qꝛ in finem est ordinabile et habet aliquā ordinationē intra se:sicut pascere esurientem.etc̄.siue ex debita circūstantia siue exigentia tēporis loci.etc̄.et ad istud potest liberū arbitriū absq; gratia cōiuis ad hoc ꝙ fiat faciliter requirat̄ gratia aliqua diuina superaddita naturalibꝰ. Et sic patet responsio ꝙ liberū arbitriū absq; gratia aliq̄ superaddita per dona naturalia potest in aliquod bonum morale licet per illud ꝯn̄ter non disponat̄ ad gratiam nec ad gloriā:et hoc ꝑ se licet quodammodo disponat qꝛ est ordinabile in vltimū finē. Hoc autem sic suadet̄. Nā si liberum arbitrium dimitteret̄ in puris naturalibꝰ adhuc sibi remaneret aliquod iudiciuꝫ quo iudicaret parentes esse honorandos.et hoc patet ꝙ si hēret tale naturale iudiciuꝫ scilicet naturaliter parētes esse honorandos.et talem naturalem instinctum de parentibus venerādis potest illud velle:et sic cum habeat organa exteriora potest complere illud opus secūdum ꝙ dictat iudiciū rationis absq; munere grē diuine super addito: sꝫ bene veruꝫ est ꝙ nō potest illud facere nec velle absq; diuine grē munere ꝓut tale cogitatū aut velle est ordinatuꝫ ad cōsequendū beatitudinem

τ sic sunt intelligende auctori
tates sanctorū que concludūt
ꝙ absq3 munere diuine mise
ricordie τ gratie nō pt liberū
arbitriū in aliquod bonum.

Sed oritur dubium.

Naz ꝭm dona naturalia na
tura ipsa appetit suā perfectio
nē:ergo signū est ꝙ tendit ad
acquisitionem gratie. Ad hoc
dicitur ꝙ duplex est perfectio
quedā est iter limites nature:
τ istā appetit natura. Alia est
que est supra naturā: τ de ista
non oportet quod appetat τ si
appetat:non tamen appetitu
perfecto qui requirit gratiam
sed magis appetitu confuso τ
imperfecto qui non est ordi
natus debito modo.

Pro tertio vtruz ho

mo possit mādata dei imple
re. Notādum est ꝙ cōiter di
stinguitur qr contingat man
data ipleri dupliciter. Vno
modo q̄ntuz ad genus operis:
vel ꝭm alios q̄ntuz ad substā
tiā mandatoꝝ. Alio mō q̄ntū
ad intentionez precipientis τ
mādantis. Si loquamur pri
mo mō pōt homo absq3 gra
tia gratū faciente illa iplere vt
patet de mandato abornatio
nis τ venerationis sabbatoꝝ.
Sed scđo modo nō potest ho
mo iplere mādata absq3 gra
tia gratuz faciente. Et hoc cō
firmaꝫ per ap. dicente ad Ro.
xiij. Qui diligit proximum le
gez impleuit. Et iterum ple
nitudo legis dilectio. Itē pri
me ad Thi. i. Finis precepti ē
caritas de corde puro.

Sed oritur questio:

cuz ita sit ꝙ qs potest facere
quod in se est ad impletionez
mandatoruz: querere ille nō ab
soluatur q̄tenus sit in peccato.
Ad hoc respondetur ꝙ face
re quod in se est potest dupli
citer intelligi. Vno modo po
sitiue vel proprie: qr scilicet ta
lis facit circūstantias τ tm̄ fa
cit quantū potest: τ isto modo
nullus potest facere quod i se
est absq3 gratia gratū facien
te. Alio modo potest intelligi
priuatiue vel improprie face
re quod in se est: hoc est facit
qđ potest: sed non quantū po
test: nec aliquid ordinatuz ad
impletionem mandatorum. τ
isto modo per liberum arbi
trium quis potest facere quā
do in se est: sed nō absoluitur
ab obseruatione mandato
rum. Et sic patet responsio
ad questionem.

¶Tractatus de resurrectione hominis a peccato preparatione ad gratiam continēs tres particulas.

¶Prima est de diuisione grē.

¶Secunda de resistentia ad tentationez.

¶Tertia de preparatione ꝛ resurrectione ad gratiam.

Prima diuisio.

¶Primo diuiditur gratia s̄m diuersas considerationes scilicet.

Respectu principij a quo procedit.

Respectu subiecti in quo est

Respectu oppositi ꝯ qđ fit.

Respectu effectus ad quem ordinatur.

¶Nota ꝙ quodlibet istorum membrorum habet diuidi: vt patet in littera.

Secunda diuisio.

Gratia capitur vnomodo largissime.

Secundo minus large vel minus cōmuniter.

Tertio capitur stricte.

Secūda particula de resistentia ad tentationez: cōtinens tria.

¶Primo quomodo potest homo a culpa resurgere.

Secūdo quomodo potest aduersarium vincere.

Tertio qualiter tentationibus potest resistere.

Tertia particula ē de resurrectione ad gratiam continens tria.

¶Primo de preparatione hominis ad gratiam.

Secundo qualiter potest voluntas in aliquo bonum.

¶Tertio quomō potest mandata dei adimplere.

¶Sancti bonauenture doctoris eximij de dieta salutis vna cum tractatu de resurrectione hominis a peccato ꝛ preparatione ad gratiam tractatus emendatus nuper ac recognitus cuz tabula q̄z acuratissime ꝯfecta feliciter finit.

Venetijs impressus per Joannis de quarengijs de palazago territorij Bergomensis sub die primo februarij. M.cccc.xcvij.

FINIS

Registrum Operis

a
pria vacat
¶ Prologꝰ
ter ꝛ p̄cipue
tis.i. anima

b
aque:in
non ipse
Octauo
roditur.

c
calida ꝯtra
culpaʒ ꝛ
vt dicitur
componere:

d
dn̄s moysi.
etiam alij
nis
sunt vacui

e
Tertia
militibus
fatuus
Tertio

f
tia dilectio
capn qui
panis:ꝛ;
num est

g
dei:cū
uis ꝛ
lum
nō est res:

h
Quidam
plus est
tur victori
os carnes

i
tia pertinēt
dirigit
sacra
pter hoc

k
petus
veritas
non potest
duplex fuit

l
filij
do.De
vero
dicitur

m
homines
ui mei
nere per
Sextum

n
operatur
videtur
agni amicti
uit spiritus

o
sam
perpetratur
cens.
preceptum

p
sicut oues
ad steriles
Tertio
De

q
Cōsuetudo
Aui
Timor dei
Virtuosa

r
¶ Deuota
gratia dei
vt scʒ est

FINIS

